

รายงานสถานการณ์มลพิษ ของประเทศไทย ปี 2567

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
Pollution Control Department, Ministry of Natural Resources and Environment

รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2567 Thailand State of Pollution Report 2024

ปีที่พิมพ์ (Year of Publication) 2568 (2025)

เลขทะเบียน คพ. (PCD No.) 06-079

ISBN (E-Book) : 978-616-316-813-9

จัดทำโดย (Produced by)

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Pollution Control Department, Ministry of Natural Resources and Environment

92 ซอยพหลโยธิน 7 พญาไท กรุงเทพฯ 10400

92 Soi Phahon Yothin 7, Phayathai District, Bangkok 10400 Thailand

โทรศัพท์ 0 2298 2000 โทรสาร 0 2298 2002

Tel: (+66) 2298 2000 Fax : (+66) 2298 2002

E-mail : pr@pcd.go.th www.pcd.go.th

ออกแบบโดย (Designed by)

บริษัท เอพี คอนเน็กซ์ จำกัด

AP CONNEX Co.,Ltd.

161/233 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 27 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

161/233 Soi Jaransanitwong 27, Jaransanitwong Road,
Bangkhunsri, Bangkoknoi, Bangkok 10700 Thailand.

โทรศัพท์ 0 2971 4605, 0 2412 3197, โทรสาร 0 2971 4605

Tel : (+66) 2971 4605, (+66) 2412 3197, Fax : (+66) 2971 4605

E-mail : info@apconnex.com Website : www.apconnex.com

คำนำ

คณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 53 (9) ในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปีละหนึ่งครั้งเพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีการรายงานสถานการณ์มลพิษมีความสำคัญและเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดทิศทาง นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2567 นำเสนอสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุม ได้แก่ คุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเล และน้ำบาดาล คุณภาพอากาศและระดับเสียง ขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และวัตถุอันตราย รายงานผลการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ เหตุฉุกเฉินและอุบัติภัยด้านมลพิษ สะท้อนถึงความท้าทายด้านปัญหามลพิษและแหล่งกำเนิด การเผยแพร่ข้อมูลรายงานสถานการณ์มลพิษสู่สาธารณชนจะช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อม และเป็นการสื่อสารให้รับทราบเสนอข้อเสนอแนะ แนวทางการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหามลพิษต่อไป รวมถึงเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประกอบการกำหนดนโยบาย แผน มาตรการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในประเทศและมลพิษข้ามแดนด้วย

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณผู้แทนหน่วยงานและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้การสนับสนุนการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษเป็นอย่างดีเสมอมา กรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการควบคุมมลพิษ คณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ตลอดจนทุกภาคส่วนที่ร่วมสนับสนุนข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่า ทำให้การจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความพยายามของทุกท่านจะส่งผลต่อการอนุรักษ์และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ให้กับคนรุ่นหลังต่อไป

(นายจตุพร บุรุษพัฒน์)

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

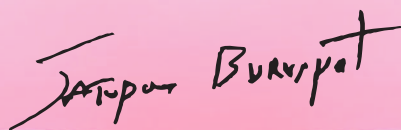
ประธานกรรมการควบคุมมลพิษ

Preface

Pursuant to Section 53 (9) of the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992), the Pollution Control Committee is mandated to prepare and submit the annual report on the pollution situation to the National Environment Board. The report is subsequently presented to the Cabinet and therefore is a key factor in determining the direction, policies and plans for promoting and preserving the country's natural resources and environment.

The Thailand State of Pollution Report 2024 presents a comprehensive environmental quality situation including surface water, coastal water, and groundwater quality; air quality and noise levels; solid waste, hazardous waste, infectious waste, and hazardous substances. The report on inspection and law enforcement, pollution complaints and pollution incidents reflect the challenge in current environmental problems and their potential sources. Public dissemination of the report will not only foster a better understanding and public awareness on environment issues but also lead to promoting the public partnership in tackling environmental pollution. Furthermore, the report provides essential background information for relevant agencies in formulating policies, plans, measures, and strategies to address pollution and environmental issues both domestically and transboundary.

Finally, we wish to express our sincere gratitude to all agencies and experts for their continuous support in the preparation of the Thailand Pollution Situation Report. Appreciation is extended to members and advisors of the Pollution Control Committee, the working group responsible for compiling the report and all sectors that contributed to the completion of this report in accordance with its objectives. We hope that our efforts will contribute to the preservation and conservation of a good environment for future generations.

(Mr. Jatuporn Buruspat)

Permanent Secretary, Ministry of Natural Resources and Environment

Chairman of the Pollution Control Committee

สารบัญ

- 03** คำนำ
- 08** บทสรุป
- 48** สถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเล และน้ำบาดาล
- 110** สถานการณ์คุณภาพอากาศและระดับเสียง
- 140** สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน
ของเสียอันตราย และวัตถุอันตราย
- 186** การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย
เรื่องร้องเรียนด้านมลพิษเหตุฉุกเฉินและอุบัติเหตุด้านมลพิษ
และการลักลอบทิ้งกากของเสียอันตราย
- 208** กฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ
- 210** นิยามศัพท์เฉพาะ
- 212** ภาคผนวก

ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น

27.20 ล้านตัน (ปี 66 : 26.95 ล้านตัน)

นำกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

10.51 ล้านตัน (ปี 66 : 9.31 ล้านตัน)

กำจัดอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

10.42 ล้านตัน (ปี 66 : 10.17 ล้านตัน)

ปริมาณขยะทะเลที่จัดเก็บได้ลดลง

646 ตัน (ปี 66 : 1,435 ตัน)

นำเข้าวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมลดลง

3.37 ล้านตัน (ปี 66 : 3.55 ล้านตัน)

ของเสียอันตรายชุมชนเพิ่มขึ้น

685,999 ตัน (ปี 66 : 680,386 ตัน)

มูลฝอยติดเชื้อลดลง

76,749 ตัน (ปี 66 : 79,766 ตัน)

จัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 98.7

(ปี 66 : ร้อยละ 98.91)

กากอุตสาหกรรม*

เข้าสู่ระบบการจัดการ

24.39 ล้านตัน (ปี 66 : 19.82 ล้านตัน)

* (ปี 66 เป็นข้อมูลตั้งแต่ ม.ค.-ต.ค. 66

ปี 67 เป็นข้อมูลตั้งแต่ ม.ค.-ธ.ค. 67)

การจัดการขยะมูลฝอยในปีต่อไป

ระยะสั้น

- ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565-2570) และแผนปฏิบัติการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570)

ระยะยาว

- ผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ. การจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. และขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการ ขยะบรรจุภัณฑ์ตามหลัก EPR

การจัดการวัตถุอันตรายในปีต่อไป

- บูรณาการข้อมูลวัตถุอันตรายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดการของเสียอันตรายในปีต่อไป

ระยะยาว

- กำหนดกลไกเพื่อยกระดับการบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชน ชากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับ อปท. ในการรวบรวมเข้าสู่ระบบการจัดการให้มากขึ้น
- เร่งรัดออกพระราชบัญญัติจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.
- เร่งดำเนินการจัดการของเสียที่ถูกฝังกลบในชั้นใต้ดินของพื้นที่ที่มีการลักลอบทิ้ง
- พัฒนา ปรับปรุง และทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และส่งเสริมการใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์ดีขึ้น

สถานการณ์ที่ควรเฝ้าติดตาม

สถานการณ์คงที่

ภาพรวม

SCAN ME

สถานการณ์มลพิษ ปี 2567 เปรียบเทียบกับ ปี 2566

การจัดการคุณภาพน้ำในปีต่อไป

ระยะสั้น

- ▶ ส่งเสริมและผลักดันให้ อปท. ออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่น กำหนดให้ครัวเรือนมีการเชื่อมต่อจากบ้านเรือนเข้าสู่ระบบรวบรวมน้ำเสีย
- ▶ ส่งเสริมให้พื้นที่บริเวณชายฝั่งให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย
- ▶ จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการและการอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน

ระยะยาว

- ▶ ปรับปรุงกฎหมายกำหนดค่ามาตรฐานน้ำทิ้งรายประเภทอุตสาหกรรม

คุณภาพน้ำผิวดิน

ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์คุณภาพดี

คุณภาพน้ำทะเล

ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์คุณภาพดี

คุณภาพน้ำบาดาล

ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์บริโภคได้

การจัดการคุณภาพอากาศและเสียงในปีต่อไป

ระยะสั้น

- ▶ เร่งสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อช่วยลดมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- ▶ พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเสียงและมาตรฐานยานพาหนะทางบกและทางราง

ระยะยาว

- ▶ ศึกษาสัดส่วนฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ ต่อฝุ่นละอองรวม (TSP) ที่ระบายออกจากปล่องระบายอากาศของโรงงานอุตสาหกรรม
- ▶ กำหนดแผนและแนวทางการลดระวางการใช้ยานรถราชการที่มีอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ภาพรวมทั่วประเทศ มีแนวโน้มดีขึ้น

กทม. และปริมณฑล รุนแรงลดลง

$PM_{2.5}$: 32 มคก./ลบ.ม. (ปี 66 : 33 มคก./ลบ.ม.)

หมอกควัน 17 จังหวัดภาคเหนือ รุนแรงลดลง

$PM_{2.5}$: 47 มคก./ลบ.ม. (ปี 66 : 62 มคก./ลบ.ม.)

จุดความร้อน 79,859 จุด (ปี 66 : 109,035 จุด)

หน้าพระลาน จ.สระบุรี รุนแรงเพิ่มขึ้น

PM_{10} : 97 มคก./ลบ.ม. (ปี 66 : 77 มคก./ลบ.ม.)

PM_{10} เกินค่ามาตรฐาน 96 วัน (ปี 66 : เกิน 47 วัน)

มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จ.ระยอง

สารเบนซีน ลดลง

1.8 มคก./ลบ.ม. (ปี 66 : 2.1 มคก./ลบ.ม.)

สาร 1,3 - บิวทาไดอีน ลดลง

0.62 มคก./ลบ.ม. (ปี 66 : 1.35 มคก./ลบ.ม.)

สาร 1,2 - ไดคลอโรอีเทน เพิ่มขึ้น

0.22 มคก./ลบ.ม. (ปี 66 : 0.21 มคก./ลบ.ม.)

ไม่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลได้

ข้อมูลระหว่าง 1 ม.ค. 67 – 31 ส.ค. 67

บทสรุป

Summary

บทสรุป

สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2567 พบว่า สถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเล น้ำบาดาล คุณภาพอากาศ (ยกเว้นฝุ่นละออง PM₁₀ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี) มีแนวโน้มดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา กากอุตสาหกรรม ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ ยังคงต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์คุณภาพน้ำ

สถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน

ปี 2567 กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศ จำนวน 61 แหล่งน้ำสายหลัก และ 9 แหล่งน้ำนิ่ง จากการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำ ในแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่าจาก 70 แหล่งน้ำที่มีการติดตามตรวจสอบ มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 50 (35 แหล่งน้ำ) เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 30 (21 แหล่งน้ำ) และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 20 (14 แหล่งน้ำ) โดยแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) แม่น้ำตาปิตอนบน 2) แม่น้ำแควน้อย และหนองหาร 3) แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำสงคราม 4) แม่น้ำพอง 5) แม่น้ำหลังสวนตอนบน

สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเล

ปี 2567 กรมควบคุมมลพิษและกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลทั่วประเทศ รวมจำนวน 535 จุด โดยแบ่งเป็นกรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 210 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 325 จุด ประกอบด้วย ระยะ 10 เมตร 100 เมตร 500 เมตร และ 3 กิโลเมตร โดยแบ่งช่วงการดำเนินงานเป็น 2 ครั้งต่อปี ซึ่งในแต่ละครั้งจะเป็นการเก็บตัวอย่างที่เป็นตัวแทนคุณภาพน้ำทะเลในช่วงฤดูแล้งและช่วงฤดูฝน สรุปผลการติดตามตรวจสอบได้ดังนี้

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (Marine water Quality Index: MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร จำนวน 450 จุด พบว่า คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 4 (19 จุด) เกณฑ์ดี ร้อยละ 60 (268 จุด) เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 33 (147 จุด) เกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 2 (11 จุด) และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 1 (5 จุด) โดยแหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) หาดชลาลัย ระยะ 500 เมตร จังหวัดปัตตานี 2) หาดแหมแหม ระยะ 500 เมตร จังหวัดปัตตานี 3) เกาะราชาใหญ่ ระยะ 500 เมตร จังหวัดภูเก็ต 4) ปากน้ำเทพา ระยะ 500 เมตร จังหวัดสงขลา และ 5) ปากน้ำนาทับ ระยะ 500 เมตร จังหวัดสงขลา

สำหรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลทั่วประเทศ ที่ระยะ 3 กิโลเมตร มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน มุ่งเน้นในการศึกษาวิจัย และติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสมุทรศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง พัฒนานวัตกรรมและฟื้นฟูระบบนิเวศ ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (Marine water Quality Index: MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร จำนวน 85 จุด พบว่า คุณภาพน้ำทะเล อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 25 (21 จุด) เกณฑ์ดี ร้อยละ 67 (57 จุด) เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 7 (6 จุด) และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 1 (1 จุด) โดยแหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) หาดแหมแหม จังหวัดปัตตานี 2) หาดชลาลัย จังหวัดปัตตานี 3) ศรีราชา จังหวัดชลบุรี 4) หาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และ 5) ปากน้ำนาทับ จังหวัดสงขลา

Summary

Thailand state of pollution in 2024 (B.E. 2567) revealed that the quality of surface water, coastal water, groundwater, and air (except for PM₁₀ in Na Phra Lan Subdistrict, Chalerm Phrakiat District, Saraburi Province) showed improvement compared to the previous year. Industrial waste, municipal solid waste, municipal hazardous waste, and infectious waste still require continuous monitoring.

State of Water Quality

State of Surface Water Quality

In 2024, The Pollution Control Department conducted nationwide monitoring of surface water quality of 61 water sources and 9 still water sources. Based on evaluations using the Water Quality Index (WQI) for surface water, it was found that out of the 70 monitored water sources, 50% (35 water sources) were classified as having good quality, 30% (21 water sources) as fair, and 20% (14 water sources) as deteriorated. The top 5 water sources with the best water quality were 1) Upper Tapi River, 2) Khwae Noi River and Nong Han, 3) Khwae Yai River and Songkhram River, 4) Phong River, and 5) Upper Lang Suan River

State of Coastal Water Quality

In 2024, the Pollution Control Department and the Department of Marine and Coastal Resources conducted nationwide monitoring of coastal water quality at a total of 535 locations, divided into 210 locations monitored by the Pollution Control Department and 325 locations by the Department of Marine and Coastal Resources. These monitoring sites were located at distances of 10 meters, 100 meters, 500 meters, and 3 kilometers offshore. The monitoring was conducted twice a year, during the dry season and the rainy season, with samples representing each season. The monitoring results were summarized as follows:

The Marine Water Quality Index (MWQI) assessment at 10 meters, 100 meters, and 500 meters from shore across 450 locations found that coastal water quality was classified as very good for 4% (19 locations), good for 60% (268 locations), fair for 33% (147 locations), deteriorated for 2% (11 locations), and severely deteriorated for 1% (5 locations). The top 5 locations with the best coastal water quality were 1) Chalalai Beach (500 meters offshore), Pattani Province, 2) Khae Khae Beach (500 meters offshore), Pattani Province, 3) Ko Racha Yai (500 meters offshore), Phuket Province, 4) Thepha Estuary (500 meters offshore), Songkhla Province, and 5) Natap Estuary (500 meters offshore), Songkhla Province.

Monitoring coastal water quality at 3 kilometers offshore across the country was aimed at conserving the natural resources and environment sustainably, with a focus on research and tracking changes in oceanography and the marine and coastal environment, as well as developing, conserving, and restoring ecosystems.

Results of the Marine Water Quality Index (MWQI) assessment at 3 kilometers offshore across 85 locations showed that coastal water quality was classified as very good for 25% (21 locations), good for 67% (57 locations), fair for 7% (6 locations), and deteriorated for 1% (1 location). The top 5 locations with the best coastal water quality were 1) Khae Khae Beach, Pattani Province, 2) Chalalai Beach, Pattani Province, 3) Si Racha, Chonburi Province, 4) Western area of Ko Kradat, Trat Province, and 5) Natap Estuary, Songkhla Province

สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

บริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 3 จังหวัด ได้แก่ ตรัง จันทบุรี และระยอง โดยพื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามธรรมชาติ มีจุดเก็บตัวอย่าง จำนวน 80 จุด โดยแบ่งเป็นกรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 36 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 44 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันออก อยู่ในเกณฑ์ดี 26 จุด เกณฑ์พอใช้ 27 จุด และเกณฑ์เสื่อมโทรม 1 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันออก อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 13 จุด และเกณฑ์ดี 13 จุด

บริเวณอ่าวไทยตอนใน ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี โดยพื้นที่ชายฝั่งเป็นแหล่งที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำที่สำคัญ 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง ส่งผลให้คุณภาพน้ำทะเลในพื้นที่นี้มีคุณภาพต่ำที่สุด พื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมด้านต่างๆ เช่น การท่องเที่ยว การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยมีจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 91 จุด แบ่งเป็นกรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 44 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 47 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน อยู่ในเกณฑ์ดี 17 จุด เกณฑ์พอใช้ 39 จุด เกณฑ์เสื่อมโทรม 7 จุด และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก 5 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร ในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 3 จุด เกณฑ์ดี 14 จุด เกณฑ์พอใช้ 5 จุด และเกณฑ์เสื่อมโทรม 1 จุด

บริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส โดยพื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามธรรมชาติ มีจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 188 จุด โดยแบ่งเป็น กรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 64 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 124 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันตก อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 5 จุด เกณฑ์ดี 109 จุด และเกณฑ์พอใช้ 38 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันตกอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 5 จุด เกณฑ์ดี 30 จุด และเกณฑ์พอใช้ 1 จุด

บริเวณชายฝั่งอันดามัน ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 6 จังหวัด ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล โดยพื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามธรรมชาติ มีจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 176 จุด แบ่งเป็นกรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 66 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 110 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งอันดามัน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 14 จุด เกณฑ์ดี 116 จุด เกณฑ์พอใช้ 43 จุด เกณฑ์เสื่อมโทรม 3 จุด

State of Coastal Water Quality by Area

The Eastern Gulf of Thailand area covers coastal zones in 3 provinces including Trat, Chanthaburi, and Rayong. Most of the coastal areas in this region remain in their natural state. A total of 80 sampling points were established, divided into 36 locations monitored by the Pollution Control Department and 44 locations by the Department of Marine and Coastal Resources.

The results of the Marine Water Quality Index (MWQI) assessment at 10 meters, 100 meters, and 500 meters offshore in the Eastern Gulf of Thailand area showed that 26 locations were rated as good, 27 locations as fair, and 1 location as deteriorated.

The MWQI results at 3 kilometers offshore in the Eastern Gulf of Thailand area showed 13 locations rated as very good and 13 locations rated as good.

The Upper Gulf of Thailand area covers coastal zones in 7 provinces including Chonburi, Chachoengsao, Samut Prakan, Bangkok, Samut Sakhon, Samut Songkhram, and Phetchaburi. These coastal areas are influenced by 4 major rivers including Bang Pakong River, Chao Phraya River, Tha Chin River, and Mae Klong River, affecting the lowest coastal water quality in these areas. The coastal areas are largely utilized for various activities such as tourism, aquaculture, and industrial operations. There were 91 sampling points, with 44 sampling points monitored by the Pollution Control Department and 47 sampling points by the Department of Marine and Coastal Resources.

The MWQI results at 10 meters, 100 meters, and 500 meters offshore in the Upper Gulf of Thailand showed 17 locations rated as good, 39 locations as fair, 7 locations as deteriorated, and 5 locations as severely deteriorated.

The MWQI results at 3 kilometers offshore in the Upper Gulf of Thailand showed 3 locations rated as very good, 14 locations as good, 5 locations as fair, and 1 location as deteriorated.

The Western Gulf of Thailand area covers coastal zones in 7 provinces included Prachuap Khiri Khan, Chumphon, Surat Thani, Nakhon Si Thammarat, Songkhla, Pattani, and Narathiwat. Most coastal areas in this region remain in their natural state. There are 188 sampling points (Figure 7), with 64 sampling points monitored by the Pollution Control Department and 124 sampling points by the Department of Marine and Coastal Resources.

The MWQI results at 10 meters, 100 meters, and 500 meters offshore in the Western Gulf of Thailand showed 5 locations rated as very good, 109 locations as good, and 38 locations as fair.

The MWQI results at 3 kilometers offshore in the Western Gulf of Thailand showed 5 locations rated as very good, 30 locations as good, and 1 location as fair.

The Andaman coastal area covers coastal zones in 6 provinces including Ranong, Phang Nga, Phuket, Krabi, Trang, and Satun. Most of the coastal areas in this region also remain in their natural state. There are 176 sampling points, with 66 sampling points monitored by the Pollution Control Department and 110 sampling points by the Department of Marine and Coastal Resources.

The MWQI results at 10 meters, 100 meters, and 500 meters offshore in the Andaman coastal area showed 14 locations rated as very good, 116 locations as good, 43 locations as fair, and 3 locations as deteriorated.

ในปี 2567 พบปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน จำนวน 43 ครั้ง น้ำมันรั่วไหล จำนวน 21 ครั้ง และก๊อมน้ำมันดิน จำนวน 7 ครั้ง และการเกิดปะการังฟอกขาวมีความรุนแรง ในระดับรุนแรงมาก

ปัญหาหลักของคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำทะเล เกิดจากการระบายน้ำเสียจากชุมชนเมือง พื้นที่เกษตรกรรม การปศุสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม ประกอบกับระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ เขตชุมชนเมืองโดยเฉพาะในเขตเทศบาลขนาดใหญ่ เมื่อมีการขยายตัวของชุมชนเมือง อย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำเสียที่เกิดขึ้นนอกพื้นที่ เส้นท่อรวบรวมไม่ได้เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดการน้ำเสียชุมชนที่เหมาะสม และไม่มีการออกเทศบัญญัติและจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย จึงไม่มีรายได้ที่จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการน้ำเสียรวมชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการคุณภาพน้ำผิวดิน

ระยะสั้น อาทิ : ส่งเสริมและผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดให้ครัวเรือนมีการเชื่อมต่อท่อจากบ้านเรือนเข้าสู่ระบบรวมน้ำเสียเพื่อส่งน้ำเสียไปยังระบบบำบัดน้ำเสียรวม และการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือนภายในพื้นที่รับผิดชอบในอัตราที่เหมาะสม เพื่อนำค่าบริการที่จัดเก็บได้ไปใช้ในการบริหารจัดการระบบเพื่อให้เป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

ระยะยาว อาทิ : 1) แก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำจากแหล่งกำเนิดประเภชุมชน ลดค่าพีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรียในแหล่งน้ำ โดยการก่อสร้างระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลในพื้นที่วิกฤต (พื้นที่ริมน้ำ/แหล่งท่องเที่ยว/พื้นที่ ค่าพีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรียสูง) 2) ปรับปรุงกฎหมายกำหนดค่ามาตรฐานน้ำทิ้งรายประเภทอุตสาหกรรมและติดตามตรวจสอบการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อควบคุมและกำกับดูแลให้โรงงานอุตสาหกรรมปฏิบัติ ตามกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ส่งเสริมการผลิต และการบริโภคสินค้าเกษตรที่รักษาระบบนิเวศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตร อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความปลอดภัย โดยบริหารจัดการการใช้สารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการคุณภาพน้ำทะเล

ระยะสั้น อาทิ : 1) เพิ่มประสิทธิภาพระบบรวมน้ำเสียให้สามารถรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดให้มากขึ้น และ ระบบบำบัดน้ำเสียต้องสามารถบำบัดไนโตรเจนและฟอสฟอรัสได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการเกิดปัญหาน้ำทะเลเปลี่ยนสี ผลักดันให้มีการรวมน้ำเสียหรือบำบัดน้ำเสียให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ยังไม่มีการจัดการน้ำเสีย รวมถึงพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล เช่น พื้นที่เกาะ และทะเลชายฝั่ง 2) ส่งเสริมและผลักดันกฎหมาย โดยกำหนดให้สถานประกอบการขนาดเล็ก แหล่งกำเนิด น้ำเสียขนาดเล็กที่อยู่บริเวณชายฝั่งหรือริมทะเล ติดตั้งถังดักไขมันหรือระบบบำบัดน้ำเสียขนาดเล็ก เพื่อบำบัดน้ำเสีย ก่อนปล่อยลงสู่ทะเล 3) ส่งเสริมและสนับสนุนพื้นที่บริเวณชายฝั่งให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย และนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว ไปใช้ในกระบวนการผลิตหรือใช้ประโยชน์อื่นๆ เพื่อไม่ให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล (Zero Discharge)

ระยะยาว อาทิ : 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การรักษาแหล่งท่องเที่ยว ทะเล ชายฝั่ง เกาะแก่ง โดยพัฒนาระบบบริการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อเน้นการยกระดับมาตรฐาน Product การท่องเที่ยว ส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เชื่อมโยงกับภาคบริการ 2) อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยนำรายงานสถิติทางการระดับ จังหวัดด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกปะการังเทียม มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อส่งเสริมการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมความร่วมมือพื้นฟูธรรมชาติ 3) สร้างจิตสำนึก พื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

In 2024, there were 43 incidents of sea color change phenomenon observed along the coasts of the Gulf of Thailand and the Andaman Sea, 21 incidents of oil spill, 7 incidents of tar balls, and the severe level of coral bleaching incidents.

The main problems of surface water and coastal water quality issues arised from the discharge of wastewater from urban communities, agricultural areas, livestock farming, industrial factories, and industrial estates. Additionally, the central wastewater collection and treatment systems did not yet cover all urban areas, especially in large municipalities. The rapid expansion of urban communities had led to wastewater generated outside pipeline coverage areas not being directed into the treatment system. Most Local Administrative Organizations still lacked of the proper municipal wastewater management and did not yet enact the ordinances and collected the wastewater treatment service charges. As a result, there was no revenue to support the central wastewater management.

Policy Recommendations for Surface Water Quality Management

Short-term measures include : promoting and encouraging Local Administrative Organizations with the central wastewater collection and treatment systems to issue local regulations requiring households to connect pipelines from residences to the central wastewater collection system and enacting local ordinances to collect appropriate wastewater treatment service charges from households within their jurisdiction, with collected fees used for system management under the polluter pays principle.

Long-term measures include : 1) addressing water quality problems at their community-based sources by reducing fecal coliform bacteria levels in water sources through the construction of sewage treatment systems in critical areas (e.g., waterfronts, tourist areas, or areas with high fecal coliform concentrations), 2) revising laws to establish discharge standards specific to each industry type, and monitoring industrial operations to ensure compliance with environmental and safety regulations, 3) promoting the production and consumption of agricultural products that protect ecosystems and are environmentally friendly, 4) promoting proper, safe, and appropriate use of agricultural chemicals by managing chemical usage in the agricultural sector in accordance with international standards

Policy Recommendations for Coastal Water Quality Management

Short-term measures include : 1) increasing the efficiency of wastewater collection systems to capture and treat more wastewater and ensuring that treatment systems effectively remove nitrogen and phosphorus to reduce the risk of seawater discoloration. Efforts should be made to expand wastewater treatment coverage to areas currently lacking management, including marine tourism zones such as islands and coastal areas, 2) promoting and supporting legal regulations requiring small businesses or small wastewater sources located along the coast or near the sea to install grease traps or small-scale wastewater treatment systems to treat wastewater before discharging into the sea, and 3) encouraging and supporting the installation of wastewater treatment systems in coastal areas and promoting the reuse of treated wastewater in production processes or for other beneficial uses to eliminate discharges into the sea (Zero Discharge).

Long-term measures includ : 1) conserving marine and coastal resources and preserving tourist sites, seas, coasts, and islands by developing service systems and improving infrastructure to raise the standards of tourism products, and promoting eco-tourism linked to the service sector, 2) conserving marine and coastal resources by using provincial-level environmental statistical reports - such as data on artificial coral planting - as information to support and encourage public participation in natural resource conservation and collaboration in restoration activities, and 3) raising awareness and fostering a sense of responsibility for restoring and conserving natural resources and the environment.

สถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาล

ปี 2567 พบว่า คุณภาพน้ำบาดาลอยู่ในเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาว่าคุณภาพน้ำบาดาลจากค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ โดยต้องมีค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ต่ำกว่าเกณฑ์อนุโลมสูงสุด ตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ พบคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล จำนวน 8 พื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่รับกำจัดกากของเสียอุตสาหกรรม/ขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) จังหวัดนครราชสีมา 3) บริษัท วินโพรเสส จำกัด จังหวัดระยอง และพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 5 พื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ทิ้งขยะเทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี 2) พื้นที่ทิ้งขยะเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 3) สถานประกอบการรับจัดเก็บ ขน รับจ้างเหมากำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นอันตราย บริการทำความสะอาดทางอุตสาหกรรม บริการรวบรวม ทำลาย แปรรูป กำจัดขยะที่ไม่เป็นอันตราย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 4) ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา 5) พื้นที่ทิ้งขยะองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

สถานการณ์ที่มีปัญหาเฉพาะ เป็นพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนหรือเสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล ทั้งที่เกิดโดยธรรมชาติและเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่

1) พื้นที่ที่คุณภาพน้ำบาดาลจัดเปลี่ยนเป็นคุณภาพกร่อย-เค็ม

■ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่ที่มีการสูบน้ำบาดาลค่อนข้างสูง ทำให้เกิดการแทรกดันของน้ำบาดาลคุณภาพกร่อย-เค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาลจืดระดับตื้นที่อยู่ชั้นบน ทำให้คุณภาพน้ำจืดเปลี่ยนเป็นกร่อย-เค็ม

■ พื้นที่ชายฝั่งทะเล เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล) และบริเวณทะเลสาบสงขลา ที่เกิดการรุกคืบของน้ำเค็ม ทำให้คุณภาพน้ำบาดาลมีความกร่อย-เค็มเพิ่มขึ้น และคุณภาพน้ำบาดาลในบางจุดเปลี่ยนจากจืดเป็นกร่อย-เค็ม

2) พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนโลหะหนักเป็นพิษและสารอินทรีย์ระเหยง่ายที่เกินเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำใต้ดิน มักพบในบริเวณที่อยู่ใกล้กับพื้นที่อุตสาหกรรมและพื้นที่กำจัดขยะชุมชน/ขยะอุตสาหกรรม/ขยะอิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการคุณภาพน้ำบาดาล

ระยะสั้น อาทิ : 1) จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการและการอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนและกำหนดวิธีการหรือแนวทางการฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาลที่ได้รับการปนเปื้อนแล้ว 2) จัดทำโครงการนำร่องเพื่อลดการทิ้งขยะ/กำจัดขยะแบบไม่ถูกต้อง และกำหนดให้มีการจัดทำบ่อส่งเหตุการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่ เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำ 3) ศึกษาและติดตามการแพร่กระจายของสารพิษอันตรายชั้นรายละเอียด และแนวทางการฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาลที่ได้รับการปนเปื้อนแล้ว เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะยาว อาทิ : กำหนดหลักเกณฑ์ระเบียบบังคับในการก่อสร้างบ่อส่งเหตุการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่ที่จะจัดทำ/ก่อสร้างเป็นสถานที่รับกำจัดขยะมูลฝอย

State of Groundwater Quality

In 2024, groundwater quality was found to be within appropriate standards when assessed based on Total Dissolved Solids (TDS), which must be below the maximum allowable concentration according to the groundwater quality standards for potable use. These standards are defined by the Ministry of Natural Resources and Environment under the 2008 Ministerial Notification on technical criteria and measures for public health protection and prevention of environmental contamination. However, groundwater quality risks were found in 8 areas prone to contamination, including 3 industrial/e-waste disposal sites namely 1) Ek-Uthai Co., Ltd. (Sri Thep Branch), Phetchabun Province, 2) Ek-Uthai Co., Ltd. (Klang Dong Branch), Nakhon Ratchasima Province, 3) Win Process Co., Ltd., Rayong Province, and 5 municipal solid waste disposal sites namely

1) Municipal landfill in Phra Phutthabat Town Municipality, Phra Phutthabat District, Saraburi Province, 2) Municipal landfill in Tha Khlong Town Municipality, Khlong Luang District, Pathum Thani Province, 3) Industrial cleaning and non-hazardous waste handling facility, Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province, 4) Integrated municipal solid waste management center, Phanom Sarakham District, Chachoengsao Province, and 5) Landfill of Kaeng Sian Subdistrict Administrative Organization, Mueang Kanchanaburi District, Kanchanaburi Province

Special Groundwater Contamination Issues

These areas were at risk of contamination or were already affected by groundwater pollution due to both natural and human activities causes, such as:

1) Areas with the turning of fresh groundwater quality to brackish or saline:

■ In the Northeastern region, areas with high groundwater extraction had experienced the intrusion of brackish/saline water into shallow freshwater aquifers, causing quality deterioration.

■ Coastal areas, including the Gulf of Thailand coast (Bangkok and surrounding provinces) and Songkhla Lake, were experiencing saltwater intrusion, which increased groundwater salinity. In some spots, the groundwater had changed from fresh to brackish/saline.

2) Areas at risk of contamination from heavy metals and Volatile Organic Compounds (VOCs) exceeding groundwater quality standards - typically near industrial zones, municipal landfills, industrial waste sites, or e-waste disposal areas.

Policy Recommendations for Groundwater Quality Management

Short-term actions included : 1) Developing a master plan for groundwater management and conservation in high-risk areas, including guidelines for the restoration of contaminated aquifers, 2) Implementing the pilot projects to reduce improper waste disposal and requiring the installation of groundwater monitoring wells in these areas to track changes in groundwater quality, and 3) Conducting the studies on the spread of hazardous toxins and establishing the effective strategies for aquifer restoration, to support the efficient prevention and remediation measures.

Long-term actions include : Establishing the regulatory criteria requiring the construction of groundwater observation wells in areas designated for municipal waste disposal or future landfill development.

สถานการณ์คุณภาพอากาศและระดับเสียง

สถานการณ์คุณภาพอากาศพื้นที่ทั่วไป

ปี 2567 คุณภาพอากาศในภาพรวมทั่วประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ลดลงร้อยละ 8 จากปีที่ผ่านมา และปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (ฝุ่นละออง PM₁₀) ลดลงร้อยละ 4 จากปีที่ผ่านมา

สถานการณ์คุณภาพอากาศอำเภอเกาะลันตา

สถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สถานการณ์คุณภาพอากาศภาพรวมในช่วงวิกฤต (ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 - 31 มีนาคม 2567) พบว่า ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} มีแนวโน้มลดลง โดยมีค่าเฉลี่ย 32 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 3) จำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน 97 วัน (ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 5) เป็นผลมาจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ ปี 2567 ในเขตพื้นที่เมืองที่เน้นแก้ไขปัญหาแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับประชาชน และการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา

สถานการณ์ฝุ่นละออง PM₁₀ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ฝุ่นละออง PM₁₀ มีค่าเฉลี่ยรายปีเท่ากับ 97 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 25) และมีจำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM₁₀ สูงเกินค่ามาตรฐานรวมทั้งสิ้น 96 วัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 104)

สถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) พื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง

สถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศโดยทั่วไปในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยองปี 2567 มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปี 2566 โดยค่าเฉลี่ยรายปีทั้งพื้นที่ พบสารเบนซีน มีค่า 1.8 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ปี 2566 มีค่า 2.1 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีไม่เกิน 1.7 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) สาร 1,3-บิวทาไดอีน มีค่า 0.62 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ปี 2566 มีค่า 1.35 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีไม่เกิน 0.33 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) และสาร 1,2-ไดคลอโรอีเทน มีค่า 0.22 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ปี 2566 มีค่า 0.21 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีไม่เกิน 0.4 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)

สถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} และจำนวนจุดความร้อน พื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ

สถานการณ์ในภาพรวม พบว่า มีแนวโน้มรุนแรงลดลง ในช่วงวิกฤตปัญหาไฟฟ้า หมอกควัน และฝุ่นละออง (ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2567) ฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าเฉลี่ย 47 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ปี 2566 มีค่าเฉลี่ย 62 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 131 วัน (ปี 2566 มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 135 วัน) และมีจุดความร้อนสะสม (hotspot) จำนวน 79,859 จุด (ปี 2566 มีจุดความร้อนสะสม 109,035 จุด)

สถานการณ์หมอกควันภาคใต้

สถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ปี 2567 ภาพรวมมีสถานการณ์คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยในช่วงเฝ้าระวังสถานการณ์ (ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม - 31 ตุลาคม 2567) ในจังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พบว่า ผลการตรวจวัดฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เท่ากับ 10.4 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ไม่มีวันที่เกินมาตรฐาน โดยฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าสูงสุด เท่ากับ 23.1 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2567

State of Air Quality and Noise Level

State of Air Quality in General Areas

In 2024, overall air quality across the country showed improvement. The amount of particulate matter not exceeding 2.5 microns in diameter ($PM_{2.5}$) decreased by 8% from the previous year. In addition, the amount of particulate matter not exceeding 10 microns in diameter (PM_{10}) decreased by 4% from the previous year.

State of Air Quality by Areas

State of $PM_{2.5}$ in Bangkok and its Vicinity

The overall air quality during the critical period (from 1 November 2023 to 31 March 2024) showed a downward trend in $PM_{2.5}$ levels, with an average of 32 micrograms per cubic meter ($\mu g/m^3$) (a 3% decrease from 2023). The number of days that $PM_{2.5}$ levels exceeded the standard was 97 days (a 5% decrease from 2023). This improvement resulted from the implementation of the 2024 toxic particulate matter mitigation measures in urban areas, focusing on controlling particulate matter emission sources, raising public awareness, and integrating participation from all sectors in addressing the issue.

State of PM_{10} in Na Phra Lan Subdistrict, Chalerm Phrakiat District, Saraburi Province

PM_{10} had an annual average of 97 micrograms per cubic meter (a 25% increase from 2023) and recorded 96 days that PM_{10} levels exceeded the standard (a 104% increase from 2023).

State of Volatile Organic Compounds (VOCs) in Map Ta Phut and Surrounding Areas, Rayong Province

The atmospheric VOC situation in Map Ta Phut and nearby areas in Rayong Province in 2024 showed a decreasing trend compared to 2023. The annual average level across the area found 1.8 micrograms per cubic meter of Benzene (2.1 $\mu g/m^3$ in 2023, the annual average standard not exceeding 1.7 $\mu g/m^3$) 0.62 micrograms per cubic meter of 1,3-Butadiene (1.35 $\mu g/m^3$ in 2023, the annual average standard not exceeding 0.33 $\mu g/m^3$) and 0.22 micrograms per cubic meter of 1,2-Dichloroethane (0.21 $\mu g/m^3$ in 2023, the annual average standard not exceeding 0.4 $\mu g/m^3$)

State of $PM_{2.5}$ and Number of Hotspots in 17 Northern Provinces

The overall situation showed a declining severity during the critical period of forest fires, haze, and particulate matter (from 1 January to 31 May 2024). $PM_{2.5}$ had an average value of 47 micrograms per cubic meter (average of 62 $\mu g/m^3$ in 2023), with 131 days exceeding the standard (135 days in 2023), and there were 79,859 accumulated hotspots (109,035 hotspots in 2023).

State of Southern Region Haze

In 2024, the air quality in southern Thailand was generally very good. During the monitoring period (from 1 July to 31 October 2024), in the provinces of Chumphon, Ranong, Surat Thani, Phang Nga, Phuket, Krabi, Nakhon Si Thammarat, Trang, Phatthalung, Songkhla, Satun, Pattani, Yala, and Narathiwat, The 24-hour average concentrations of $PM_{2.5}$ were 10.4 micrograms per cubic meter, with no days exceeding the standard. The highest $PM_{2.5}$ concentration was 23.1 micrograms per cubic meter, recorded in Mueang District, Yala Province, on 28 July 2024.

สถานการณ์หมอกควันข้ามแดน

ในปี 2567 ปัญหาหมอกควันข้ามแดนโดยรวมมีความรุนแรงน้อยกว่าปี 2566 แต่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายพื้นที่ จำนวนจุดความร้อนที่เกิดขึ้นจากการเผาในที่โล่งในช่วงมกราคม - พฤศจิกายนของประเทศไทยปี 2567 ลดลงจากปี 2566 ประมาณร้อยละ 12.5 และ จุดความร้อนโดยรวมในภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ในปี 2567 ลดลงร้อยละ 44.3 เมื่อเทียบกับปี 2566

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการคุณภาพอากาศ

ระยะสั้น อาทิ : 1) ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับสารเบนซีน และสาร 1,3- บิวทาไดอิน รวมทั้งมลสารทางอากาศอื่น ๆ ในพื้นที่มาบตาพุด 2) ยกระดับมาตรฐานของสถานประกอบการให้สูงขึ้น โดยเน้นการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) เร่งสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อช่วยลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดและป้องกันตนเองจาก PM_{2.5} ผ่านช่องทางต่าง ๆ 4) ผลักดันและส่งเสริมนวัตกรรม เพื่อดูแลสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง 5) ผลักดันการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาดในภาคอุตสาหกรรม ผ่านการสนับสนุนให้เกิดโครงการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ชนิดติดตั้งบนหลังคา 6) สนับสนุน การลงทุนและเพิ่มจำนวนสถานีอัดประจุไฟฟ้าให้มีความครอบคลุมและเพียงพอมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของคณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ

ระยะยาว อาทิ : 1) ศึกษาสัดส่วนฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ต่อฝุ่นละอองรวม (TSP) ที่ระบายจากปล่องระบายอากาศของโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการหรือเสนอแนวทางป้องกันและลดการเกิดปัญหาฝุ่นละอองจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการเผาไหม้เชื้อเพลิง รวมถึงแนวทางการเลือกใช้เทคโนโลยีระบบบำบัดที่เหมาะสมเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน 2) พิจารณาปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบสภาพรถยนต์เพื่อให้สะท้อนการปล่อยมลพิษจริงที่เกิดจากการใช้งานบนท้องถนน 3) กำหนดแผนและแนวทางการปลดระวางการใช้งานรถราชการที่มีอายุมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

สถานการณ์ระดับเสียง

ปี 2567 สถานการณ์ระดับเสียง พบว่า มีค่าอยู่ในช่วง 47.2 - 82.8 เดซิเบลเอ (dBA) โดยการจราจรยังคงเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงหลักของพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจังหวัดสระบุรี

สถานการณ์ระดับเสียงรายพื้นที่

ระดับเสียงพื้นที่ทั่วไป

พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 47.4 – 77.9 เดซิเบลเอ (dBA) ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 56.6 เดซิเบลเอ (dBA) (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 47.4 – 70.8 เดซิเบลเอ (dBA) ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 55.3 เดซิเบลเอ (dBA)) โดยส่วนใหญ่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (มาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไปกำหนดค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมงไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ (dBA))

พื้นที่ต่างจังหวัด ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 47.2 – 82.8 เดซิเบลเอ (dBA) ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 56.3 เดซิเบลเอ (dBA) (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 44.6 – 76.3 เดซิเบลเอ (dBA) ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 55.4 เดซิเบลเอ (dBA) โดยส่วนใหญ่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

State of Transboundary Haze

In 2024, the overall severity of the transboundary haze problem was less than in 2023, but it still remained a significant issue that affected many areas in Thailand. The number of hotspots caused by open burning between January and November in the member countries of the Mekong Sub-region decreased by approximately 12.5% compared to 2023. The overall number of hotspots in the southern ASEAN region in 2024 decreased by 44.3% compared to 2023.

Policy Recommendations on Air Quality Management

Short-term measures include : 1) Studying the capacity to accommodate benzene and 1,3-butadiene substances, as well as other air pollutants, in the Map Ta Phut area, 2) Raising the operational standards of establishments by focusing on more effective environmental practices, 3) Accelerating awareness-building and public education to help reduce pollution at the source and protect against $PM_{2.5}$ through various channels, 4) Promoting and encouraging innovations to protect public health, especially for vulnerable groups, 5) Promoting the use of alternative or clean energy in the industrial sector through support for rooftop solar power generation projects, 6) Supporting investment and increasing the number of electric vehicle charging stations to be comprehensive and sufficient in accordance with the infrastructure development plan to accommodate electric vehicles by the National Electric Vehicle Policy Committee.

Long-term measures include : 1) Studying the proportion of $PM_{2.5}$ to Total Suspended Particulates (TSP) emitted from factory chimneys to be used as data in considering measures or suggesting guidelines for preventing and reducing particulate pollution from industrial factories with combustion processes, including guidelines for selecting appropriate treatment technologies to prevent environmental and public health impacts, 2) Considering improvements to procedures and methods for vehicle inspections to better reflect actual on-road emissions, 3) Establishing plans and guidelines for phasing out government vehicles over 20 years old.

State of Noise Level

In 2024, the noise level situation showed values ranging from 47.2 – 82.8 decibels A-weighted (dBA), with traffic remaining the main source of noise pollution in Bangkok and its vicinity areas, as well as in Saraburi province.

State of Noise Level by Areas

Noise Level in General Areas

In Bangkok and its vicinity areas in 2024, noise levels ranged from 47.4 – 77.9 dBA, with an average of 56.6 dBA across the areas (in 2023, noise levels ranged from 47.4 – 70.8 dBA, with an average of 55.3 dBA). Most noise levels were within standard limits (the general noise level standard sets the average noise level (L_{eq}) over 24 hours not to exceed 70 dBA).

In provincial areas in 2024, noise levels ranged from 47.2 – 82.8 dBA, with an average of 56.3 dBA across the areas (in 2023, noise levels ranged from 44.6 – 76.3 dBA, with an average of 55.4 dBA). Most noise levels were within standard limits

ระดับเสียงพื้นที่ริมถนน

พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 61.8 – 82.0 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 69.9 dBA (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 51.8 – 79.4 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 69.6 dBA) โดยส่วนใหญ่มีค่าระดับเสียงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยบริเวณที่มีระดับเสียงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ แยกพาหุรัด ถนนตรีเพชร สถานีตำรวจโชคชัย ถนนลาดพร้าว การเคหะชุมชนดินแดง ถนนดินแดง สถานีไฟฟ้าอโยธยาบุรี ถนนอินทรพิทักษ์ ในพื้นที่ปริมณฑล ได้แก่ โรงเรียนปทุมวิไล ถนนปทุมสัมพันธ์ จังหวัดปทุมธานี

พื้นที่ต่างจังหวัด ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 51.5 – 81.3 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 63.1 dBA (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 54.0 – 87.8 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 63.7 dBA) โดยส่วนใหญ่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นบริเวณสถานีตำรวจภูธร หน้าพระลาน ถนนพหลโยธิน จังหวัดสระบุรี มีระดับเสียงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง ในปี 2566 กับปี 2567 พบว่าระดับเสียงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวนวันที่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (ปี 2567 มีจำนวนวันที่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 37.33 ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 9.59) (ปี 2566 มีจำนวนวันที่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 46.92)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการระดับเสียง

ระยะสั้น อาทิ : 1) พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียงและมาตรฐานสำหรับยานพาหนะทางบกและทางราง 2) สนับสนุนการศึกษาวិจัยเกี่ยวกับการจัดการปัญหามลพิษทางเสียง และการพัฒนาฐานข้อมูลในการทำแผนที่เสียงเชิงกลยุทธ์ 3) สนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้าและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหามลพิษทางเสียงจากการจราจร 4) สนับสนุนการใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะทั้งรถไฟฟ้าและรถโดยสารประจำทางอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาการขนส่งมวลชนทั้งระบบหลักและระบบรองที่เชื่อมต่อระบบหลัก ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการ และเพิ่มความความสะดวกในการเดินทาง

ระยะยาว อาทิ : 1) บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทจัดการมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2566 – 2580) 2) เสริมสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมด้านเสียง เช่น การให้ความรู้แก่ประชาชนและการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้สถานการณ์ระดับเสียงและร่วมรายงานสถานการณ์ระดับเสียงผ่าน แอปพลิเคชัน Sound24Thai การผลักดันให้มีการเพิ่มหลักสูตรมลพิษทางเสียงในหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานในระยะยาว

Noise Level at Roadside Areas

In Bangkok and its vicinity areas in 2024, noise levels ranged from 61.8 – 82.0 dBA, with an average of 69.9 dBA across the areas (in 2023, noise levels ranged from 51.8 – 79.4 dBA, with an average of 69.6 dBA across the areas). Most noise levels were not within the standard limits. Areas in Bangkok where noise levels did not meet the standard included Phahurat Intersection, Tri Phet Road, Chokchai Police Station on Lat Phrao Road, Din Daeng Housing Authority on Din Daeng Road, and Thonburi Substation on Intharapitak Road. In the vicinity areas, the area included Pathumwilai School on Pathum Sampan Road in Pathum Thani Province.

In provincial areas in 2024, noise levels ranged from 51.5 – 81.3 dBA, with an average of 63.1 dBA across the areas (in 2023, noise levels ranged from 54.0 – 87.8 dBA, with an average of 63.7 dBA across the areas). Most noise levels were within standard limits except at Na Phra Lan Provincial Police Station on Phahonyothin Road in Saraburi Province, where noise levels did not meet the standard.

From the comparison of 24-hour average noise levels (L_{eq}) between 2023 and 2024, it was found that the noise level tended to increase slightly. In roadside areas in Bangkok and its vicinity areas, the number of days with noise levels within the standard limits significantly decreased (in 2024, the number of days with noise levels within the standard was 37.33%, a decrease of 9.59% from 2023) (in 2023, the number of days with noise levels within the standard was 46.92%).

Policy Recommendations on Noise Level Management

Short-term measures include, 1) Developing and improving environmental quality standards for noise and standards for land and rail vehicles, 2) Supporting research on noise pollution management and developing a database for strategic noise mapping, 3) Supporting the use of electric vehicles and the continued development of infrastructure to accommodate the use of electric vehicles to reduce traffic-related noise pollution, 4) Supporting the continued use of public mass transit systems, both electric trains and buses, by developing both main and feeder transit systems connected to the main systems, and reducing travel costs via public mass transit systems so that all groups of people can access services and have more convenience in traveling.

Long-term measures include: 1) Integrating cooperation with relevant agencies to drive the implementation of the 15-year Master Plan on Noise and Vibration Pollution Management (2023 – 2040), 2) Fostering awareness, social responsibility, and environmental responsibility concerning noise, such as providing public education and encouraging awareness of noise levels and participation in reporting noise situations through the Sound24Thai application, as well as promoting the inclusion of noise pollution courses in the basic education curriculum in the long term.

สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย และวัตถุอันตราย

ขยะมูลฝอยชุมชน ปี 2567 มีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้น (Waste Generated) ประมาณ 27.20 ล้านตัน หรือประมาณ 74,529 ตัน/วัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ประมาณร้อยละ 0.9 โดยปี 2566 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 26.95 ล้านตัน) โดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (Waste Generated) จะถูกจัดการขั้นต้นในครัวเรือน (Managed at source) ประมาณ 1.54 ล้านตัน (ร้อยละ 6) และถูกคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์จากบ้านเรือนและแหล่งกำเนิดต่าง ๆ (Utilized before collected) 6.02 ล้านตัน (ร้อยละ 22) ส่วนที่เหลือถูกเก็บรวบรวม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Waste collected) ประมาณ 19.64 ล้านตัน (ร้อยละ 72) เพื่อนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งขยะมูลฝอยบางส่วนจะถูกคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ (Utilized after collected) ประมาณ 4.49 ล้านตัน (ร้อยละ 17) คงเหลือขยะมูลฝอย จำนวน 15.15 ล้านตัน (ร้อยละ 55) ที่จะถูกนำไปกำจัด (Waste to disposal sites) โดยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง (Proper managed) 10.42 ล้านตัน (ร้อยละ 38) และกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง (Improper managed) 4.73 ล้านตัน (ร้อยละ 17) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมของการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยในปี 2567 พบว่า ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 27.20 ล้านตัน มีการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งจากแหล่งกำเนิดและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยรวม 10.51 ล้านตัน (ร้อยละ 39) กำจัดถูกต้องรวม 10.42 ล้านตัน (ร้อยละ 38) และกำจัดไม่ถูกต้องรวม 6.27 ล้านตัน (ร้อยละ 23)

ขยะอาหาร ปี 2567 มีปริมาณขยะอาหาร 10.01 ล้านตัน (ร้อยละ 36.79) โดยเป็นขยะอาหารส่วนที่รับประทานได้ (Edible) ร้อยละ 40 และส่วนที่รับประทานไม่ได้ (Inedible) ร้อยละ 60 เช่น กระดูก ก้างปลา และเปลือก เป็นต้น ขยะอาหารในครัวเรือนที่พบมากที่สุด คือ ส่วนที่รับประทานไม่ได้และเปลือกผลไม้ สำหรับขยะอาหารที่เกิดจากผู้ประกอบอาหารและผู้จำหน่ายอาหารเกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนการรับวัตถุดิบ การตัดแต่ง การปรุงอาหารและการจัดจาน เช่น ขยะจากการตัดแต่งขยะจากการเก็บวัตถุดิบไว้นาน แต่ไม่นำมาใช้จนเน่าเสีย อาหารที่ต้องทิ้งเพราะขายไม่หมด และอาหารเหลือทิ้งจากผู้บริโภค เป็นต้น

ขยะพลาสติก ปี 2567 มีขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) เกิดขึ้นประมาณ 2.88 ล้านตัน โดยประมาณว่ามีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 0.72 ล้านตัน (ร้อยละ 25) ส่วนที่เหลือ 2.16 ล้านตัน (ร้อยละ 75) จะถูกนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งตกค้างในสิ่งแวดล้อม (ปี 2566 มีขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) มีประมาณ 3.03 ล้านตัน ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด (ร้อยละ 11.25)) ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวที่เกิดขึ้น เช่น ถุงร้อน ถุงเย็น ถุงหูหิ้ว แก้วพลาสติก หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร เป็นต้น

ขยะทะเล ปี 2567 พบว่าปริมาณขยะลอยน้ำที่ไหลลงสู่อ่าวไทยจาก 5 แม่น้ำสายหลัก (แม่กลอง เจ้าพระยา ท่าจีน บางปะกง และบางตะบูน) ที่จับเก็บได้มีปริมาณ 646 ตัน ซึ่งลดลงจากปี 2566 (ปี 2566 มีปริมาณ 1,435 ตัน) และชนิดของขยะที่พบส่วนใหญ่เป็นขยะพลาสติกประเภทหีบห่อบรรจุอาหารแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use Plastics) ได้แก่ หีบห่อบรรจุอาหาร (ถุงอาหารสำเร็จรูป) หีบห่อบรรจุอาหาร (ถุงแกง ถุงร้อน-เย็น) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และเชือกไนลอน เป็นต้น

สถานการณ์ขยะมูลฝอยยังคงเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข โดยปัญหาหลักคือประชาชนไม่คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง มีการทิ้งขยะบรรจุภัณฑ์และขยะที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่ปะปนไปกับขยะทั่วไปอื่นๆ ทำให้ขยะที่ใช้ประโยชน์ได้ใหม่ปนเปื้อน ไม่สะอาด และส่งไปกำจัดเป็นภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการต้องจ่ายค่ากำจัดเป็นจำนวนมาก และมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะกำจัดขยะให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

State of Municipal Solid Waste, Hazardous Waste, and Hazardous Substances

The Amount of Municipal Solid Waste generated in 2024 was approximately 27.20 million tons or around 74,529 tons/day (an increase of about 0.9% from 2023, which had 26.95 million tons of waste generated). Of the waste generated, approximately 1.54 million tons (6%) were managed at the source in households, and about 6.02 million tons (22%) were sorted and reused from households and other sources before being collected.

The remaining waste, around 19.64 million tons (72%), was collected by Local Administrative Organizations to be disposed of at waste disposal sites. Some portion of this collected waste, approximately 4.49 million tons (17%), was sorted and reused after collection. The remaining 15.15 million tons (55 percent) were sent to disposal sites, where 10.42 million tons (38%) were properly managed, while 4.73 million tons (17%) were improperly managed. Considering the overall municipal solid waste management in the country in 2024, of the 27.20 million tons of municipal solid waste generated, a total of 10.51 million tons (39%) were sorted and reused from both the source and waste disposal sites, 10.42 million tons (38%) were properly disposed of, and 6.27 million tons (23%) were improperly disposed of.

Food Waste in 2024 amounted to 10.01 million tons (36.79%), of which 40% was edible and 60% inedible, such as bones, fish bones, and peels. The most common food waste in households was inedible parts and fruit peels. Food waste generated by food preparers and vendors occurred throughout various stages, including receiving raw materials, trimming, cooking, and plating. Examples included waste from trimming, spoilage due to prolonged storage of unused ingredients, unsold food, and leftovers from consumers.

Single-use Plastic Waste in 2024 was approximately 2.88 million tons, with around 0.72 million tons (25%) estimated to be reused. The remaining 2.16 million tons (75%) were sent to Local Administrative Organization disposal sites or remained in the environment. (In 2023, single-use plastic waste was approximately 3.03 million tons, accounting for 11.25 percent of the total waste generated. Single-use plastic waste included hot and cold plastic bags, plastic handle bags, plastic cups, straws, and foam food containers, etc.

Marine Waste in 2024 collected from five main rivers (Mae Klong, Chao Phraya, Tha Chin, Bang Pakong, and Bang Tabun) flowing into the Gulf of Thailand was 646 tons, a decrease from 2023 (which had 1,435 tons). Most of the waste found consisted of single-use plastic food packaging, including instant food bags, soup bags, hot/cold plastic bags, plastic handle bags, and nylon ropes.

The solid waste situation remained a pressing issue that required urgent resolution. The main problem was that the public did not sort waste at the source. Packaging and reusable waste were mixed with general waste, making reusable waste contaminated and unclean, thus requiring disposal. This burdened Local Administrative Organizations with high disposal costs and insufficient budgets to dispose of waste properly and efficiently.

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย

ระยะสั้น อาทิ : 1) ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565-2570) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566-2570) อย่างต่อเนื่อง

ระยะยาว อาทิ : 1) ผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. เพื่อรองรับการดำเนินมาตรการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน 2) ขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) 3) ขยายความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร สถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่า เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนหมุนเวียนตามนโยบายรัฐบาลที่ขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy)

บอมลียอันตรายจากชุมชน ปี 2567 มีปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชน 685,999 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 0.825 (ปี 2566 มีปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชน 680,386 ตัน) ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment: WEEE) 445,899 ตัน (ร้อยละ 65) และของเสียอันตรายประเภทอื่นๆ เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ประมาณ 240,100 ตัน (ร้อยละ 35) ของเสียอันตรายจากชุมชนเก็บรวบรวมได้ 154,723 ตัน เข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง 152,017 ตัน (หรือร้อยละ 98.25 ของของเสียอันตรายจากชุมชนที่รวบรวมได้ในปี 2567) แบ่งเป็นการนำไปใช้ประโยชน์ 104,913 ตัน และกำจัด 47,104 ตัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณที่เกิดขึ้นได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียง ร้อยละ 22.16

สถานการณ์ของเสียอันตรายชุมชนยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนจากแหล่งกำเนิดโดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้องยังมีไม่มากเท่าที่ควร มีการทิ้งปะปนกับขยะมูลฝอย ทำให้ยากต่อการเก็บรวบรวมเพื่อนำไปบำบัดหรือกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การแยกชิ้นส่วนและถอดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแหล่งชุมชนที่ไม่ถูกต้องจะทำให้โลหะหนักซึ่งเป็นส่วนประกอบในของเสียอันตรายปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมทั้งในดิน แหล่งน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน จนอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน นอกจากนี้ ความร่วมมือของภาคเอกชนในการร่วมรับผิดชอบและจัดการซากผลิตภัณฑ์ของตนยังไม่แพร่หลายและต่อเนื่อง ผู้ผลิตมีการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีที่สนับสนุนพลังงานทางเลือกมากขึ้น สถานที่บำบัดหรือกำจัดของเสียอันตรายไม่ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้อำนาจหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจน จำเป็นต้องผลักดันและขับเคลื่อนให้หน่วยงานดำเนินงานตามรูปแบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการบอมลียอันตรายชุมชน

ระยะยาว อาทิ : 1) กำหนดกลไกเพื่อยกระดับการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และซากผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่ให้บังคับกรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรวบรวมเข้าสู่ระบบการจัดการให้มากขึ้น โดยอาศัยหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายกระทรวงการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. 2563 พร้อมผลักดันการเป็นศูนย์รวบรวมระดับจังหวัดให้ครอบคลุมทั่วประเทศ 2) เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. โดยอาศัยหลักการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนควบคู่กับหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว 3) สนับสนุน และขยายความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน และซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อเนื่อง

Policy Recommendations for Municipal Solid Waste Management

Short-term measures include : 1) Driving the implementation of the National Solid Waste Management Action Plan, Phase 2 (2022–2027), and the Plastic Waste Management Action Plan, Phase 2 (2023–2027) continuously.

Long-term measures include : 1) Pushing forward the draft Sustainable Packaging Management Act B.E. to support the implementation of measures or activities that promote shared responsibility in sustainable packaging management, 2) Driving the implementation of packaging waste management based on the Extended Producer Responsibility (EPR) principle, 3) Expanding collaboration among all sectors, including the government, private sector, organizations, and related institutions throughout the value chain, to foster circular movement under the government's BCG (Bio-Circular-Green Economy) model for driving Thailand forward.

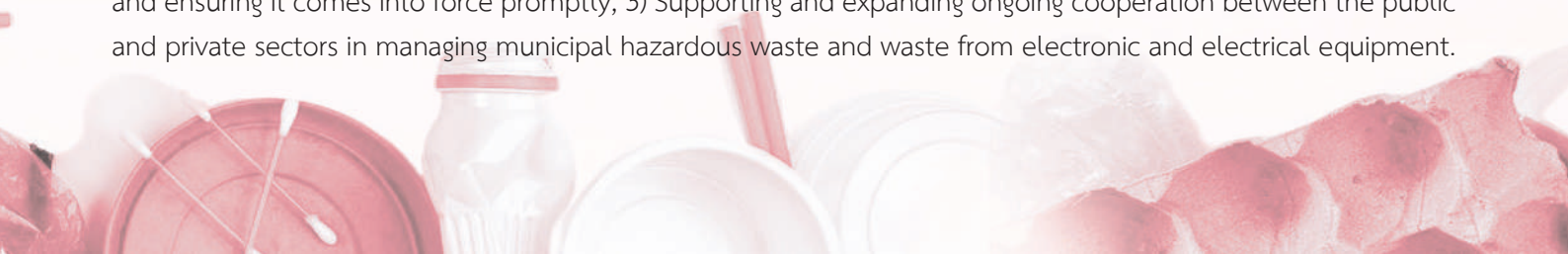
Municipal Hazardous Waste

In 2024, the volume of municipal hazardous waste was 685,999 tons, an increase of 0.825% from 2023 (which recorded 680,386 tons). The majority consisted of waste from electrical and electronic equipment (WEEE), totaling 445,899 tons (65%), and other types of hazardous waste such as light bulbs, batteries, dry cells, chemical containers, and spray cans, totaling approximately 240,100 tons (35%). Hazardous waste collected from communities totaled 154,723 tons, of which 152,017 tons (or 98.25% of the collected hazardous waste) entered proper management systems-104,913 tons were utilized, and 47,104 tons were disposed of. However, when compared to the total volume generated, only 22.16% was managed properly.

The situation of municipal hazardous waste continued to show an increasing trend, primarily due to insufficient proper collection systems for hazardous waste from its sources, especially waste electrical and electronic products. These wastes were often disposed of together with general solid waste, making them difficult to collect for proper treatment or disposal in accordance with technical standards. Improper dismantling and disassembling of electronic and electrical waste in communities resulted in heavy metals contaminating the environment-soil, surface water, and groundwater-which might affect public health. Furthermore, cooperation from the private sector in sharing responsibility and managing their product waste was still not widespread or consistent. Producers were now developing and designing longer-lasting products and adopting technologies that support alternative energy use. Hazardous waste treatment or disposal facilities were not yet available across all regions. In addition, regulatory limitations regarding the management of waste electrical and electronic products caused unclear responsibilities among related agencies. It was necessary to drive and encourage these agencies to continue operations under designated frameworks.

Policy Recommendations for Municipal Hazardous Waste Management

Long-term measures include : 1) Establishing mechanisms to enhance the management of municipal hazardous waste, including electrical and electronic product waste and emerging types of product waste, by empowering Local Administrative Organizations to collect more waste into the management system under the authority granted by the Ministerial Regulation on the Management of Municipal Toxic or Hazardous Waste B.E. 2563, along with pushing for the establishment of provincial-level collection centers across the country, 2) Expediting the enactment of the Waste Electrical and Electronic Equipment Management Act B.E., based on the principles of stakeholder participation and the Extended Producer Responsibility (EPR) framework, and ensuring it comes into force promptly, 3) Supporting and expanding ongoing cooperation between the public and private sectors in managing municipal hazardous waste and waste from electronic and electrical equipment.

กากอุตสาหกรรม ปี 2567 มีปริมาณกากอุตสาหกรรม (กากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย (Non-Hazardous Waste) และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย (Hazardous Waste)) ที่มีการแจ้งการขนส่งในระบบและนำเข้าสู่ระบบการจัดการกากอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งหมด 24.39 ล้านตัน จำแนกเป็นกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย 22.76 ล้านตัน และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย 1.63 ล้านตัน (ปี 2566 ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 ตุลาคม 2566 มีปริมาณ 19.82 ล้านตัน จำแนกเป็น กากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย 18.69 ล้านตัน และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย 1.13 ล้านตัน)

กากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นทั่วประเทศและเข้าสู่ระบบการจัดการ จำนวน 24.39 ล้านตัน มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ จำนวน 21.67 ล้านตัน หรือร้อยละ 88 ของปริมาณกากอุตสาหกรรมทั้งหมด โดยเป็นการนำไปใช้เป็นวัสดุทดแทน (Use as raw material) จำนวน 9.49 ล้านตัน นำไปใช้เป็นพลังงาน (Use for Energy) จำนวน 5.33 ล้านตัน นำกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) จำนวน 6.75 ล้านตัน และส่งออก (Export) จำนวน 0.10 ล้านตัน

ปัญหาของกากอุตสาหกรรมเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงพบการลักลอบทิ้งตั้งแต่โรงงานผู้ก่อการเกิดกากอุตสาหกรรมจนถึงแหล่งทิ้ง ผู้ขนส่งและผู้รับดำเนินการรับกากอุตสาหกรรมมาบำบัดและจัดการอย่างไม่ถูกวิธีเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการส่งกากอุตสาหกรรมออกไปกำจัดและบำบัดให้ถูกต้องทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักในสิ่งแวดล้อมทั้งในดิน แหล่งน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน แหล่งน้ำสาธารณะ และพื้นที่เกษตรกรรม เกิดความเสื่อมโทรมต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการกากอุตสาหกรรม

ระยะสั้น อาทิ : 1) เร่งดำเนินการกำจัด/บำบัด สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วและของเสียเคมีวัตถุที่ตกค้างในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบต่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนและสิ่งแวดล้อมบริเวณโดยรอบพื้นที่ 2) เร่งติดตามตรวจสอบการปนเปื้อนดินและน้ำใต้ดิน (soil and groundwater contamination) โดยศึกษาเชิงพื้นที่รอบบริเวณพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนตั้งแต่ดินระดับผิวดิน ดินชั้นลึก น้ำบ่อตื้น น้ำใต้ดิน รวมทั้งแหล่งน้ำบาดาลต่างๆ ในพื้นที่ที่มีการลักลอบทิ้ง

ระยะยาว อาทิ : ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อผลักดันกฎหมายเฉพาะด้านการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม โดยการจัดทำร่างพระราชบัญญัติกากอุตสาหกรรม พ.ศ. แยกจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อการจัดการกากอุตสาหกรรมทั้งระบบ ตั้งแต่กากอุตสาหกรรม ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และซากพาหนะ โดยกำหนดให้มีบทกำหนดโทษสูงสำหรับผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับกากอุตสาหกรรม รวมทั้งกำหนดให้รัฐเข้าไปจัดการหรือกำจัดกากอุตสาหกรรมแทน โดยผู้รับคำสั่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง และจัดตั้งกองทุนเฉพาะด้านการฟื้นฟู บรรเทาแก้ไขผลกระทบจากการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม การวางเงินหลักประกัน ความเสียหายเบื้องต้น หรือประกันภัยความเสียหาย ตลอดจนการยึด/อายัดกากอุตสาหกรรม และทำการจำหน่ายเพื่อนำเงินเข้ากองทุน

มูลฝอยติดเชื้อ ปี 2567 มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเกิดขึ้น จำนวน 76,749.75 ตัน ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 3.78 โดยมีแหล่งกำเนิดส่วนใหญ่เป็นสถานพยาบาลคน สถานพยาบาลสัตว์ ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย และแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้ออื่น ๆ เช่น มูลฝอยติดเชื้อในชุมชน สถานดูแลผู้สูงอายุ ห้องพยาบาลในโรงงาน เป็นต้น ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ พบว่าได้รับการเก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง จำนวน 75,731.04 ตัน คิดเป็นร้อยละ 98.67 สำหรับรูปแบบการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ส่วนใหญ่เป็นการเก็บขนไปกำจัดภายนอกแหล่งกำเนิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกำจัดด้วยวิธีการเผา โดยเตาเผาของเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อทั่วประเทศ จำนวน 22 แห่ง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 แห่ง ภาคเอกชน จำนวน 10 แห่ง และสถาบันการศึกษา จำนวน 3 แห่ง มีศักยภาพการกำจัดรวม 525.3 ตันต่อวัน และมีบางส่วนถูกกำจัด ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งทั้งหมดเป็นโรงพยาบาลที่ดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเอง ณ แหล่งกำเนิด จำนวน 22 แห่ง แบ่งเป็นการเผาในเตาเผา จำนวน 8 แห่ง และการทำลายเชื้อด้วยไอน้ำ จำนวน 14 แห่ง อย่างไรก็ตาม พบว่ามีมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อขนาดเล็กบางส่วน เช่น คลินิกคน คลินิกสัตว์ รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อชุมชนที่ยังมีข้อจำกัดในการรวบรวมเข้าสู่ระบบการกำจัดอย่างถูกต้อง ส่งผลให้มูลฝอยติดเชื้อเหล่านี้ได้รับการกำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

Industrial Waste In 2024, the total amount of industrial waste (non-hazardous waste and hazardous waste) that was reported for transportation in the system and entered into the industrial waste management system of the Department of Industrial Works totaled 24.39 million tons. This amount consisted of 22.76 million tons of non-hazardous industrial waste and 1.63 million tons of hazardous industrial waste. (In 2023, from January 1 to October 31, 2023, the total amount was 19.82 million tons, consisting of 18.69 million tons of non-hazardous industrial waste and 1.13 million tons of hazardous industrial waste.)

Of the 24.39 million tons of industrial waste generated nationwide and entered into the management system, 21.67 million tons were utilized, accounting for 88% of the total amount of industrial waste. This included 9.49 million tons used as raw material, 5.33 million tons used for energy, 6.75 million tons recycled, and 0.10 million tons exported.

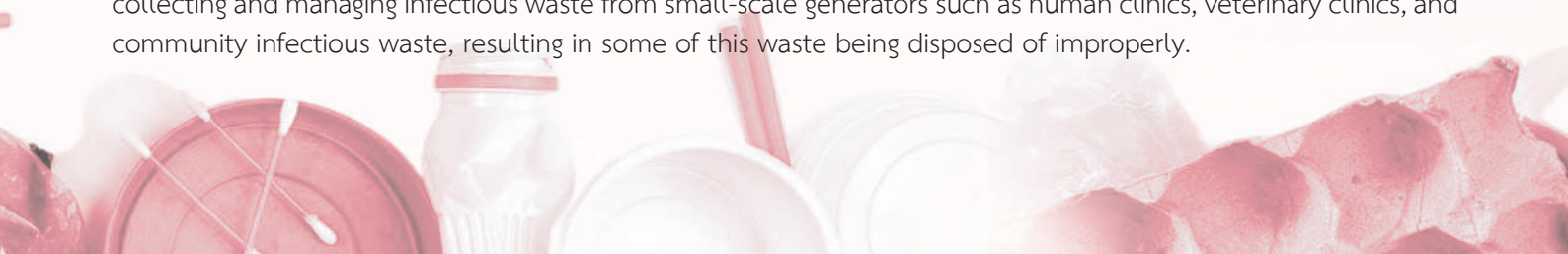
Problems related to industrial waste arised from factories and industrial establishments not complying with the law. As a result, there had been instances of illegal dumping starting from the factories that generated the industrial waste intentionally avoiding regulations, transporters, and operators who received the industrial waste for treatment and disposal improperly. This was due to the costs associated with proper disposal and treatment of industrial waste, leading to contamination by chemicals and heavy metals in the environment, including soil, surface water, groundwater, public water sources, and agricultural areas. This degradation of the ecosystem and environment directly affected public health.

Policy Recommendations for Industrial Waste Management

Short-term measures include : 1) Promptly disposing of/treating residual waste or unused materials and hazardous chemical waste in various areas to resolve issues and reduce the impact and grievances experienced by the public and the surrounding environment, 2) Promptly monitoring and investigating soil and groundwater contamination by conducting area-based studies around contaminated zones from surface soil, deep soil, shallow wells, groundwater, and various groundwater sources in areas with illegal dumping.

Long-term measures include : 1) Revising and improving laws to push for a specific act on industrial waste management by drafting the Industrial Waste Act, separatly from the Factory Act B.E. 2535 (1992) and its amendments. This is to establish a comprehensive industrial waste management system covering industrial waste, electronic waste, and end-of-life vehicles. The act should include strict penalties for violators involved with industrial waste, authorize the state to manage or dispose of industrial waste on behalf of violators at their expense, and establish a dedicated fund for rehabilitation and mitigation of impacts from illegal industrial waste dumping. It should also include provisions for preliminary damage insurance or liability insurance, as well as seizure/confiscation of industrial waste and its auction to fund the dedicated fund.

Infectious Waste In 2024, the amount of infectious waste generated totaled 76,749.75 tons, a 3.78% decrease from 2023. The main sources were human healthcare facilities, animal healthcare facilities, hazardous pathogen laboratories, and other sources of infectious waste such as municipal infectious waste, elderly care homes, and factory infirmaries. Of the total amount of infectious waste generated, 75,731.04 tons or 98.67% were collected and properly disposed of. The majority of the disposal involved off-site transportation and incineration using private sector incinerators and those operated by Local Administrative Organizations. There were 22 infectious waste disposal facilities nationwide, divided into 4 categories, including 9 facilities operated by Local Administrative Organizations, 10 facilities by the private sector, and 3 facilities by educational institutions, with a combined disposal capacity of 525.3 tons per day. A portion of the infectious waste was disposed of at the source, all of which were hospitals. These hospitals disposed of infectious waste on-site at 22 locations, including 8 incineration facilities and 14 steam sterilization facilities. However, there were still limitations in properly collecting and managing infectious waste from small-scale generators such as human clinics, veterinary clinics, and community infectious waste, resulting in some of this waste being disposed of improperly.

ปัญหาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อบางส่วนที่ยังไม่สามารถจัดการได้อย่างถูกต้อง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดขนาดเล็ก ซึ่งทิ้งปะปนกับมูลฝอยทั่วไป เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมเข้าสู่ระบบกำจัดในบางพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านมูลฝอยติดเชื้อ สุขภาพประชาชน และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

ระยะสั้น อาทิ : 1) บริหารจัดการและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานบริการสาธารณสุข 2) สนับสนุนองค์ความรู้และพัฒนาขีดความสามารถบุคลากร เพื่อสนับสนุนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ และยกระดับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานบริการสาธารณสุข

ระยะยาว อาทิ : พัฒนา ปรับปรุง และทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และส่งเสริมการใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุดิบทรายภาคอุตสาหกรรม ปี 2567 พบว่า ภาพรวมสถานการณ์การนำเข้า-ส่งออกวัตถุดิบทรายภาคอุตสาหกรรม มีแนวโน้มลดลงจากปีที่ผ่านมา โดยมีปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบทรายภาคอุตสาหกรรม จำนวน 3,376,157.64 ตัน (ปี 2566 จำนวน 3,550,951.61 ตัน) และมีปริมาณการส่งออกวัตถุดิบทรายภาคอุตสาหกรรม จำนวน 2,280,034.11 ตัน (ปี 2566 จำนวน 2,391,571.32 ตัน) วัตถุดิบทรายภาคอุตสาหกรรมที่มีการนำเข้าสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เมทานอล (methanol) หรือ เมทิลแอลกอฮอล์ (methyl alcohol) มีปริมาณ 777,402 ตัน กรดซัลฟูริก (sulfuric acid) มีปริมาณ 621,755 ตัน และเอทิลีนไดคลอไรด์ (ethylene dichloride) หรือ 1,2-ไดคลอโรอีเทน (1,2-dichloroethane) มีปริมาณ 405,616 ตัน ตามลำดับ

ปัญหาหลักคือ การควบคุมการใช้วัตถุดิบทราย เมื่อพิจารณาการใช้วัตถุดิบทราย พบว่ายังมีปริมาณการใช้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน วัตถุดิบทรายส่วนใหญ่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ ดังนั้น การสื่อสารความเป็นอันตราย การเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นของวัตถุดิบทรายให้กับผู้ใช้งาน การประสานข้อมูลที่จำเป็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องนำมาพิจารณา เพื่อให้มีการใช้วัตถุดิบทรายเป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่าที่จำเป็น และให้เกิดความปลอดภัยทั้งต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการวัตถุดิบทราย อาทิ บูรณาการข้อมูลวัตถุดิบทรายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบการใช้วัตถุดิบทราย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างเข้มงวดรัดกุม นำข้อมูลไปใช้ประกอบการจัดทำนโยบายการบริหารจัดการวัตถุดิบทรายของประเทศต่อไป

The problem of managing some infectious waste that had not yet been properly handled was mostly due to infectious waste from small-scale sources that was mixed with general waste, owing to limitations in waste collection systems in certain areas. This might lead to the spread of disease, affecting the health of infectious waste management workers, public health, and the environment.

Policy Recommendations for Infectious Waste Management

Short-term measures include : 1) Managing and promoting the use of digital technology and information systems for infectious waste management and environmental health management in healthcare service facilities, 2) Supporting knowledge and capacity development of personnel to support infectious waste management and elevate environmental health management in healthcare service facilities.

Long-term measures include : Developing, improving, and reviewing laws related to waste under the public health law to be suitable for the current situation and promoting the effective enforcement of the law.

Industrial Hazardous Substances In 2024, the overall situation of the import-export of hazardous substances in the industrial sector showed a downward trend compared to the previous year. The total import volume of industrial hazardous substances was 3,376,157.64 tons (3,550,951.61 tons in 2023), and the total export volume of industrial hazardous substances in 2024 was 2,280,034.11 tons (2,391,571.32 tons in 2023). The top 3 imported industrial hazardous substances were methanol or methyl alcohol at 777,402 tons, sulfuric acid at 621,755 tons, and ethylene dichloride or 1,2-dichloroethane at 405,616 tons, respectively.

The main problem was the control of hazardous substance usage. Upon consideration, it was found that the usage volume of hazardous substances had remained consistent, as they were essential raw materials.

Most hazardous substances were imported. Therefore, communicating the hazardous nature of substances, providing users with necessary information about hazardous substances, and coordinating essential information among relevant agencies to respond to emergencies were crucial issues that related agencies must consider to ensure hazardous substances were used according to their intended purposes, only as necessary, and safely for both individuals and the environment.

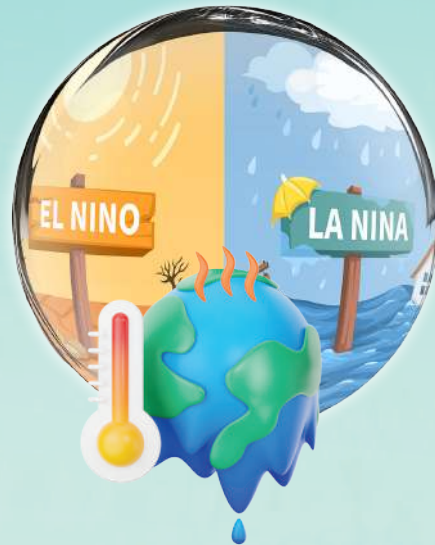
Policy Recommendations for Hazardous Substance Management include integrating hazardous substance data among relevant agencies concretely for the purpose of closely monitoring and verifying the use of hazardous substances in accordance with their intended purposes, and utilizing the data to develop national hazardous substance management policies in the future.

ปัจจัยที่ส่งผล ต่อสถานการณ์มลพิษ

1 ปัจจัยทางธรรมชาติ

ปรากฏการณ์ 'เอลนีโญ' และ 'ลานีญา'

2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)

GDP ▲
ขยายตัว
2.5
ปี 2565

GDP ▲
ขยายตัว
2.0
ปี 2566

GDP ▲
ขยายตัว
2.5
ปี 2567

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรม

ปี 2565 ขยายตัว ▲ **0.6**

ปี 2566 หดตัว ▼ **2.7**

ปี 2567 หดตัว ▼ **0.5**

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรกรรม

ปี 2565 หดตัว ▼ **0.9**

ปี 2566 ขยายตัว ▲ **2.0**

ปี 2567 หดตัว ▼ **1.0**

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (เปิดดำเนินการ)

จำนวน	จำนวน	จำนวน
73,232	72,699	73,710
โรง	โรง	โรง
ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567

จำนวนรถที่จดทะเบียน

รถทุกประเภท
43.39 ล้านคัน

รถยนต์ไฟฟ้า
ที่จดทะเบียน
32,081 คัน

ปี 2565

รถทุกประเภท
44.36 ล้านคัน

รถยนต์ไฟฟ้า
ที่จดทะเบียน
49,990 คัน

ปี 2566

รถทุกประเภท
44.91 ล้านคัน

รถยนต์ไฟฟ้า
ที่จดทะเบียน
32,820 คัน

ปี 2567

3 สภาพสังคมประชากร

จำนวนประชากร

ปี 2565

66.09 ล้านคน

ปี 2566

66.05 ล้านคน

ปี 2567

65.95 ล้านคน

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ

ปี 2565

225 ล้านคน

ปี 2566

315 ล้านคน

ปี 2567

234 ล้านคน

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์มลพิษ

1. ปัจจัยขับเคลื่อนต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเลชายฝั่ง น้ำบาดาล อากาศและเสียง ขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และวัตถุอันตราย เกิดจากสาเหตุหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมทั้งนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล และการบริหารจัดการงบประมาณภายในประเทศไทย และปัจจัยด้านสังคมที่มาจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มวัยประชากร การเพิ่มขึ้นของประชากรแฝง นักท่องเที่ยว ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรบริโภค กระแสความนิยม และการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย

1.1 ปัจจัยทางธรรมชาติ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมสำคัญในปีนี้เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การแปรปรวนสภาพอากาศ ส่งผลกระทบต่อความแห้งแล้งในช่วงต้นปี และน้ำท่วมช่วงปลายปีในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ เชียงใหม่ เชียงราย และพื้นที่ภาคใต้ วิกฤตที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงความถี่ และความรุนแรง

ในปี 2567 มีความแปรปรวนทางธรรมชาติที่สลับกันระหว่างคลื่นความร้อนรุนแรง และพายุรุนแรง ทำให้เป็นปีที่โลกมีอุณหภูมิสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ ตามการคาดการณ์ของสำนักงานบริการสภาพอากาศแห่งยุโรป อุณหภูมิเฉลี่ยทั่วโลกตลอดทั้งปีมีแนวโน้มจะสูงกว่ายุคก่อนอุตสาหกรรม 1.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิที่สูงขึ้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่เกิดจากมนุษย์ โดยมีปัจจัยจากธรรมชาติ เช่น ปรากฏการณ์เอลนีโญ เข้ามาเกี่ยวข้อง เหตุการณ์นี้จะเป็นสัญญาณเตือนให้รัฐบาลของทุกประเทศต้องเร่งดำเนินการเพื่อจำกัดภาวะโลกร้อนที่อาจเกิดขึ้น อุณหภูมิโลกสูงขึ้นมากในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2567 และในช่วงสองเดือนสุดท้ายเท่านั้นที่อุณหภูมิลดลงอย่างมาก (BBC News ประเทศไทย, 2567)

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ปี 2565 - 2567 โดยปี 2565 ขยายตัวร้อยละ 2.5 ปี 2566 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 2.0 และปี 2567 ขยายตัวร้อยละ 2.5 ปัจจัยหลักมาจากการขยายตัวเร่งขึ้นของภาคการเกษตรและภายนอก การลงทุนและการส่งออกสินค้าและบริการ รวมทั้งการขยายตัวต่อเนื่องของการอุปโภคและบริโภคขั้นสุดท้ายเอกชน ขณะที่การอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลชะลอลง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรม พบว่ามีแนวโน้มลดลงโดยในปี 2565 ได้ขยายตัวเป็นร้อยละ 4.9 ปี 2566 หดตัวเป็นร้อยละ 3.4 และปี 2567 หดตัวร้อยละ 0.5 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรกรรม พบว่ามีแนวโน้มลดลงโดยในปี 2565 หดตัวร้อยละ 0.9 ปี 2566 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.0 และปี 2567 ขยายตัวร้อยละ 1.0 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567)

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (เปิดดำเนินการ) ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ปี 2565 มีจำนวน 73,232 โรง ปี 2566 มีจำนวน 72,699 โรง และปี 2567 มีจำนวน 73,710 โรง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนโรงงานในปี 2567 พบว่า มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการและเปิดดำเนินการเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2567)

จำนวนรถที่จดทะเบียนสะสม ปี 2565 - 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2565 มีรถทุกประเภทที่จดทะเบียน จำนวน 43.39 ล้านคัน (รถยนต์ไฟฟ้าที่จดทะเบียน จำนวน 32,081 คัน) ปี 2566 มีรถทุกประเภทที่จดทะเบียน จำนวน 44.36 ล้านคัน (รถยนต์ไฟฟ้าที่จดทะเบียน จำนวน 49,990 คัน) และปี 2567 มีรถทุกประเภทที่จดทะเบียน จำนวน 44.91 ล้านคัน (รถยนต์ไฟฟ้าที่จดทะเบียน จำนวน 32,820 คัน) (กรมการขนส่งทางบก, 2567) ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายของรัฐบาล ที่สนับสนุนให้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการลดมลพิษทางอากาศด้วย

1.3 สภาพสังคมประชากร

จำนวนประชากร ปี 2565 - 2567 พบว่า จำนวนประชากรมีแนวโน้มลดลงโดยมีจำนวน 66.09 66.05 65.95 ล้านคน ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและอัตราการเจริญพันธุ์ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมา พบว่ามีอัตราการตายมากกว่าการเกิด ส่งผลให้จำนวนประชากรของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง (กระทรวงมหาดไทย, 2567)

ประชากรแฝงของประเทศไทยในปี 2564 มีจำนวน 8.30 ล้านคน ปี 2565 มีจำนวน 9.16 ล้านคน และปี 2566 มีจำนวน 9.25 ล้านคน พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มากที่สุด รองลงมา เป็นจังหวัดชลบุรี สมุทรปราการ นนทบุรี และสมุทรสาคร ทั้งนี้ ประชากรแฝงที่เข้ามามีทั้งประชากรแฝงกลางวัน ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่และช่วงเย็นกลับที่พักตามจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ และประชากรแฝงกลางคืน เป็นประชากรที่ไม่ได้ย้ายสำมะโนทะเบียนบ้าน แต่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ การเข้ามาของประชากรแฝงที่มีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น ทำงาน ศึกษา เป็นต้น ในพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรแฝงอาศัยอยู่หนาแน่น ส่งผลทำให้เกิดผลกระทบต่อสถานการณ์มลพิษทั้งมลพิษทางน้ำ อากาศ และขยะ รวมถึงด้านสาธารณสุข (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567)

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ ปี 2565 - 2567 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ในปี 2565 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 225 ล้านคน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 203 ล้านคน และต่างชาติ 22 ล้านคน ในปี 2566 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 315 ล้านคน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 249 ล้านคน และต่างชาติ 66 ล้านคน และ ปี 2567 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 234.23 ล้านคน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 198.69 ล้านคน และต่างชาติ 35.54 ล้านคน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567)

2. ปัจจัยขับเคลื่อนต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์มลพิษในระดับโลกและภูมิภาค

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกและระดับภูมิภาค เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อสถานการณ์มลพิษที่เกิดขึ้นในประเทศไทย รวมทั้งการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์กับปัจจัยขับเคลื่อน ปัจจัยกดดัน และการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ในปี 2567 จึงได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์และการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกและภูมิภาคที่ส่งผลต่อสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยรวมถึงการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ระดับภูมิภาค และการแก้ไขปัญหามลพิษข้ามแดน

2.1 การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ 29 (COP 29)

ประเทศไทยเป็นภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) และได้เข้าร่วมการประชุม COP 29 ระหว่างวันที่ 11 – 22 พฤศจิกายน 2567 ณ กรุงบากู ประเทศอาเซอร์ไบจาน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของโลกเกี่ยวกับการจัดการปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีผลลัพธ์จากการประชุมที่สำคัญ ดังนี้

1) ข้อตัดสินใจ “Baku Climate Unity Pact” ได้แก่

1.1) เป้าหมายทางการเงินใหม่ (New Collective Quantified Goal on Climate Finance : NCQG) ซึ่งประเทศพัฒนาแล้วต้องสนับสนุนเงินแก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากเดิม 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ภายในปี ค.ศ. 2020 เป็น 3 แสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปี และพยายามระดมเงินจากแหล่งทุนที่หลากหลายให้ได้ 1.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ภายในปี ค.ศ. 2035

1.2) ยกระดับปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกเพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียสโดยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกให้ได้ร้อยละ 43 ภายในปี ค.ศ. 2030 และร้อยละ 60 ภายในปี ค.ศ. 2035 จากระดับการปล่อย ณ ปี ค.ศ. 2019 และต้องบรรลุการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net-Zero) ให้ได้ ภายในปี ค.ศ. 2050 ตอบหลักการ “No One Size Fits All” (ตามบริบทของภาคีนั้น ๆ)

1.3) เป้าหมายการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระดับโลก (Global Goal on Adaptation : GGA) ที่คำนึงถึงความสำคัญขององค์ความรู้จากชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น (Indigenous Peoples and Local Knowledge Systems) และความสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัดตามบริบทด้านสังคมให้มากยิ่งขึ้น

2) การทบทวนสถานการณ์และการดำเนินงานระดับโลก (Global Stocktake : GST) ได้เห็นร่วมกันที่จะประเมิน GST ครั้งถัดไปให้ครอบคลุมประเด็นทางสังคมมากยิ่งขึ้น เช่น การเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม (Just Transition) การจัดการผลกระทบที่เกิดจากมาตรการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Response Measure) การเสริมพลังความร่วมมือด้านภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment : ACE) เพศภาวะ (Gender) สิทธิมนุษยชน เด็กและเยาวชน รวมถึงชนพื้นเมือง (Indigenous People) เพื่อนำไปสู่การประเมินและปรับปรุงการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contribution : NDC) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของความตกลงปารีสได้

3) ความสูญเสียและความเสียหายจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Loss and Damage) มีการรายงานความก้าวหน้าในการจัดตั้งกองทุนสำหรับความสูญเสียและความเสียหาย (The Fund for Responding to Loss and Damage : FRLD) ซึ่งได้แต่งตั้งผู้อำนวยการและคณะกรรมการกองทุนที่สาธารณรัฐฟิลิปปินส์แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างการยกร่างแนวทางการดำเนินงานกองทุนให้ภาคีพิจารณาในการประชุม COP 30 (ปี ค.ศ. 2025) รวมทั้งได้เห็นชอบเกี่ยวกับระเบียบการเข้าถึงกองทุนฯ ภายใต้กลไกระหว่างประเทศวอร์ซอสำหรับความสูญเสียและความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (The Warsaw International Mechanism for Loss and Damage Associated with Climate Change Impacts : WIM)

4) การเงินเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Finance) ได้กำหนดแนวทางดำเนินงานของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund : GCF) กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility : GEF) และกองทุนเพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation Fund : AF) เพื่อให้สามารถสนับสนุนเงินทุนแก่ประเทศกำลังพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

5) การดำเนินงานตามข้อ 6 ของความตกลงปารีส (Article 6)

5.1) Article 6.2 ด้านกลไกแลกเปลี่ยนผลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระหว่างประเทศภาคี ได้พิจารณาขอบเขตและนิยามของแนวทางความร่วมมือ (Cooperative Approach) การให้อนุญาต (Authorization) การถ่ายโอนผลการลดก๊าซเรือนกระจกครั้งแรก (First Transfer) และการรายงานข้อมูล

5.2) Article 6.4 ด้านกลไกตลาดคาร์บอนระดับนานาชาติภายใต้กรอบอนุสัญญาฯ ได้เห็นชอบมาตรฐานเกี่ยวกับกฎ รูปแบบและกระบวนการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาระเบียบวิธีลดก๊าซเรือนกระจก (Rules, Modalities and Procedures) พร้อมทั้งตัดสินใจให้โครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism : CDM) ภาคป่าไม้สามารถถ่ายโอนมาเป็นโครงการภายใต้กลไกข้อ 6.4 ได้ รวมทั้งให้สามารถประยุกต์ใช้การดำเนินงานภายใต้ข้อ 6.2 ร่วมกับกลไกข้อ 6.4 ได้

5.3) Article 6.8 ด้านแนวทางระหว่างประเทศที่ไม่ใช่ตลาด (Non-Market Approaches : NMAs) เพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจกในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการจัดการความยากจน ได้จัดตั้งช่องทางรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ (Non-Market Web-Based Platform) แล้วเสร็จตามแผนงานระยะที่ 1 (ค.ศ. 2023 - 2024) โดยสนับสนุนให้ภาคีลงทะเบียนในช่องทางดังกล่าวไปแล้ว 78 ประเทศ

2.2 การประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม 5 ประเทศ เรือรบ มลพิษจากหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคแม่โขง ครั้งที่ 13 (13th MSC Mekong)

นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบหมายให้ นางสาวปรีญาพร สุวรรณเกษ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม 5 ประเทศ เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคแม่โขง ครั้งที่ 13 (13th MSC Mekong) เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2567 ณ เมืองเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา พร้อมด้วยผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ เข้าร่วมการประชุมร่วมกับราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สำนักเลขาธิการอาเซียน และผู้แทนจากศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาเฉพาะทางอาเซียน โดยมีสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้

1) ที่ประชุมรับทราบรายงานของศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาอาเซียน ว่าจำนวนจุดความร้อนรวมในอนุภูมิภาคแม่โขง ในปี 2567 (ณ เดือนพฤศจิกายน 2567) ลดลงจากปี 2566 ประมาณร้อยละ 12.5 และคาดการณ์ว่าสภาวะเป็นกลางและลานีญา ในช่วงสั้นๆ จะเกิดขึ้นในช่วงธันวาคม 2567 - มีนาคม 2568 ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนอยู่ในระดับปกติจนถึงมากกว่าปกติในช่วงเวลาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ฤดูแล้งที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน จะยังส่งผลให้เกิดปัญหาความแห้งแล้งและเกิดปัญหาหมอกควันที่รุนแรงได้ จึงต้องมีการเฝ้าระวังปัญหาหมอกควันที่จะเกิดขึ้นในช่วงดังกล่าว

2) ที่ประชุมได้พิจารณาการตั้งเป้าหมายในการลดจุดความร้อนในอนุภูมิภาคแม่โขงตามแผนปฏิบัติการเชียงราย (Chiang Rai 2017 Plan of Action) โดยในการประชุมครั้งนี้ประเทศไทยได้เสนอให้ที่ประชุมตั้งเป้าหมายลดจุดความร้อนเพิ่มในปี 2569 - 2573 เพื่อให้สอดคล้องกับโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควันฉบับที่ 2 ซึ่งตั้งเป้าหมายอาเซียนปลอดหมอกควันภายในปี 2573 โดยที่ประชุมได้เห็นชอบร่วมกันในการขยายเป้าหมายในการลดจุดความร้อนรายปีจนถึงปี 2573 และจะพิจารณาตัวเลขเป้าหมายรายปีเพื่อเป็นเป้าหมายร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันในอนุภูมิภาคแม่โขงเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ในการประชุม 14th MSC Mekong ที่จะจัดขึ้นในปี 2568 ณ สปป.ลาว

ทั้งนี้ ประเทศไทยจะยังคงให้การสนับสนุนการดำเนินงานในการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศร่วมกับประเทศสมาชิก และมุ่งมั่นที่จะยกระดับความร่วมมือในอนุภูมิภาคแม่โขงและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แผนปฏิบัติการเชิงรายในระดับอนุภูมิภาคแม่โขง และแผนปฏิบัติการร่วมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนภายใต้ยุทธศาสตร์ฟ้าใส (2567 – 2573) สำหรับ ไทย-สปป.ลาว-เมียนมา เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน รวมถึงเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันและเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในอนุภูมิภาคแม่โขงต่อไป

2.3 การประชุมระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยต่อข้อตกลงอาเซียน เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 19 (COP-19)

ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยต่อข้อตกลงอาเซียน เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 19 (COP - 19) เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2567 ณ โรงแรม รอยัล ออคิด เชอราตัน กรุงเทพมหานคร โดยนายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบหมายให้ นายนาธาพัฒน์ แก้วทอง ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานการประชุมฯ โดยประชุมร่วมกับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียน สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผู้แทนรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาเลเซีย เนการาบรูไนดารุสซาลาม และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดยมีสาระสำคัญของการประชุมฯ ดังนี้

1) ทุกประเทศในอาเซียนแสดงเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า ฝุ่นละออง และหมอกควันข้ามแดน โดยมีข้อตกลงร่วมกันที่สำคัญ ได้แก่ กรอบการดำเนินงานติดตามตรวจสอบและประเมินผลโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควัน ฉบับที่ 2 การจัดทำแนวทางการวิเคราะห์แผนเพื่อการเผาไหม้เพื่อใช้ประเมินการบรรลุผลตามเป้าหมายของโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควัน ฉบับที่ 2 การตั้งเป้าหมายการลดจุดความร้อนในพื้นที่พหุอาเซียนร้อยละ 20 และการพิจารณากรอบการติดตามการดำเนินงานภายใต้ ASEAN Investment Framework ซึ่งเป็นกลไกใหม่ที่ประเทศสมาชิกรับรองร่วมกันในปี 2566 เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) ที่ประชุมรับทราบผลการดำเนินงานหรือผลสำเร็จของประเทศไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ในปี 2567 ซึ่งสามารถลดจำนวนจุดความร้อนได้ถึงร้อยละ 21 และค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} 24 ชั่วโมง ลดลงร้อยละ 13 และการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2567 เห็นชอบให้ประเทศไทยร่วมลงนามจัดตั้งศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อควบคุมมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน โดยกระทรวงการต่างประเทศจะจัดทำหนังสือมอบอำนาจเต็มเพื่อการลงนามในข้อตกลงต่อไป

2.4 ผลการประชุมคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาลในการจัดทำมาตรการที่มีผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างประเทศด้านมลพิษจากพลาสติก ร่วมกับสิ่งแวดล้อมทางทะเล ครั้งที่ 4

การประชุมสมัชชาสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 5 ช่วงที่ 2 (UNEA 5.2) เมื่อเดือนมีนาคม 2565 ได้รับรองข้อมติ “ยุทธศาสตร์จากพลาสติก : ด้วยมาตรการที่มีผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างประเทศ” และกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Negotiating Committee : INC) ในการจัดทำมาตรการที่มีผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างประเทศด้านมลพิษจากพลาสติก รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยพิจารณาตลอดวงจรชีวิตของพลาสติก และหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และให้คำนึงถึงหลักการของปฏิญญาโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ตลอดจนสภาพการณ์ และขีดความสามารถของประเทศ โดยกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาลฯ 5 ครั้ง ให้แล้วเสร็จภายในปี 2567 และการประชุมทางการทูตเพื่อรับรองมาตรการ (Diplomatic Conference) ภายในปี 2568

การประชุมคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาลฯ ที่ผ่านมา ครั้งที่ 1 เมื่อปี 2565 ณ เมืองปุนตา เดล เอสเต สาธารณรัฐบุรพา อูรุกวัย ได้มีการกำหนดกรอบของมาตรการและให้ประเทศสมาชิกจัดส่งเอกสารข้อเสนอสำหรับองค์ประกอบที่เป็นไปได้ของมาตรการ จากนั้นได้มีการอภิปรายเอกสารข้อเสนอจากประเทศสมาชิกในการประชุมครั้งที่ 2 ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส และให้สำนักเลขาธิการรวบรวมความเห็นและจัดทำเป็นเอกสาร “ร่างศูนย์” หรือ Zero draft ของมาตรการ เพื่อนำมาหารือกันในการประชุมครั้งที่ 3 ณ กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา ซึ่งมีการหารือและถกเถียงกันในหลายประเด็น โดยเฉพาะการตีความของคำจำกัดความการจัดการตลอดวงจรชีวิตของพลาสติกว่าจะครอบคลุมหรือเริ่มจากขั้นตอนใด การพิจารณาประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งกับประเทศกำลังพัฒนา ที่จะต้องสร้างความสมดุลทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

ในการประชุมครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 21 - 30 เมษายน 2567 ณ กรุงออตตาวา แคนาดา ที่ประชุมพิจารณาเอกสารร่างมาตรการ (ฉบับปรับปรุง) ประกอบด้วย บทนำ บทบัญญัติหลัก 13 หัวข้อ วิธีการดำเนินงาน มาตรการดำเนินงาน โครงสร้างการจัดการสถาบัน และบทบัญญัติสุดท้าย และมีบทบัญญัติหลักที่ยังไม่มีข้อยุติ ดังนี้

1. พอลิเมอร์พลาสติกปฐมภูมิ ซึ่งหลายประเทศไม่ต้องการให้มีบทบัญญัติในข้อนี้ เนื่องจากไม่ต้องการให้มีการจำกัดเพดานการผลิตพอลิเมอร์พลาสติกปฐมภูมิ แต่เน้นการผลิตพอลิเมอร์พลาสติกปฐมภูมิอย่างยั่งยืน และจำกัดการนำไปใช้ในลักษณะงานที่เหมาะสม และสามารถจัดการกับของเสียที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้งานนั้นได้ เพื่อป้องกันการเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นปัญหาและควรหลีกเลี่ยง ขณะที่หลายประเทศต้องการให้คงบทบัญญัติข้อนี้ไว้เพื่อให้ภาคีร่วมกันดำเนินมาตรการในการป้องกันและขจัดปัญหามลพิษพลาสติกจากกระบวนการผลิตพอลิเมอร์พลาสติกปฐมภูมิ รวมถึงการลดการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เกิดขึ้นจากพอลิเมอร์พลาสติกปฐมภูมิเพื่อให้เกิดนวัตกรรมและเปลี่ยนผ่านไปสู่การลดการบริโภคพลาสติกและเปลี่ยนไปสู่ทางเลือกอื่น เพื่อลดมลพิษต้นทาง อย่างไรก็ตาม มีความเห็นร่วมกันว่าต้องการให้มีบทบัญญัติกำหนดให้ภาคีมีมาตรการกำกับการผลิตและการบริโภคพอลิเมอร์พลาสติกปฐมภูมิอย่างยั่งยืน ช่วงท้ายของการประชุมจึงได้เกิดข้อเสนอปฏิญญาสะพานสู่ชุมชนในเรื่องนี้ นำโดยสหพันธรัฐไมโครนีเซียและเชิญชวนประเทศสมาชิกร่วมลงนาม

2. สารเคมีและพอลิเมอร์ที่ห่วงกังวล โดยให้พิจารณาเกณฑ์กลางกำหนดกลุ่ม/สารเคมีในการบังคับใช้ตามระดับความพร้อมของแต่ละประเทศ และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าควรให้ประเทศต้องดำเนินเป็นมาตรการยกเลิก/ห้ามผลิต/ห้ามนำมาใช้งาน หรือมาตรการจำกัดการผลิต/การนำมาใช้งาน

3. ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เป็นปัญหาและควรหลีกเลี่ยง รวมถึงผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีอายุสั้นและใช้ครั้งเดียว และไมโครพลาสติกที่เติมโดยเจตนา โดยพิจารณาให้มีเกณฑ์กลางในการบังคับใช้ตามระดับความพร้อมของแต่ละประเทศ และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าให้ประเทศต้องดำเนินเป็นมาตรการยกเลิก/ห้ามผลิต/ห้ามนำมาใช้งาน หรือมาตรการจำกัดการผลิต/การนำมาใช้งาน

4. การออกแบบผลิตภัณฑ์พลาสติก องค์กรประกอบ และสมรรถนะการใช้งาน โดยให้มีเกณฑ์กลาง และบังคับใช้กับแต่ละประเทศ และไม่ควรถูกกำหนดให้มีบทบัญญัติในข้อนี้

ประเด็นที่ยังไม่มีข้อยุติ เนื่องจากยังขาดข้อมูลสนับสนุนในด้านเทคนิควิชาการและหลักเกณฑ์แนวทางในการพิจารณาที่จะเป็นข้อมูลประกอบในภาคผนวก รวมไปถึงแหล่งเงินงบประมาณในการดำเนินงานหากมาตรการนี้มีการบังคับใช้ เมื่อมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นหลักเช่นนี้ สำนักเลขาธิการของคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาลฯ จึงได้จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจระหว่างสมัยประชุม (ad hoc intersessional open-ended expert groups) 2 กลุ่ม เมื่อเดือนสิงหาคม 2567 ณ ศูนย์ประชุมแห่งสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาเรื่องกลไกทางการเงิน และเกณฑ์/แนวทางที่ไม่ใช่เกณฑ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลาสติกและสารเคมีที่เกี่ยวข้องในผลิตภัณฑ์พลาสติก การออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยกลุ่มที่พิจารณาเรื่องกลไกทางการเงิน มีการหารือการนำแนวทางทางการเงินที่มีอยู่เดิมมาใช้ดำเนินการ และบางส่วนเสนอให้มีการจัดตั้งกองทุนหรือกำหนดแนวทางทางการเงินใหม่ เพื่อรองรับการลดมลพิษพลาสติกโดยตรง ในส่วนของการพิจารณาเกณฑ์/แนวทางที่ไม่ใช่เกณฑ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลาสติกและสารเคมีที่เกี่ยวข้องในผลิตภัณฑ์พลาสติก การออกแบบผลิตภัณฑ์ มีการหารือในรายละเอียดของเกณฑ์/แนวทางที่ไม่ใช่เกณฑ์ ที่อ้างอิงจากข้อตกลงพหุภาคีที่มีอยู่เดิม และการพิจารณาจัดทำเป็นเกณฑ์กลางระดับโลกและให้มีการบังคับใช้ตามระดับความพร้อมของแต่ละประเทศ และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าควรให้ประเทศต้องดำเนินเป็นมาตรการยกเลิก/ห้ามผลิต/ห้ามนำมาใช้งาน หรือมาตรการจำกัดการผลิต/การนำมาใช้งาน ซึ่งจะต้องมีการหารือในรายละเอียดของแต่ละเกณฑ์ต่อไป

การประชุมคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาลฯ ครั้งที่ 5 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน ถึง 1 ธันวาคม 2567 ณ เมืองปูซาน สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งที่ประชุมไม่สามารถบรรลุฉันทามติต่อมาตรการได้ จำเป็นต้องใช้เวลามากขึ้นในการเจรจา โดยมีประเด็นที่ยังไม่มีข้อยุติ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์พลาสติกและสารเคมีที่ห่วงกังวลที่ใช้ในผลิตภัณฑ์พลาสติก 2) อุบัติการณ์ของพอลิเมอร์ปฐมภูมิ [การผลิตที่ยั่งยืน] และ 3) กลไกทางการเงิน โดยสำนักเลขาธิการ INC จะกำหนดวันประชุมครั้งที่ 5 รอบที่ 2 (Resumed fifth session: INC 5.2) ในปี 2568 เพื่อหารือมาตรการต่อไป

2.5 ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบการตกสะสมของกรดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมลพิษทางอากาศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

ในปี 2567 ประเทศเครือข่ายการติดตามตรวจสอบการตกสะสมของกรดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (EANET) 13 ประเทศประกอบด้วย ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศญี่ปุ่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศมองโกเลีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหพันธรัฐรัสเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศไทย ได้บูรณาการความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกันถึงสถานภาพของปัญหาการตกสะสมของกรดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นำเสนอข้อมูลประกอบการตัดสินใจและวางแผนนโยบายทั้งในระดับพื้นที่ระดับประเทศและระดับภูมิภาคเพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากปัญหาการตกสะสมของกรดโดยมีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการ ได้แก่ การติดตามตรวจสอบการตกสะสมของกรดและมลพิษทางอากาศ รวมถึงการควบคุมและประกันคุณภาพ (QA/QC) การส่งเสริมการใช้ประโยชน์และเผยแพร่ข้อมูล การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร การสนับสนุนกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ด้านการตกสะสมของกรดและมลพิษทางอากาศ และเสริมสร้างความร่วมมือในกลุ่มประเทศเครือข่ายและองค์กร รวมถึงการขอความร่วมมือระดับนานาชาติ โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การติดตามตรวจสอบการตกสะสมของกรดอย่างต่อเนื่องร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายงานข้อมูลผลการติดตามตรวจสอบประจำปี การพัฒนาคู่มือทางเทคนิคที่เกี่ยวข้อง การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ/อบรม/สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง อาทิ การปลูกจิตสำนึกด้านการตกสะสมของกรดและมลพิษทางอากาศ การใช้เซนเซอร์ตรวจวัดคุณภาพอากาศ ความรู้พื้นฐานสำหรับบัญชีการระบายสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) และการควบคุมการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

ในปี 2567 เครือข่าย EANET มีการจัดประชุมเพื่อวางกรอบนโยบายการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การประชุมระดับรัฐบาล ครั้งที่ 26 (IG26) ระหว่างวันที่ 27 - 28 พฤศจิกายน 2567 สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1) รับรองรายงานความก้าวหน้าและรายงานด้านการเงินประจำปี พ.ศ. 2566 ของสำนักเลขาธิการและศูนย์เครือข่าย EANET (Network Center) และผลลัพธ์จากการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 24 โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การจัดประชุมที่เกี่ยวข้องของ EANET การจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ การอัปเดตผลงานรายเดือน และข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์ EANET การตีพิมพ์จดหมายข่าว การจัดทำยุทธศาสตร์การเป็นหุ้นส่วนและการระดมทรัพยากร การจัดฝึกอบรมและการศึกษาวิจัย การพัฒนาคู่มือด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้อง และสรุปแผนการติดตามตรวจสอบระดับประเทศของประเทศเครือข่าย EANET

2) เห็นชอบโครงสร้างและกระบวนการยกร่างแผนงานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2569 - 2573) โดยให้สาระสำคัญของแผนงานฯ อยู่ในขอบเขตการดำเนินงานของ EANET และมอบหมายสำนักเลขาธิการและศูนย์เครือข่าย EANET จัดทำ Gantt Chart เพื่อติดตามความก้าวหน้าการจัดทำแผนงานฯ พร้อมทั้งยกร่างแผนงานฯ ประกอบด้วยรายละเอียดด้านกิจกรรมและงบประมาณ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในการประชุมระดับรัฐบาล ครั้งที่ 27 ในเดือนพฤศจิกายน 2568 โดยควรมีความชัดเจนเรื่องทิศทางและจุดยืนของกิจกรรมในแผนงาน เนื่องจากยังมีความเห็นที่แตกต่างกัน อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้ข้อมูลดาวเทียม และการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร

3) อนุมัติแผนปฏิบัติงานและงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2568 สำหรับกิจกรรมหลัก (core activities) และอนุมัติแผนปฏิบัติงานและงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2567 สำหรับกิจกรรม Project Plan (โครงการศึกษาวิจัยและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร) โดยมีโครงการศึกษาวิจัยและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรที่จะดำเนินการ 12 โครงการ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น รัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน และเงินคงเหลือจากการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการ EANET

4) ประเด็นอื่นๆ โดยประเทศศรีลังกา ส่งจดหมายถึงสำนักเลขาธิการ EANET แจ้งความประสงค์ ขอเข้าร่วมเป็นประเทศเครือข่าย EANET โดยที่ประชุมฯ มอบหมายให้สำนักเลขาธิการ EANET ไปศึกษาข้อมูลของประเทศศรีลังกาในส่วนที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาในการประชุมระดับรัฐบาลของ EANET ครั้งถัดไป

2. การประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ของ EANET ครั้งที่ 24 (SAC24) ระหว่างวันที่ 29 - 31 ตุลาคม 2567 สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 รับรองรายงานข้อมูลผลการติดตามตรวจสอบการตกสะสมของกรด และรายงานโครงการเปรียบเทียบคุณภาพการวิเคราะห์ตัวอย่างระหว่างห้องปฏิบัติการ (Inter - laboratory Comparison Projects) ประจำปี พ.ศ. 2566

2.2 อัปเดตกิจกรรมของคณะทำงานเฉพาะกิจและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญภายใต้ SAC ได้แก่

1) คณะทำงานเฉพาะกิจด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินสภาวะแวดล้อมบรรยากาศได้กำหนดประเด็นสำคัญเพื่อการพัฒนา EANET ในอนาคต ประกอบด้วย การวิเคราะห์แนวโน้มระยะยาวของการตกสะสมของซัลเฟอร์และไนโตรเจน และการแบ่งปันผลลัพธ์ทางวิทยาศาสตร์จากโครงการศึกษาวิจัยและเสริมสร้างศักยภาพ

2) คณะทำงานเฉพาะกิจด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมวางแผนการพัฒนาเอกสารแนวทางในประเด็นด้านสุขภาพอนามัย และกำหนดประเด็นสำคัญเพื่อการพัฒนา EANET ในอนาคต อาทิ การตกสะสมและวัฏจักรของไนโตรเจนในระบบนิเวศป่าไม้ และผลของมลพิษทางอากาศต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์

3) คณะทำงานเฉพาะกิจด้านการบริหารจัดการคุณภาพสภาวะแวดล้อมบรรยากาศ เห็นควรให้จัดทำเอกสารยุทธศาสตร์การบริหารจัดการคุณภาพสภาวะแวดล้อมบรรยากาศ ซึ่งทำให้สามารถพิจารณาปรากฏการณ์สภาวะแวดล้อมเชิงซ้อนได้อย่างครอบคลุม รวมถึงมลพิษทางอากาศและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) แผนงานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2569 - 2573) โดยประเทศไทยให้ความสำคัญกับความท้าทายด้านเทคนิคและประเด็นวิทยาศาสตร์ในการปรับปรุงคุณภาพอากาศ สำหรับการพัฒนาแผนปฏิบัติงานได้แนะนำให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างครอบคลุม ประกอบด้วย สถานการณ์คุณภาพอากาศ ผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น และการประเมินด้านเศรษฐศาสตร์ โดยพารามิเตอร์เป้าหมาย ได้แก่ SO_2 , NO_2 , NH_3 , Black Carbon (BC), $\text{PM}_{2.5}$ และ VOCs และเน้นย้ำว่าการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อเข้าใจถึงแหล่งที่มาและจัดลำดับความสำคัญของมาตรการบรรเทาผลกระทบที่เหมาะสม ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการคุณภาพอากาศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ที่ประชุมแนะนำให้ประเทศเครือข่าย EANET พัฒนาฐานข้อมูลบัญชีการระบาย $\text{PM}_{2.5}$ และ BC ของตนเอง รวมถึงค่า Emission Factor

5) การจัดทำรายงานสถานการณ์การตกสะสมของกรดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฉบับที่ 5 โดยที่ประชุมรับรองกระบวนการจัดทำรายงานฯ โดยประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การประเมินผลในระดับภูมิภาค การประเมินผลในระดับประเทศ และรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร ทั้งนี้ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรายงานฯ เพื่อยกร่างเนื้อหา รายงานต่อไป ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นว่า ควรแก้ไขชื่อของรายงานฯ เนื่องจากขอบเขตการดำเนินงานของ EANET ได้ขยายไปสู่มลพิษทางอากาศแล้ว รวมทั้งเสนอให้เพิ่มหัวข้อผลกระทบต่อสุขภาพ ผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการตกสะสมของกรด มลพิษทางอากาศและระบบนิเวศ และวัฏจักรของไนโตรเจน และการบริหารจัดการด้วย

งบประมาณในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 วงเงินรวม 3,480,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 295,000 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.26 (งบประมาณปี พ.ศ. 2566 เท่ากับ 3,185,000 ล้านบาท) โดยมีการจัดสรรจำแนกตามยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ และรายการคำดำเนินการภาครัฐ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง จำนวน 386,149.6670 ล้านบาท (ร้อยละ 11.10)
2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน จำนวน 392,028.6137 ล้านบาท (ร้อยละ 11.27)
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 561,167.0147 ล้านบาท (ร้อยละ 16.12)
4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม จำนวน 836,382.5020 ล้านบาท (ร้อยละ 24.03)
5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จำนวน 131,020.4903 ล้านบาท (ร้อยละ 3.76)
6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 608,210.5135 ล้านบาท (ร้อยละ 17.48)
7. รายการคำดำเนินการภาครัฐ จำนวน 565,041.1988 ล้านบาท (ร้อยละ 16.24)

วงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 3,480,000 ล้านบาท เป็นงบประมาณจัดสรรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ประมาณ 4,441 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.128 ของงบประมาณทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 2,688 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 153 (งบประมาณที่ใช้บริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เท่ากับ 1,753 ล้านบาท) ทั้งนี้ วงเงินงบประมาณดังกล่าวได้กระจายอยู่ใน 12 แผนงาน ภายใต้ 3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน วงเงิน 22.5668 ล้านบาท
2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม วงเงิน 1,981.7737 ล้านบาท
3. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม วงเงิน 2,437.0689 ล้านบาท

โดยยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ขอบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ที่เป็นค่าใช้จ่ายใช้ในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม

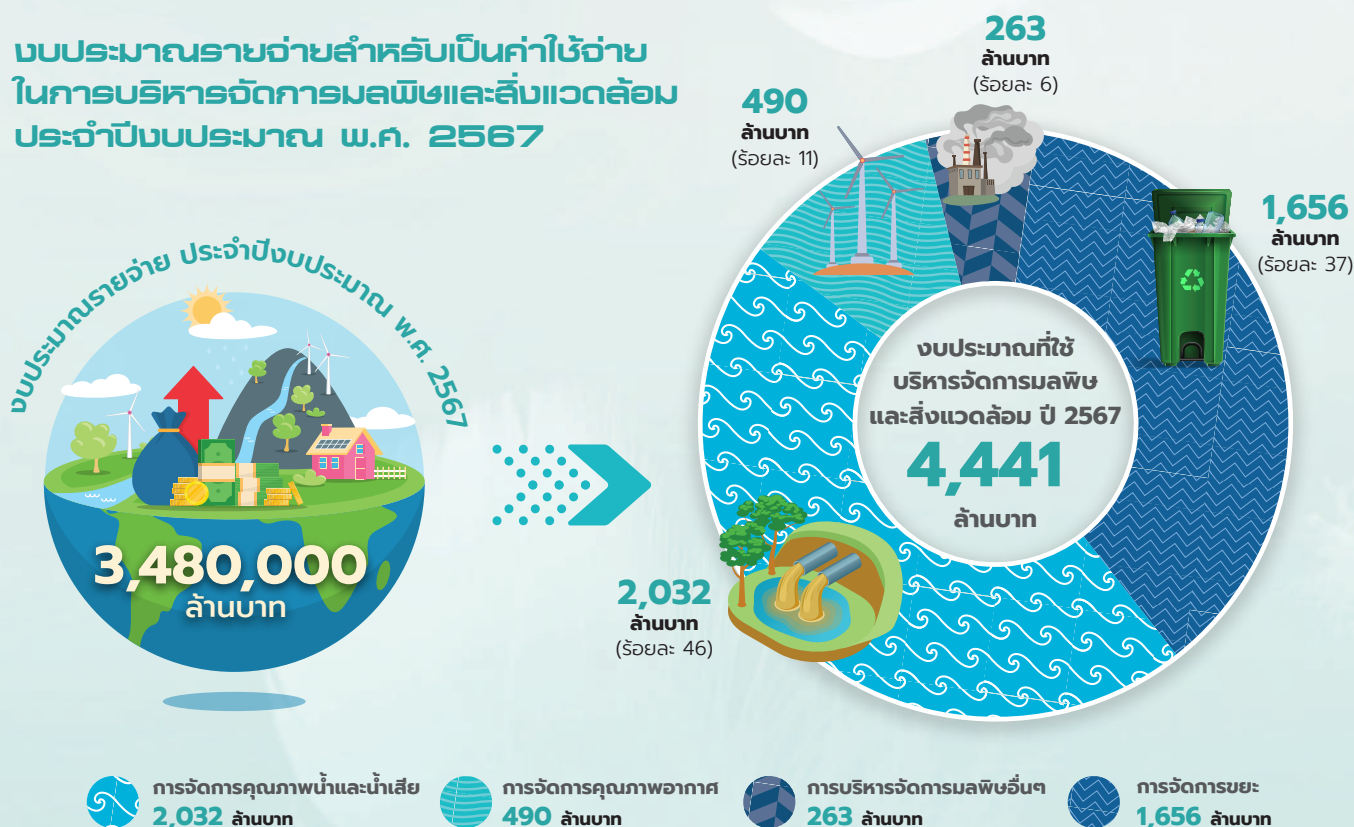
ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567- แผนงาน	วงเงินงบประมาณในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม	
	ล้านบาท	ร้อยละ
ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	22.5668	0.51
1. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	18.5766	0.42
2. แผนงานบูรณาการพัฒนากิจการและบริหารแห่งอนาคต	3.9902	0.09
ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	1,981.7737	44.62
1. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1,740.1667	39.18
2. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ	241.6070	5.44
ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	2,437.0689	54.87
1. แผนงานยุทธศาสตร์สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน อนุรักษ์ ปันฟู และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	62.5410	1.41
2. แผนงานยุทธศาสตร์สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล	13.5200	0.30
3. แผนงานยุทธศาสตร์จัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ	41.7421	0.94
4. แผนงานยุทธศาสตร์จัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม	836.1899	18.83
5. แผนงานยุทธศาสตร์ยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	39.1574	0.88
6. แผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	1,217.8901	27.42
7. แผนงานยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	30.0000	0.68
8. แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	196.0284	4.41
รวม	4,441.4094	100

ที่มา : สำนักงบประมาณ (2567)

งบประมาณรายจ่ายสำหรับการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 วงเงินประมาณ 4,441 ล้านบาท จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาพิษ ดังนี้ 1) การจัดการคุณภาพน้ำและน้ำเสีย จำนวน 2,032 ล้านบาท (ร้อยละ 46) ส่วนใหญ่เป็นโครงการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ น้ำบาดาล การซ่อมแซม ฟันฟุ และก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย 2) การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง จำนวน 490 ล้านบาท (ร้อยละ 11) ส่วนใหญ่เป็นโครงการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง โดยเฉพาะในพื้นที่วิกฤต 3) การจัดการขยะ จำนวน 1,656 ล้านบาท (ร้อยละ 37) ส่วนใหญ่เป็นโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ขยะทะเล กากอุตสาหกรรม และเงินอุดหนุนค่าครุภัณฑ์การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยของจังหวัด และ 4) การบริหารจัดการมลพิษอื่นๆ เช่น การแก้ไขปัญหาเรื่องเรียนด้านมลพิษ การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ งานสนับสนุนการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ เป็นต้น จำนวน 263 ล้านบาท (ร้อยละ 6) (รูปที่ 1)

งบประมาณรายจ่ายสำหรับเป็นค่าใช้จ่าย ในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รูปที่ 1 งบประมาณรายจ่ายสำหรับเป็นค่าใช้จ่าย

ในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ที่มา : สำนักงบประมาณ (2567)

การวิเคราะห์คาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงในอนาคต

การวิเคราะห์คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตใช้กรอบ STEEP Analysis วิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านสังคม (Social) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) และด้านการเมืองและนโยบาย (Politics) ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคม ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การขยายตัวของชุมชน ทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น โดนเฉพาะขยะจากบรรจุภัณฑ์ และมีการกระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ เป็นบริเวณกว้าง โดยระดับความรุนแรงของปัญหาขยะมูลฝอยจะขึ้นกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้สามารถลดการเกิดขยะตั้งแต่ต้นทาง ความสามารถในการนำวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พฤติกรรมการเลือกซื้อเลือกใช้น้ำ การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง การให้บริการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งการกำหนดอัตราและจัดเก็บค่าจัดการขยะ ซึ่งจำเป็นต้องรณรงค์สื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านระบบออนไลน์จะเป็นโอกาสในการสื่อสารข้อมูลให้ประชาชนรับทราบข้อมูลและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวกขึ้น เพื่อให้เกิดความตระหนักและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีดิจิทัล การใช้พลังงานสะอาด พลังงานหมุนเวียน และการประหยัดพลังงาน การใช้วัสดุรีไซเคิล การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในทิศทางที่ดีขึ้น ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการนำทรัพยากรมาหมุนเวียนในกระบวนการใช้งานและการผลิต ลดการเกิดของเสียและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามหลักการ BCG Model มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่เพิ่มโอกาสให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น สร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น รวมทั้งการมีช่องทางแจ้งเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษได้สะดวกรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ผลจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความนิยมในการเปลี่ยนผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องมือสื่อสารที่บ่อยขึ้น ทำให้เกิดซากชิ้นส่วนอุปกรณ์หลังการใช้งาน เช่น แบตเตอรี่ ขยะอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นด้วย

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นหรือภัยแล้งซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชและผลผลิตทางการเกษตร การขยายพันธุ์ของสัตว์ โดยเฉพาะแมลง ที่อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณหรือการใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิน้ำทะเลยังมีส่วนต่อการกัดเซาะและสัตว์ทะเล

4. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจส่งผลต่อการใช้ทรัพยากร พลังงาน รวมทั้งการเกิดขยะ ของเสีย น้ำเสีย มลพิษทางอากาศจากการเร่งเพิ่มการผลิต การเพิ่มการขนส่ง การเดินทาง การท่องเที่ยว ธุรกิจบริการ รวมทั้งการส่งออก ซึ่งมีโอกาสทำให้ทรัพยากรเกิดความเสื่อมโทรม ปริมาณขยะและน้ำเสียเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยว และจากภาคการผลิตและบริการ

5. ปัจจัยด้านการเมืองและนโยบาย เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดนโยบายทิศทาง เป้าหมายและแนวทางในการควบคุมกำกับดูแลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต มีการนำหลักการที่สำคัญ เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืน การใช้หลักเศรษฐกิจ BCG Model การขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว การส่งเสริมการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ทรัพยากรอย่างเต็มประสิทธิภาพและลดการปล่อยของเสีย นอกจากนี้ การกำหนดนโยบายให้ภาคส่วนต่างๆ ดำเนินงานตามกรอบอนุสัญญาและความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ซึ่งส่งผลกระทบต่อทิศทางและการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการบริหารจัดการปัญหามลพิษ

ผลจากการวิเคราะห์คาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคต จึงได้จัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการปัญหามลพิษเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระยะสั้น ในช่วง 1 - 2 ปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการและร่วมมือกันในการดำเนินมาตรการ ดังนี้

1.1 ปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่เกินค่ามาตรฐาน ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง เนื่องจากเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน โดยมีแหล่งกำเนิดสำคัญจากการคมนาคมขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม การก่อสร้าง การเผาในที่โล่ง และหมอกควันข้ามแดน แนวทางการแก้ไขปัญหา เช่น จัดการมลพิษที่มาจากแหล่งกำเนิดหลัก ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี 2568 ส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซลไฟฟ้า ผลักดันการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาดในภาคอุตสาหกรรม ใช้กลไกระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน เป็นต้น

1.2 ปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมและการบริการทั้งในด้านการพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย สะดวก และรองรับความต้องการใช้งาน ด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจากการอุปโภคและบริโภคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยที่มาจากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แนวทางในการแก้ไขปัญหา เช่น ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งมุ่งเน้นการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง การจัดการขยะอาหาร การจัดการขยะพลาสติกและบรรจุภัณฑ์ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) การพัฒนาการออกแบบและผลิตพลาสติกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-design) และการส่งเสริมภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนและบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster) ในแต่ละจังหวัด รวมทั้งการสนับสนุนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการตามรูปแบบการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 ปัญหาคุณภาพน้ำที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานซึ่งมาจากหลายสาเหตุทั้งกิจกรรมของมนุษย์ที่มาจาก การดำรงชีวิตการประกอบอาชีพ การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม แหล่งชุมชน แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งภัยธรรมชาติ แนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้คุณภาพน้ำให้เป็นไปตามมาตรฐาน และมีความเหมาะสมตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด จะต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความร่วมมือจากชุมชน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ รักษา สภาพแวดล้อม และคุณภาพน้ำให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ เช่น ส่งเสริมให้มีการติดตั้งถังบำบัดน้ำเสียประสิทธิภาพสูง ผลักดันออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียในอัตราที่เหมาะสมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลาทำงาน เพื่อควบคุมมลพิษก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรที่เหมาะสม ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะระยะยาว

การบริหารจัดการปัญหามลพิษของประเทศ ในระยะ 10 ปีข้างหน้า ควรสอดคล้องสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาประเทศ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ดังนี้

2.1 การขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

- 1) พัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมุ่งเน้นการกำหนดหน้าที่ของประชาชนในการลดและคัดแยกขยะ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
- 2) เร่งผลักดันการออกกฎหมายการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนรวมทั้งการปรับเปลี่ยนการผลิตและการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน และมาตรการสิ่งแวดล้อมของประเทศและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านมลพิษจากพลาสติก
- 3) ผลักดันการจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผลิตภัณฑ์หมุนเวียนให้เป็นมาตรการบังคับ และมาตรการจูงใจให้มีการจัดซื้อจัดจ้างภาคเอกชนสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสีเขียวและฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียน
- 4) สร้างความตระหนัก ความรู้ และสิ่งจูงใจให้กับผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะหรือของเหลือใช้

2.2 ประสานความร่วมมือในการจัดการหมอกควันข้ามแดน

จากสถานการณ์หมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็กซึ่งยังมีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ กระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม โดยปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการเผาในพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตร และอีกส่วนหนึ่งเป็นหมอกควันและฝุ่นละอองที่ถูกกระแสนลมพัดพามาจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องทบทวนกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอยู่ให้สามารถกำหนดข้อตกลงและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันที่ชัดเจน มีการถ่ายทอดไปสู่แผนและการดำเนินงานของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบและภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ สร้างความร่วมมือถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในระดับพื้นที่ตามแนวชายแดน ตลอดจนเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพืชเกษตรที่มีการเผาในการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบ

2.3 การเตรียมพร้อมรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การขยายตัวของเมืองต่าง ๆ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีสิ่งปลูกสร้างและโครงสร้างพื้นฐาน เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ทางธรรมชาติและพื้นที่รับน้ำ ทำให้ต้องเผชิญปัญหา โดยเฉพาะปัญหายุ้งแล้งและน้ำท่วม อุณหภูมิสูงขึ้น และมลพิษทางอากาศ จึงต้องส่งเสริมให้เมืองต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงภัยของพื้นที่ และการเตรียมพร้อมรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาทิ ปัญหาจากการเกิดอุทกภัย ที่ทำให้เกิดขยะจากสิ่งก่อสร้างปริมาณมาก

2.4 มาตรการทางกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยเร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น พระราชบัญญัติเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. พระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. พระราชบัญญัติจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. และพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. เป็นต้น

2.5 การสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการมลพิษ เช่น งบประมาณในการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวม การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เป็นต้น

สถานการณ์

คุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเล และน้ำบาดาล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการปัญหามลพิษด้านน้ำ

- ส่งเสริมและผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- ส่งเสริมการติดตั้งถังบำบัดน้ำเสียประสิทธิภาพสูง และก่อสร้างระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลร่วมกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน
- ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายการกำหนดค่ามาตรฐานน้ำทิ้งให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในการตรวจวัดและประเมินคุณภาพน้ำทะเลได้ทันที การป้องกันและรับมือกับการรั่วไหลของน้ำมัน ปรับปรุงแผนรับมือสถานการณ์ปะการังฟอกขาวให้เหมาะสม เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ
- ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความปลอดภัย
- จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการและการอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนและกำหนดวิธีการหรือแนวทางการฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาลที่ได้รับการปนเปื้อนแล้ว

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำใน

61

แหล่งน้ำสายหลักและ

9

แหล่งน้ำนิ่ง

ผลการประเมิน

😊 อยู่ในเกณฑ์ดี	50%
😐 เกณฑ์พอใช้	30%
😞 เกณฑ์เสื่อมโทรม	20%

แหล่งน้ำผิวดิน

ที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

- 1 แม่น้ำตาปิตอนบน
- 2 แม่น้ำแควน้อย และหนองหาร
- 3 แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำสงคราม
- 4 แม่น้ำพอง
- 5 แม่น้ำหลังสวนตอนบน

คุณภาพน้ำบาดาล

น้ำบาดาลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสม ตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้

คุณภาพน้ำทะเล

ติดตามตรวจสอบ

คุณภาพน้ำทะเลรวม

535

จุด

ผลการประเมิน ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร จำนวน 450 จุด

😄 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก	4%
😊 เกณฑ์ดี	60%
😐 เกณฑ์พอใช้	33%
😞 เกณฑ์เสื่อมโทรม	2%
😡 เกณฑ์เสื่อมโทรมมาก	1%

แหล่งน้ำทะเล

ที่มีคุณภาพน้ำทะเลดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

- 1 หาดชลาลัย ระยะ 500 เมตร จังหวัดปัตตานี
- 2 หาดแม่แย ระยะ 500 เมตร จังหวัดปัตตานี
- 3 เกาะราชาใหญ่ ระยะ 500 เมตร จังหวัดภูเก็ต
- 4 ปากน้ำเทพา ระยะ 500 เมตร จังหวัดสงขลา
- 5 ปากน้ำนาทับ ระยะ 500 เมตร จังหวัดสงขลา

ผลการประเมิน ที่ระยะ 3 กิโลเมตร จำนวน 85 จุด

😄 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก	25%
😊 เกณฑ์ดี	67%
😐 เกณฑ์พอใช้	7%
😞 เกณฑ์เสื่อมโทรม	1%

แหล่งน้ำทะเล

ที่มีคุณภาพน้ำทะเลดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

- 1 หาดแม่แย จังหวัดปัตตานี
- 2 หาดชลาลัย จังหวัดปัตตานี
- 3 ศรีราชา จังหวัดชลบุรี
- 4 ทิศตะวันตกเกาะกระดาด จังหวัดตราด
- 5 ปากน้ำนาทับ จังหวัดสงขลา

เกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีและการสะสมของสาหร่ายขนาดใหญ่

จำนวน 43 ครั้ง

เกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเลและก้นน้ำบาดิน

จำนวน 21 ครั้ง

เกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว

ในระดับรุนแรงมาก

โดยฝั่งอ่าวไทย

รุนแรงกว่า

ฝั่งอันดามัน

น้ำผิวดิน

สถานการณ์คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

การประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศ โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) ประเมินสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen: DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand: BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria: TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria: FCB) และแอมโมเนีย - ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) โดยดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำดีมาก (คะแนน 91 - 100) ดี (คะแนน 71 - 90) พอใช้ (คะแนน 61 - 70) เสื่อมโทรม (คะแนน 31 - 60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0 - 30)

กรมควบคุมมลพิษ ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศ ในปี 2567 จำนวน 398 จุดตรวจวัด จากแหล่งน้ำทั่วประเทศ 61 แหล่งน้ำสายหลัก และ 9 แหล่งน้ำนิ่ง โดยติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ 4 ครั้งต่อปี ซึ่งจากการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน¹ (Water Quality Index: WQI) พบว่า แหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 50 (35 แหล่งน้ำ) เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 30 (21 แหล่งน้ำ) และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 20 (14 แหล่งน้ำ) (ตารางที่ 2 และ รูปที่ 2)

ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินตามประเภทที่กำหนด จำนวน 59 แหล่งน้ำ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2563 - 2567 พบว่ามีแหล่งน้ำผิวดินที่เป็นไปตามประเภทของแหล่งน้ำผิวดินที่กำหนด จำนวน 8 แหล่งน้ำ (ร้อยละ 14) และพบว่ามีแหล่งน้ำที่ไม่เป็นไปตามประเภทของแหล่งน้ำที่กำหนด จำนวน 51 แหล่งน้ำ (ร้อยละ 86) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2

มีจำนวน 20 แหล่งน้ำ พบว่ามีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภทที่กำหนด จำนวน 2 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำตาปิตอนบน แควใหญ่

แหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

มีจำนวน 35 แหล่งน้ำ พบว่ามีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภทที่กำหนด จำนวน 6 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำสงคราม กุยบุรี ซี ตาปิตอนล่าง พุมดวง และตรัง

แหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4

จำนวน 4 แหล่งน้ำ พบว่าไม่มีแหล่งน้ำที่เป็นไปตามประเภทที่กำหนด

แหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด

5 ลำดับแรก ได้แก่

- 1) แม่น้ำตาปิตอนบน
- 2) แม่น้ำแควน้อย และหนองหาร
- 3) แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำสงคราม
- 4) แม่น้ำพอง
- 5) แม่น้ำหลังสวนตอนบน

แหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพน้ำ

เสื่อมโทรมที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

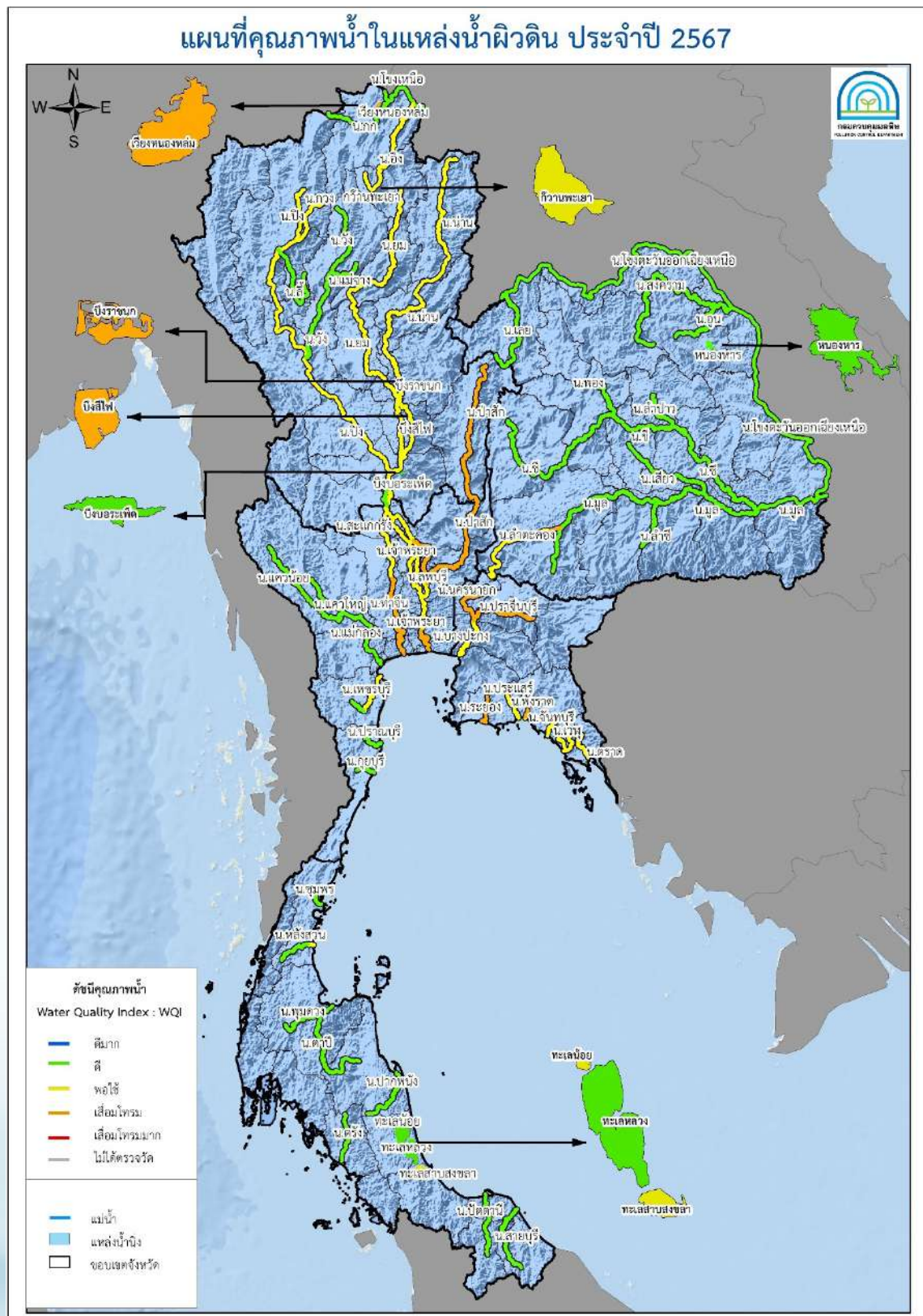
- 1) แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง
- 2) แม่น้ำลำตะคองตอนล่าง
- 3) แม่น้ำระยองตอนล่าง
- 4) แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง
- 5) แม่น้ำพัังรัตตอนบน

¹ ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen: DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand: BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria: TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria: FCB) และแอมโมเนีย - ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) โดย ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำ ดีมาก (คะแนน 91 - 100) ดี (คะแนน 71 - 90) พอใช้ (คะแนน 61 - 70) เสื่อมโทรม (คะแนน 31 - 60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0 - 30)

ตารางที่ 2 คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินของประเทศไทย ปี 2567 (มกราคม - ธันวาคม 2567)

เกณฑ์ คุณภาพน้ำ (คะแนน WQI)	แหล่งน้ำผิวดินในภาคต่างๆ ของประเทศ (ค่าคะแนน WQI)					ร้อยละ	จำนวน แหล่งน้ำ
	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้		
 ดีมาก (91 - 100)	-	-	-	-	-	-	-
 ดี (71 - 90)	โขงเหนือ ⁽⁷⁸⁾ + กก ⁽⁷⁷⁾ + ลี้ ⁽⁷⁷⁾ + แม่จาง ⁽⁷⁵⁾ + บึงบอระเพ็ด ⁽⁷²⁾ + วัง ⁽⁷¹⁾ +	แควน้อย ⁽⁸⁴⁾ แควใหญ่ ⁽⁸³⁾ กุยบุรี ⁽⁷⁶⁾ แม่กลอง ⁽⁷⁶⁾ เพชรบุรีตอนบน ⁽⁷⁵⁾ ปราณบุรี ⁽⁷¹⁾ สะแกกรัง ⁽⁷¹⁾ +	หนองหาร ⁽⁸⁴⁾ สงคราม ⁽⁸³⁾ พอง ⁽⁸⁰⁾ อุบล ⁽⁷⁸⁾ ลำปาว ⁽⁷⁷⁾ + โขงอีสาน ⁽⁷⁴⁾ เลย ⁽⁷⁴⁾ ชี ⁽⁷⁴⁾ ลำชี ⁽⁷³⁾ + มูล ⁽⁷²⁾ เสียว ⁽⁷²⁾	-	ตาปีตอนบน ⁽⁸⁸⁾ - หลังสวนตอนบน ⁽⁷⁹⁾ สายบุรี ⁽⁷⁶⁾ ทะเลหลวง ⁽⁷⁶⁾ + ตรัง ⁽⁷⁶⁾ ปัตตานีตอนบน ⁽⁷³⁾ พุมดวง ⁽⁷³⁾ ชุมพร ⁽⁷³⁾ ปัตตานีตอนล่าง ⁽⁷³⁾ + ตาปีตอนล่าง ⁽⁷²⁾ ปากพนัง ⁽⁷¹⁾	50	35
 พอใช้ (61 - 70)	บ้าน ⁽⁷⁰⁾ ปิง ⁽⁶⁹⁾ กว๊านพะเยา ⁽⁶⁸⁾ อิง ⁽⁶⁸⁾ ยม ⁽⁶⁷⁾ กวง ⁽⁶⁵⁾ +	เจ้าพระยาตอนบน ⁽⁶⁹⁾ น้อย ⁽⁶⁶⁾ เพชรบุรีตอนล่าง ⁽⁶⁵⁾ เจ้าพระยาตอนกลาง ⁽⁶⁴⁾ ท่าจีนตอนบน ⁽⁶³⁾	ลำตะคองตอนบน ⁽⁶⁵⁾ -	เวฬุ ⁽⁶⁸⁾ - ตราด ⁽⁶⁷⁾ - พังราดตอนล่าง ⁽⁶⁶⁾ จันทบุรี ⁽⁶⁴⁾ ประแสร์ ⁽⁶³⁾ บางปะกง ⁽⁶¹⁾ +	ทะเลน้อย ⁽⁶⁹⁾ - ทะเลสาบสงขลา ⁽⁶⁸⁾ - หลังสวนตอนล่าง ⁽⁶⁵⁾ -	30	21
 เสื่อมโทรม (31 - 60)	บึงสีไฟ ⁽⁶⁰⁾ บึงราชนกก ⁽⁵⁸⁾ เวียงหนองล่อง ⁽⁵⁷⁾	ป่าสัก ⁽⁶⁰⁾ - ลพบุรี ⁽⁵⁸⁾ ท่าจีนตอนกลาง ⁽⁵⁶⁾ ท่าจีนตอนล่าง ⁽⁵²⁾ เจ้าพระยาตอนล่าง ⁽⁴³⁾	ลำตะคองตอนล่าง ⁽⁵¹⁾	ปราจีนบุรี ⁽⁶⁰⁾ - นครนายก ⁽⁵⁹⁾ - ระยองตอนบน ⁽⁵⁶⁾ - พังราดตอนบน ⁽⁵⁵⁾ ระยองตอนล่าง ⁽⁵¹⁾	-	20	14
 เสื่อมโทรมมาก (0 - 30)	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : ++ คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีขึ้น 2 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2566
+ คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีขึ้น 1 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2566
- คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำลดลง 1 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2566

รูปที่ 2 คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ปี 2567 (มกราคม - ธันวาคม 2567)

คุณภาพน้ำบ่อแหล่งน้ำเปรียบเทียบกับ ประเภทบ่อแหล่งน้ำที่กำหนด²

ภายใต้ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ข้อ 8 กรมควบคุมมลพิษได้กำหนดประเภทของแหล่งน้ำไว้ในประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำ จำนวน 59 แหล่งน้ำ โดยผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำตามประเภทแหล่งน้ำผิวดิน³ ที่กำหนด ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2563 - 2567 พบว่ามีแหล่งน้ำที่เป็นไปตามประเภทของแหล่งน้ำที่กำหนด จำนวน 8 แหล่ง (ร้อยละ 14) ได้แก่ แควใหญ่ กุยบุรี สงคราม ชี ตรัง ตาปีตอนบน ตาปีตอนล่าง และพุมดวง และมีแหล่งน้ำ จำนวน 51 แหล่งน้ำ (ร้อยละ 86) ไม่เป็นไปตามประเภทของแหล่งน้ำที่กำหนด (ตารางที่ 3) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งน้ำประเภทที่ 2 มีจำนวน 20 แหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภทที่กำหนด จำนวน 2 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำตาปีตอนบน และแควใหญ่ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามประเภทที่กำหนดจำนวน 18 แหล่งน้ำ โดยพารามิเตอร์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (DO) ร้อยละ 25 ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 22 แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ร้อยละ 22 แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) ร้อยละ 22 และแอมโมเนีย - ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) ร้อยละ 9

2. แหล่งน้ำประเภทที่ 3 มีจำนวน 35 แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภทที่กำหนด จำนวน 6 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำสงคราม กุยบุรี ชี ตาปีตอนล่าง พุมดวง และตรัง แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามประเภทที่กำหนด จำนวน 29 แหล่งน้ำ โดยพารามิเตอร์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (DO) ร้อยละ 18 ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 29 แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ร้อยละ 18 แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) ร้อยละ 20 และแอมโมเนีย - ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) ร้อยละ 15

3. แหล่งน้ำประเภทที่ 4 มีจำนวน 4 แหล่งน้ำ ทุกแหล่งน้ำไม่เป็นไปตามประเภทที่กำหนด ได้แก่ แม่น้ำระยองตอนล่าง ท่าจีนตอนล่าง เจ้าพระยาตอนล่าง และลำตะคองตอนล่าง โดยพารามิเตอร์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (DO) ร้อยละ 12.5 ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 37.5 แอมโมเนีย - ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) ร้อยละ 50

² มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แบ่งแหล่งน้ำผิวดินออกเป็น 5 ประเภท คือ แหล่งน้ำประเภทที่ 1 ได้แก่ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำมีสภาพตามธรรมชาติ โดยปราศจากน้ำที่มาจากกิจกรรมทุกประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ (1) การอุปโภคและบริโภคโดยไม่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติก่อน (2) การขยายพันธุ์ตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตระดับพื้นฐาน (3) การอนุรักษ์ระบบนิเวศของแหล่งน้ำ และคุณภาพน้ำต้องมีสภาพตามธรรมชาติ แหล่งน้ำประเภทที่ 2 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ (1) การอุปโภคและบริโภคโดยไม่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน (2) การอนุรักษ์สัตว์น้ำ (3) การประมง (4) การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ แหล่งน้ำประเภทที่ 3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ (1) การอุปโภคและบริโภคโดยไม่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน (2) การเกษตรโดยต้องพิจารณาหรือปรับปรุงคุณภาพน้ำให้เหมาะสม (3) สัตว์น้ำที่มีความทนทานปานกลางหรือสัตว์น้ำเศรษฐกิจ แหล่งน้ำประเภทที่ 4 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ (1) การอุปโภคและบริโภคโดยไม่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน (2) การอุตสาหกรรม แหล่งน้ำประเภทที่ 5 แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการคมนาคม คุณภาพน้ำต้องมีมาตรฐานต่ำกว่าคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำประเภทที่ 4

³ การประเมินคุณภาพน้ำกับประเภทแหล่งน้ำที่กำหนดตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ได้กำหนดค่าทางสถิติเป็นค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 20 สำหรับค่าออกซิเจนละลาย (DO) และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 80 สำหรับค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) โดยค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ดังกล่าวทางสถิติควรใช้ข้อมูลตั้งแต่ 30 ข้อมูลขึ้นไป ซึ่งแหล่งน้ำที่มีจุดตรวจวัดน้อยที่สุด คือ แม่น้ำกุยบุรี มีเพียง 2 จุดตรวจวัด ซึ่งในรอบ 1 ปี จะมีข้อมูลทั้งหมดเพียง 8 ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลมากกว่า 30 ข้อมูลขึ้นไป จึงพิจารณาให้การเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพน้ำกับประเภทแหล่งน้ำที่กำหนดตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินนั้นใช้ข้อมูล 5 ปี เพื่อความเชื่อมั่นในการแปลผลทางสถิติ

ตารางที่ 3 ประเภทบ่อแหล่งน้ำและแหล่งน้ำที่มีพารามิเตอร์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน และบริเวณที่พบปัญหาคุณภาพน้ำ

แหล่งน้ำประเภทที่ 2 จำนวน 20 แหล่งน้ำ			
ลำดับ	แหล่งน้ำ	พารามิเตอร์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน	บริเวณที่พบปัญหาคุณภาพน้ำ
ภาคเหนือ			
1	กก	DO, BOD, TCB, FCB, NH ₃ -N	อ.เมือง จ.เชียงราย
2	อิง	DO, BOD, TCB, FCB	อ.เมือง จ.พะเยา อ.เมือง จ.เชียงราย
3	ลี้	DO, BOD, TCB, FCB, NH ₃ -N	อ.ลี้ จ.ลำพูน
4	แม่จาง	DO, TCB, FCB	อ.เกาะคา อ.แม่ทะ จ.ลำปาง
ภาคกลาง			
5	เจ้าพระยาตอนบน	DO, BOD, TCB, FCB	อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ เขื่อนเจ้าพระยา จ.ชัยนาท
6	ท่าจีนตอนบน	DO, BOD, TCB, FCB	อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี อ.หันคา จ.ชัยนาท
7	แควใหญ่*	-	-
8	แควน้อย	TCB	อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี
9	ปราณบุรี	BOD, TCB, FCB	อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์
10	เพชรบุรีตอนบน	DO, NH ₃ -N	อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
11	อุน	DO, BOD	อ.พรรณานิคม อ.พังโคน จ.สกลนคร
12	ลำปาว	DO, BOD, TCB, FCB	อ.ยางตลาด อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
13	ลำชี	DO, BOD	อ.เมือง จ.สุรินทร์
14	เสียว	DO, BOD	อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด อ.บรบือ จ.มหาสารคาม
ภาคตะวันออก			
15	ปราจีนบุรี	DO, BOD, TCB, FCB	อ.บ้านสร้าง อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี
16	พังราดตอนล่าง	DO, FCB, NH ₃ -N	อ.นายายอาม จ.ฉะเชิงเทรา
17	เวฬุ	DO, NH ₃ -N	อ.ขลุง จ.ฉะเชิงเทรา
ภาคใต้			
18	หลังสวนตอนบน	TCB, FCB	อ.หลังสวน อ.ปะทิว จ.ชุมพร
19	ตาปีตอนบน*	-	-
20	ปัตตานีตอนบน	BOD, TCB, FCB	อ.บันนังสตา อ.เมือง จ.ยะลา

แหล่งน้ำที่กำหนดเป็นประเภทที่ 3 จำนวน 35 แหล่งน้ำ

ลำดับ	แหล่งน้ำ	พารามิเตอร์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน	บริเวณที่พบปัญหาคุณภาพน้ำ
ภาคเหนือ			
1	ปิง	NH ₃ -N	อ.จอมทอง อ.เมือง จ.เชียงใหม่
2	กว๊าน	DO, BOD, TCB, FCB, NH ₃ -N	อ.เมือง อ.สันทราย จ.ลำพูน
3	วัง	TCB, FCB	เทศบาลนครลำปาง จ.ลำปาง
4	ยม	BOD, FCB	อ.โพทะเล จ.พิจิตร อ.เมือง จ.สุโขทัย
5	น่าน	FCB	อ.ภูเพียง อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
ภาคกลาง			
6	เจ้าพระยาตอนกลาง	DO, BOD	อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี อ.เมือง จ.ปทุมธานี
7	น้อย	DO, BOD	อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา
8	ลพบุรี	DO, BOD, TCB, FCB	อ.บ้านแพรก จ.พระนครศรีอยุธยา อ.ท่าเรือ จ.ลพบุรี อ.เมืองสิงห์บุรี จ.สิงห์บุรี
9	สะแกกรัง	DO, BOD	อ.เมือง จ.อุทัยธานี
10	ป่าสัก	BOD, TCB	อ.เมือง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา อ.เมือง อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์
11	ท่าจีนตอนกลาง	DO, BOD, TCB, FCB	อ.บางเลน จ.นครปฐม อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี
12	แม่กลอง	TCB	อ.อัมพวา อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
13	กุยบุรี*	-	-
14	เพชรบุรีตอนล่าง	BOD, TCB, FCB	อ.บ้านแหลม อ.เมือง จ.เพชรบุรี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
15	สงคราม*	-	-
16	เลย	TCB, FCB	อ.เมือง อ.วังสะพุง จ.เลย
17	ชี*	-	-
18	พอง	BOD	อ.เมือง อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น
19	มูล	BOD	อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ อ.โขงชัย จ.นครราชสีมา
20	ลำตะคองตอนบน	BOD	อ.สีคิ้ว อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ภาคตะวันออก			
21	บางปะกง	DO, NH ₃ -N	อ.บางปะกง อ.บางคล้า อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา
22	นครนายก	DO, BOD	อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี อ.องครักษ์ อ.บ้านนา จ.นครนายก
ลำดับ	แหล่งน้ำ	พารามิเตอร์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน	บริเวณที่พบปัญหาคุณภาพน้ำ
23	ประแสร์	NH ₃ -N	อ.แกลง จ.ระยอง
24	ระยองตอนบน	DO, BOD, NH ₃ -N	อ.บ้านค่าย จ.ระยอง
25	พังราดตอนบน	DO, BOD, TCB, NH ₃ -N	อ.นายายอาม จ.จันทบุรี
26	จันทบุรี	NH ₃ -N	อ.เมือง จ.จันทบุรี
27	ตราด	NH ₃ -N	อ.เมือง จ.ตราด
ภาคใต้			
28	ชุมพร	FCB	อ.เมือง จ.ชุมพร
29	หลังสวนตอนล่าง	TCB	อ.หลังสวน จ.ชุมพร
30	ปากพื้ง	BOD	อ.ปากพื้ง จ.นครศรีธรรมราช
31	ตาปีตอนล่าง*	-	-
32	พุมดวง*	-	-
33	ปัตตานีตอนล่าง	FCB	อ.เมือง จ.ปัตตานี
34	สายบุรี	FCB	อ.สายบุรี จ.ปัตตานี อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส
35	ตรัง*	-	-
แหล่งน้ำที่กำหนดเป็นประเภทที่ 4 จำนวน 4 แหล่งน้ำ			
ลำดับ	แหล่งน้ำ	พารามิเตอร์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน	บริเวณที่พบปัญหาคุณภาพน้ำ
ภาคกลาง			
1	เจ้าพระยาตอนล่าง	DO, BOD, NH ₃ -N	อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ถึง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี
2	ท่าจีนตอนล่าง	BOD, NH ₃ -N	อ.เมือง จ.สมุทรสาคร อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม
ภาค3ตะวันออกเฉียงเหนือ			
3	ลำตะคองตอนล่าง	BOD, NH ₃ -N	อ.เมือง จ.นครราชสีมา
ภาคตะวันออก			
4	ระยองตอนล่าง	NH ₃ -N	อ.เมือง จ.ระยอง

หมายเหตุ : * แหล่งน้ำที่เป็นไปตามประเภทของแหล่งน้ำที่กำหนด

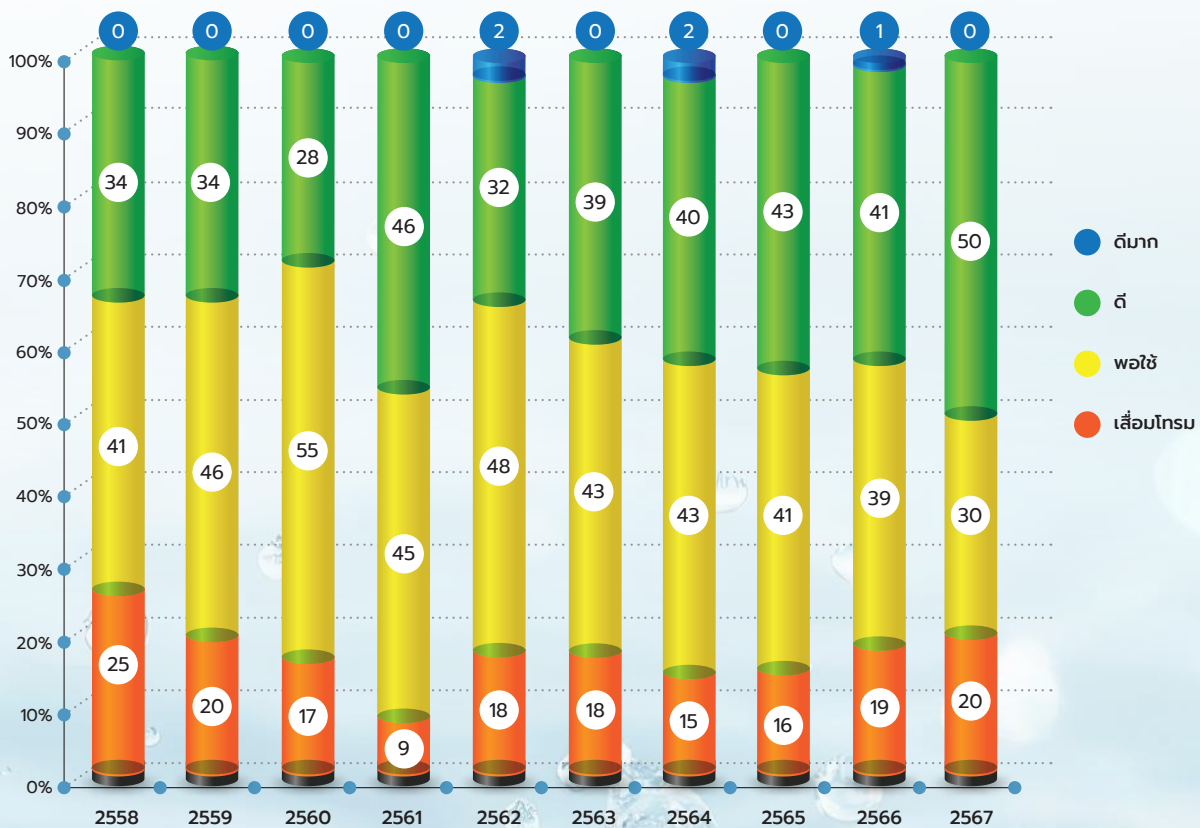
สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2567)

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - 2567 และประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน พบว่าคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี และไม่มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก (รูปที่ 3) ดังนี้

■ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมากโดยตลอด จำนวน 4 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำตาปัดอนบน แควน้อย หนองหาร และเพชรบุรีตอนบน

■ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ มาโดยตลอด จำนวน 36 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำสงคราม อูน แควใหญ่ ลำชี ตรัง ตราด เวฬุ พุมดวง ลำตะคองตอนบน หลังสวนตอนบน ปราณบุรี กุยบุรี สายบุรี ปัตตานีตอนบน เสียว เลย อิง จันทบุรี ลี้ แม่จาง มูล ชี ตาปัดกลาง ทะเลสาบสงขลา แม่กลอง วัง ทะเลหลวง ปัตตานีตอนล่าง ปากพนัง หลังสวนตอนล่าง น่าน เจ้าพระยาตอนบน ชุมพร ยม ปิง และปราจีนบุรี

■ แหล่งน้ำที่มีแนวโน้มคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง และยังคงต้องเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (จังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพฯ และนนทบุรี) แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง (จังหวัดสมุทรสาคร และนครปฐม) แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำระยองตอนล่าง (อำเภอเมือง จังหวัดระยอง) แม่น้ำพังรัตตอนบน (เทศบาลตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี) แม่น้ำกวัง และแม่น้ำลำตะคองตอนล่าง (เทศบาลนครนครราชสีมา)

รูปที่ 3 สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2567)

ผลกระทบ

แหล่งน้ำผิวดินเป็นแหล่งน้ำที่รองรับน้ำจากกิจกรรมต่าง ๆ สาเหตุที่ทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน และไม่เป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์มาจากหลายสาเหตุ ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และช่วงเวลา โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ที่มาจากการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม แหล่งชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดน้ำเสีย ดังนั้น หากไม่มีการควบคุม กำกับดูแล บังคับใช้กฎหมาย หรือจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำผิวดิน จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ นอกจากนี้ ปัจจัยทางธรรมชาติ การกัดเซาะการตกตะกอน การไหลเวียนของแหล่งน้ำ ภัยธรรมชาติ อุทกภัย รวมถึงฤดูกาล มีผลต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน

การแก้ไขปัญหาเพื่อให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน และมีความเหมาะสมตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด จะต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความร่วมมือจากชุมชน รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ รักษาสภาพแวดล้อมและคุณภาพน้ำให้เหมาะสมต่อไป

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหามลพิษในแหล่งน้ำผิวดิน

1. กำหนด ทบทวนและบังคับใช้กฎหมายมาตรฐานการระบายน้ำทิ้ง ดังนี้

1.1 กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษเพิ่มเติม ได้แก่ โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหารสัตว์ และโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์

1.2 ปรับปรุงมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ได้แก่ อาคารบางประเภทและบางขนาด สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยและสัตว์น้ำชายฝั่ง

1.3 ปรับปรุงการกำหนดประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเขตประกอบการอุตสาหกรรม ที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

2. ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษให้มีการระบายน้ำทิ้งเป็นไปตามกฎหมายกำหนด

3. จัดทำ “ฉลากถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปประสิทธิภาพสูง” สำหรับถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปที่ผนังตัวถังทำจากพลาสติกเสริมใยแก้วหรือพอลิเอทิลีน และมีปริมาณการไหลออกแบบไม่เกิน 30,000 ลิตรต่อวัน เพื่อแสดงระดับประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสีย และคุณสมบัติพิเศษ ได้แก่ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการกำจัดเชื้อโรคในน้ำทิ้ง รวมทั้งเป็นการรณรงค์และจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปที่แสดงระดับประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสีย ในปี 2567 ได้จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือแนวทางการรับรอง “ฉลากถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปประสิทธิภาพสูง” ผู้ผลิตที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสีย มีเป้าหมายเพื่อให้มีหลักเกณฑ์ทางวิชาการที่เหมาะสมกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในประเทศไทย กำหนดมาตรฐานการผลักดันให้มีการผลิตถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง และผู้ใช้งานสามารถเลือกใช้ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปที่เหมาะสม หน่วยงานราชการสามารถใช้เป็นแนวทางอนุญาตให้ใช้ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งมีการทดสอบด้านกายภาพของระบบ เพื่อให้การรับรองผลการประเมินด้านประสิทธิภาพและกายภาพแก่ผู้ยื่นขอฉลากเมื่อผลการทดสอบเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดครบถ้วน และจะมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

4. ติดตามประเมินประสิทธิภาพการทำงานของระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่ก่อสร้างแล้ว ให้คำแนะนำการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน รวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดทำโครงการเพื่อจัดสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนเพิ่มเติม โดยประเทศไทยมีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 7,774 แห่ง (ไม่รวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัด) ในปี 2567 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนและแบบกลุ่มอาคาร 152 แห่ง (ร้อยละ 1.95) เป็นระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคารทั่วประเทศ จำนวน 211 ระบบ มีความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย 2.790 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ประกอบด้วย ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน 119 ระบบ มีความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย 2.736 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน (ไม่รวมระบบบำบัดน้ำเสียที่อยู่ระหว่างก่อสร้างและที่ยกเลิกโครงการ) และระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร 92 ระบบ มีความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย 0.054 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน

5. ส่งเสริมการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย โดยในปี 2567 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ออกเทศบัญญัติและจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียแล้ว จำนวน 19 แห่ง (22 ระบบ) โดยเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน 11 แห่ง (13 ระบบ) และพื้นที่ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 แห่ง (9 ระบบ)

6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR in process) ควบคู่กับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนและเยาวชนในการช่วยลดความสกปรกของน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดต้นทาง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำเสียชุมชนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน

7. เสริมสร้างศักยภาพการจัดการน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง

8. แก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการลดและควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดเพื่อจัดการมลพิษที่ต้นทางและยกระดับคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำต่าง ๆ เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม

9. ส่งเสริมเทคโนโลยีการบริหารจัดการน้ำเพื่อลดการใช้น้ำและมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรมโดยนำหลักการใช้น้ำในโรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น 3Rs (Reduce/Reuse/Recycle) และแนวทาง BCG Model ในการลดมลพิษที่แหล่งกำเนิดและสนับสนุนการประกอบกิจการโรงงานให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรหรือวัตถุดิบอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ รวมถึงกำหนดแนวทางการจัดการน้ำ และการจัดการมลพิษทางน้ำของสถานประกอบการ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการใช้น้ำมาก เช่น โรงไฟฟ้า โรงงานปิโตรเคมี เป็นต้น หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำหรือเกิดภัยพิบัติ ภัยแล้ง

10. ส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ทั้งในด้านการเพาะปลูก การปุ๋ยสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมทั้งการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การถ่ายทอดเทคโนโลยีและขยายไปสู่เกษตรกรในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศผ่านหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน สร้างกลไกให้เกษตรกรให้การยอมรับและนำไปใช้เพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปัญหาการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการคุณภาพน้ำและน้ำเสีย

1. ระบบอื่น

1.1 ส่งเสริมและผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้ครัวเรือนมีการเชื่อมต่อท่อจากบ้านเรือนเข้าสู่ระบบรวบรวมน้ำเสียเพื่อส่งน้ำเสียไปยังระบบบำบัดน้ำเสียรวม และการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือนภายในพื้นที่รับผิดชอบในอัตราที่เหมาะสม เพื่อนำค่าบริการที่จัดเก็บได้ไปใช้ในการบริหารจัดการระบบเพื่อให้เป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

๑ หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การจัดการน้ำเสีย และกรมควบคุมมลพิษ

2. ระบบขาว

2.1 แก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำจากแหล่งกำเนิดประเภทย่อยชุมชน เพื่อลดค่าฟิโกลโคลิฟอร์มแบคทีเรียในแหล่งน้ำ โดยการก่อสร้างระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลในพื้นที่วิกฤต (พื้นที่ริมน้ำ/แหล่งท่องเที่ยว/พื้นที่ที่มีค่าฟิโกลโคลิฟอร์มแบคทีเรียสูง) ส่งเสริมให้ติดตั้งถังบำบัดน้ำเสียประสิทธิภาพสูง ก่อสร้างระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลร่วมกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนให้ครอบคลุมการจัดการน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลจัดทำหลักเกณฑ์การติดตามตรวจสอบระบบการจัดเก็บ ขนส่ง และบำบัดสิ่งปฏิกูลให้เป็นไปตามมาตรฐาน

๑ หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร กรมอนามัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การจัดการน้ำเสีย กรมควบคุมมลพิษ และกรมโยธาธิการและผังเมือง

2.2 ปรับปรุงกฎหมายกำหนดค่ามาตรฐานน้ำทิ้งรายประเภทอุตสาหกรรม และติดตามตรวจสอบการประกอบกิจการโรงงานเพื่อควบคุมและกำกับดูแลให้โรงงานอุตสาหกรรมปฏิบัติตามกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยเฉพาะโรงงานที่มีน้ำเสียและระบายน้ำทิ้งออกนอกโรงงาน ให้คำแนะนำในการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลาทำงานและสามารถบำบัดน้ำเสียได้ตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อควบคุมมลพิษก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม

๑ หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด และกรมควบคุมมลพิษ

2.3 ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรที่รักษาระบบนิเวศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑ หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง

2.4 ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความปลอดภัย โดยบริหารจัดการการใช้สารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรที่เหมาะสม ส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องปลอดภัย และการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๑ หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร

เรื่องเด่น

“กฎกระทรวงการปฏิบัติงานเป็นผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียและ ผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียตามมาตรา 73”

ปัญหาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำไม่เป็นไปตามประเภทที่กำหนด เนื่องจากไม่ได้บำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการขยายตัวทั่วประเทศ ได้แก่ อาคารที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ สถานพยาบาล ที่ดินจัดสรร ภัตตาคารและร้านอาหาร ศูนย์การค้า และกิจกรรมการเกษตรซึ่งแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าวถูกควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการน้ำเสียและการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบกับเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีจำนวนไม่เพียงพอ ในขณะที่จำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สัดส่วนของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้รับการตรวจสอบการบำบัดมลพิษมีจำนวนน้อยลง

กรมควบคุมมลพิษ ได้จัดทำกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อกำหนดให้มี “ผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย” ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ควบคุม ตรวจสอบ วิเคราะห์ ดำเนินการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย หรืออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการควบคุม บำบัด หรือกำจัดมลพิษ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การควบคุมมลพิษที่ต้นทางมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ สามารถว่าจ้าง “ผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย” เพื่อดูแลการเดินระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง ให้น้ำทิ้งมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งที่กำหนด โดยกำหนดให้ผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

สาระสำคัญของกฎกระทรวงการปฏิบัติงานเป็นผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย และผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย มีรายละเอียด ดังนี้

คุณสมบัติของผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม หรือมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควบคุมสาขาการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านวิทยาศาสตร์และการควบคุมมลพิษ ประเภทผู้ควบคุมมลพิษทางน้ำต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายกำหนด

การยื่นคำขอใบอนุญาตผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย ผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ทั้งประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ที่มีความประสงค์จะยื่นคำขอใบอนุญาตและการชำระค่าธรรมเนียม สามารถดำเนินการโดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ โดยระบบจะมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการขึ้นทะเบียนของผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียและการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการออกใบอนุญาต

การปฏิบัติงานของผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย สามารถปฏิบัติงานได้เฉพาะภายในเขตท้องที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ซึ่งผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียมีหน้าที่ควบคุม บำรุงรักษา และซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐาน จัดทำรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียตามกฎกระทรวงตามมาตรา 80 และจัดทำข้อเสนอแนะให้คำแนะนำต่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ในการจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย

ประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องมีผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย เน้นแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำที่ยังไม่มีการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียที่ดี และแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีระบบบำบัดน้ำเสียตั้งแต่ 100 ลูกบาศก์เมตรต่อวันขึ้นไป หรือมีการระบายน้ำเสียออกสู่ภายนอก อันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งจะไม่เข้าช้อนกับผู้ควบคุมมลพิษตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและผู้ตรวจสอบอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

ความรับผิดชอบและบทลงโทษ ในกรณีที่พบว่าผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ จึงได้กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย และจะทำการแจ้งให้กับผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียทราบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมกับหนังสือแจ้ง

ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ เช่น วิศวกรสิ่งแวดล้อม หรือบริษัทเอกชนที่ปรึกษา เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ถูกควบคุมตามมาตรา 69 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมหรือการควบคุมมลพิษ

กฎกระทรวงฉบับนี้ จะทำให้มีบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการน้ำเสีย การบำบัดน้ำเสียและการสนับสนุนให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีบุคลากรหรือนิติบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการควบคุมดูแลระบบบำบัดน้ำเสียให้ระบายน้ำทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ขณะนี้ กรมควบคุมมลพิษ อยู่ระหว่างจัดทำ (ร่าง) ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง แนวทางในการพิจารณาออกคำสั่งสำหรับเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษในการกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษต้องมีผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. และ (ร่าง) ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การขออนุญาตเป็นผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.

**** กฎกระทรวงการปฏิบัติงานเป็นผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียและผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. 2567 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม 2568 เป็นต้นไป****

น้ำทะเล

สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเล

กรมควบคุมมลพิษ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งทั่วประเทศ รวมจำนวน 535 จุด โดยแบ่งเป็นกรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 210 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 325 จุด ประกอบด้วย ระยะ 10 เมตร 100 เมตร 500 เมตร และ 3 กิโลเมตร โดยแบ่งช่วงการดำเนินงาน 2 ครั้งต่อปี ที่เป็นตัวแทนคุณภาพน้ำทะเลในช่วงฤดูแล้งและช่วงฤดูฝน สรุปผลการติดตามตรวจสอบได้ดังนี้

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล⁴ (Marine Water Quality Index ; MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร จำนวน 450 จุด พบว่า คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 4 (19 จุด) เกณฑ์ดี ร้อยละ 60 (268 จุด) เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 33 (147 จุด) เกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 2 (11 จุด) และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 1 (5 จุด) โดยบริเวณชายฝั่งอันดามัน มีจุดเก็บตัวอย่างที่มีค่าดัชนีคุณภาพน้ำทะเลอยู่ในเกณฑ์ดีมากจำนวนมากที่สุด (รูปที่ 4 และตารางที่ 4) ทั้งนี้ แหล่งน้ำทะเลที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ที่มีคุณภาพน้ำทะเลดีที่สุดหรือมีคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมมากที่สุด ดังนี้

แหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำทะเลดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

- 1) หาดชลาสัย ระยะ 500 เมตร จังหวัดปัตตานี
- 2) หาดแหลม ระยะ 500 เมตร จังหวัดปัตตานี
- 3) เกาะราชาใหญ่ ระยะ 500 เมตร จังหวัดภูเก็ต
- 4) ปากน้ำเทพา ระยะ 500 เมตร จังหวัดสงขลา
- 5) ปากน้ำนาทับ ระยะ 500 เมตร จังหวัดสงขลา

แหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

- 1) โรงงานฟอกย้อม กม.35 ระยะ 100 เมตร จังหวัดสมุทรปราการ
- 2) ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ระยะ 500 เมตร จังหวัดสมุทรปราการ
- 3) ปากคลอง 12 ธันวาคม ระยะ 100 เมตร จังหวัดสมุทรปราการ
- 4) ท่าหุ ระยะ 500 เมตร จังหวัดสมุทรปราการ
- 5) แหลมฉบัง ตอนใต้ ระยะ 100 เมตร จังหวัดชลบุรี

สำหรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลทั่วประเทศ ที่ระยะ 3 กิโลเมตร มีวัตถุประสงค์ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน มุ่งเน้นในการศึกษาวิจัย และติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสมุทรศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง พัฒนานุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ

⁴ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (Maine Quality Index : MWQI) ประกอบด้วย คุณภาพน้ำทะเล จำนวน 8 พารามิเตอร์ มาทำการประเมิน ได้แก่ ออกซิเจนละลาย แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม แบคทีเรียทั้งหมด ฟอสเฟต - ฟอสฟอรัส ไนเตรท - ไนโตรเจน อุณหภูมิ ของแข็ง ความเป็นกรดและด่าง และแอมโมเนียรวม แต่หากพบความเข้มข้นของยาฆ่าแมลง (Pesticides) และสารพิษ (Toxic element) เช่น ปปรอท แคดเมียม ตะกั่ว ไซยาไนด์ ฟีนอล เป็นต้น หากมีค่าเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลจะกำหนดให้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเลบริเวณนั้นมีค่าเป็น 0 โดยทันที ทั้งนี้ ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล กำหนดเป็นเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมาก

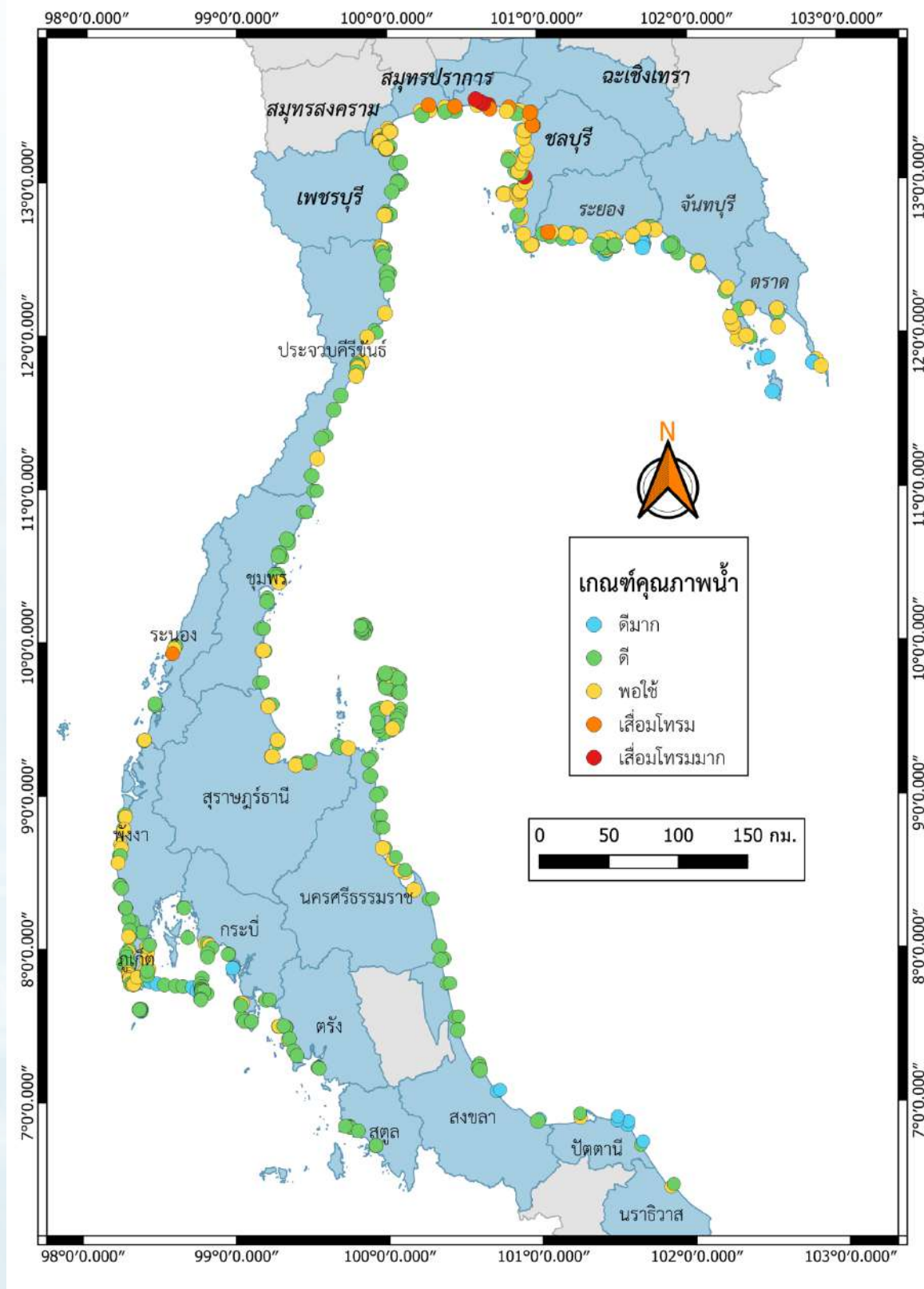
ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล¹ (Marine Water Quality Index : MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร จำนวน 85 จุด พบว่า คุณภาพน้ำทะเล อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 25 (21 จุด) เกณฑ์ดี ร้อยละ 67 (57 จุด) เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 7 (6 จุด) และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 1 (1 จุด) (ตารางที่ 5) โดยแหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำทะเลที่ระยะ 3 กิโลเมตร ที่มีคุณภาพน้ำทะเลดีที่สุดหรือมีคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม ดังนี้

แหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำทะเลดีที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

- 1) หาดแหมแหม จังหวัดปัตตานี
- 2) หาดชลาสัย จังหวัดปัตตานี
- 3) ศรีราชา จังหวัดชลบุรี
- 4) ทิศตะวันตกเกาะกระดาด จังหวัดตราด
- 5) ปากน่านาทับ จังหวัดสงขลา

แหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม จำนวน 1 จุด คือ ท่าพร จังหวัดสมุทรปราการ

รูปที่ 4 แผนที่แสดงผลการประเมินโดยใช้อัตราดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ชายฝั่งทั่วประเทศ ปี 2567

ตารางที่ 4 ผลการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI)

ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร บริเวณชายฝั่งทั่วประเทศ ปี 2567

สถานการณ์	อ่าวไทยตอนใน	อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	อ่าวไทยฝั่งตะวันตก	ชายฝั่งอันดามัน	ร้อยละ
 ดีมาก (>90-100) จำนวน 19 จุด	-	-	จังหวัดสงขลา - ปากกระวะ (500) ** - ปากน้ำนาทับ (500) * - ปากน้ำเทพา (500) * จังหวัดปัตตานี - หาดแขมแข (500) * - หาดชลาสัย (500) *	จังหวัดภูเก็ต - หาดป่าตอง (500) * - เกาะราชาใหญ่ 2 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 3 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 4 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 8 (500) * จังหวัดกระบี่ - หาดนพรัตน์ธารา (100) * - หาดนพรัตน์ธารา (500) - เกาะศรีบอยา (100) * - เกาะศรีบอยา (500) * - อ่าวตันโทร 1 (500) * - อ่าวตันโทร 2 (500) * - อ่าวลิ๊ะบาเกา (500) * - แหลมตง (500) * จังหวัดตรัง - เกาะยา (100) **	4
 ดี (>80-90) จำนวน 268 จุด	จังหวัดชลบุรี - ท่าเรือแหลมฉบัง (500) - หาดต้าพัง เกาะสีชัง (10) - อ่างศิลา (500) * - ศรีราชา (500) - แหลมฉบัง (500) * - พัทยาใต้ (500) * - สัตหีบ (500) - แสมสาร (500) - เกาะล้าน (10) * จังหวัดเพชรบุรี - หาดเจ้าสำราญ (10) - หาดปึกเตียน (10) - หาดชะอำ ตอนเหนือ (10) - หาดชะอำ ตอนกลาง (500) * - ชายฝั่งทะเลบ้านแหลม (10) * - คลองบางแก้ว (10) * - หาดเจ้าสำราญ (10) - หาดชะอำ (10) *	จังหวัดตราด - ปากแม่น้ำเวฬุ (500) จังหวัดจันทบุรี - หาดแหลมเสด็จ (10) - ปากแม่น้ำจันทบุรี (500) - อ่าวคุ้งกระเบน (100) - หาดเจ้าหลาว (500) จังหวัดระยอง - หาดทรายแก้วเกาะเสม็ด (100) - ท่าเรือหน้าด่าน เกาะเสม็ด (10) * - อ่าวไผ่ เกาะเสม็ด (10) - อ่าวไผ่ เกาะเสม็ด (100) - อ่าวทับทิม เกาะเสม็ด (10) - อ่าวพร้าว เกาะเสม็ด (10) - อ่าวพร้าว เกาะเสม็ด (500) - เกาะกูด กิศตะวันตก (100) - เกาะกูด กิศเหนือ (100) - หาดแม่รำพึง (10) - บ้านกร่ำ (500) - บ้านเพ (10) - บ้านกันอ่าว (500) - หาดแสงจันทร์ (500) - คลองน้ำพุ (500) * - หาดพยุ (500) - หาดพลา (500) - เกาะขี้ปลา (600) - แสมพุ่ (10) * - หนองพลอง (300)	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - หาดหัวหิน ซอย 63 (10) - หาดหัวหิน ตอนใต้ (10) * - ปากแม่น้ำปราณบุรี (500) - หาดปราณบุรี (10) * - อุทยานท้าวโกษา เขากะโหลก (10) - ปากคลองบางนางรม (10) * - อ่าวประจวบฯ ตอนกลาง (100) - อ่าวมะนาว กองบิน 53 (10) * - หาดวนกร (10) - หาดบ้านทุ่งประดู่ (100) - หาดบ้านหินกรูด (10) - ปากคลองบ้านบางสะพาน (100) - หัวหิน (500) * - กุยบุรี (500) - ประจวบ (500) - บางเบิด (500) จังหวัดชุมพร - อ่าวบางสน (100) - อ่าวสะพลี (10) - หาดทุ่งวัวแล่น (10) - ปากแม่น้ำชุมพร (500) * - หาดภราดรภาพ (10) * - ปากคลองสวี (10) * - อ่าวทุ่งมหา (500) - แหลมแท่น (500) * - หาดทุ่งวัวแล่น (500) * - บ้านบ่อคา (500) * - หาดอรุณภัย (500) * - ละแม (500)	จังหวัดระนอง - หาดบางเบน (10) - หาดราชดำริ (100) - หาดราชดำริ (500) - หาดบางเบน (100) - หาดบางเบน (500) - หาดประพาส (100) - หาดประพาส (500) จังหวัดพังงา - หาดปากเกาะ เกาะคอเขา (10) - หาดเขาหลัก (10) - หาดท้ายเหมือง (10) - หาดนาใต้ (500) - อ่าวปอ (100) - อ่าวปอ (500) - หาดท้ายเหมือง (100) - หาดท้ายเหมือง (500) - หาดปีหลาย (100) - หาดปีหลาย (500) - หาดบางเป้า (100) - หาดบางเป้า (500) - บ้านน้ำเค็ม (100) - บ้านน้ำเค็ม (500) จังหวัดภูเก็ต - หาดไม้ขาว (10) - หาดสุรินทร์ (10) - หาดกมลา (10) - หาดป่าตอง ตอนเหนือ (10) - หาดป่าตอง ตอนกลาง (500) * - หาดในหาน (10)	60

สถานการณ์	อ่าวไทยตอนใน	อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	อ่าวไทยฝั่งตะวันตก	ชายฝั่งอันดามัน	ร้อยละ
			จังหวัดสุราษฎร์ธานี - คลองกะแดะ ตอนใต้ (500) * - ปากคลองดอนสัก (500) - ท่าเรือเฟอร์รี่ชักราบเกาะสมุย (100) * - หาดเจว่ง เกาะสมุย (10) - หาดเจว่งน้อย เกาะสมุย (10) - หาดละไม เกาะสมุย (10) - หาดละไม เกาะสมุย (500) - ท่าเรือเฟอร์รี่ราชา เกาะสมุย (100) - ท่าเรือเฟอร์รี่ เกาะพะงัน (100) - อ่าวท้องนายปาน เกาะพะงัน (10) - หาดริน เกาะพะงัน (500) - เกาะม้า ตอนใต้ (100) - เกาะม้า ตอนเหนือ (100) - หาดสำเริง (500) + - หาดแหลมโพธิ์ (500) + - เกาะนางยวน (500) - อ่าวม่วง (500) - อ่าวกล้วยเหื่อน (500) - อ่าวหินวง (500) - อ่าวเมา (500) - อ่าวโตนด (500) - อ่าวลึก (500) - เกาะกงทรายแดง (500) - อ่าวโกลกบ้านเก่า (500) - หาดทรายขาว (500) - ท่าเทียบเรือเกาะเต่า (500) - หาดทรายรี (500) - หินขาว (500) - หาดยาวด้านตะวันออก (500) - ธารเสด็จ (500) - ท้องนายปานใหญ่ (500) - ท้องนายปานน้อย (500) - หาดขวิด (500) - หาดขอม (500) - โกลกหล้า (100) - ม้า (500) - หาดแม่หาด (500) - หาดสลัด (500) - หาดยาวด้านตะวันตก (500) - หาดวักตุม (500) - หาดในวง (500) - กองศาลา (500) - บ้านค่าย (500) - รั้นใน (500) - รั้นนอก (500)	- อ่าวมะขาม (500) - ปากคลองท่าจีน (500) - อ่าวบางโรง (500) - แหลมพันวา (100) - แหลมพันวา (500) - หาดป่าตอง (100) - โนหาน 1 (500) - เกาะน้อย (500) - เกาะ 2 (500) - ป่าตอง 2 (500) - ป่าตอง 3 (500) - บางเกาะ 2 (500) * - อ่าวพารา (500) - สวนมะพร้าว แหลมทราย (500) - ท่าฉัตรไชย (500) - หาดโนยาง (500) - อ่าวป่าตอง 1 (500) * - อ่าวป่าตอง 2 (500) * - อ่าวป่าตอง 3 (500) * - อ่าวป่าตอง 4 (500) * - อ่าวป่าตอง 5 (500) * - อ่าวป่าตอง 6 (500) * - อ่าวป่าตอง 7 (500) * - อ่าวป่าตอง 8 (500) * - อ่าวป่าตอง 9 (500) * - อ่าวป่าตอง 10 (500) * - อ่าวป่าตอง 11 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 5 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 6 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 7 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 9 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 10 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 11 (500) * - เกาะราชาใหญ่ 12 (500) * จังหวัดกระบี่ - หาดบิเละ เกาะห้อง (10) - หาดนพรัตน์ธารา (10) - หาดไร่เลย์ (10) - ทะเลแหวก (10) - เกาะปอดะ (100) - เกาะโก๋ (100) - เกาะยูง (100) - แหลมตง เกาะพีพี (10) - อ่าวลิ๊ะบาเกา เกาะพีพี (10) - หาดลิ๊ะดาลิม ตอนกลาง เกาะพีพี (10) - หาดลิ๊ะดาลิม ตอนกลาง เกาะพีพี (500)	

สถานการณ์	อำเภอไทยตอนใน	อำเภอไทยฝั่งตะวันออก	อำเภอไทยฝั่งตะวันตก	ชายฝั่งอันดามัน	ร้อยละ
			- อ่าวบางปอ (500) - อ่าวแม่น้ำ (500) - อ่าวเชียงม (500) - อ่าวยายน้อย (500) - อ่าวเจว่ง (500) - หินตาหินยาย (500) - อ่าวบางน้ำจืด (500) - อ่าวบางเก่า (500) - แหลมสอ (500) - อ่าวพังกา (500) - ตลิ่งงาม (500) - ราชาเพอร์รี่เกาะสมุย (50) - แหลมโจรคร้า (500) - ท่าเทียบเรือหน้าทอน (500) - อ่าวบางมะขาม (500) จังหวัดนครศรีธรรมราช - โรงไฟฟ้าขนอม (100) - หาดในเพลา (10) - หาดหินงาม (10) - บ้านปากคลอง (100) * - ปากน้ำขนอม (500) - ปากน้ำสิชล (500) - ท่าศาลา (500) - ปากคลองกลาย (500) - บ้านท่าสูงบน (500) - อ่าวปากพวง (500) - ปากคลองบางแรด (500) จังหวัดสงขลา - ประดูระบายน้ำปากระวะ (10) * - หาดมหาราช (10) - ปากทะเลสาบสงขลา (500) - หาดสมิหลา (10) * - หาดเทพา (100) - ปากแตร (500) - บ้านปลายคลอง (500) - ปากทะเลสาบสงขลา (500) จังหวัดปัตตานี - อ่าวปัตตานี (500) - หาดวาสุกรี (500) *	- หาดโล๊ะดาลิม ตอนใต้ เกาะพิพิ (10) - หาดตันไทร เกาะพิพิ (10) * - หาดตันไทร เกาะพิพิ (500) - หาดยาว เกาะพิพิ (10) - อ่าวมาหยา เกาะพิพิ(100) - อ่าวโล๊ะชามะ เกาะพิพิ (100) - หาดคลองดาว เกาะลันตา (10) - บ้านคลองนิน เกาะลันตา (10) - บ้านศรีราชา เกาะลันตา (100) * - อ่าวบ่อม่วง (500) - แหลมสีก (100) - แหลมสีก (500) - หาดยาว (100) - หาดยาว (500) - ท่าเรือบ่อม่วง (100) - ท่าเรือบ่อม่วง (500) - หาดคอกวาง (100) - หาดคอกวาง (500) - หาดคลองโตบ (500) - ท่าเรือเกาะลันตาใหญ่ (100) - ท่าเรือเกาะลันตาใหญ่ (500) - อ่าวตันไทร 3 (500) - อ่าวตันไทร 4 (500) - อ่าวโล๊ะบูดี (500) - อ่าวโล๊ะดาลิม 1 (500) - อ่าวโล๊ะดาลิม 2 (500) - อ่าวโล๊ะดาลิม 3 (500) จังหวัดตรัง - ท่าเรือปากเมง (500) * - หาดเจ้าไหม (10) * - หาดหยงหลิง (10) - หาดยาว (10) - หาดสำราญ (10) * - หาดปากเมง (100) - หาดปากเมง (500) - หาดสำราญ (100) - หาดสำราญ (500) จังหวัดสตูล - หาดปากบารา (500) - ท่าเทียบเรือปากบารา (100) * - หาดบางศิลา (10) * - บ้านทุ่งรี (100) - บ้านทุ่งรี (100) - บ้านทุ่งรี (500) - หาดปากบารา (100) - หาดปากบารา (100)	

สถานการณ์	อำเภอไทยตอนใน	อำเภอไทยฝั่งตะวันออก	อำเภอไทยฝั่งตะวันตก	ชายฝั่งอันดามัน	ร้อยละ
 พอใช้ (>50–80) จำนวน 147 จุด	จังหวัดชลบุรี - ช้องแสมสาร (100) - - ท่าเรือสัตหีบ (100) - หาดจอมเทียน (10) - ท่าเรือหน้าบ้านเกาะล้าน (100) - หาดตาแหวน เกาะล้าน (10) - - หาดพิทยาทอนใต้ (10) - หาดพิทยาทอนกลาง (10) - - หาดพิทยาทอนเหนือ (10) - - ตลาดนาเกลือ (100) - ท่าเรือแหลมฉบัง (100) - - แหลมฉบัง ตอนเหนือ (100) - - อ่าวอุดม (100) - เกาะลอย ศรีราชา (100) - หาดบางพระ (100) - หาดบางแสน (100) - อ่างศิลา (100) - อ่างศิลา (500) - บางเสร่ (500) - จังหวัดฉะเชิงเทรา - บางปะกง (500) - สองคลอง (500) * สมุทรปราการ - เจ้าพระยา (500) ** กรุงเทพมหานคร - บางขุนเทียน (500) จังหวัดสมุทรสาคร - คลองประมง (500) - บางกระเจ้า (500) จังหวัดสมุทรสงคราม - ปากแม่น้ำแม่กลอง (100) - ปากแม่น้ำแม่กลอง (500) - ปากแม่น้ำแม่กลอง (500) - คลองข่อย (500) จังหวัดเพชรบุรี - ปากคลองบ้านบางตะบูน - ด้านเหนือ (500) - ปากคลองบ้านบางตะบูน - ด้านกลาง (500) - ปากคลองบ้านบางตะบูน - ด้านใต้ (500) - ชายฝั่งทะเลบางตะบูน (500) - ปากคลองบ้านแหลม - ตอนเหนือ (500) - ปากคลองบ้านแหลม - ตอนกลาง (500) - ปากคลองบ้านแหลม - ตอนใต้ (500) - หาดชะอำ ตอนกลาง (10)	จังหวัดตราด - อ่าวบางเบ้า เกาะช้าง (100) - - หาดไถ่แม่ เกาะช้าง (10) - - หาดคลองพร้าว เกาะช้าง (10) - - หาดทรายขาว เกาะช้าง (10) - อ่าวสลักเพชร เกาะช้าง (100) - แหลมงอบ (10) - แหลมงอบ (500) - - ปากแม่น้ำตราด (500) - ท่าเรือแหลมศอก (10) - - ปากคลองใหญ่ (100) - หาดสน (500) - ปากแม่น้ำตราด (500) จังหวัดจันทบุรี - ปากแม่น้ำเวฬุ (500) - ปากแม่น้ำจันทบุรี (500) จังหวัดระยอง - ปากแม่น้ำพังราด (500) - ปากแม่น้ำประแสร์ (500) - หาดแหลมแม่พิมพ์ (10) - - ปากคลองแกลง (500) - - สวนรุกชชาติเพ (10) - - ตลาดบ้านเพ (100) - หาดทรายแก้ว เกาะเสม็ด (10) - - อ่าวทับทิม เกาะเสม็ด (100) - - หาดสุชาดา (100) - - หาดน้ำริน (10) - - ปากแม่น้ำประแส (500) - ปากแม่น้ำระยอง (100) - ปากแม่น้ำระยอง (500)	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - พระราชวังไกลกังวล (10) - สะพานปลาหัวหิน (100) - หาดหัวหินตอนกลาง (10) - - หาดสามพระยา (10) - หาดบ้านบ่อนอก (100) - อ่าวประจวบฯ ตอนเหนือ (10) - อ่าวประจวบฯ ตอนใต้ (10) - ปากคลองวาฬ (100) * - หาดสมบุญ (10) จังหวัดชุมพร - หาดทรายรี (10) - - ปากแม่น้ำหลังสวน (500) - ปากน้ำชุมพร (500) - ปากน้ำหลังสวน (500) - จังหวัดสุราษฎร์ธานี - หาดสำเริง (10) - ปากคลองพุมเรียง (100) - ปากคลองท่าเคย (100) - ปากคลองท่าเคย (500) - ปากแม่น้ำตาปี (500) - คลองกะแดะ ตอนเหนือ (500) - ท่าเรือเฟอร์รี่ชกราน ตอนสัก (100) - หาดแม่น้ำ เกาะสมุย (10) - - บ้านหัวถนน เกาะสมุย (10) - - หาดโกลกหล้า เกาะพะงัน (100) - - หาดรีน เกาะพะงัน (10) - - ตาปี (500) - กระแดะ (500) - ดอยสัก (500) - - บ่อพุด เกาะสมุย (500) - หาดละไม เกาะสมุย (500) - จังหวัดนครศรีธรรมราช - ปากคลองท่าสูง (500) - ปากแม่น้ำปากพนัง (500) - ท่าแพ (500) - อ่าวปากพนัง 9 (500) - อ่าวปากพนัง 10 (500) ปัตตานี - อ่าวปัตตานี 10 (500) นราธิวาส - ปากแม่น้ำบางนารา (500) -	จังหวัดระนอง - หาดชาญดำริ (100) - หาดประพาส (10) - จังหวัดพังงา - คลองบ้านน้ำเค็ม (100) - หาดบางลึก (10) - - หาดคึกคัก (10) - - หาดบางเนียง (10) - ท่าเรือบ้านทับละมุ (100) จังหวัดภูเก็ต - หาดในยาง (10) - - หาดบางเทา (10) - หาดป่าตอง ตอนกลาง (10) - - หาดป่าตอง ตอนใต้ (10) - หาดกะรน ตอนเหนือ (10) - หาดกะรน ตอนใต้ (10) - - หาดกะตะ (10) - หาดกะตะน้อย (10) - หาดราไวย์ (10) - ท่าเทียบเรือหาดราไวย์ (100) - - อ่าวฉลอง (100) - ราไวย์ (500) - - กระตะ 1 (500) - - กระตะ 3 (500) - กระรน 1 (500) - - กระรน 2 (500) - - ไตรตรัง (500) - กมลา 2 (500) - - บางเทา 1 (500) - - ปากคลองบางใหญ่ (500) - เกาะสิเหร่ 1 (500) - แหลมหิน (500) - - แหลมยานู (500) - ป่าคลอก (500) * - กมลา 1 (500) * - กมลา 2 (500) - - บางเทา 1 (500) - ปากคลองบางใหญ่ (500) - เกาะสิเหร่ 1 (500) - หาดป่าตอง 1 (10) - หาดป่าตอง 1 (100) - หาดป่าตอง 1 (500) - อ่าวป่าตอง 1 (100) - เกาะราชาใหญ่ 1 (500)* จังหวัดกระบี่ - ปากคลองแห้ง (100) - - อ่าวบาง (10) - บ้านศาลาด่าน เกาะลันตา (10) - หาดคลองโตบ (100) - จังหวัดตรัง - หาดเจ้าไหม (100) - หาดเจ้าไหม (500) - เกาะยา (500)	33

สถานการณ์	อำเภอไทยตอนใน	อำเภอไทยฝั่งตะวันออก	อำเภอไทยฝั่งตะวันตก	ชายฝั่งอันดามัน	ร้อยละ
 เสื่อมโทรม (>25-50) จำนวน 11 จุด	จังหวัดชลบุรี - หาดบางแสน (10) - อ่าวชลบุรี (100) - อ่าวชลบุรี (500) - จังหวัดฉะเชิงเทรา - ปากแม่น้ำบางปะกง (500) จังหวัดสมุทรปราการ - คลองด่าน (500) + กรุงเทพมหานคร - บางขุนเทียน (500) จังหวัดสมุทรสาคร - ปากแม่น้ำท่าจีน (100) +	จังหวัดระยอง - หาดพยุ (10) -		จังหวัดระนอง - สถานีตำรวจน้ำระนอง (100) - จังหวัดภูเก็ต - ป่าตอง 1 (500) - กมลา 1 (500) -	2
 เสื่อมโทรมมาก (0-25) จำนวน 5 จุด	จังหวัดชลบุรี - แหลมฉบัง ตอนใต้ (100) - จังหวัดสมุทรปราการ - โรงงานฟอกย้อม กม.35 (100) - - ปากคลอง 12 รัชวา (100) - - ปากแม่น้ำเจ้าพระยา (500) - - ท่าเรือ (500)	-	-	-	1

หมายเหตุ: การอ่านจุดเก็บตัวอย่าง ดังนี้

- ชื่อสถานี (ระยะจากชายฝั่ง (เมตร))
- เครื่องหมาย +/- หมายถึงการเปลี่ยนแปลงจากระดับดัชนีคุณภาพน้ำทะเลปี 2566
- เครื่องหมาย "+" หมายถึงเปลี่ยนแปลงดีขึ้นจากปี 2566 จำนวน 1 ระดับ
- เครื่องหมาย "-" หมายถึงเปลี่ยนแปลงลดลงจากปี 2566 จำนวน 1 ระดับ
- เครื่องหมาย "*" หมายถึงจุดเก็บตัวอย่างที่เพิ่มขึ้นจากปี 2566

- ท่าเรือเฟอร์รี่ชักราน ดอนสัก
(100)

ตารางที่ 5 ผลการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร ทั่วประเทศ ปี 2567

สถานการณ์	อ่าวไทยตอนใน	อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	อ่าวไทยฝั่งตะวันตก	ชายฝั่งอันดามัน	ร้อยละ
 ดีมาก (>90-100) จำนวน 21 จุด	จังหวัดชลบุรี - อ่างศิลา (3 กม.) * - ศรีราชา (3 กม.) * - สัตหีบ (3 กม.) *	จังหวัดตราด - หาดสน (3 กม.) * - ทิศเหนือเกาะหมาก (32 กม.) - ทิศตะวันตกเกาะกระดาน (29 กม.) - อ่าวจันทน์ เกาะกูด (41 กม.) จังหวัดจันทบุรี - อ่าวคุ้งกระเบน (3 กม.) * จังหวัดระยอง - ปากแม่น้ำประแส (3 กม.) * - บ้านกร่ำ (3 กม.) * - หาดแสงจันทร์ (3 กม.) * - ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเกาะมันใน (4 กม.) - อ่าวทิวหน้า เกาะเสม็ด (6.3 กม.) - กองหินญวน (9 กม.) * - ทิศใต้เกาะมันใน (6.5 กม.) - ทิศตะวันตกเกาะมันนอก (10 กม.)	จังหวัดสงขลา - ปากน้ำนาทับ (3 กม.) * - ปากน้ำเทพา (3 กม.) จังหวัดปัตตานี - หาดชลาสัย (3 กม.) * - หาดแขแข (3 กม.) * - หาดวาสุกรี (3 กม.) *	-	25
 ดี (>80-90) จำนวน 57 จุด	จังหวัดชลบุรี - แหลมฉบัง (3 กม.) - พากยาใต้ (3 กม.) - บางเสร่ (3 กม.) - แสมสาร (3 กม.) จังหวัดฉะเชิงเทรา - สองคลอง (3 กม.) ** กรุงเทพมหานคร - บางขุนเทียน (3 กม.) * จังหวัดสมุทรสาคร - คลองประมง (3 กม.) * - บางกระเจ้า (3 กม.) * จังหวัดสมุทรสงคราม - คลองช่อง (3 กม.) * จังหวัดเพชรบุรี - ชายฝั่งทะเลบางตะพูน (3 กม.) * - ชายฝั่งทะเลบ้านแหลม (3 กม.) * - คลองบางแก้ว (3 กม.) - หาดเจ้าสำราญ (3 กม.) - หาดชะอำ (3 กม.)	จังหวัดตราด - ปากแม่น้ำตราด (3 กม.) * - ปากแม่น้ำเวฬุ (3 กม.) - อ่าวสลักเพชร เกาะช้าง (40 กม.) * - ช่องช้าง ทิศเหนือเกาะช้าง (3 กม.) จังหวัดจันทบุรี - ปากแม่น้ำจันทบุรี (3 กม.) * จังหวัดระยอง - หาดกันอ่าว (3 กม.) - คลองน้ำพุ (3 กม.) - หาดพยุ (3 กม.) - ทิศตะวันออกเกาะมันกลาง (8 กม.) - อ่าวพร้าว (3.5 กม.) - อ่าวน้อยหน้า เกาะเสม็ด (4.5 กม.) * - อ่าววอเดือน (5 กม.) - ทิศตะวันตกเกาะมันกลาง (6.5 กม.) *	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - หัวหิน (3 กม.) - ปรานบุรี (3 กม.) * - ฤๅษี (3 กม.) - เมืองประจวบฯ (3 กม.) - บ้านกรูด (3 กม.) - บางเบิด (3 กม.) จังหวัดชุมพร - อ่าวทุ่งมหา (3 กม.) - แหลมแท่น (3 กม.) - หาดทุ่งวัวแล่น (3 กม.) * - ปากน้ำชุมพร (3 กม.) - บ้านบ่อคา (3 กม.) - หาดอรุณทศ (3 กม.) - ปากน้ำหลังสวน (3 กม.) - ละแม (3 กม.) จังหวัดสุราษฎร์ธานี - หาดสำเริง (3 กม.) - หาดแหลมโพธิ์ (3 กม.) - ตาปี (3 กม.) - ดอนสัก (3 กม.) จังหวัดนครศรีธรรมราช - ปากน้ำขนอม (3 กม.) - ปากน้ำสิชล (3 กม.) - ท่าศาลา (3 กม.) * - ปากคลองกลาย (3 กม.) - บ้านท่าสูงบน (3 กม.) * - ท่าแพ (3 กม.) - ปากคลองบางแรด (3 กม.) จังหวัดสงขลา - ปากระวะ (3 กม.) - ปากแตระ (3 กม.) - บ้านปลายคลอง (3 กม.) - ปากทะเลสาบสงขลา (3 กม.) จังหวัดนราธิวาส - ปากแม่น้ำบางนรา (3 กม.)	-	67

สถานการณ์	อ่าวไทยตอนใน	อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	อ่าวไทยฝั่งตะวันตก	ชายฝั่งอันดามัน	ร้อยละ
 พอใช้ (>50–80) จำนวน 6 จุด	จังหวัดฉะเชิงเทรา - บางปะกง (3 กม.) จังหวัดสมุทรปราการ - คลองด่าน (3 กม.) - เจ้าพระยา (3 กม.) จังหวัดสมุทรสาคร - ปากแม่น้ำท่าจีน (3 กม.) * จังหวัดสมุทรสงคราม - ปากแม่น้ำแม่กลอง (3 กม.)		จังหวัดสุราษฎร์ธานี - กระแจะ (3 กม.) -	-	7
 เสื่อมโทรม (>25–50) จำนวน 1 จุด	จังหวัดสมุทรปราการ - ท่าทราย (3 กม.) -	-	-	-	1
 เสื่อมโทรมมาก (0–25) จำนวน 0 จุด	-	-	-	-	0

หมายเหตุ: การอ่านจุดเก็บตัวอย่าง ดังนี้

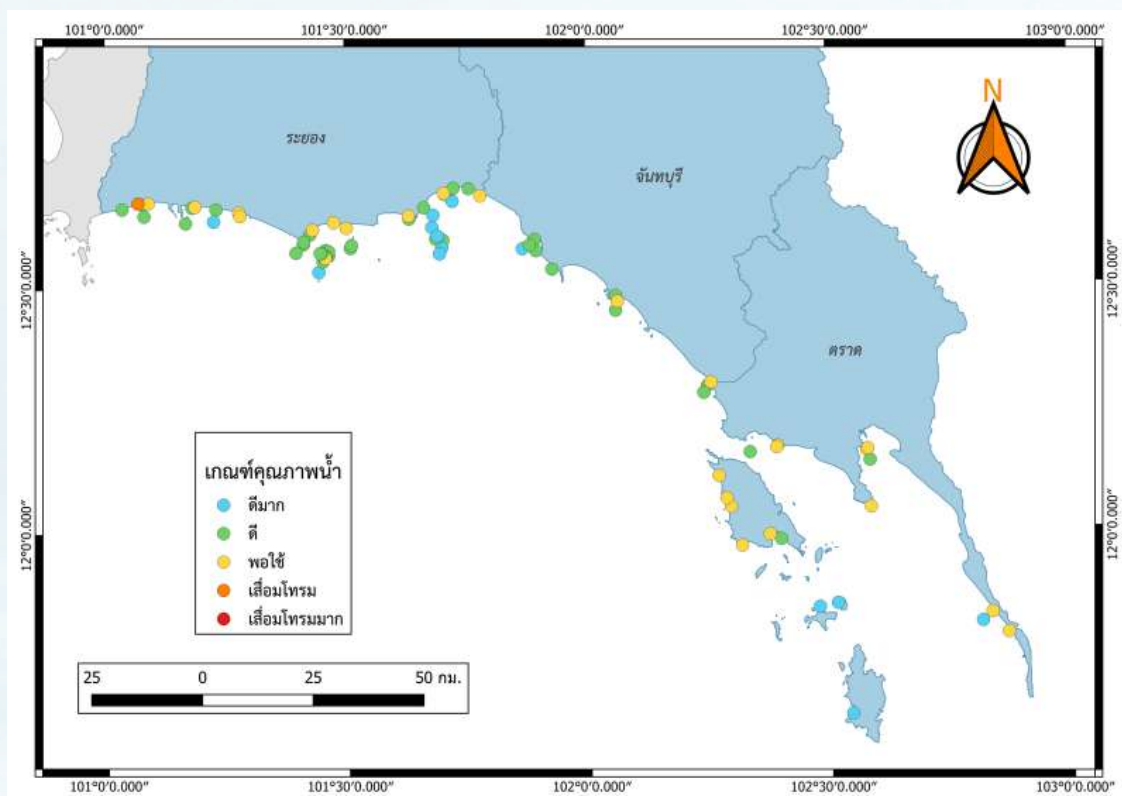
- ชื่อสถานี (ระยะจากชายฝั่ง (เมตร))
- เครื่องหมาย +/- หมายถึงการเปลี่ยนแปลงจากระดับดัชนีคุณภาพน้ำทะเลปี 2566
- เครื่องหมาย "+" หมายถึงเปลี่ยนแปลงดีขึ้นจากปี 2566 จำนวน 1 ระดับ
- เครื่องหมาย "-" หมายถึงเปลี่ยนแปลงลดลงจากปี 2566 จำนวน 1 ระดับ
- เครื่องหมาย "*" หมายถึงจุดเก็บตัวอย่างที่เพิ่มขึ้นจากปี 2566

สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลแบกรายพื้นที่

อ่าวไทยฝั่งตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 3 จังหวัด ได้แก่ ตรัง จันทบุรี และระยอง โดยพื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามธรรมชาติ มีจุดเก็บตัวอย่าง จำนวน 80 จุด (รูปที่ 5) โดยแบ่งเป็นกรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 36 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 44 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันออก อยู่ในเกณฑ์ดี 26 จุด เกณฑ์พอใช้ 27 จุด และเกณฑ์เสื่อมโทรม 1 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันออก อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 13 จุด และเกณฑ์ดี 13 จุด

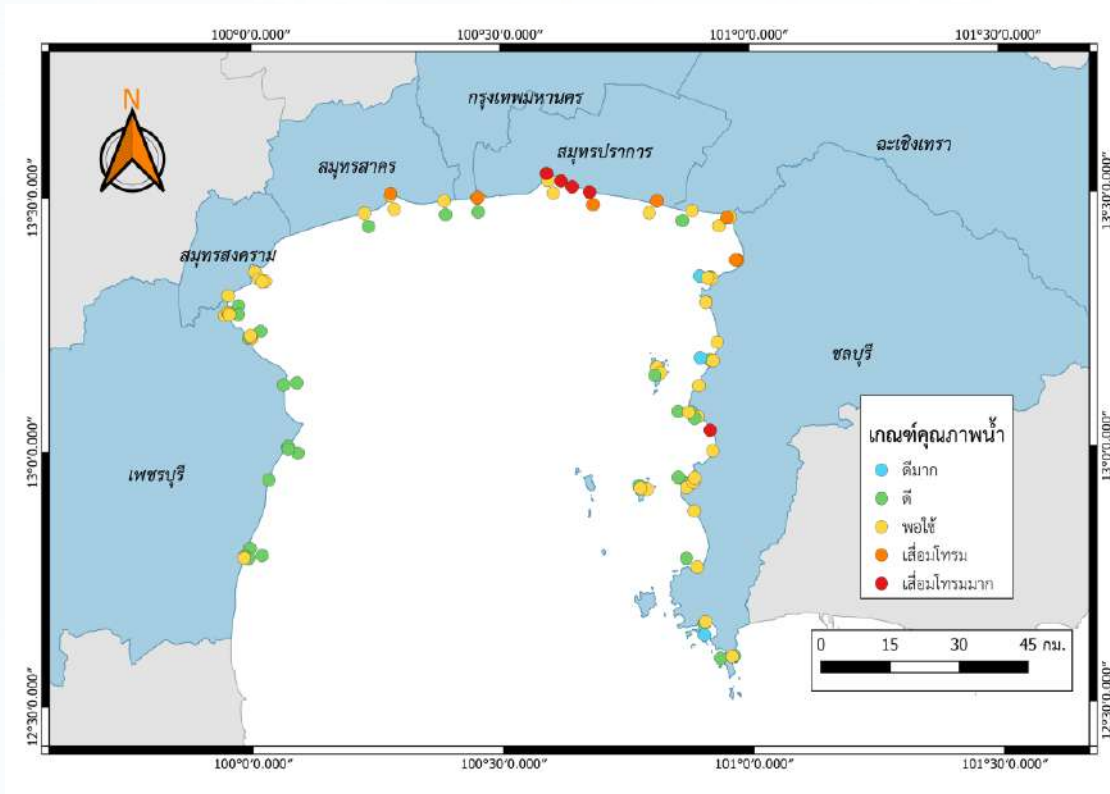

รูปที่ 5 แผนที่แสดงผลการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) อ่าวไทยฝั่งตะวันออก

อ่าวไทยตอนใน ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี โดยพื้นที่ชายฝั่งเป็นแหล่งที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำที่สำคัญ 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง ส่งผลให้คุณภาพน้ำทะเลในพื้นที่นี้มีคุณภาพต่ำที่สุด พื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น มีจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 91 จุด (รูปที่ 6) โดยแบ่งเป็นกรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 44 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 47 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน อยู่ในเกณฑ์ดี 17 จุด เกณฑ์พอใช้ 39 จุด เกณฑ์เสื่อมโทรม 7 จุด และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก 5 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร ในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 3 จุด เกณฑ์ดี 14 จุด เกณฑ์พอใช้ 5 จุด และเกณฑ์เสื่อมโทรม 1 จุด

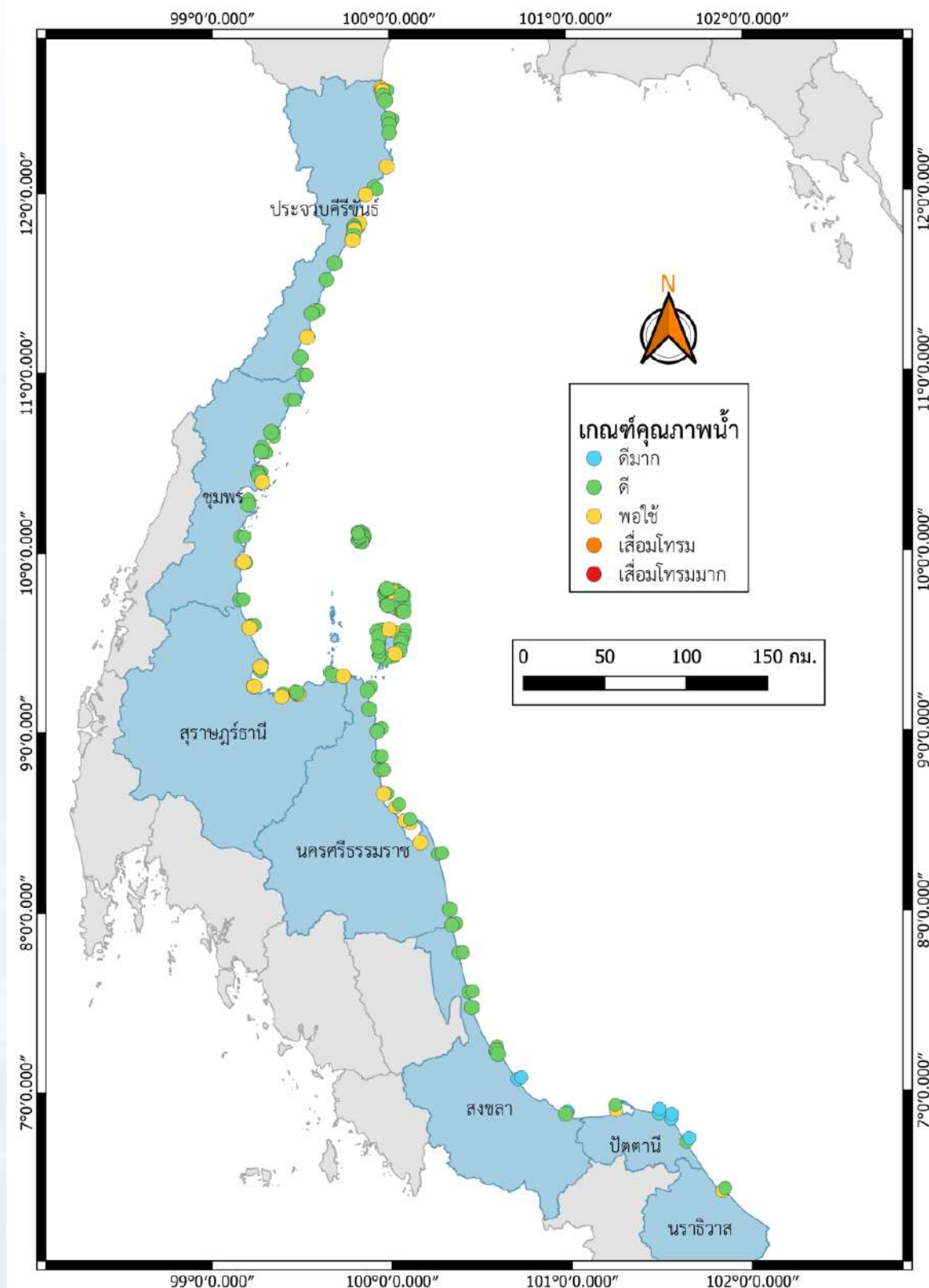

รูปที่ 6 แผนที่แสดงผลการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) บริเวณอ่าวไทยตอนใน

อ่าวไทยฝั่งตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 7 จังหวัด ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส โดยพื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามธรรมชาติ มีจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 188 จุด (รูปที่ 7) โดยแบ่งเป็น กรมควบคุมมลพิษดำเนินการ จำนวน 64 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 124 จุด

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันตก อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 5 จุด เกณฑ์ดี 109 จุด และเกณฑ์พอใช้ 38 จุด

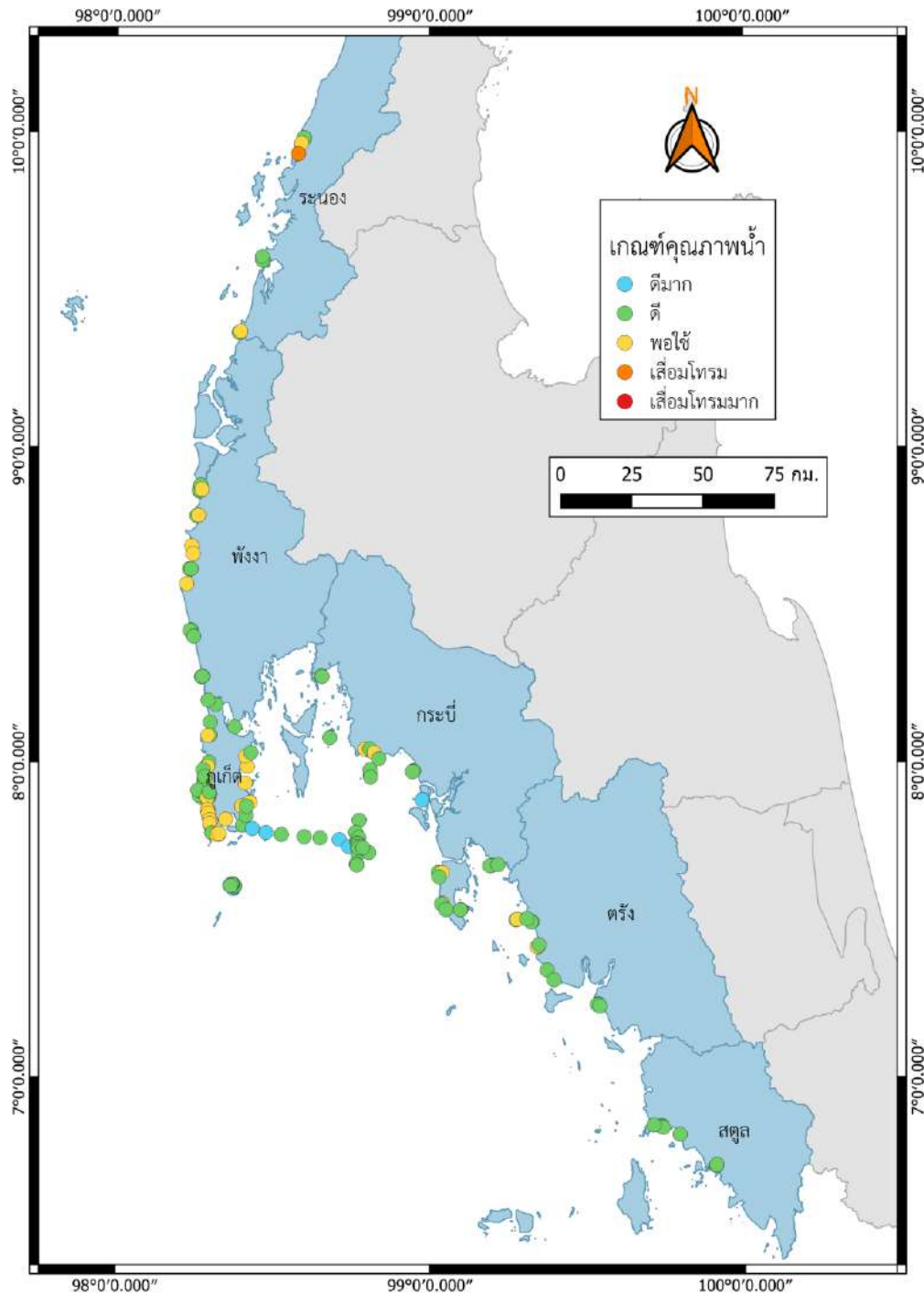
ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 3 กิโลเมตร ในพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันตกอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 5 จุด เกณฑ์ดี 30 จุด และเกณฑ์พอใช้ 1 จุด

รูปที่ 7 แผนที่แสดงผลการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) บริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันตก

ชายฝั่งอันดามัน ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลใน 6 จังหวัด ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล โดยพื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามธรรมชาติ มีจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 176 จุด (รูปที่ 8) โดยแบ่งเป็น กรมควบคุมมลพิษ ดำเนินการ จำนวน 66 จุด และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการ จำนวน 110 จุด

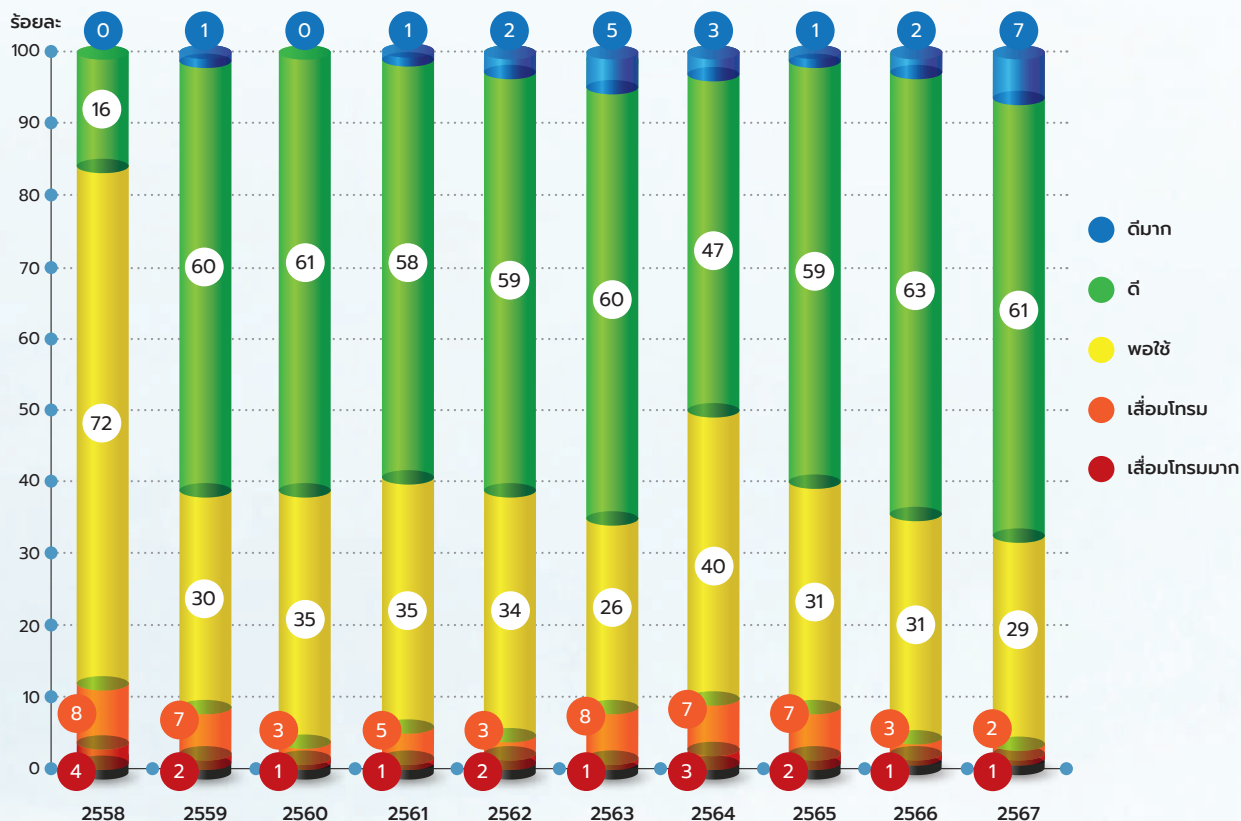
ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ที่ระยะ 10 เมตร 100 เมตร และ 500 เมตร ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 14 จุด เกณฑ์ดี 116 จุด เกณฑ์พอใช้ 43 จุด และเกณฑ์เสื่อมโทรม 3 จุด

รูปที่ 8 แผนที่แสดงผลการประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (MWQI) ชายฝั่งอันดามัน

สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 – 2567)

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558–2567 และประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเล โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล พบว่า คุณภาพน้ำทะเลเลวร้ายลงที่โดยมีสัดส่วนของระดับดัชนีคุณภาพน้ำทะเลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ (ดีมาก – พอใช้) ยังคงอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 90 อย่างต่อเนื่องจากปี 2559 (รูปที่ 9)

รูปที่ 9 สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 – 2567) ตามดัชนีคุณภาพน้ำทะเล

หมายเหตุ : ข้อมูลปี 2567 เป็นข้อมูลกรมควบคุมมลพิษรวมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน 535 จุด
ข้อมูลปี 2566 เป็นข้อมูลกรมควบคุมมลพิษรวมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน 543 จุด
ข้อมูลปี 2558 – 2565 เป็นข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 210 จุด

ผลกระทบ

ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพน้ำทะเลมีสาเหตุมาจากการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ เช่น ชุมชน การท่องเที่ยว โรงงานอุตสาหกรรม เรือประมง กิจกรรมด้านการเกษตรที่มีการใช้ปุ๋ยเคมี เป็นต้น ที่ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำลำคลองที่ไหลไปรวมที่บริเวณปากแม่น้ำก่อนลงสู่ชายฝั่งทะเล ส่งผลให้คุณภาพน้ำบริเวณปากแม่น้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยเฉพาะพบความเข้มข้นของธาตุอาหาร จำพวกไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดในแหล่งน้ำทะเลมีค่าสูงเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลกำหนดไว้ (ประเภทที่ 1 คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ) นอกจากนี้ ปัญหาการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล และการพบคราบน้ำมันในทะเลและก้นน้ำมันบริเวณชายฝั่งในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันออกซึ่งพบเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือ มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเรือขนาดใหญ่สำหรับขนส่งสินค้า รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยว อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลและทรัพยากรทางทะเล เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การประมง และประชาชนในพื้นที่

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำทะเล

1. ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งทั่วประเทศ รวมทั้งปริมาณสารอาหาร เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการการแก้ไขปัญหาปริมาณสารอาหาร และการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี
2. บูรณาการการแก้ไขปัญหาน้ำทะเลเปลี่ยนสี ภายใต้คณะกรรมการจัดการปริมาณสารอาหารในแหล่งน้ำผิวดินและทะเล โดยมีการเห็นชอบกรอบแผนงานวิจัย การจัดการปริมาณสารอาหารในแหล่งน้ำผิวดินและทะเล กรอบแนวคิดการดำเนินงาน (Scope of work) แผนการจัดการปริมาณสารอาหารในแหล่งน้ำผิวดินและทะเลของประเทศ พ.ศ. 2569 – 2575 การแต่งตั้งคณะทำงานด้านวิชาการเพื่อการจัดการปริมาณสารอาหารในแหล่งน้ำผิวดินและทะเล และคณะทำงานด้านการเฝ้าระวังและเตือนภัยการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี รวมทั้งแผนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ และคณะทำงาน พ.ศ. 2567 – 2568
3. พัฒนาระบบคาดการณ์การเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี โดยใช้หลักการของ Machine Learning โดยได้นำผลการรวบรวมข้อมูลติดตามตรวจสอบมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบคาดการณ์การเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี
4. ติดตามตรวจสอบปริมาณไมโครพลาสติกในน้ำทะเลและตะกอนดิน และจัดทำ (ร่าง) ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง แนวทางการเก็บและวิเคราะห์ไมโครพลาสติกในน้ำทะเลและตะกอนดินในทะเล เพื่อประยุกต์ใช้สำหรับการติดตามสถานการณ์ไมโครพลาสติกในน้ำทะเลและตะกอนดิน
5. ยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว ด้วยการประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวตามเกณฑ์การประเมินที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
6. ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานที่กำหนดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และตามแผนปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประเด็นปฏิรูปที่ 5 การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง เพื่อติดตามตรวจสอบสภาพแวดล้อมของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ปี 2567 โดยติดตามตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่ฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลคุณภาพน้ำทะเล
7. ดำเนินโครงการขับเคลื่อนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 โดยติดตามความเสียหายของทรัพยากรทางทะเลอย่างร้ายแรงกรณีน้ำมันรั่วไหล/ปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสี เพื่อติดตามตรวจสอบสภาพแวดล้อมของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง
8. บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการจัดการคุณภาพน้ำในระบบลุ่มน้ำทั้งหน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเครือข่ายฯ ในแต่ละพื้นที่ในการประสานการจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียแบบองค์รวม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียชุมชน เพื่อลดปริมาณการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ สนับสนุนให้มีการติดตั้งระบบบำบัดน้ำทิ้ง พื้นฟูปรับปรุง และก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแบบศูนย์รวมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพ
9. เฝ้าระวังติดตามพื้นที่เสี่ยงและเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาปัจจัยที่เป็นปัญหา โดยสนับสนุนข้อมูลให้กับหน่วยงานรัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่หรือแจ้งเตือนกลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ โดยเฉพาะกรณีเกิดการสะสมของแพลงก์ตอนพิษ
10. ให้ความรู้ความเข้าใจเครือข่ายชุมชนและผู้ประกอบในพื้นที่ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการคุณภาพน้ำทะเล

1. ระยะสั้น

1.1 เพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมน้ำเสียให้สามารถรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดให้มากขึ้น และระบบบำบัดน้ำเสียต้องสามารถบำบัดไนโตรเจนและฟอสฟอรัสได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการเกิดปัญหาน้ำทะเลเปลี่ยนสี พร้อมทั้งผลักดันให้มีการรวบรวมน้ำเสียหรือบำบัดน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ที่ยังไม่มีการจัดการน้ำเสีย รวมถึงพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล เช่น พื้นที่เกาะ ทะเลชายฝั่ง

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การจัดการน้ำเสีย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 ส่งเสริมและผลักดันกฎหมาย โดยกำหนดให้สถานประกอบการขนาดเล็ก แหล่งกำเนิดน้ำเสียขนาดเล็ก เช่น ร้านอาหารหรือที่พัก (โฮมสเตย์) ที่อยู่บริเวณชายฝั่งหรือริมทะเล ติดตั้งถังดักไขมันหรือระบบบำบัดน้ำเสียขนาดเล็ก เพื่อบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ทะเล

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมควบคุมมลพิษ

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนพื้นที่บริเวณชายฝั่งให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย และนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วไปใช้ในกระบวนการผลิตหรือใช้ประโยชน์อื่น ๆ เพื่อไม่ให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล (Zero Discharge)

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมควบคุมมลพิษ และองค์การจัดการน้ำเสีย

2. ระยะยาว

2.1 อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รักษาแหล่งท่องเที่ยว ทะเล ชายฝั่ง เกาะแก่ง ตลอดจนบริการและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดย เน้นการยกระดับมาตรฐานของ Product ทางการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เชื่อมโยงกับภาคบริการ สนับสนุนการสร้างกิจกรรมใหม่ โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานไปสู่การยกระดับขีดความสามารถ ด้วยการกำหนดมาตรฐานการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทะเลระดับโลกได้อย่างเข้มแข็ง มีความยั่งยืน และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศได้ โดยเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

2.2 อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยนำรายงานสถิติทางการระดับจังหวัดด้านสิ่งแวดล้อม มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมความร่วมมือ พื้นฟูธรรมชาติ เช่น การปลูกปะการังเทียม การส่งเสริมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Green Tourism) ส่งเสริมกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Green Tourism) และการกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกกระดับ เพื่อร่วมกันผลักดันให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัดส่วนของงบประมาณในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ควรมีสัดส่วนที่เหมาะสมและพอเพียงรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณภาพ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

2.3 สร้างจิตสำนึก พื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

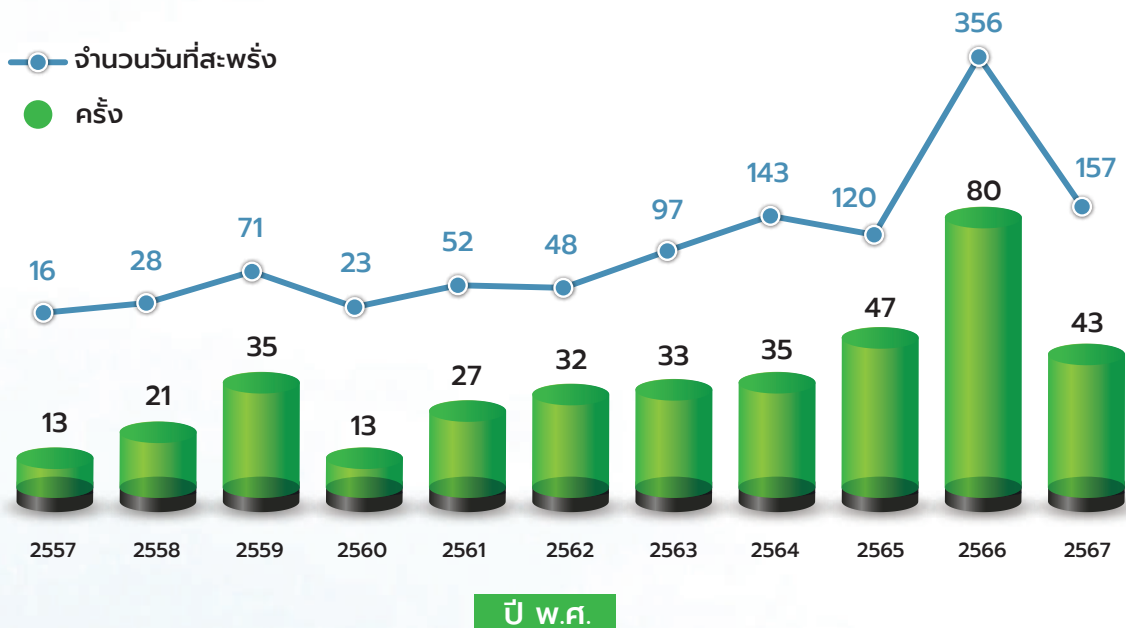
สถานการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีและการสะสมของสาหร่ายขนาดใหญ่

ในปี 2567 แนวโน้มการเสื่อมโทรมของพื้นที่ชายฝั่งทะเลซึ่งมีสาเหตุมาจากการขยายตัวของชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ โดยเฉพาะน้ำทิ้งจากพื้นที่แหล่งชุมชนที่หนาแน่นบริเวณปากแม่น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่เพียงพอหรือบำบัดไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้น้ำเสียไหลลงสู่ทะเลมากขึ้น ขณะเดียวกันปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น แสงแดด อุณหภูมิ น้ำ ลมมรสุม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปริมาณสารอาหาร ทำให้แพลงก์ตอนพืช โปรโตซัว และสาหร่ายขนาดใหญ่มีการเจริญเติบโตและเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว จนทำให้สีของน้ำทะเลเปลี่ยนไปจากสีน้ำทะเลปกติ ซึ่งเป็นการทำลายระบบนิเวศชายฝั่งทะเลในระยะยาว และสร้างความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการทำลายแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำที่สำคัญ

สถานการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีและการสะสมของสาหร่ายขนาดใหญ่ ปี 2567

พบปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีจากการสะสมของแพลงก์ตอนพืช จำนวน 41 ครั้ง และพบการสะสมของสาหร่ายขนาดใหญ่จำนวน 2 ครั้ง รวมจำนวน 43 ครั้ง (ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีจำนวนรวม 80 ครั้ง) แบ่งออกเป็นพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทย 35 ครั้ง และอันดามัน 8 ครั้ง โดยจังหวัดที่พบปรากฏการณ์ดังกล่าวสูงสุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน 16 ครั้ง รองลงมา คือจังหวัดภูเก็ต 7 ครั้ง และจังหวัดสงขลา 5 ครั้ง สาหร่ายชนิดที่เป็นสาเหตุให้เกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีบ่อยครั้งคือ แพลงก์ตอนพืชกลุ่มไดโนแฟลกเจลเลต ชนิด *Noctiluca scintillans* โดยทำให้น้ำทะเลเป็นสีเขียว รองลงมาคือกลุ่มสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน ชนิด *Trichodesmium Erythraean* และกลุ่มไดอะตอม สกุล *Chaetoceros* ทำให้น้ำทะเลเป็นสีน้ำตาล สำหรับพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2567 พบสาหร่ายสีเขียวสกุล *Cladophora* บริเวณหาดในยางและบริเวณหาดกมลา โดยพบในช่วงตั้งแต่กลางเดือนเมษายน 2567 ทั้งนี้ พื้นที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่เฝ้าระวัง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด โดยในปี 2567 ระยะเวลาของการสะสมของสาหร่ายมีระยะเวลานับลงเหลือประมาณ 1 - 5 วัน/ครั้ง (รวม 38 วัน) เมื่อเทียบกับปี 2566 ที่มีระยะเวลาการสะสมนานถึง 1 - 23 วัน/ครั้ง (รวม 81 วัน)

เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีและการสะสมของสาหร่ายขนาดใหญ่ของประเทศไทยในรอบ 10 ปี ระหว่างปี 2557 - 2567 พบว่าโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบจำนวนครั้งที่เกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสี ในปี 2567 กับปี 2566 พบว่าปี 2566 มีจำนวนครั้งที่เกิดและระยะเวลาการเกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสี 356 วัน จำนวน 80 ครั้ง และในปี 2567 ลดลงเป็น 157 วัน จำนวน 43 ครั้ง (จำนวนครั้งลดลงร้อยละ 46) (รูปที่ 10 - 12)

รูปที่ 10 สถิติปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีพื้นที่ชายฝั่งทะเล ระหว่างปี 2557-2567 (รายปี)

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

รูปที่ 11 ปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีจากการสะสมของแพลงก์ตอนพืชกลุ่มสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงินชนิด *Trichodesmium erythraeum* บริเวณนอกชายฝั่งหาดพลา จังหวัดระยอง (รูปซ้าย) และกลุ่มไดโนแฟลกเจลเลตชนิด *Noctiluca scintillans* บริเวณอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี (รูปขวา)

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

รูปที่ 12 การสะสมของสาหร่ายสีเขียว สกุล *Cladophora* บริเวณหาดในยาง (รูปซ้าย) และบริเวณหาดกมลา (รูปขวา) ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

ผลกระทบ

ปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีและการสะสมของสาหร่ายขนาดใหญ่ ทำให้ความเสียหายต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยเฉพาะปลาหน้าดินและสัตว์น้ำหน้าดิน เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคสัตว์น้ำที่ปนเปื้อนพิษ ในกรณีเกิดการเพิ่มปริมาณของแพลงก์ตอนพืชที่สร้างพิษ ทำให้เกิดผลกระทบกับเศรษฐกิจการประมง ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากเมื่อแพลงก์ตอนหรือสาหร่ายขนาดใหญ่ที่ตายแล้วถูกพัดเข้าฝั่งจะมีกลิ่นคาว สี และกลิ่น ทำให้ทัศนียภาพชายหาดเสื่อมโทรม และนักท่องเที่ยวที่ลงเล่นน้ำอาจเกิดอาการคัน และระคายเคืองได้

การดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหามลพิษจากน้ำทะเลเปลี่ยนสี

1. ติดตามตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง โดยติดตามคุณภาพน้ำทะเล และการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบของแพลงก์ตอนพืช
2. รวบรวมข้อมูลการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี ความถี่ และผลกระทบบริเวณชายฝั่งทะเล
3. จัดทำระบบตรวจสอบ ติดตาม แจ้งเตือนมลพิษทางทะเล ผ่านแอปพลิเคชัน Marine Warning และ Marine Coastal
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนในการเสริมสร้าง จิตสำนึกรัก และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหามลพิษจากน้ำทะเลเปลี่ยนสี

ระยะยาว

1. ให้ความรู้ ความเข้าใจในสาเหตุและผลกระทบของปัญหาน้ำทะเลเปลี่ยนสี เสริมสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน
หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ
2. บังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยสนับสนุนนโยบายที่ส่งเสริมการลดปริมาณสารอาหารที่ปล่อยสู่ทะเล เช่น การควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และการจัดการน้ำเสียจากชุมชน
หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมปศุสัตว์ กรมประมง และกรมวิชาการเกษตร
3. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยีที่สามารถตรวจวัดและประเมินคุณภาพน้ำทะเลได้ทันที ตลอดจนการใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม และการประเมินความสมดุลในพื้นที่
หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

สถานการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเล

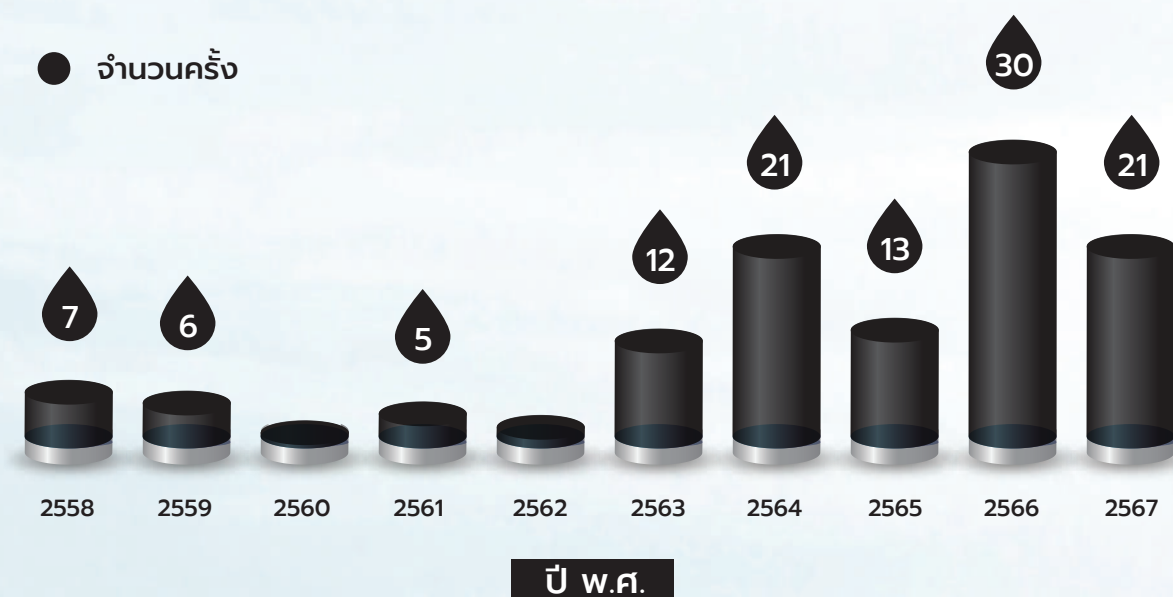
ปี 2567 การขนส่งทางน้ำมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่กระตุ้นความต้องการในการบริโภคสินค้ามากขึ้น รวมถึงความต้องการในการใช้สินค้าเพิ่มขึ้น เช่น น้ำมันและเคมีภัณฑ์ที่มีการใช้เพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากการขยายตัวทั้งทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การลงทุน การค้า การท่องเที่ยว และนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งนี้ การรั่วไหลของน้ำมันในแหล่งน้ำก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งที่หลากหลาย เช่น ท่าเทียบเรือ การประมง การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมชายฝั่ง เป็นต้น บางพื้นที่บริเวณชายฝั่งมีท่าเทียบเรือขนส่งสินค้าที่สำคัญ เช่น นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ท่าเรือกรุงเทพ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ทำให้มีการเดินเรือเข้าออกหนาแน่นจากการขนถ่ายสินค้าและน้ำมันบริเวณชายฝั่งและในทะเล

นอกจากนั้น พื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ในพื้นที่ท่าเทียบเรือซึ่งมีโรงแยกก๊าซ โรงกลั่นน้ำมัน โรงงานปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมผลิตสารเคมีหลายประเภท ทำให้มีการเดินเรือเข้า-ออกหนาแน่น ซึ่งจะเพิ่มโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุ รวมถึงการลักลอบทิ้งน้ำมันที่ปนเปื้อนหรือใช้แล้วลงสู่ทะเลในบางพื้นที่ ส่งผลกระทบที่รุนแรงต่อนิเวศและชีวิตทางทะเล นอกจากนี้ ยังอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยและประกอบอาชีพในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงความเสียหายของธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศ

สถานการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเล ปี 2567 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ติดตามตรวจสอบเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล และก๊อมน้ำมันดินกรณีรับแจ้งเหตุ รวม 21 ครั้ง แบ่งเป็น (รูปที่ 13 - 15)

พื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย พบเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล และก๊อมน้ำมันดินกรณีรับแจ้งเหตุบริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ได้แก่ จังหวัดตราด 1 ครั้ง (เกาะไม้ซี้) จังหวัดจันทบุรี 2 ครั้ง (หาดแหลมเสด็จถึงหาดเจ้าหลาว และอ่าวคู้กระเบน) จังหวัดระยอง 2 ครั้ง (หาดแม่รำพึง และหาดแหลมแม่พิมพ์) จังหวัดชลบุรี 14 ครั้ง (หาดทรายแก้ว ท่าเรือเกาะสีชัง (ท่าล่าง)) ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล สะพานปลา อ่าวอุดม หาดจอมเทียน หาดดงตาล หาดตะวันรอน หาดบางเสร่ หาดบ้านอ่าวอุดม หาดบ้านอำเภอ หาดยาวทุ่งโปรง หาดยินยอม พื้นที่เกาะครามบริเวณหาดพุดชำนัน และหาดเตย) และอ่าวไทยตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1 ครั้ง (ชายหาดโรงแรมบันยันศรี สมุย)

พื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน พบเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล และก๊อมน้ำมันดินกรณีรับแจ้งเหตุ จังหวัดพังงา 1 ครั้ง (หาดปะการัง)

รูปที่ 13 สถิติเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล และก๊อมน้ำมันดินกรณีรับแจ้งเหตุ
ระหว่างปี 2558 - 2567 (รายปี)

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

รูปที่ 14 เจาะพบคราบน้ำมันเกยชายหาด สภาพน้ำทะเลมีสีดำ และมีกลิ่นเหม็น บริเวณศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2567

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567) ภาพโดย นายสัตวแพทย์กิริณ สรพิพัฒน์เจริญ สัตวแพทย์ประจำศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล

รูปที่ 15 ก่อนน้ำมันดินกรณีได้รับแจ้งเหตุที่พบจากการสำรวจบริเวณชายหาดแหลมแม่พิมพ์ ตำบลกร่ำ อำเภอกะลา จังหวัดระยอง เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2567

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

การติดตามตรวจสอบพบก้อนน้ำมันดิน ปี 2567 ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังก้อนน้ำมันดินบริเวณ ชายฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวม 55 สถานี พบก้อนน้ำมันดินจำนวน 7 ครั้ง (ไม่ทราบสาเหตุ) แบ่งเป็น

พื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย พบก้อนน้ำมันดินบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ได้แก่ จังหวัดตราด 1 ครั้ง (อ่าวตาลคู่) จังหวัดจันทบุรี 1 ครั้ง (อ่าวยาง) จังหวัดระยอง 2 ครั้ง (หาดแม่รำพึง และหาดพญาน) และอ่าวไทยตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 ครั้ง (หาดสำราญ)

พื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน พบก้อนน้ำมันดิน จังหวัดภูเก็ต 1 ครั้ง (หาดทรายแก้ว)

ผลกระทบ

สารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนมีความสามารถละลายและสะสมในดินตะกอน และตามลำดับขั้นของห่วงโซ่อาหาร ทำให้มีการถ่ายทอดสารเหล่านี้ไปยังสิ่งมีชีวิตตามลำดับขั้นต่าง ๆ ของการกินอาหาร (Trophic level) ตลอดจนถึงสิ่งมีชีวิตชั้นสูงสุด เช่น ปลา นก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

นอกจากนี้ สารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนในกลุ่มอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอนมีความเป็นพิษทั้งในลักษณะที่เฉียบพลัน (Acute toxic) และเรื้อรัง (Chronic toxic) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในทุกระดับที่สำคัญที่สุดคือสารเหล่านี้ได้ถูกพบว่าเป็นสาเหตุของเซลล์มะเร็งในมนุษย์

คราบน้ำมันที่ปนเปื้อนในทะเลมีผลกระทบอย่างมากต่อแหล่งประมง พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และเป็นต้นเหตุที่ส่งความเสียหายต่อการท่องเที่ยว ทำลายทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคอาหารทะเล และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ดังนั้น การจัดการและควบคุมการรั่วไหลของน้ำมันจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจในระยะยาว

การดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหามลพิษจากสถานการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเล

1. ติดตามตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งประเภทสารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวม และการสำรวจก่อนน้ำมันดินรวมทั้งในกรณีรับแจ้งเหตุ
2. มีความร่วมมือกับ State Oceanic Administration (SOA) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในการพัฒนา “ระบบพยากรณ์ทางสมุทรศาสตร์ (Ocean Forecasting System, OFS)” และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics and Space Technology Development Agency, GISTDA) ประเทศไทย ในการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางทะเลต่าง ๆ ร่วมกับระบบเรดาร์ชายฝั่ง และภาพถ่ายดาวเทียม รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในการติดตามหรือคาดการณ์การเคลื่อนตัวของน้ำมันหรือมวลน้ำที่มีสารมลพิษปนเปื้อน
3. ลาดตระเวน และตรวจตรา เพื่อป้องปรามการลักลอบปล่อยทิ้งของเสียจากเรือลงสู่แหล่งน้ำ
4. จัดทำแผนจัดการมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมันและเคมีภัณฑ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ร่วมการฝึกซ้อมแผนขจัดมลพิษทางน้ำ ทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. สร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวังและตรวจสอบเหตุการณ์มลพิษทางน้ำ รวมทั้งประเมินขอบเขตของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และระดับความรุนแรง ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลหากเกิดน้ำมันรั่วไหล
6. จัดทำระบบตรวจสอบ ติดตาม แจ้งเตือนมลพิษทางทะเล ผ่านแอปพลิเคชัน Marine Warning และ Marine Coastal
7. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างจิตสำนึกรักและห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันบ่งชี้ตำแหน่งที่มาของน้ำมัน คราบน้ำมัน และก่อนน้ำมัน เพื่อบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาการเกิดสถานการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเล

ระยะยาว

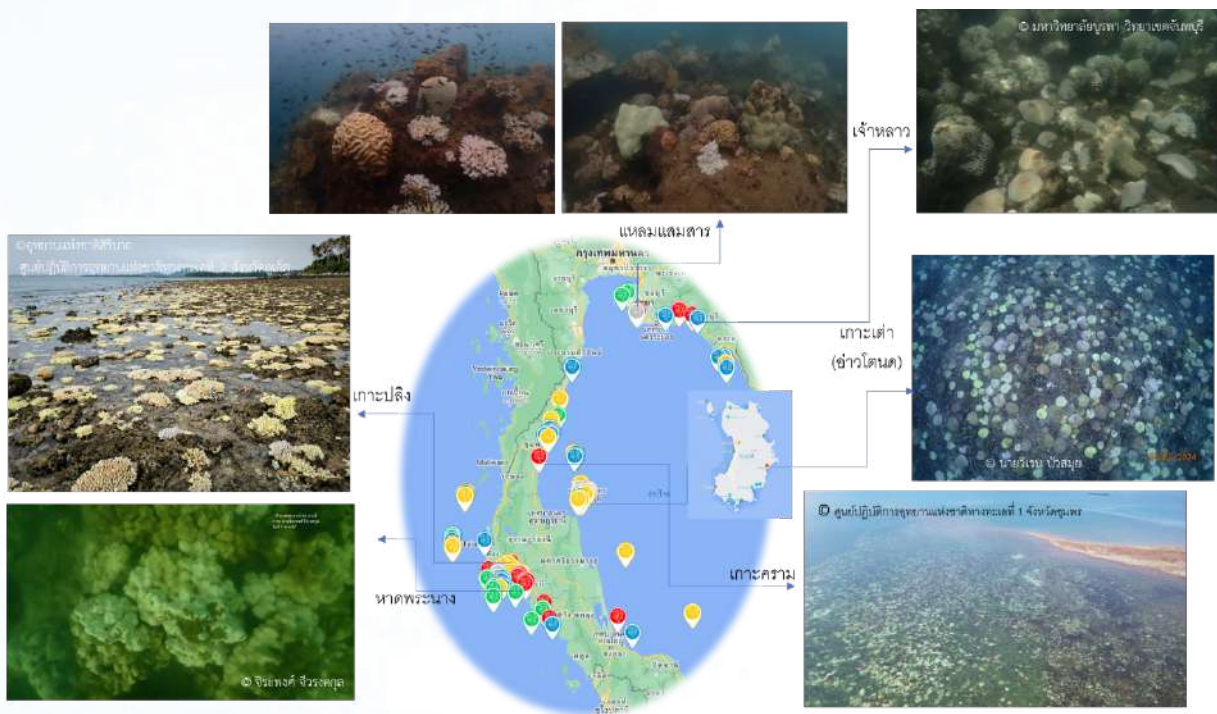
1. สนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการป้องกันและรับมือกับการรั่วไหลของน้ำมัน ส่งเสริมนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่มีผลต่อการลดความเสี่ยง และจัดสรรงบประมาณในสิ่งแวดล้อมกรณีเกิดเหตุ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมควบคุมมลพิษ กรมเจ้าท่า สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

สถานการณ์ปะการังฟอกขาวในปี พ.ศ. 2567 มีความรุนแรงมาก (Mass coral bleaching)

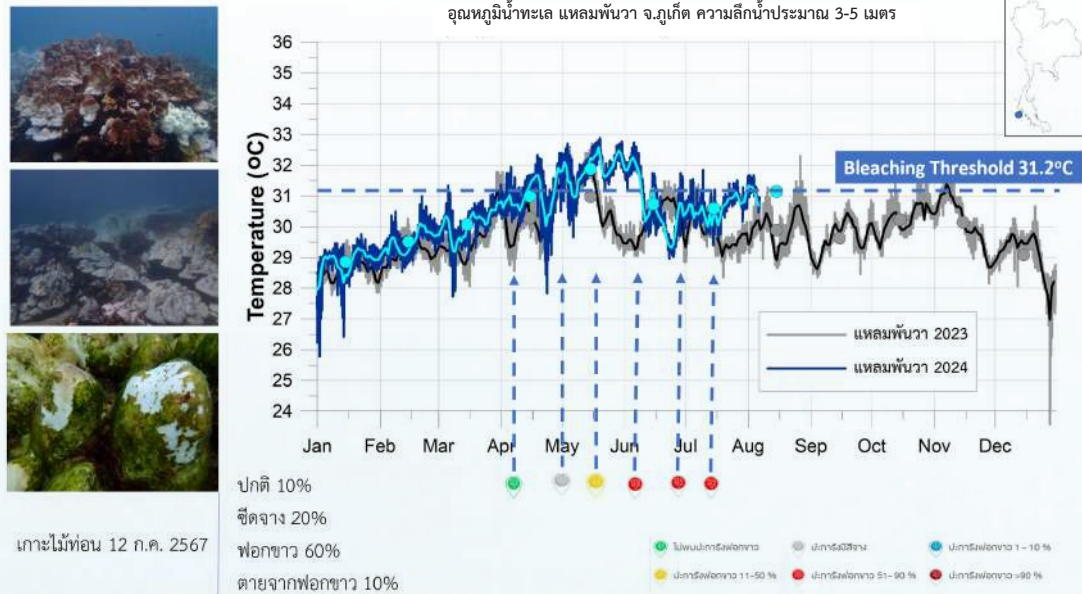
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ติดตามการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิน้ำทะเลควบคู่กับลงพื้นที่เก็บข้อมูลสถานการณ์ปะการังฟอกขาวในแต่ละพื้นที่อย่างต่อเนื่อง รวมถึงรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และอาสาสมัครนักดำน้ำ จากข้อมูล 235 สถานี รวม 152 เกาะ และพื้นที่ชายฝั่งครอบคลุม 16 จังหวัด (รูปที่ 16) สรุปสถานการณ์ปะการังฟอกขาวในประเทศไทย ปี 2567 สำหรับฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย ดังนี้

ฝั่งทะเลอันดามัน อุณหภูมิน้ำทะเลโดยเฉลี่ยในช่วงต้นปี 2567 (มกราคม - เมษายน) ใกล้เคียงกับ ปี 2566 เริ่มมีรายงานการเกิดปะการังฟอกขาวที่ชัดเจนช่วงต้นเดือนพฤษภาคม และฟอกขาวสูงสุดอยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน ประมาณ ร้อยละ 90 มีอัตราการตายจากฟอกขาวประมาณร้อยละ 20 - 30 (รูปที่ 17)

รูปที่ 16 สถานการณ์ปะการังฟอกขาวภาพรวมทั้งประเทศ
ระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2567 (ช่วงที่เกิดปะการังฟอกขาวสูงสุด)

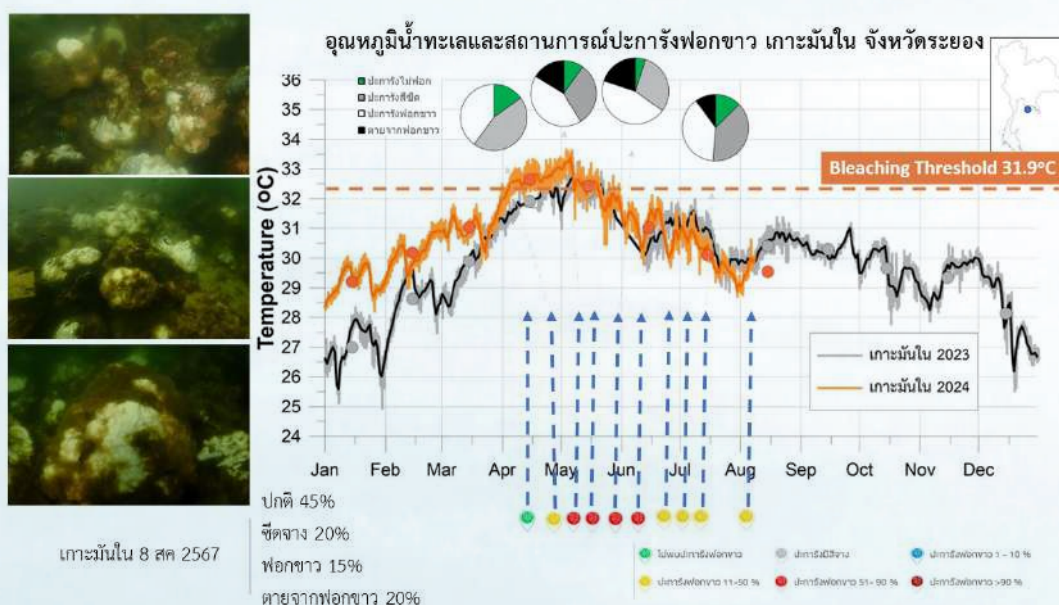
ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

รูปที่ 17 การติดตามการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลควบคู่กับลงพื้นที่เก็บข้อมูล
สถานการณ์ปะการังฟอกขาว ในแต่ละพื้นที่บริเวณฝั่งทะเลอันดามัน

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

ฝั่งอ่าวไทย อุณหภูมิผิวน้ำทะเลโดยเฉลี่ยในช่วงต้นปี 2567 (มกราคม - เมษายน) มีอุณหภูมิเฉลี่ยรายวันสูงกว่าปี 2566 ประมาณ 1-2 องศาเซลเซียส (มกราคม - มีนาคม) สูงกว่าปีที่เกิดปะการังฟอกขาวในอดีตและสูงกว่าปี 2553 ซึ่งเป็นปีที่เกิดปะการังฟอกขาวครั้งรุนแรงที่สุดในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดปะการังฟอกขาวในระดับรุนแรงในพื้นที่แนวปะการังส่วนใหญ่ ในปี 2567 เริ่มมีรายงานการเกิดปะการังฟอกขาวในช่วงกลางเดือนเมษายน จุดสูงสุดของการฟอกขาวคือเดือนพฤษภาคม โดยพบแนวปะการังเกิดการฟอกขาวร้อยละ 85 มีอัตราการตายจากฟอกขาวประมาณ ร้อยละ 30 - 40 (รูปที่ 18) ระดับการฟื้นตัวของปะการังต่ำกว่าฝั่งทะเลอันดามัน อาจเป็นเพราะว่าระดับการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิที่มากกว่า ทำให้ปะการังเสียหายและฟื้นตัวได้ต่ำกว่า

รูปที่ 18 การติดตามการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลควบคู่กับลงพื้นที่เก็บข้อมูล
สถานการณ์ปะการังฟอกขาวในแต่ละพื้นที่บริเวณฝั่งอ่าวไทย

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

พบว่าฝิ่งอ่าวไทยเกิดปะการังฟอกขาวก่อนฝิ่งทะเลอันดามันและมีระดับความรุนแรงมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิน้ำทะเล อย่างไรก็ตาม พบแนวปะการังในบางพื้นที่ที่ไม่พบปะการังฟอกขาว ปะการังบางส่วนอาจมีสีจาง หรือฟอกขาวน้อยกว่า ร้อยละ 1 (ตารางที่ 6) ดังนี้

ตารางที่ 6 ระดับความรุนแรงของปะการังฟอกขาวของประเทศไทย ปี 2567

ไม่พบปะการังฟอกขาว	ฟอกขาวระดับไม่รุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรงมาก
ฝั่งอันดามัน			
ภูเก็ต เกาะเฮ ทิศเหนือ เกาะตะกั่วใหญ่ เกาะนาคาใหญ่ ทิศตะวันตก เกาะนาคาน้อย ทิศตะวันออก เกาะภูเก็ต อ่าวตังเค็ม อ่าวลึก เกาะภูเก็ต อ่าวป่าตอง เกาะรังใหญ่ ทิศตะวันตก	ภูเก็ต เกาะโหลน ทิศตะวันออก เกาะไม้ท่อน ทิศตะวันตก เกาะภูเก็ต แหลมพันวา เกาะภูเก็ต อ่าวตังเค็ม ต้น	ภูเก็ต เกาะราชาใหญ่ อ่าวท้อ เกาะราชาน้อย อ่าวกล้วย	ภูเก็ต เกาะไม้ท่อน ทิศตะวันออก เกาะปลิง เกาะราชาใหญ่ อ่าวขอนแก่น
	พังงา เกาะเมียง ปลายแหลมทิศเหนือ เกาะไข่นุ้ย ทิศใต้ เกาะดอกไม้ เกาะบาง อ่าวคนแก่ เกาะบาง อ่าวน้ำซัย เกาะสุรินทร์เหนือ ทิศตะวันออก เกาะสุรินทร์เหนือ อ่าวแม่ยาย เกาะสุรินทร์ใต้ อ่าวสุเทพ	พังงา เกาะโอบใหญ่ เกาะกูดใหญ่ เกาะตอริลา เกาะปายัง เกาะยาวน้อย อ่าวพ้อน้อย เกาะสุรินทร์เหนือ อ่าวไทรเอน เกาะหก เรือนกล้วยไม้ เกาะหุยง	พังงา เกาะไข่นุ้ย ทิศตะวันออก เกาะไข่นอก ทิศตะวันออก
	กระบี่ เกาะเมย เกาะไหง หน้าหน่วยฯ เกาะตุกนลิมา เกาะลันตา หน้าหน่วยพิทักษ์ เกาะห้อง เกาะห้าลากูล เกาะห้าลูกหนึ่ง ชายฝั่งกระบี่ อ่าวน้ำสน	กระบี่ เกาะกายา รอบเกาะ เกาะจิ้ง ทิศตะวันออก เกาะพีพี อ่าวโล๊ะลานา เกาะยาวาซิม เกาะรอก หน้าหน่วยฯ เกาะลันตา ร่องน้ำ เกาะลันตา อ่าวหลักสยาม เกาะลันตา อ่าวหินงาม เกาะสะยาดาลิง เกาะห้าลูกสาม ชายฝั่งกระบี่ อ่าวน้ำเมา	กระบี่ เกาะแดง เกาะไก่อ๋ ทิศเหนือ เกาะไก่อ๋ ทิศตะวันออก เกาะไก่อ๋ อ่าวคางคาว เกาะกา ทิศตะวันตก เกาะปอดะ เกาะปู ตะวันตกเฉียงเหนือ เกาะปู ทิศตะวันออก เกาะรังนก อ่าวไร่เล เกาะศรีบอยา ทิศตะวันตก เกาะหมา ทิศตะวันออก ชายฝั่งกระบี่ หาดพระนาง
	ระนอง เกาะช้างเหนือ เกาะช้างใต้	ระนอง เกาะคางคาว	

ไม่พบปะการังฟอกขาว	ฟอกขาวระดับไม่รุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรงมาก
		ตื้น เกาะเบ็ง เกาะตะเกียง เกาะเหลาเหลียง กิศเหนือ เกาะเหลาเหลียง กิศใต้ เกาะแหวน	ตื้น เกาะกระดาน เกาะยา กิศเหนือ เกาะลิบง หาดหลังเขา
	สตุล เกาะไม้ไฟ เกาะไม้ไฟ เกาะกงธารเสด็จ เกาะดง อ่าวกำนัน เกาะดง อ่าวลึง เกาะราวี ตะลื้อปะเหลียน เกาะราวี หาดทรายขาว เกาะหินงาม เกาะอาดัง แหลมสน เกาะอาดัง อ่าวเรือใบ เกาะอาดัง อ่าวแม่หม้าย	สตุล เกาะบุโหลนเล กิศเหนือ เกาะบุโหลนเล กิศตะวันออก เกาะบุโหลนไม้ไฟ กิศตะวันออก เกาะบุโหลนดอน กิศเหนือ เกาะบุโหลนดอน กิศตะวันออก เกาะสินนอก	สตุล เกาะตามะใน เกาะตามะกลาง เกาะตามะนอก เกาะหินงาม กิศเหนือ
ฝั่งอ่าวไทย			
ชลบุรี เกาะแหลมใหญ่ กิศตะวันออก เกาะครก กิศตะวันออก เกาะค่างขาว เกาะมารวิชัย กิศใต้ เกาะยายท้าว เกาะล้าน หาดเกเร เกาะล้าน หาดทองหลาง เกาะล้าน หาดสังวาลย์ เกาะสาก กิศเหนือ/กิศใต้/ตะวันออก เกาะสีซัง	ชลบุรี เกาะไฟ กิศเหนือ ตราด เกาะใบดั่ง เกาะใบดั่ง เกาะหวาย ประจวบคีรีขันธ์ เกาะท้ายกรัย์		
		ตราด เกาะทองหลาง เกาะมะปริง เกาะกลาง	ตราด เกาะแรด เกาะพี เกาะหมาก กิศใต้

ไม่พบปะการังฟอกขาว	ฟอกขาวระดับไม่รุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรงมาก
ฝั่งอ่าวไทย			
			ระยอง เกาะเสม็ด เขาแหลมหญ้า เกาะเสม็ด อ่าวแหลมเตย เกาะเสม็ด อ่าวท้าวใน เกาะเสม็ด อ่าวพร้าว เกาะเสม็ด อ่าวลุงดำ เกาะกูด เกาะทะลุ ทิศตะวันออก เกาะมันใน ต้นเลียบ เกาะมันใน ทิศเหนือ เกาะมันใน หาดหน้าบ้าน ชายฝั่งระยอง หาดพลา
		ชุมพร เกาะกะโหลก เกาะกา เกาะง่ามน้อย ทิศเหนือ เกาะจรเข้ เกาะหลักแรด	ชุมพร เกาะมะพร้าว หาดทรายรี เกาะยุง เกาะรังกาจิว เกาะละวะ เกาะสาก
		นครศรีธรรมราช เกาะมัดโกง ทิศตะวันตก เกาะราบ ทิศตะวันตก เกาะราบ ทิศตะวันออก เกาะวังนอก ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เกาะหินน้ำลาย	นครศรีธรรมราช เกาะวังใน ทิศตะวันตก
		ประจวบคีรีขันธ์ เกาะจาน เกาะทะลุ เกาะทะลุ ปลายหาง เกาะทะลุ อ่าวใหญ่ เกาะทะลุ อ่าวนุก	ประจวบคีรีขันธ์ เกาะทะลุ อ่าวกรวด เกาะสังข์
		ปัตตานี เกาะโลซิน ทิศตะวันออก	

ไม่พบปะการังฟอกขาว	ฟอกขาวระดับไม่รุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรง	ฟอกขาวระดับรุนแรงมาก
ฝั่งอ่าวไทย			
		สุราษฎร์ธานี เกาะเต่า Twin Rocks เกาะเต่า อ่าวโศลกบ้านเก่า เกาะแม่เกาะ อ่าวทะเลใน เกาะไพลวก กิศตะวันออก เกาะนางยวน อ่าวสอง กิศเหนือ เกาะวัวตาหลับ อ่าวบ่อน้ำ เกาะสมุย แหลมนาเทียน เกาะสมุย อ่าวบางปอ เกาะสามเส้า กิศเหนือ กองหินขาวกิศตะวันตก หินอ่างวัง กิศเหนือ หินอ่างวัง กิศใต้	สุราษฎร์ธานี เกาะเต่า อ่าวเมา เกาะเต่า อ่าวโตนด เกาะเต่า อ่าวลึก เกาะเตาปูน กิศตะวันตก เกาะแม่เกาะ กิศตะวันออก เกาะแม่เกาะ อ่าวตำร้าง เกาะท้ายเพลา เกาะนอแรด เกาะนางยวน อ่าวสาม กิศตะวันตก เกาะนางยวน อ่าวหนึ่ง ตะวันออก เกาะพะลวย กิศตะวันออกเฉียงเหนือ เกาะพะลวย หน้าหน่วยพิทักษ์ฯ เกาะวัวกันตัง เกาะวัวตาหลับ อ่าวคา เกาะสามเส้า กิศตะวันออก เกาะหินดับ

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหาปะการังฟอกขาว

ระยะยาว

1. สนับสนุนแผนการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปะการังฟอกขาวให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศในปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการติดตามและประเมินผลแต่ละด้าน คือ การศึกษาด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเกิดปะการังฟอกขาว ความทนทานต่อสภาพการฟอกขาว ความสามารถในการฟื้นตัวของแนวปะการัง แบ่งเป็น ด้านนิเวศวิทยาของแนวปะการัง ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดปะการังฟอกขาว

2. ปรับปรุงแผนรับมือสถานการณ์ปะการังฟอกขาว รวมทั้งมาตรการที่บังคับใช้เมื่อเผชิญเหตุเพื่อปรับทิศทางการทำงานให้เหมาะสม และลดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องเด่น

“การเกิดปะการังฟอกขาว : การคาดการณ์การเกิดและความรุนแรง”

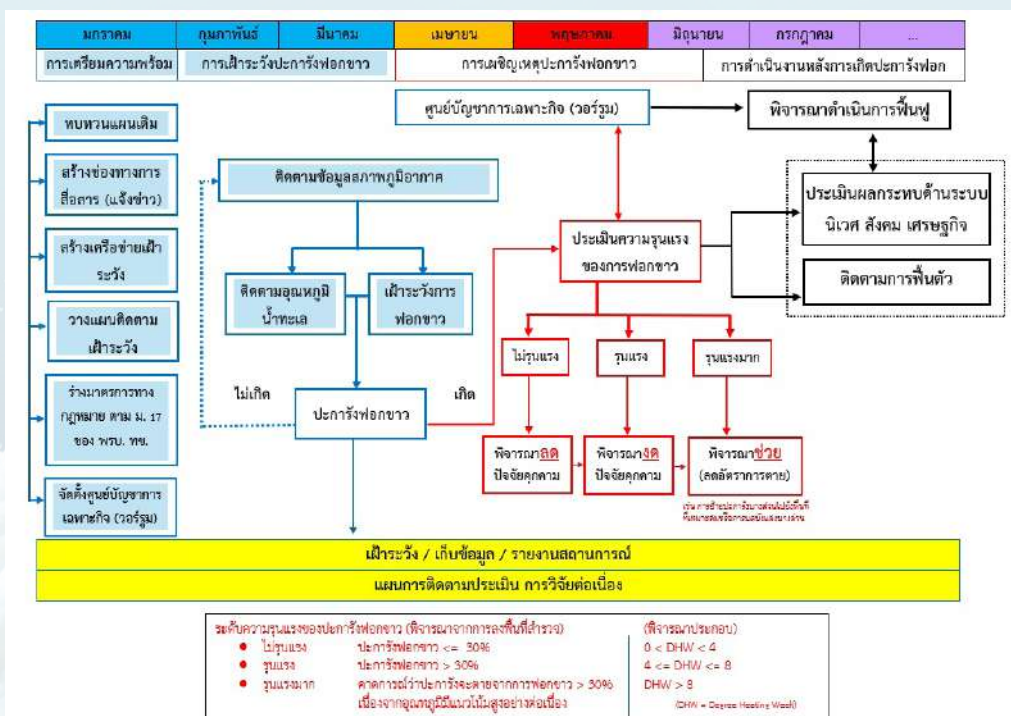
ปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว ปี พ.ศ. 2567

ปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวที่มีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิน้ำทะเล เป็นปัจจัยคุกคามที่สำคัญของปะการังสามารถสร้างความเสียหายต่อปะการังครอบคลุมพื้นที่โดยกว้าง มีรายงานการเกิดปะการังฟอกขาวในประเทศไทยหลายครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 แต่ละครั้งมีความรุนแรงต่างกันไป ครั้งที่รุนแรงที่สุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งได้ทำลายปะการังในหลายพื้นที่ และปะการังมีอัตราการตายสูงถึงร้อยละ 90 ในบางพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น จากผลการศึกษาพบว่า ปะการังฟอกขาวมีแนวโน้มที่จะเกิดบ่อยครั้ง และทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต (Heron et al. , 2016; Sully et al. , 2019)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้พัฒนาระบบประเมินการเกิดปะการังฟอกขาวขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสถานการณ์ปะการังฟอกขาวที่เป็นปัจจุบัน ทั้งจากการลงพื้นที่สำรวจของเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิเช่น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เครือข่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัย นักดำน้ำอาสาสมัคร ตลอดจนการแจ้งเหตุและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการและสาธารณะสำหรับการเตรียมพร้อมและรับมือให้แก่ประชาชนและอ้างอิงทางวิชาการ ผ่านเว็บไซต์ <https://thailandcoralbleaching.dmcr.go.th>

การคาดการณ์การเกิดและความรุนแรง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิน้ำทะเลภายใต้โครงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสมุทรศาสตร์และอุณหภูมิน้ำทะเล อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง กับหน่วยงานองค์การบริหารมหาสมุทรและชั้นบรรยากาศแห่งชาติ (National Oceanic and Atmospheric Administration; NOAA) รายงานว่า ในช่วงปลายปี 2566 มหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อนกำลังเผชิญกับปรากฏการณ์ El Niño-Southern Oscillation (ENSO) ทำให้อุณหภูมิพื้นผิวน้ำทะเลสูงกว่าค่าเฉลี่ย (SST) และมีการคาดการณ์ว่าจะส่งผลให้เกิดปะการังฟอกขาวในประเทศไทยในช่วงระหว่างเดือนเมษายน - กรกฎาคม 2567 มีระดับที่มีความรุนแรงมากขึ้น โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีแผนติดตามและเผชิญเหตุตามคู่มือแผนเตรียมความพร้อมและรับมือสถานการณ์ปะการังฟอกขาว

มาตรการรับมือและการบูรณาการผลกระทบจากปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว

น้ำบาดาล

สถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาล

สถานการณ์ในภาพรวม จากข้อมูลผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาล ปี 2567 จำนวน 2,328 ตัวอย่าง พบว่า โดยทั่วไปคุณภาพน้ำบาดาลอยู่ในเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาค่าคุณภาพน้ำบาดาลจากค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ โดยต้องมีค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ต่ำกว่าเกณฑ์อนุโลมสูงสุด ตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ (ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551) (ตารางที่ 7 และ รูปที่ 19)

ตารางที่ 7 ร้อยละของค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ ปี 2567

ลำดับ	ปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ (มิลลิกรัม/ลิตร)	ร้อยละ
1	อยู่ในเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสม (ไม่เกินกว่า 600 มิลลิกรัม/ลิตร)	64
2	เกินเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสมแต่ไม่เกินเกณฑ์อนุโลมสูงสุด (600 - 1,200 มิลลิกรัม/ลิตร)	16
3	เกินเกณฑ์อนุโลมสูงสุด (มากกว่า 1,200 มิลลิกรัม/ลิตร)	20

จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่า คุณภาพน้ำบาดาลส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสมและไม่เกินเกณฑ์อนุโลมสูงสุด ส่วนในบางพื้นที่ที่มีปริมาณแร่ธาตุที่ละลายอยู่ในน้ำบาดาลสูงเกินเกณฑ์อนุโลมสูงสุดซึ่งเป็นผลมาจากสภาพอุทกธรณีวิทยาเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ

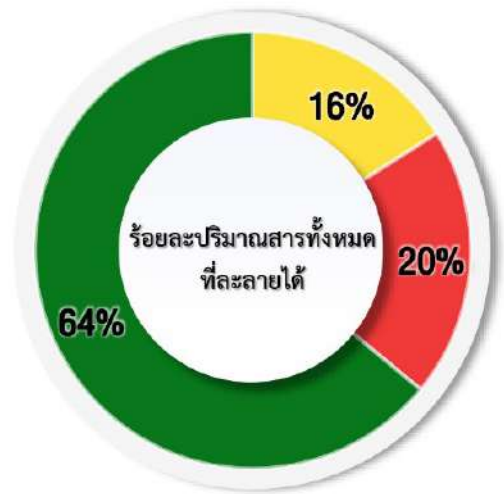
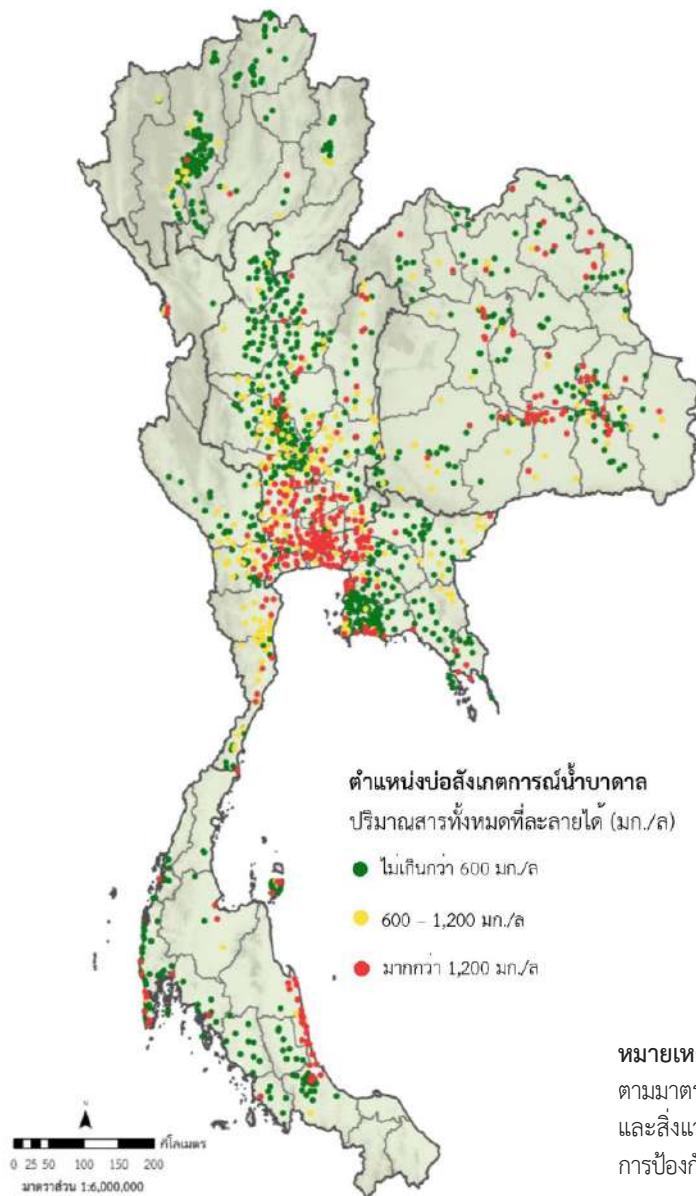
สถานการณ์ที่มีปัญหาเฉพาะ: เป็นพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนหรือเสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล ทั้งที่เกิดโดยธรรมชาติและเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่

1. พื้นที่ที่คุณภาพน้ำบาดาลจัดเปลี่ยนเป็นคุณภาพกร่อย - เค็ม

■ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่ที่มีการสูบน้ำบาดาลค่อนข้างสูง ทำให้เกิดการแทรกดันของน้ำบาดาลคุณภาพกร่อย - เค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาลจืดระดับตื้นที่อยู่ชั้นบนทำให้คุณภาพน้ำจืดเปลี่ยนเป็นกร่อย - เค็ม

■ พื้นที่ชายฝั่งทะเล เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล) และบริเวณทะเลสาบสงขลา ที่เกิดการรุกคืบของน้ำเค็ม ทำให้คุณภาพน้ำบาดาลมีความกร่อย - เค็มเพิ่มขึ้น และคุณภาพน้ำบาดาลในบางจุดเปลี่ยนจากจืดเป็นกร่อย - เค็ม

2. พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนโลหะหนักเป็นพิษและสารอินทรีย์ระเหยง่ายที่เกินเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำใต้ดิน เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้กับพื้นที่อุตสาหกรรมและพื้นที่กำจัดขยะชุมชน/ขยะอุตสาหกรรม/ขยะอิเล็กทรอนิกส์

มาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้

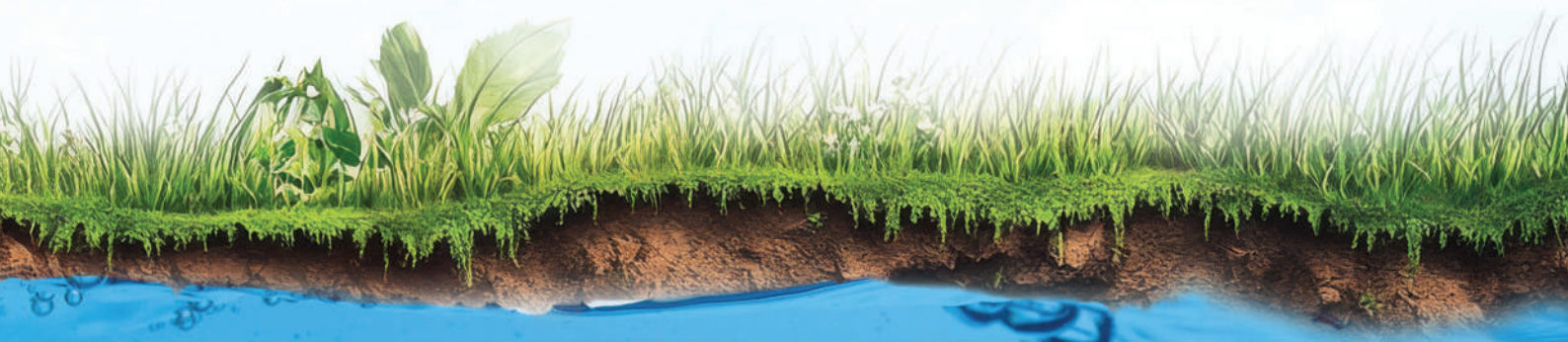
ปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ (มิลลิกรัมต่อลิตร)

- อยู่ในเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสม (ไม่เกินกว่า 600 มก./ล)
- เกินเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสม แต่ไม่เกินเกณฑ์อนุโลมสูงสุด (600 - 1,200 มก./ล)
- เกินเกณฑ์อนุโลมสูงสุด (มากกว่า 1,200 มก./ล)

หมายเหตุ : เทียบค่าคุณภาพน้ำบาดาลจากค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ตามมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ (ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันฯ พ.ศ. 2551)

รูปที่ 19 สถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาล ปี 2567 เทียบตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ (ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติ น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกัน ด้านสาธารณสุขและป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนที่ 29 ง ลงวันที่ 13 เมษายน 2542)

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

คุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงการปนเปื้อนสารมลพิษ

ปี 2567 กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ดำเนินการติดตามเฝ้าระวังการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล จำนวน 27 พื้นที่ เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล จำนวน 8 พื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่รับกำจัดกากของเสียอุตสาหกรรม/ขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 3 พื้นที่ และพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 5 พื้นที่ (รูปที่ 20) ดังนี้

พื้นที่น้ำใต้ดินได้รับผลกระทบจากกากของเสียอุตสาหกรรม (3 พื้นที่)

- 1 บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) จังหวัดเพชรบูรณ์
- 2 บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) จังหวัดนครราชสีมา
- 3 บริษัท วินโพรเสส จำกัด จังหวัดระยอง

พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอย (5 พื้นที่)

- 1 พื้นที่ทิ้งขยะเทศบาลเมืองพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
- 2 พื้นที่ทิ้งขยะเทศบาลเมืองท่าโขลง จังหวัดปทุมธานี
- 3 สถานประกอบการรับจัดเก็บ ขน กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นอันตราย จังหวัดสมุทรสาคร
- 4 ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 5 พื้นที่ทิ้งขยะองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเสือหิน จังหวัดกาญจนบุรี

รูปที่ 20 พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

1. พื้นที่น้ำใต้ดินได้รับผลกระทบจากกากบอเลียมอุตสาหกรรม จำนวน 3 พื้นที่

1.1 บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการตรวจสอบน้ำใต้ดินโดยรอบบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าน้ำใต้ดินภายในพื้นที่บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) และพื้นที่ประชาชนโดยรอบบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงาน โดยตรวจพบการปนเปื้อนในน้ำใต้ดินจากสารประเภท โลหะหนักหลายชนิด เช่น เหล็ก แมงกานีส และอลูมิเนียม เป็นต้น และปนเปื้อนด้วยสารอินทรีย์ระเหยง่ายหลายชนิด เช่น เบนซีน เอทิลเบนซีน ไวนิลคลอไรด์ ไอโซพริลเบนซีน นอร์มัล-โพรพิลเบนซีน 2-คลอโรโทลูอิน เป็นต้น โดยค่าที่ตรวจพบส่วนใหญ่มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานน้ำใต้ดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน และมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ พ.ศ. 2551 ซึ่งชนิดของสารที่พบการปนเปื้อนในน้ำใต้ดิน โดยเฉพาะกลุ่มสารอินทรีย์ระเหยง่าย เป็นสารที่ไม่ตรวจพบในน้ำใต้ดินตามธรรมชาติ ซึ่งสารดังกล่าวมีความสอดคล้องกับชนิดของสารที่พบจากจุดลักลอบฝังของเสียอันตรายใต้ดิน และยังคงสอดคล้องกับทิศทางการไหลของน้ำใต้ดินในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2567 ได้มีการขุดพบการลักลอบฝังของเสียอันตรายใต้ดิน และมีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของของเสียที่อยู่ใต้ดินพบว่า ของเสียดังกล่าวมีองค์ประกอบทางเคมีที่ซับซ้อน โดยพบว่าเป็นความเป็นกรดสูง มีโลหะหนักหลายชนิด เช่น เหล็ก แมงกานีส นิกเกิล ทองแดง สังกะสี และอลูมิเนียม เป็นต้น โดยมีค่าเหล็กสูงกว่ามาตรฐานน้ำบาดาลที่ใช้บริโภคกว่า 20,000 เท่า และยังมีค่าอลูมิเนียมสูงกว่า 6,000 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับน้ำใต้ดินที่พบในธรรมชาติ และยังตรวจพบสารอินทรีย์ระเหยง่าย จำนวนไม่น้อยกว่า 20 ชนิด ในปริมาณที่สูงมาก (รูปที่ 21)

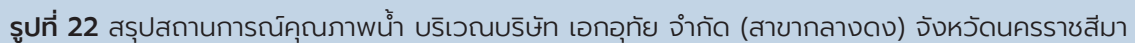
รูปที่ 21 สรุปสถานการณ์คุณภาพน้ำ บริเวณบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) จังหวัดเพชรบูรณ์

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

1.2 บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) จังหวัดนครราชสีมา

จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินโดยรอบบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) จังหวัดนครราชสีมา พบว่าน้ำใต้ดินมีการปนเปื้อนของสารในกลุ่มโลหะหนักและกลุ่มสารอินทรีย์ระเหยง่ายหลายชนิด ซึ่งโดยธรรมชาติของน้ำใต้ดิน ไม่ควรตรวจพบสารเคมีกลุ่มสารอินทรีย์ระเหยง่าย (Volatile Organic Compounds : VOCs) เนื่องจากเป็นสารที่ไม่ได้พบทั่วไปในธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นสารที่เกิดจากการสังเคราะห์ผ่านกระบวนการทางเคมี ดังนั้น การตรวจพบสารปนเปื้อนกลุ่มสารอินทรีย์ระเหยง่ายในน้ำใต้ดิน จึงเป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงให้เห็นว่าการปนเปื้อนดังกล่าวเกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การรั่วไหลของสารเคมีลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน การลักลอบฝังกลบกากของเสียอุตสาหกรรม เป็นต้น จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินโดยรอบบริษัทเอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) พบว่าบ่อน้ำบาดาลของโรงโมโซคชัยการโยธา (GW03) ซึ่งมีความลึก 48 เมตร และอยู่ห่างจากบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) ประมาณ 50 เมตร ทางทิศตะวันตก มีการปนเปื้อนสารประเภทโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่ายในปริมาณสูง และไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานน้ำใต้ดินตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน และมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551 ซึ่งสารปนเปื้อนที่ตรวจพบในบ่อน้ำบาดาลของโรงโมโซคชัยการโยธา (GW03) มีคุณลักษณะทางเคมีที่มีความสอดคล้องกันกับตัวอย่างน้ำที่ถูกตรวจพบภายในอาคาร 3 ในพื้นที่ป่าไม้ ด้านหลังบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) (รูปที่ 22) นอกจากนี้ น้ำใต้ดินจากบ่อน้ำบาดาลของบริษัท เอกอุทัย จำกัด ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ (GW01) พบค่าโลหะหนักได้แก่ เหล็ก ในปริมาณสูงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของค่าเหล็กที่พบทั่วไปในพื้นที่ และค่ามาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 1 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยตรวจพบค่าเหล็กในบ่อน้ำบาดาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ (GW01) 20.5 มิลลิกรัมต่อลิตร โรงโมโซคชัยการโยธา (GW03) 50.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ตัวอย่างน้ำภายในอาคาร 3 ปริมาณ 116 มิลลิกรัมต่อลิตร บ่อน้ำบาดาลภายในพื้นที่เทศบาลตำบลสีมามงคล ซึ่งอยู่ห่างจากบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) ประมาณ 4 กิโลเมตร ตรวจพบค่าเหล็ก 7.3 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยการแพร่กระจายของสารปนเปื้อนที่พบมีความสอดคล้องกับทิศทางการไหลของน้ำใต้ดินในพื้นที่ ซึ่งมีทิศทางการไหลหลักจากทางทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำใต้ดินบริเวณบ้านนายประภาส อำพันร์ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ต้นน้ำของพื้นที่ศึกษาและตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่ พบว่า น้ำใต้ดินมีค่าเป็นไปตามมาตรฐานน้ำใต้ดินฯ ทุกพารามิเตอร์ที่ตรวจวัด แต่เมื่อผ่านบริษัท เอกอุทัย จำกัด พบว่าคุณภาพน้ำใต้ดินเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ ผลการตรวจสอบทั้งหมดนี้ถือเป็นข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่า มีการแพร่กระจายของสารปนเปื้อนที่เป็นผลมาจากการประกอบกิจการของบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) ลงสู่ชั้นใต้ดิน ทำให้เกิดการปนเปื้อนในน้ำใต้ดินในพื้นที่ ซึ่งน้ำใต้ดินในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นน้ำใต้ดินที่อยู่ตามรอยแตกในหินปูน และด้วยลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยา พบว่ารอยแตกในหินปูนมีหลายทิศทาง ซึ่งส่งผลต่อการเคลื่อนที่ของน้ำใต้ดิน และเมื่อเกิดการปนเปื้อนในน้ำใต้ดิน จึงทำให้สารปนเปื้อนมีโอกาสรั่วกระจายไปอย่างรวดเร็วและคาดคะเนทิศทางได้ยาก การปนเปื้อนดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการใช้งานของประชาชนในพื้นที่เท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของประชาชนผู้ใช้น้ำ ซึ่งสารปนเปื้อนที่พบส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทสารก่อมะเร็ง นอกจากนี้ การแพร่กระจายของสารปนเปื้อนที่เกิดขึ้น ยังส่งผลให้ทรัพยากรน้ำบาดาลเกิดความเสียหายอย่างรุนแรง และยากต่อการบำบัดฟื้นฟูให้กลับมามีสภาพดีตามเดิม

1.3 บริษัท วินโพรเซส จำกัด จังหวัดระยอง

- 1) สารปนเปื้อนที่ฝังอยู่ใต้ดิน หรือถูกปล่อยลงสู่ชั้นใต้ดินโดยตรง จะแพร่กระจายออกไปพร้อมกับการไหลของน้ำใต้ดิน
- 2) การแพร่กระจายของสารปนเปื้อนผ่านการไหลบ่าบนผิวดิน
- 3) สารปนเปื้อนที่ขังอยู่ในสระหรือที่ลุ่มค่อย ๆ ซึมลงสู่ใต้ดิน ทำให้เกิดการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน

รูปที่ 23 สรุปสถานการณ์คุณภาพน้ำ บริเวณบริษัท วันโปรเซส จำกัด จังหวัดระยอง

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

2. พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 5 พื้นที่

2.1 พื้นที่ทิ้งขยะเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอมะขาม จังหวัดสระบุรี

ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านพุทธรบาท ตำบลพระพุทธรบาท ขนาดพื้นที่ 166.7 ไร่ ปริมาณขยะมูลฝอย 83 ตันต่อวัน มีวิธีการกำจัดขยะแบบเทกองเปิด (Open Dump) และฝังกลบไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ปัจจุบันยังดำเนินการอยู่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลและบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ใกล้เคียง พบว่าคุณภาพน้ำบาดาลตรวจไม่พบสารอินทรีย์ระเหยง่ายในน้ำบาดาลแล้ว แต่จะพบโลหะหนักประเภทตะกั่ว แมงกานีส (1.23 มิลลิกรัมต่อลิตร) และพบคลอไรด์ที่ความลึกช่วง 20 - 50 เมตร (734 - 2,928 มิลลิกรัมต่อลิตร) ในปริมาณที่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดินตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน และมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกัน ด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551 (รูปที่ 24)

2.2 พื้นที่ทิ้งขยะเทศบาลเมืองท่าโบล อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตั้งอยู่หมู่ที่ 19 ตำบลคลองหนึ่ง ขนาดพื้นที่ 41 ไร่ เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี 2550 โดยบริษัทเอกชน มีปริมาณขยะมูลฝอย 120 ตันต่อวัน มีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบเทกองเปิด (Open Dump) มีคันดินเป็นถนนล้อมรอบ ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการแล้ว แต่ยังมีน้ำชะขยะท่วมขังอยู่ในพื้นที่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลและบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ใกล้เคียง พบว่าคุณภาพน้ำบาดาลตรวจไม่พบสารอินทรีย์ระเหยง่ายในน้ำบาดาลแล้ว พบเพียงโลหะหนักประเภทแมงกานีสที่ความลึกช่วง 20 - 30 เมตร และ 100 - 120 เมตร (0.508 - 4.35 มิลลิกรัมต่อลิตร) ในปริมาณที่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน และมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551 (รูปที่ 25)

2.3 สถานประกอบการรับจัดเก็บ บน รับจ้างเหมากำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นอันตราย บริการทำความสะอาดอุตสาหกรรม บริการรวบรวม กำล่าย แปรรูป กำจัดขยะที่ไม่เป็นอันตราย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

สถานประกอบการแห่งนี้มีขนาดพื้นที่ 40 ไร่ มีปริมาณขยะมูลฝอย 200 - 300 ตันต่อวัน กำจัดขยะแบบไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ปัจจุบันยังดำเนินกิจการอยู่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลและบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ใกล้เคียง พบว่าคุณภาพน้ำบาดาลตรวจพบโลหะหนักประเภทนิกเกิล (0.258 มิลลิกรัมต่อลิตร) สารหนู (0.107 มิลลิกรัมต่อลิตร) และตะกั่ว (บ่อสังเกตการณ์ภายในสถานประกอบการ) และพบโลหะหนักประเภทแมงกานีส (3.29 - 11.70 มิลลิกรัมต่อลิตร) ในบ่อน้ำบาดาลที่ความลึกช่วง 35 - 40 เมตร และ 140 - 160 เมตร ในปริมาณที่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน และมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ พ.ศ. 2551 (รูปที่ 26)

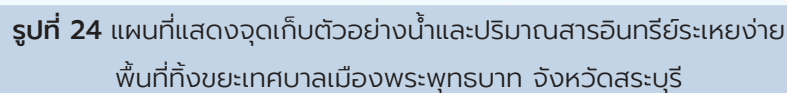
2.4 ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านห้วยลึก ตำบลเขาหินซ้อน เนื้อที่ 70 ไร่ เดิมเป็นที่ดินสาธารณะที่ถูกทิ้งร้างและมีการลักลอบนำขยะมูลฝอยมาทิ้งเพิ่มปริมาณมากขึ้นจนเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านและชุมชนโดยรอบ ในปี 2548 เกิดเพลิงไหม้กองขยะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทราได้ร่วมแก้ไขช่วยเหลือในการดับเพลิง ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทราได้ประชุมพหุภาคีเมื่อปลายปี 2548 และมีมติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นผู้จัดตั้งศูนย์กำจัดขยะ โดยว่าจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาความเหมาะสม รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเสนอขอตั้งงบประมาณก่อสร้างศูนย์กำจัดมูลฝอยรวมแบบครบวงจรจังหวัดฉะเชิงเทราแล้วเสร็จเมื่อปี 2559 กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลและบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ใกล้เคียง พบว่าคุณภาพน้ำบาดาลตรวจไม่พบสารอินทรีย์ระเหยง่ายแล้ว แต่พบโลหะหนักประเภทสารหนู (0.165 มิลลิกรัมต่อลิตร) ตะกั่ว (0.077 มิลลิกรัมต่อลิตร) แมงกานีส (0.05 - 1.82 มิลลิกรัมต่อลิตร) ในบ่อน้ำบาดาลความลึกช่วง 40 - 60 และ 80 - 90 เมตร ในปริมาณที่สูงเกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน และมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกัน ด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ พ.ศ. 2551 (รูปที่ 27)

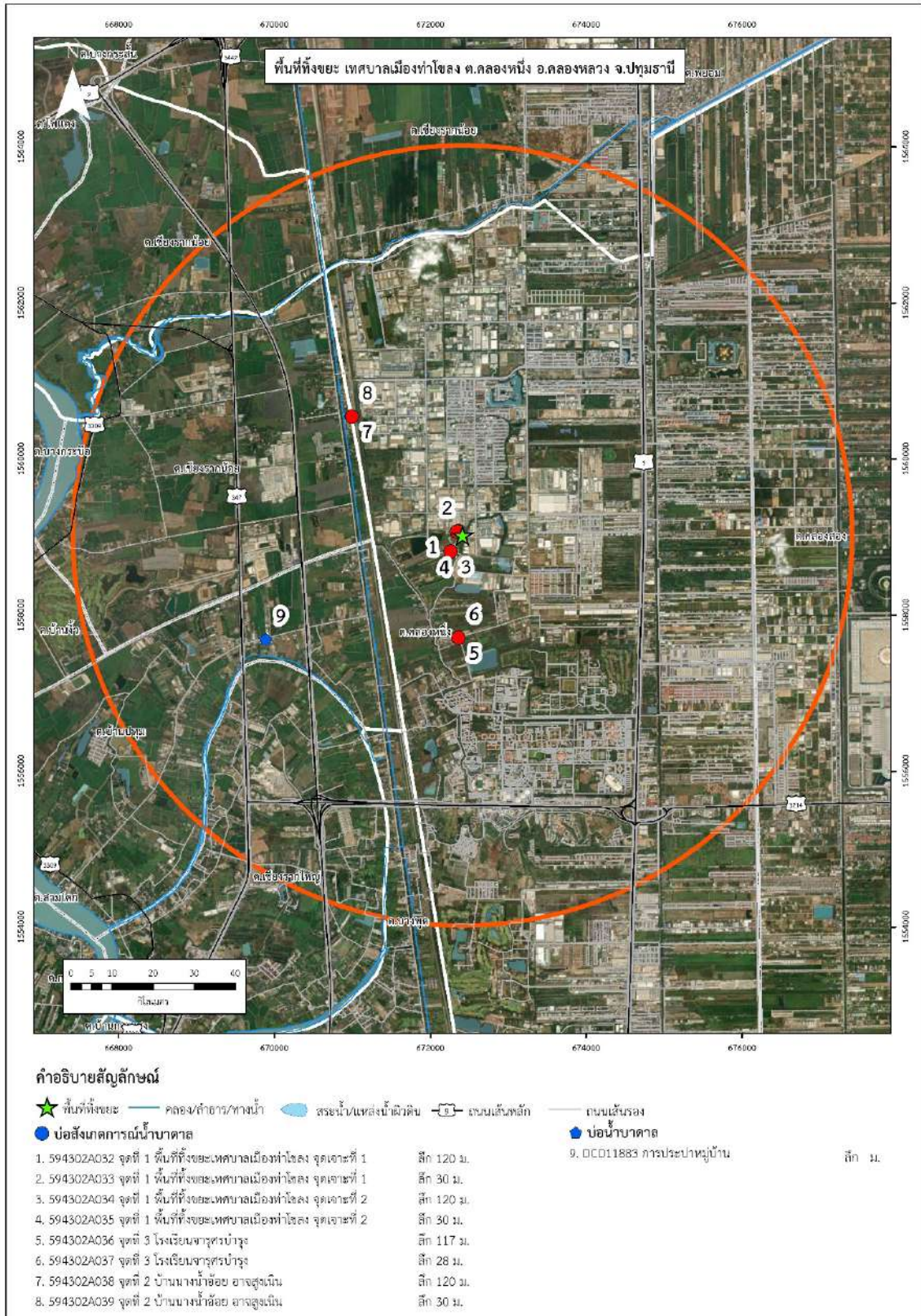
2.5 พื้นที่กักขยะของค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลียง อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ขนาดพื้นที่ 53 ไร่ และมีปริมาณขยะมูลฝอย 230 ตันต่อวัน โดยมีระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบเชื้อเพลิงขยะ (RDF) ที่มีการคัดแยกที่สถานที่จำนวน 60 ตันต่อวัน ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปหมักทำปุ๋ยจำนวน 90 ตันต่อวัน การเทกอง (Open Dump) จำนวน 80 ตันต่อวัน ปัจจุบันยังดำเนินกิจการอยู่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลและบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ใกล้เคียง พบว่าคุณภาพน้ำบาดาลตรวจพบโลหะหนักประเภทสารหนู (0.106 มิลลิกรัมต่อลิตร) ในบ่อน้ำบาดาลที่ความลึกช่วง 20 - 30 เมตร และ 50 - 70 เมตร ในปริมาณที่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน และมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ พ.ศ. 2551 (รูปที่ 28)

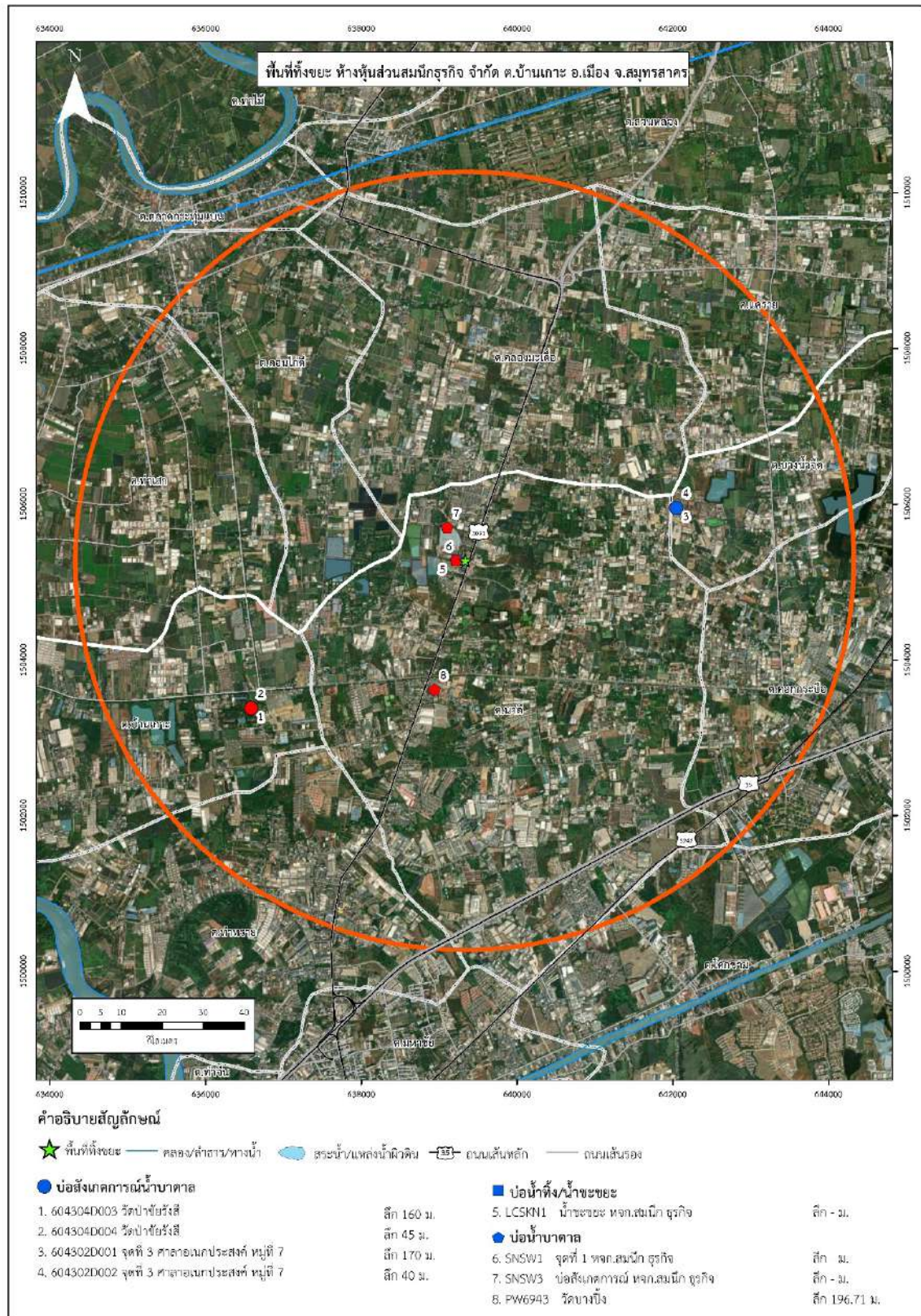

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567).

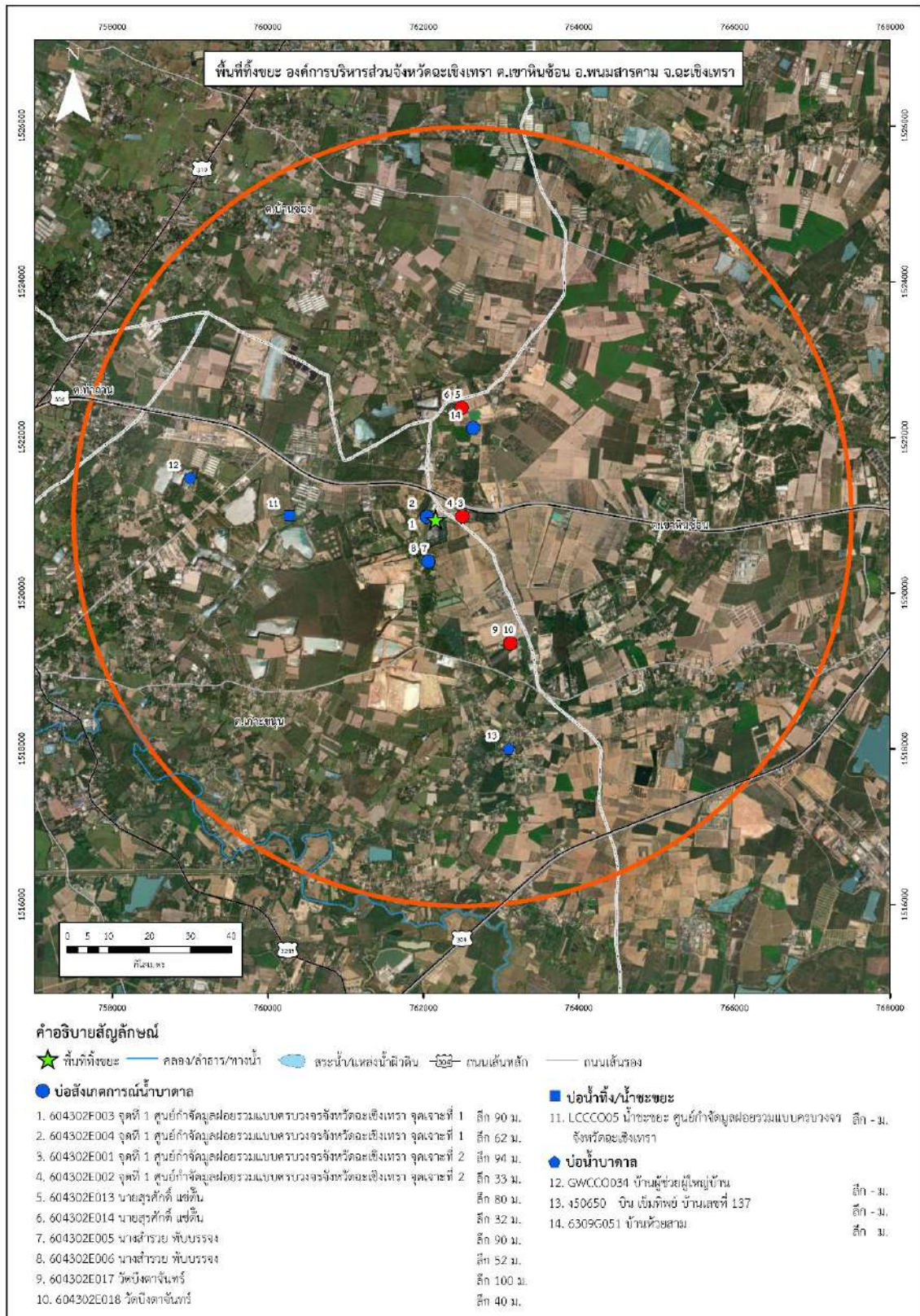
รูปที่ 25 แผนที่แสดงจุดเก็บตัวอย่างน้ำและปริมาณสารอินทรีย์ระเหยง่าย
พื้นที่หึ่งขยะเทศบาลเมืองท่าโขลง จังหวัดปทุมธานี

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

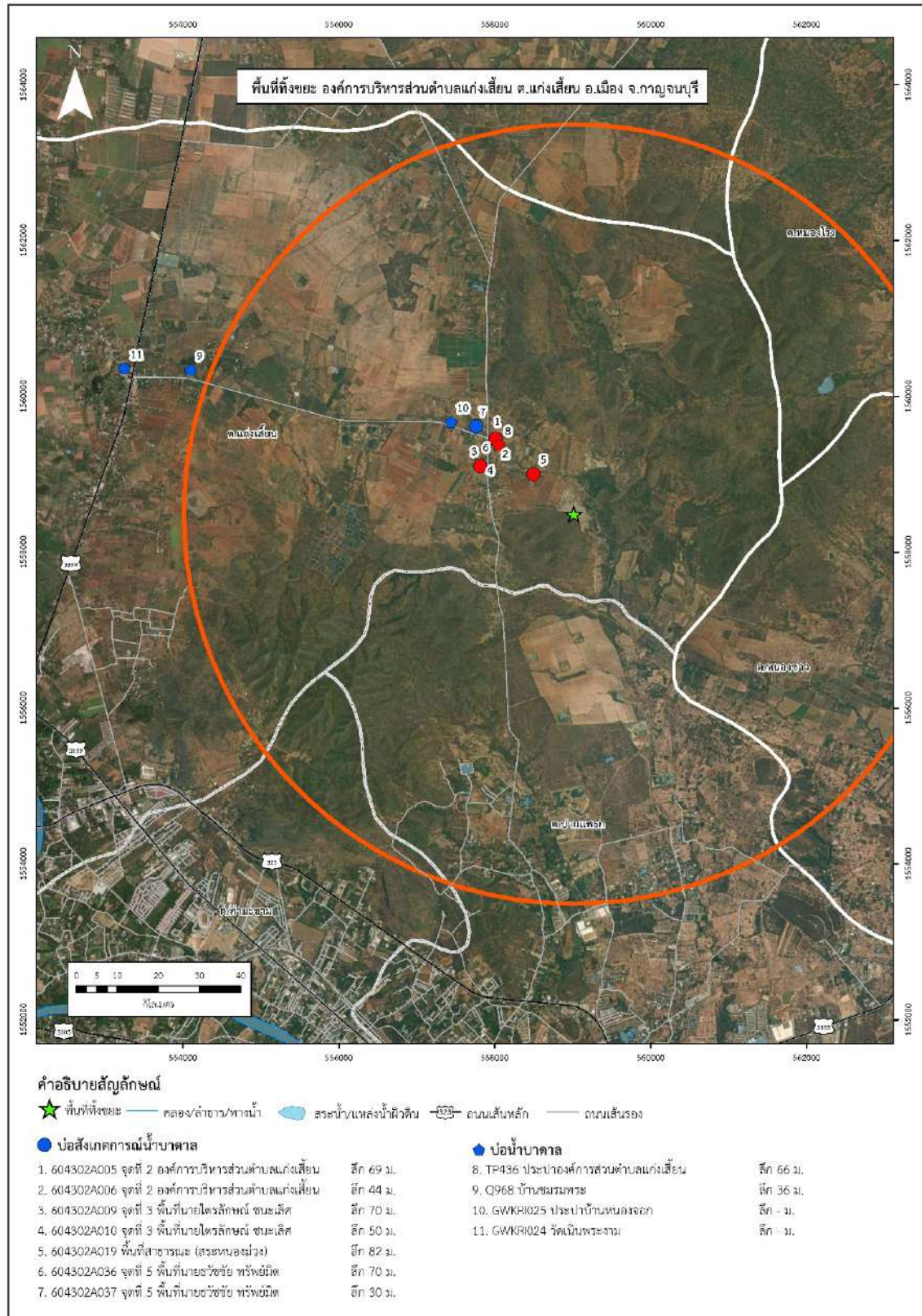
รูปที่ 26 แผนที่แสดงจุดเก็บตัวอย่างน้ำและปริมาณสารอินทรีย์ระเหยง่าย จังหวัดสมุทรสาคร

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

รูปที่ 27 แผนที่แสดงจุดเก็บตัวอย่างน้ำและปริมาณสารอินทรีย์ระเหยง่าย
พื้นที่ที่ขยยะองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

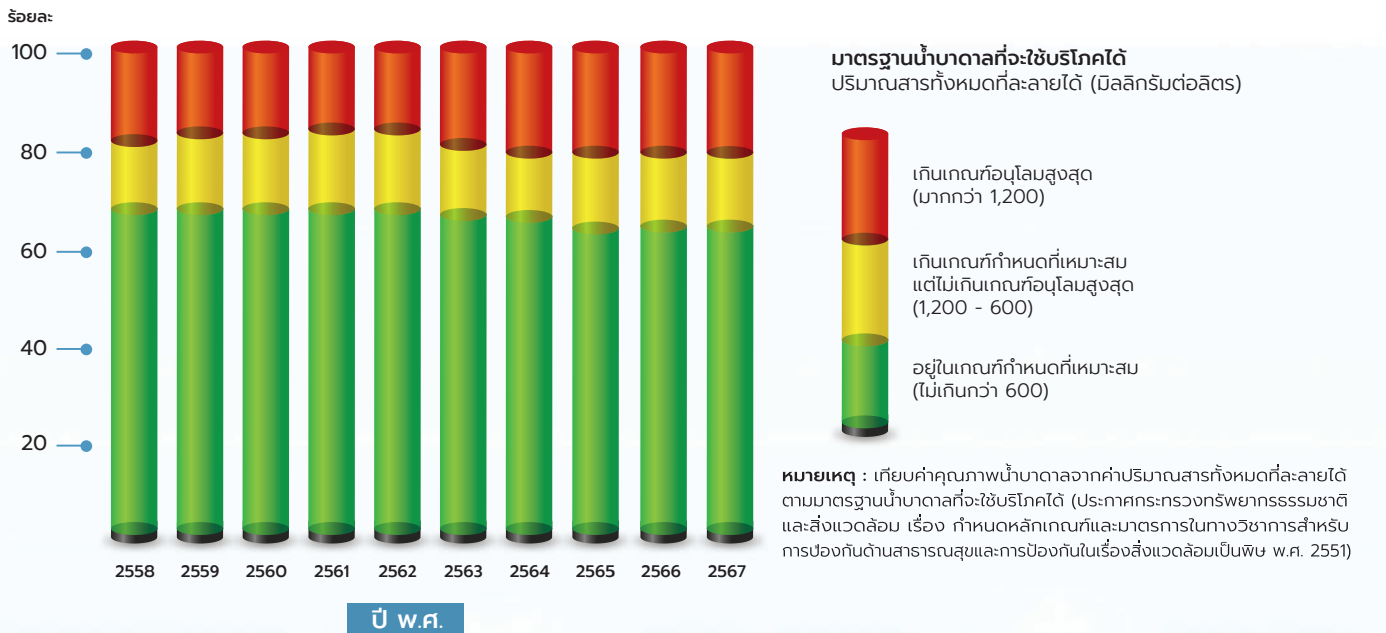

รูปที่ 28 แผนที่แสดงจุดเก็บตัวอย่างน้ำและปริมาณสารอินทรีย์ระเหยง่าย
พื้นที่ห้วยขะองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลี่ยน จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

สถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาลในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2567)

จากการติดตามตรวจวัดคุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - 2567 ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่คุณภาพน้ำบาดาลมีค่าคงที่หรือมีการเปลี่ยนแปลงจากค่าเดิมเล็กน้อย เมื่อพิจารณาค่าคุณภาพน้ำบาดาลจากค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ (Total Dissolved Solids ; TDS) โดยต้องมีค่าปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ต่ำกว่าเกณฑ์อนุโลมสูงสุด ตามมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ (ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551) ซึ่งเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสมมีค่าไม่เกินกว่า 600 มิลลิกรัม/ลิตร และเกณฑ์อนุโลมสูงสุดมีค่าไม่เกิน 1,200 มิลลิกรัม/ลิตร (รูปที่ 29)

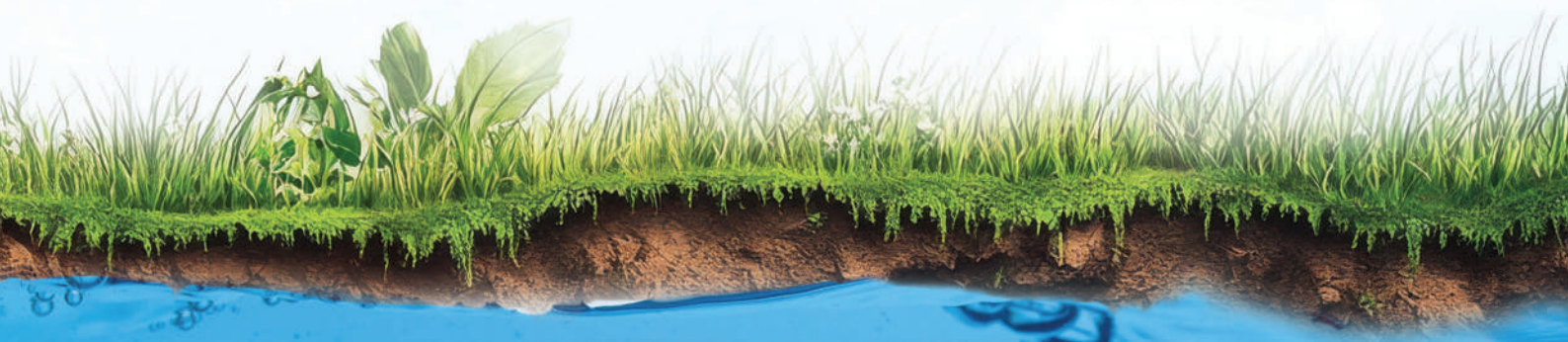

รูปที่ 29 แผนภูมิแท่งแสดงปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2567)

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

ผลกระทบ

การลักลอบหรือการกำจัดขยะอุตสาหกรรม/ขยะอิเล็กทรอนิกส์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แหล่งน้ำบาดาลเสี่ยงต่อการปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่าย นอกจากนี้ การใช้น้ำบาดาลภาคการเกษตรอาจทำให้แหล่งน้ำบาดาลมีค่าสารละลายไนเตรทหรือฟอสเฟตสูงขึ้น การแพร่กระจายของน้ำเค็ม ทั้งโดยธรรมชาติและการสูบน้ำบาดาลจนเกินสมดุลทำให้เกิดการแทรกดันของน้ำเค็ม ส่งผลให้แหล่งน้ำบาดาลใกล้เค็มเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของน้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำจืด เกิดภาวะขาดแคลนน้ำจืดในพื้นที่ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดหา น้ำจืดเพื่อดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น และในระยะยาวหากประชาชนอุปโภค - บริโภคน้ำบาดาลที่มีการปนเปื้อนโลหะหนักและสารเคมี ทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหา ในแหล่งน้ำบาดาลและพื้นที่เสี่ยง

1. บริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงด้านปริมาณน้ำ ดังนี้

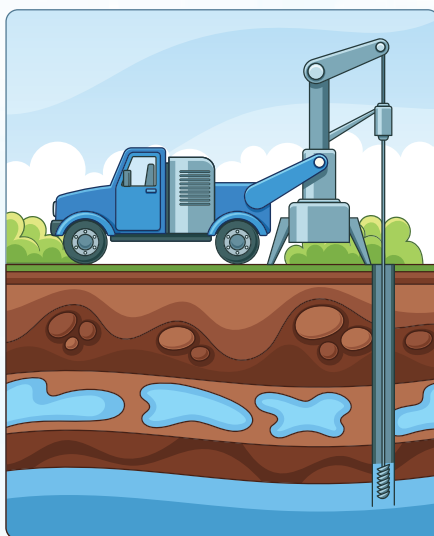
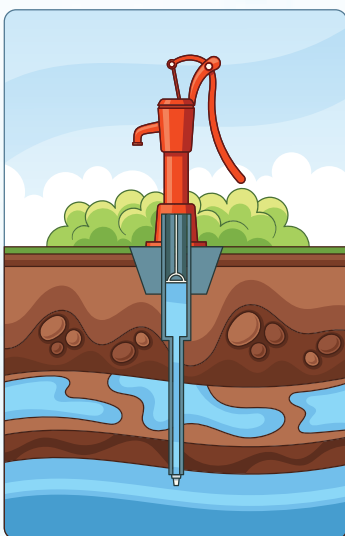
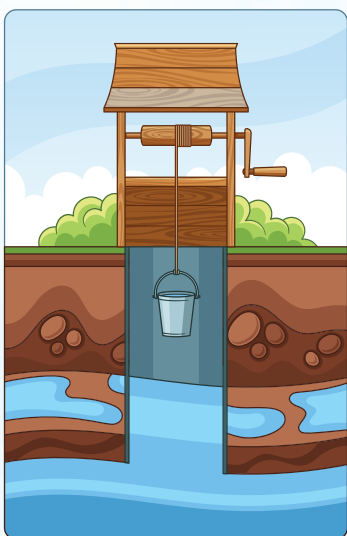
1.1 ดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการกำกับ ดูแลการประกอบกิจการน้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล 2520 ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการกำกับ ดูแล ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาลให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยกิจกรรมในปี 2567 เป็นการตรวจสอบบ่อน้ำบาดาลตามใบอนุญาต ตรวจสอบบ่อน้ำบาดาลรายใหม่และบ่อน้ำบาดาลที่ไม่มีใบอนุญาตเข้าสู่ระบบ ติดตามตรวจสอบการเจาะบ่อน้ำบาดาลและตรวจสอบบ่อน้ำบาดาลที่มีความเสี่ยงในด้านการประกอบกิจการน้ำบาดาล และการติดตามหนี้ค้ำชำระค่าใช้น้ำบาดาลหรือค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล

1.2 ดำเนินโครงการระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ โดยในปี 2567 ได้ดำเนินการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาล รวมถึงเจาะและก่อสร้างสถานีสังเกตการณ์เพิ่มเติม เพื่อติดตามเฝ้าระวังด้านปริมาณน้ำในพื้นที่จังหวัดพิจิตร สุโขทัย สิงห์บุรี นครสวรรค์ และเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ ผลการตรวจวัดระดับน้ำและคุณภาพน้ำบาดาลจะเผยแพร่ในรายงานสถานการณ์น้ำบาดาลประเทศไทย ปี 2567 ต่อไป

2. เฝ้าระวังการปนเปื้อนน้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงแต่ละพื้นที่ ดังนี้

2.1 ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลทั่วประเทศและพื้นที่ติดตามการปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่ายในน้ำบาดาลอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยในปี 2567 มีการเฝ้าระวังการปนเปื้อนน้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล จำนวนทั้งสิ้น 23 พื้นที่ ภายใต้โครงการระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ จำนวน 9 พื้นที่ และโครงการติดตามการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ทิ้งขยะ จำนวน 14 พื้นที่

2.2 จัดทำแนวทางการบริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่ และแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งเตือนประชาชนและหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ได้ทราบ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค หรือหากมีความจำเป็นต้องใช้น้ำบาดาลต้องปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาลก่อนนำไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล และพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำบาดาล

1. ระยะสั้น

1.1 จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการและการอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนและกำหนดวิธีการหรือแนวทางการฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาลที่ได้รับการปนเปื้อนแล้ว

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

1.2 จัดทำโครงการนำร่องเพื่อลดการทิ้งขยะ/กำจัดขยะแบบไม่ถูกต้อง และกำหนดให้มีการจัดทำบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

1.3 ศึกษาและติดตามการแพร่กระจายของสารพิษอันตรายชั้นรายละเอียด และแนวทางการฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาลที่ได้รับการปนเปื้อนแล้ว เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

2. ระยะยาว

2.1 ติดตามตรวจสอบ กำกับ ดูแล และเฝ้าระวังต่อเนื่องในบริเวณที่พบว่ามีการปนเปื้อนน้ำใต้ดิน ตามระดับความรุนแรงของการปนเปื้อนแหล่งทิ้งขยะมูลฝอย (ตารางที่ 8)

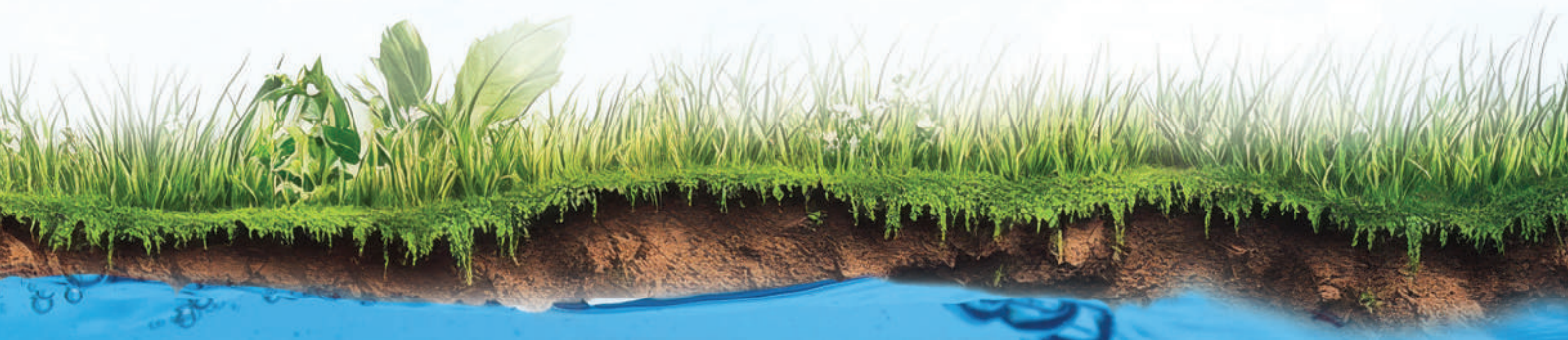
หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

2.2 กำหนดหลักเกณฑ์ระเบียบบังคับในการก่อสร้างบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่ที่จะจัดทำ/ก่อสร้างเป็นสถานที่รับกำจัดขยะมูลฝอย

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอนามัย และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 8 ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหาตามระดับความรุนแรงของการปนเปื้อนแหล่งทิ้งขยะมูลฝอย

ระดับความรุนแรง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา
ระดับที่ 1 ความรุนแรงน้อยมาก	- ติดตามตรวจสอบ กำกับ ดูแล และเฝ้าระวังต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี
ระดับที่ 2 ความรุนแรงน้อย	
ระดับที่ 3 ความรุนแรงปานกลาง	
ระดับที่ 4 ความรุนแรงสูง	- มีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง และต้องดำเนินกิจกรรมในแหล่งทิ้งขยะให้ถูกต้องปลอดภัย - ทำการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ทิ้งขยะให้ถูกต้องปลอดภัย - ติดตามเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องทุกปี อย่างน้อย 10 ปี - ควรหลีกเลี่ยงการใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค หรือหากมีความจำเป็นต้องใช้น้ำบาดาล ต้องทำการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาลให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่ใช้บริโภคเสียก่อน

สถานการณ์

คุณภาพอากาศและระดับเสียง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการปัญหามลพิษ ด้านอากาศและเสียง

- กำหนดแผนและแนวทางการลดระวางการใช้งานรถราชการที่มีอายุมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป
- สนับสนุนการใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ การใช้รถยนต์ไฟฟ้าและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า
- ผลักดันการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาดในภาคอุตสาหกรรม
- ใช้กลไกระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษข้ามแดน

คุณภาพอากาศ

มีสถานีตรวจวัด
คุณภาพอากาศอัตโนมัติ
ทั่วประเทศ

65 จังหวัด (**96** สถานี)

คุณภาพอากาศ
ภาพรวมทั่วประเทศ

ดีขึ้น

โดยฝุ่นละออง
ขนาดเล็กไม่เกิน
2.5 ไมครอน

ลดลง
ร้อยละ

8

ฝุ่นละออง
ขนาดเล็กไม่เกิน
10 ไมครอน

ลดลง
ร้อยละ

4

สำหรับก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์
และคาร์บอนมอนอกไซด์
มีค่าไม่เกินมาตรฐาน แต่ค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ **เพิ่มขึ้น**

จังหวัดที่มีคุณภาพอากาศ

ดีที่สุด

5 จังหวัดแรก ได้แก่

1 ตรัง

2 นครศรีธรรมราช

3 ยะลา

4 นราธิวาส

5 สุราษฎร์ธานี

ระดับเสียง

สถานีตรวจวัด
ระดับเสียง
แบบอัตโนมัติทั่วประเทศ

15 จังหวัด
(**30** สถานี)

ค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq})
24 ชั่วโมง อยู่ในช่วง

47.2 - 82.8

เดซิเบลเอ (dBA)

พื้นที่ที่ระดับเสียง
ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่

**กรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล
และจังหวัดสระบุรี**

พื้นที่ทั่วไป:
กรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล

มีค่าเฉลี่ย

56.6

เดซิเบลเอ (dBA)

พื้นที่ริมถนน:
กรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล

มีค่าเฉลี่ย

69.9

เดซิเบลเอ (dBA)

ต่างจังหวัด

มีค่าเฉลี่ย

56.3

เดซิเบลเอ (dBA)

ต่างจังหวัด

มีค่าเฉลี่ย

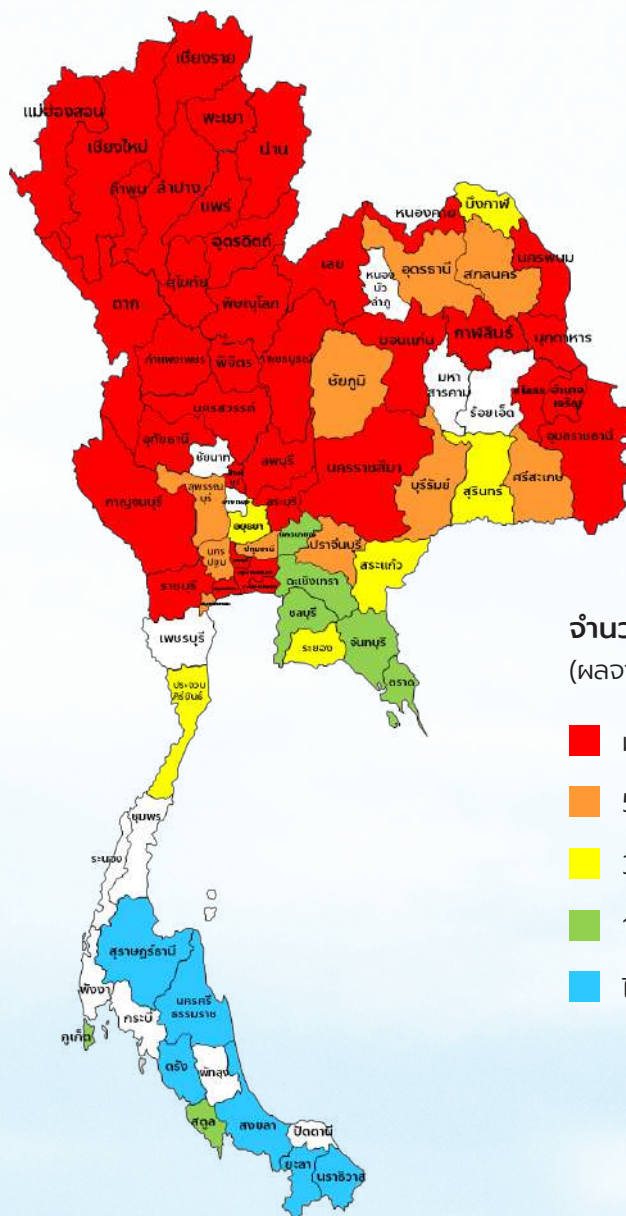
63.1

เดซิเบลเอ (dBA)

คุณภาพอากาศ

สถานการณ์คุณภาพอากาศในบรรยากาศ

สถานการณ์คุณภาพอากาศในภาพรวมทั่วประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$) ลดลงร้อยละ 8 จากปีที่ผ่านมา และปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{10}) ลดลงร้อยละ 4 จากปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลส่วนหนึ่งจากการดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ ปี 2567 ในการลดแหล่งกำเนิด ลดจำนวนจุดความร้อน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม ยังคงพบปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ฝุ่นละออง PM_{10} และก๊าซโอโซนเกินค่ามาตรฐาน ในหลายพื้นที่ โดยในปี 2567 จังหวัดที่มีปัญหาคุณภาพอากาศมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ น่าน สระบุรี อุทัยธานี สุโขทัย กาญจนบุรี ซึ่งมีจำนวนวันที่คุณภาพอากาศเกินเกณฑ์มาตรฐาน เท่ากับ 143 138 125 123 122 วัน ตามลำดับ สำหรับจังหวัดที่มีคุณภาพอากาศดีที่สุด ไม่พบคุณภาพอากาศเกินค่ามาตรฐาน มี 5 จังหวัด ได้แก่ ตรัง นครศรีธรรมราช ยะลา นราธิวาส และสุราษฎร์ธานี สำหรับสารมลพิษชนิดอื่น ได้แก่ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และคาร์บอนมอนอกไซด์ ไม่พบว่าเกินค่ามาตรฐาน แต่ค่าเฉลี่ยทั่วประเทศเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

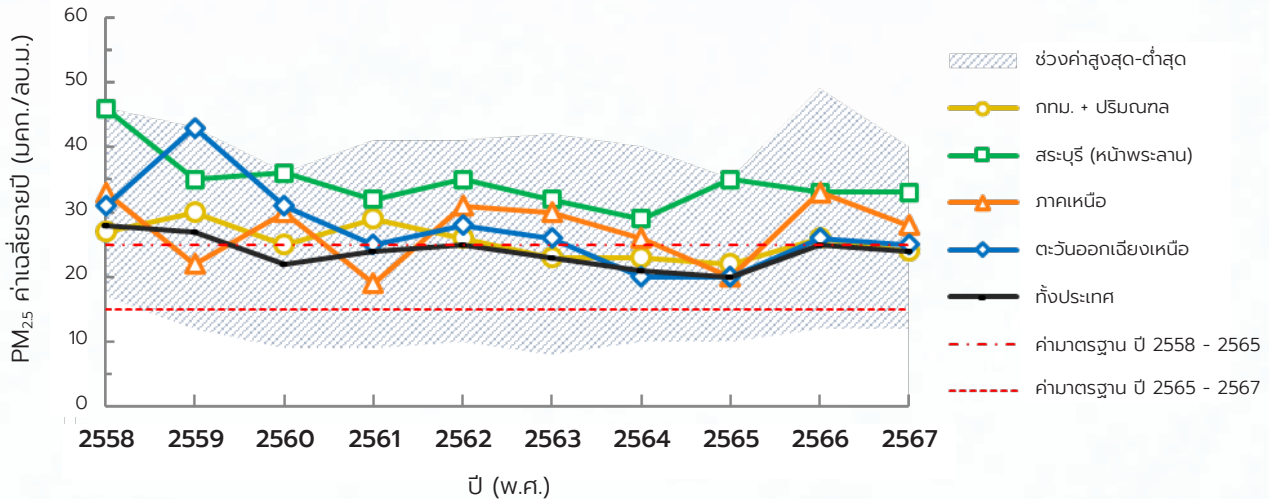

จำนวนวันในรอบปีที่คุณภาพอากาศเกินเกณฑ์มาตรฐาน
(ผลจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ 96 สถานี 65 จังหวัด)

มากกว่า 70 วัน	จำนวน	36	จังหวัด
51 – 70 วัน	จำนวน	10	จังหวัด
31 – 50 วัน	จำนวน	6	จังหวัด
1 – 30 วัน	จำนวน	7	จังหวัด
ไม่เกินค่ามาตรฐาน	จำนวน	6	จังหวัด

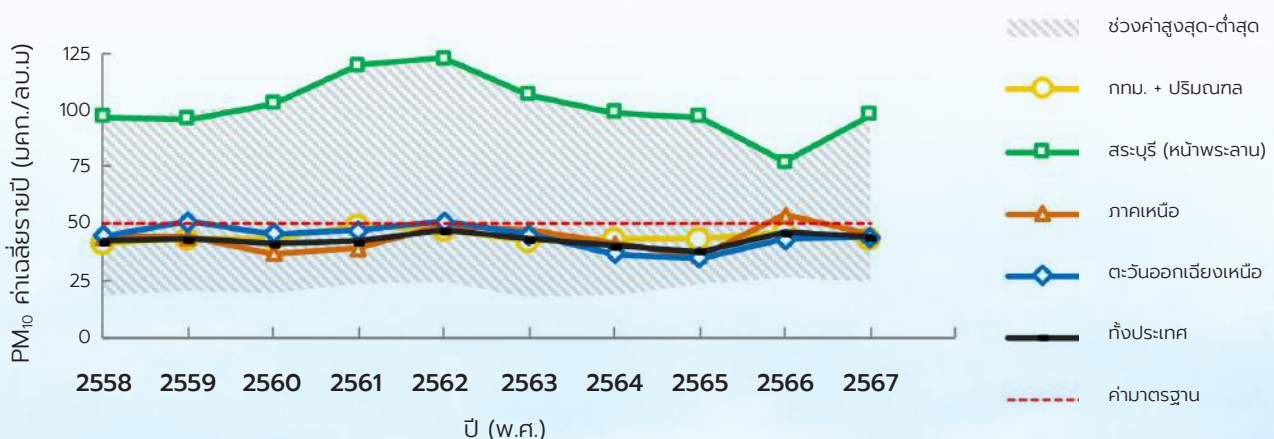
สถานการณ์คุณภาพอากาศในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2567)

ฝุ่นละออง PM_{2.5} ค่าเฉลี่ยรายปีภาพรวมทั่วประเทศมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2567 มีค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ 24 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.)⁵ ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 8 (ปี 2566 มีค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ 26 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) จากข้อมูลจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศ 96 สถานีทั่วประเทศ พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด อยู่ในช่วง 21.9 - 218.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร⁶ ค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ในช่วง 12 - 40 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (รูปที่ 30)

รูปที่ 30 ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ยรายปี 2558 - 2567

ฝุ่นละออง PM₁₀ ค่าเฉลี่ยรายปีภาพรวมทั่วประเทศมีแนวโน้มลดลง โดยปี 2567 มีค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ 44 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร⁷ ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 4 (ปี 2566 มีค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ 46 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) จากข้อมูลจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศ 46 สถานี พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด อยู่ในช่วง 44 - 290 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ในช่วง 24 - 98 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (รูปที่ 31)

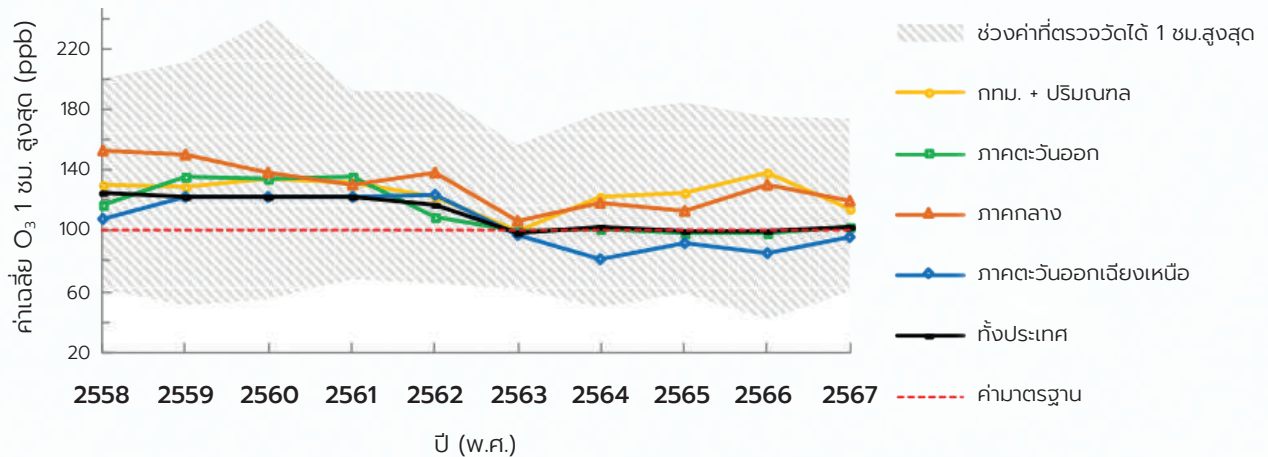
รูปที่ 31 ปริมาณฝุ่นละออง PM₁₀ เฉลี่ยรายปี 2558 - 2567

⁵ค่ามาตรฐานฝุ่นละออง PM_{2.5} ค่าเฉลี่ยรายปี ไม่เกิน 25 มคก./ลบ.ม. โดยให้มีผลจนถึงวันที่ 8 กรกฎาคม 2565 และตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม 2565 ค่าเฉลี่ยรายปี ไม่เกิน 15 มคก./ลบ.ม.

⁶ค่ามาตรฐานฝุ่นละออง PM_{2.5} ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 50 มคก./ลบ.ม. โดยให้มีผลจนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2565 และตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2565 ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 37.5 มคก./ลบ.ม.

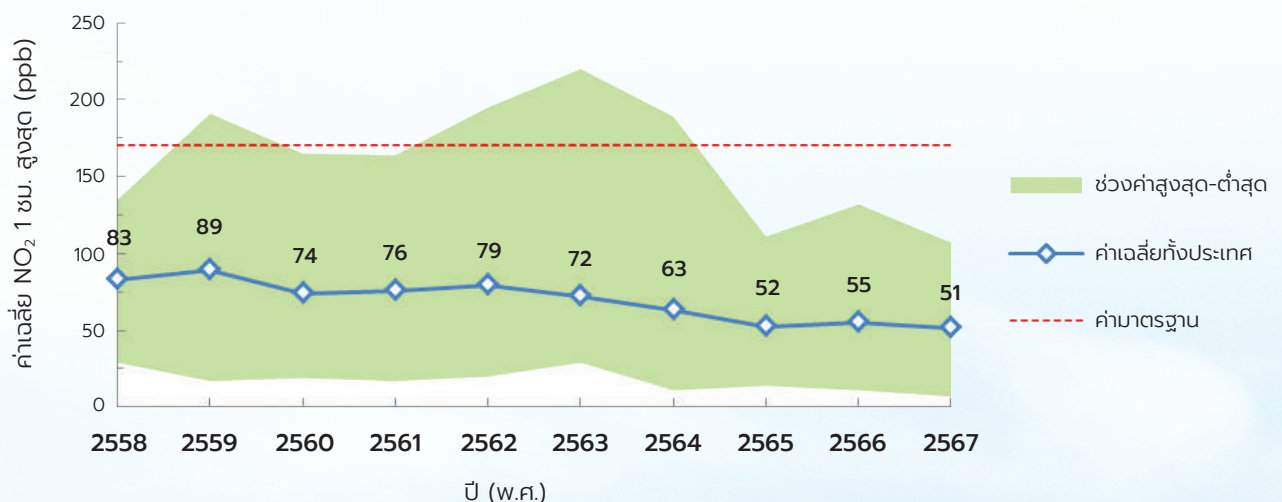
⁷ค่ามาตรฐานฝุ่นละออง PM₁₀ ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 120 มคก./ลบ.ม. ค่าเฉลี่ยรายปี ไม่เกิน 50 มคก./ลบ.ม.

ก๊าซโอโซน (O_3) ในปี 2567 ภาพรวมทั่วประเทศ มีปริมาณก๊าซโอโซนเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 1 โดยเพิ่มขึ้นจาก 101 ส่วนในพันล้านส่วน (ppb) ในปี 2566 เป็น 102 ส่วนในพันล้านส่วน ในปี 2567 โดยในทุกพื้นที่มีแนวโน้มปริมาณก๊าซโอโซนเพิ่มขึ้น ยกเว้น พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคกลางมีแนวโน้มลดลงจากปี 2566 จากข้อมูลจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศ 42 สถานี ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด ของแต่ละจุดตรวจวัด อยู่ในช่วง 60 - 174 ส่วนในพันล้านส่วน ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุด อยู่ในช่วง 50 - 114 ส่วนในพันล้านส่วน⁸ (รูปที่ 32)

รูปที่ 32 ปริมาณก๊าซโอโซน เฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด ปี 2558 - 2567

ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุดแต่ละจุดตรวจวัด อยู่ในช่วง 9 - 107 ส่วนในพันล้านส่วน (ppb) ค่าเฉลี่ยรายปี อยู่ในช่วง 1 - 14 ส่วนในพันล้านส่วน เฉลี่ย 7 ส่วนในพันล้านส่วน⁹ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมดมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2566 (รูปที่ 33)

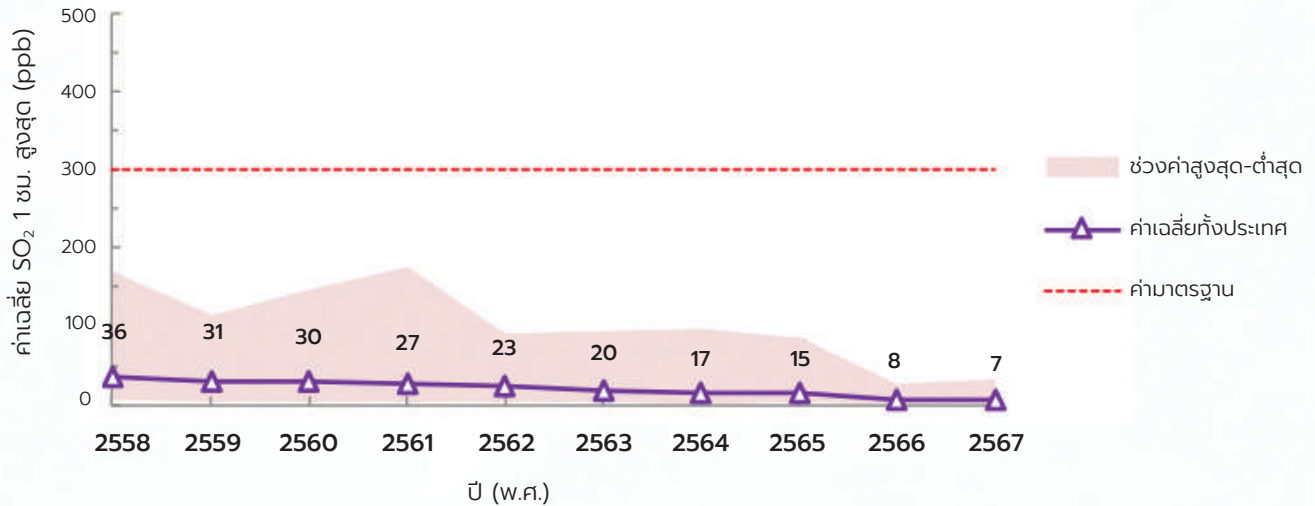

รูปที่ 33 ปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) รายปี ค่าเฉลี่ยของค่า 1 ชั่วโมงสูงสุดรายวัน ปี 2558 - 2567

⁸ค่ามาตรฐานก๊าซโอโซน ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 100 ppb ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง ไม่เกิน 70 ppb

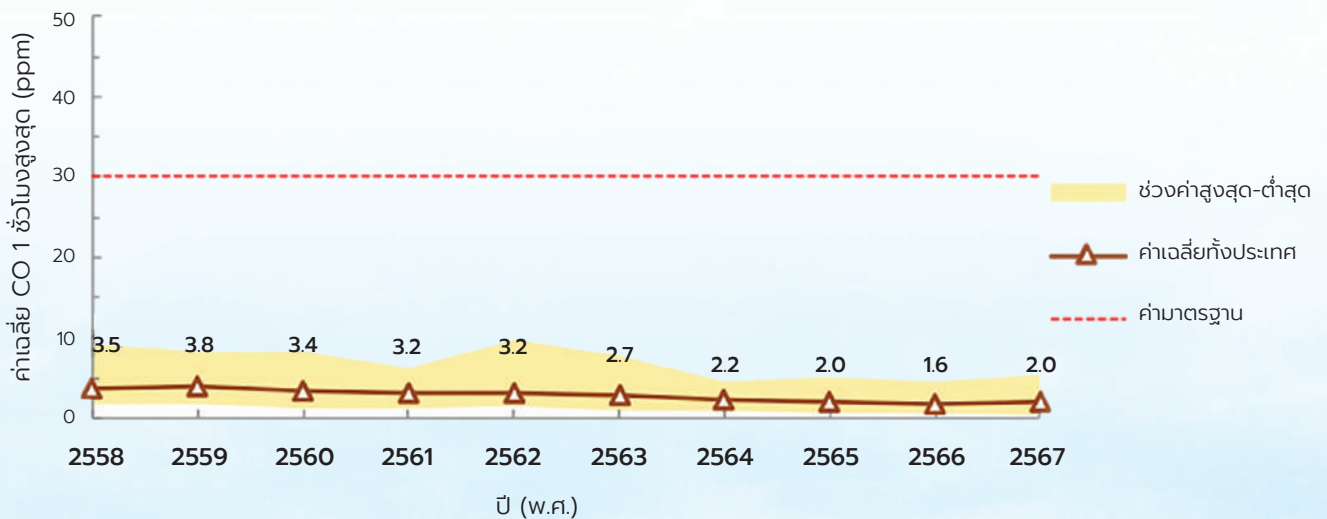
⁹ค่ามาตรฐานก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 170 ppb ค่าเฉลี่ยรายปี ไม่เกิน 30 ppb

ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด แต่ละจุดตรวจวัด อยู่ในช่วง 3 - 33 ส่วนในพันล้านส่วน (ppb) ค่าเฉลี่ยรายปี อยู่ในช่วง 0 - 2 ส่วนในพันล้านส่วน เฉลี่ย 1 ส่วนในพันล้านส่วน¹⁰ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมดมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2566 (รูปที่ 34)

รูปที่ 34 ปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) รายปี ค่าเฉลี่ยของค่า 1 ชั่วโมงสูงสุดรายวัน ปี 2558 - 2567

ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุดแต่ละจุดตรวจวัด อยู่ในช่วง 0.99 - 5.32 ส่วนในล้านส่วน (ppm) ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุด อยู่ในช่วง 0.72 - 4.05 ส่วนในล้านส่วน¹¹ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด โดยในภาพรวมมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2566 (รูปที่ 35)

รูปที่ 35 ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) รายปี ค่าเฉลี่ยของค่า 1 ชั่วโมงสูงสุดรายวัน ปี 2558 - 2567

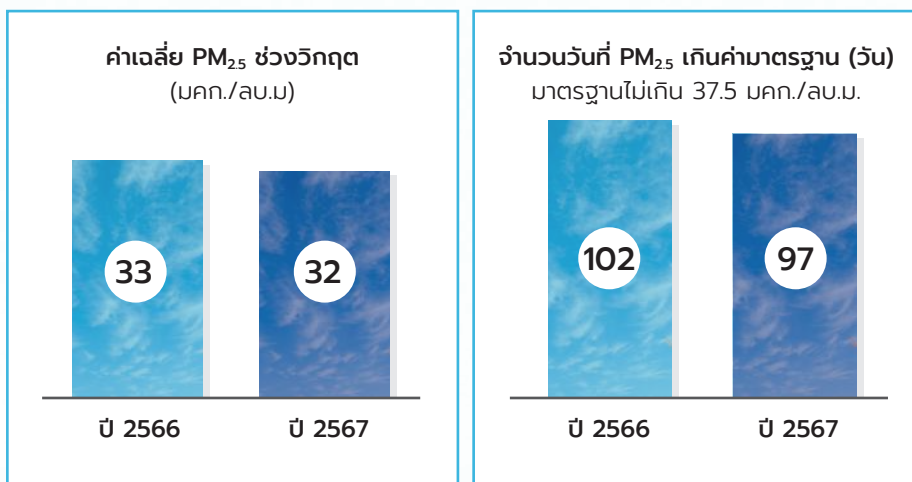
¹⁰ค่ามาตรฐานก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 300 ppb ค่าเฉลี่ยรายปี ไม่เกิน 40 ppb

¹¹ค่ามาตรฐานก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 30 ppm ค่าเฉลี่ยรายปี ไม่เกิน 9 ppm

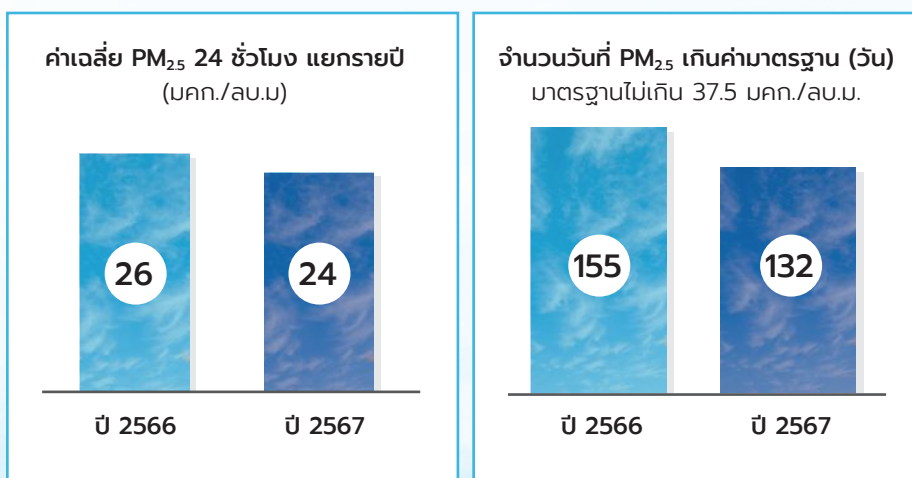
คุณภาพอากาศจำแนกรายพื้นที่

1. ฝุ่นละออง PM_{2.5} พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปี 2567 ภาพรวมในช่วงวิกฤต (ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 - 31 มีนาคม 2567) ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} มีแนวโน้มลดลง โดยพบว่า ฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าเฉลี่ย 32 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม) ซึ่งลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 3 (ปี 2566 มีค่าเฉลี่ย 33 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) จำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน 97 วัน ซึ่งลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 5 (ปี 2566 มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 102 วัน) (รูปที่ 36) สำหรับสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ค่าเฉลี่ยรายปี 2566 - 2567 ภาพรวมมีแนวโน้มลดลง โดยพบว่า ปี 2567 ฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าเฉลี่ย 24 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 8 (ปี 2566 มีค่าเฉลี่ย 26 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) จำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน 132 วัน ซึ่งลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 15 (ปี 2566 มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 155 วัน) (รูปที่ 37) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ ปี 2567 ในเขตพื้นที่เมืองที่เน้นการแก้ไขปัญหาแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับประชาชน และบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง

รูปที่ 36 สถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในช่วงวิกฤต

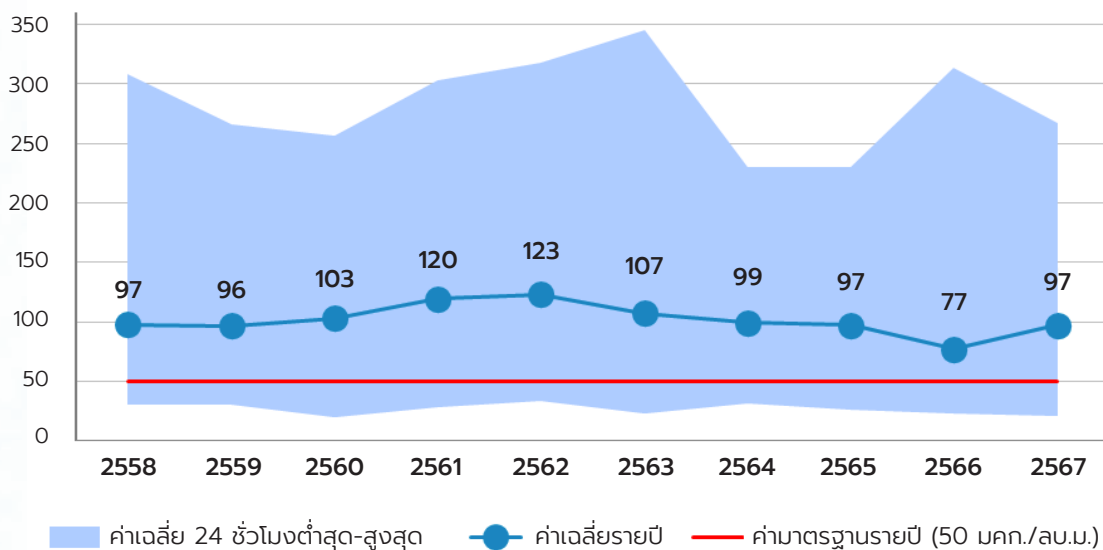

รูปที่ 37 สถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี 2566 - 2567

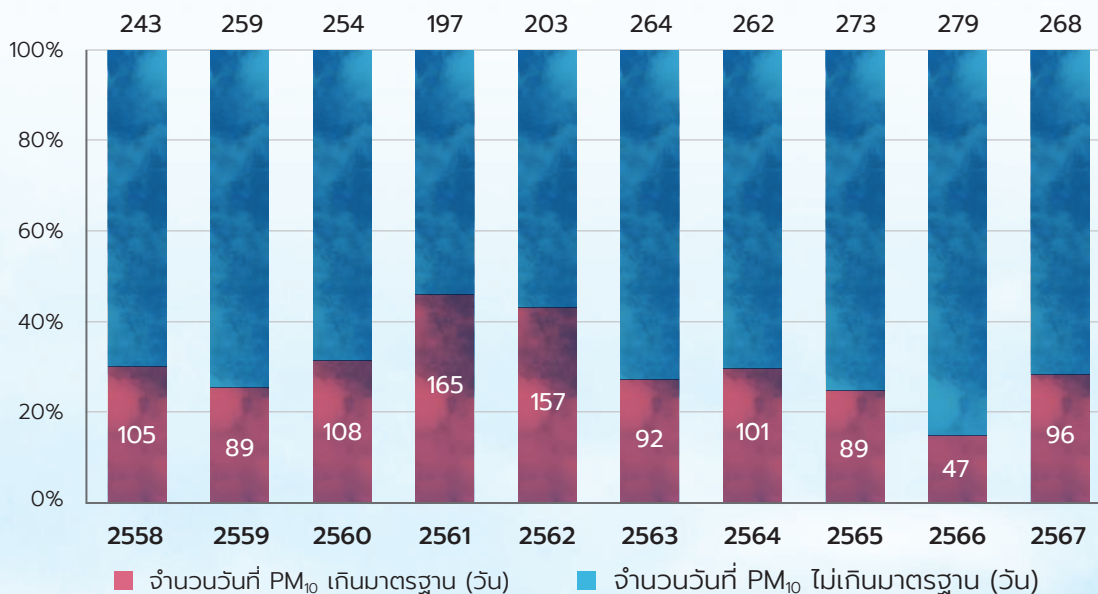
2. ฝุ่นละออง PM₁₀ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

พื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พบฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน หรือ ฝุ่นละออง PM₁₀ ในบรรยากาศโดยทั่วไปในเวลา 24 ชั่วโมง และค่าเฉลี่ยรายปีสูงเกินค่ามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคม – มีนาคม โดยสาเหตุหลักมาจากการพังกระเจาย ของฝุ่นละอองจากถนน การบรรทุกขนส่งในพื้นที่ โรงโม่บดหรือย่อยหิน โรงปูนซีเมนต์ โรงปูนขาวเหมืองหินในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงโดยในปี 2567 พบว่าฝุ่นละออง PM₁₀ มีค่าเฉลี่ยรายปีเท่ากับ 97 ไมโครกรัม ต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 25 (ปี 2566 เท่ากับ 77 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (รูปที่ 38) และมีจำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM₁₀ สูงเกินค่ามาตรฐานรวม 96 วัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 104 (ปี 2566 มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 47 วัน) (รูปที่ 39)

PM₁₀ (มคก./ลบ.ม.)

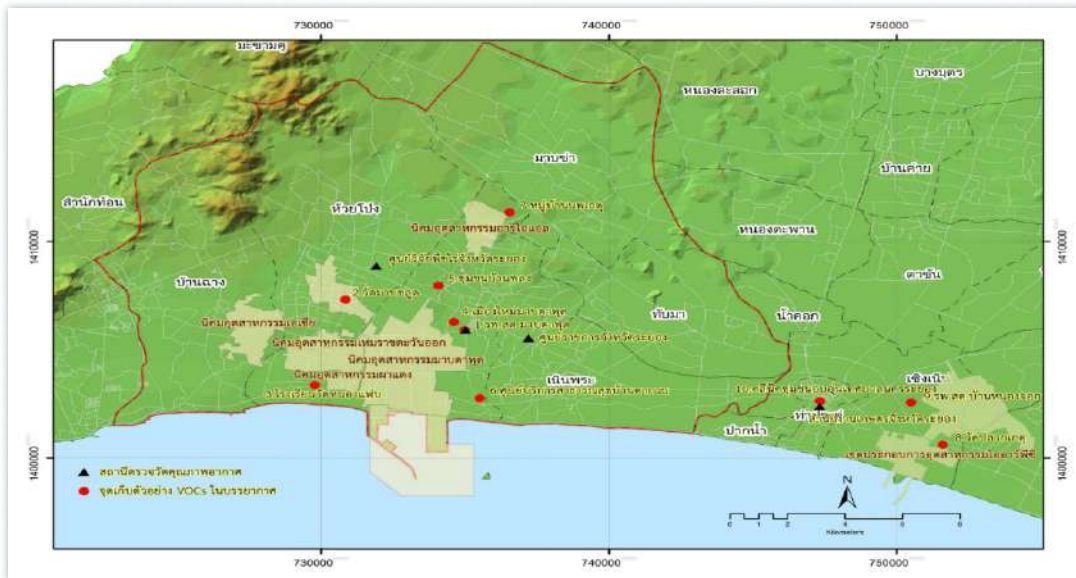
รูปที่ 38 ค่าเฉลี่ยรายปีของฝุ่นละออง PM₁₀ ในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ
ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

รูปที่ 39 จำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM₁₀ เกินค่ามาตรฐานในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ
ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

3. สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) พื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง

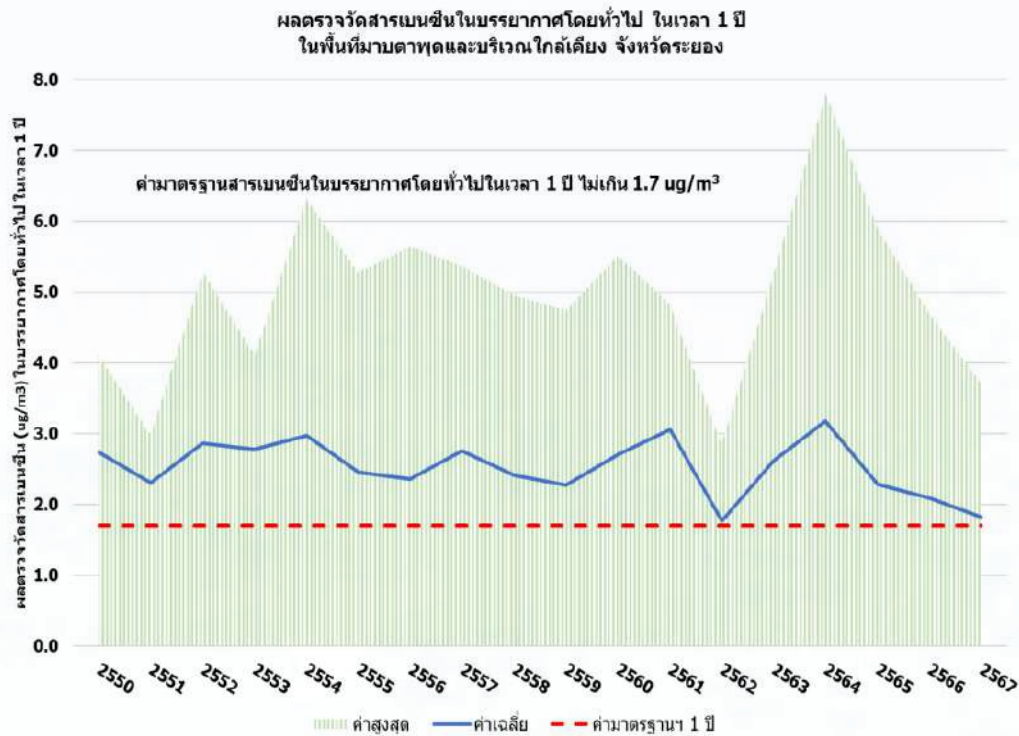
กรมควบคุมมลพิษ ดำเนินการติดตามตรวจสอบสถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในบรรยากาศโดยทั่วไปในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีจำนวน 11 สถานี ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมาบตาพุด วัดมาบชุต โรงเรียนวัดหนองแพบ เมืองใหม่มาบตาพุด ชุมชนบ้านพลง ศูนย์บริการสาธารณสุขบ้านตากวน ชุมชนเนินพยอม คลินิกชุมชนอบอุ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองจอก วัดปลวกเหตุ และค่ายมหาสุรสิงหนาท (รูปที่ 40)

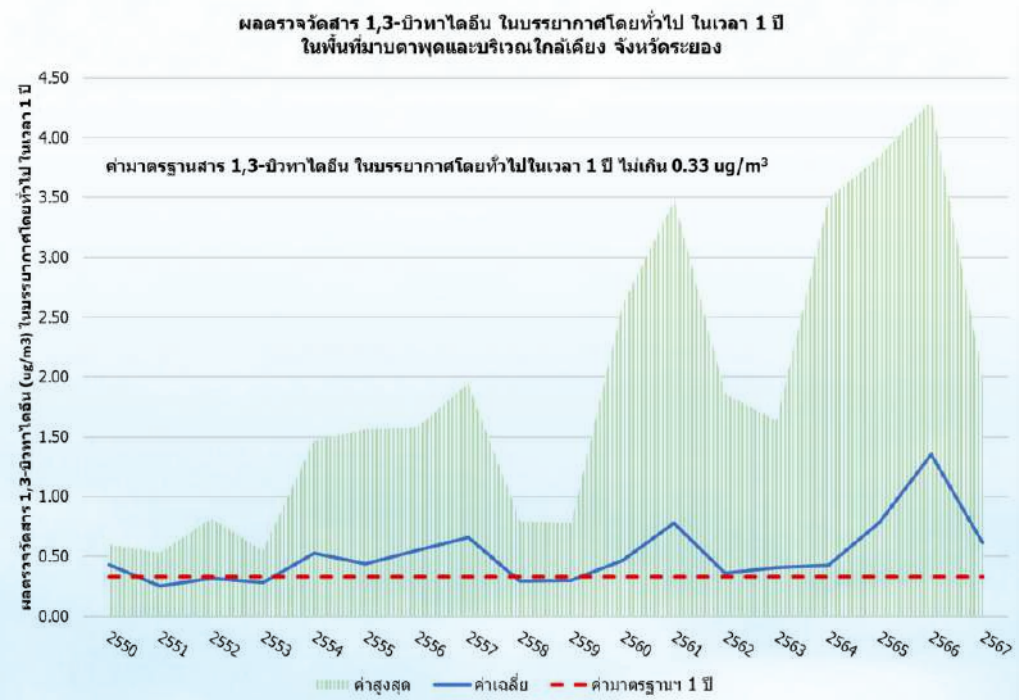
รูปที่ 40 แสดงจุดตรวจวัดสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศโดยทั่วไปในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง

สถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศโดยทั่วไปในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง ปี 2567 ส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปี 2566 โดยค่าเฉลี่ยรายปี 2567 ทั้งพื้นที่ พบสารเบนซีน มีค่า 1.8 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ปี 2566 มีค่า 2.1 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีไม่เกิน 1.7 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (รูปที่ 41) สาร 1,3-บิวทาไดอีน มีค่า 0.62 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ปี 2566 มีค่า 1.35 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีไม่เกิน 0.33 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (รูปที่ 42) และสาร 1,2-ไดคลอโรอีเทน มีค่า 0.22 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ปี 2566 มีค่า 0.21 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีไม่เกิน 0.4 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (รูปที่ 43)

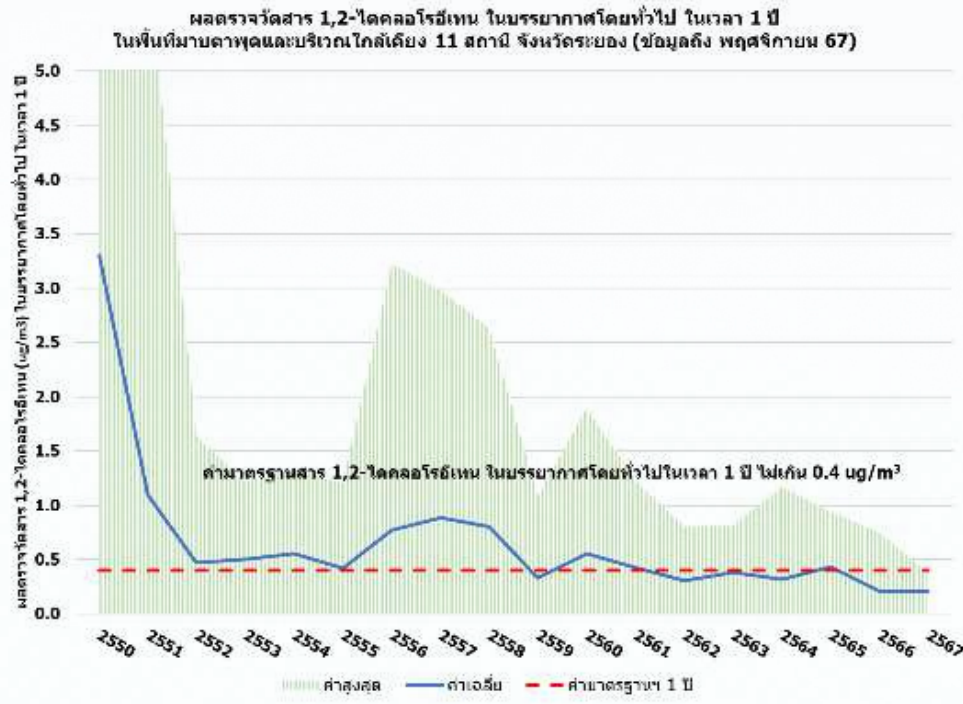
ส่วนค่าเฝ้าระวังสำหรับสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศโดยทั่วไปในเวลา 24 ชั่วโมง ในปี 2567 พบสารเบนซีน เกินค่าเฝ้าระวังฯ รวมจำนวน 1 ครั้ง ที่สถานีชุมชนบ้านพลง ในเดือนมิถุนายน 2567 โดยมีค่า 13 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ค่าเฝ้าระวังไม่เกิน 7.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) สาร 1,3-บิวทาไดอีน เกินค่าเฝ้าระวังฯ รวมจำนวน 4 ครั้ง ที่สถานีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมาบตาพุด 2 ครั้ง ในเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม 2567 และสถานีเมืองใหม่ 2 ครั้ง ในเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม 2567 โดยมีค่าอยู่ในช่วง 6 - 12 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ค่าเฝ้าระวังไม่เกิน 5.3 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) และสาร 1,2-ไดคลอโรอีเทน ไม่พบเกินค่าเฝ้าระวังฯ 24 ชั่วโมง (ค่าเฝ้าระวังไม่เกิน 48 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)

รูปที่ 41 ผลการตรวจวัดสารเบนซีนในบรรยากาศทั่วไป ในเวลา 1 ปี

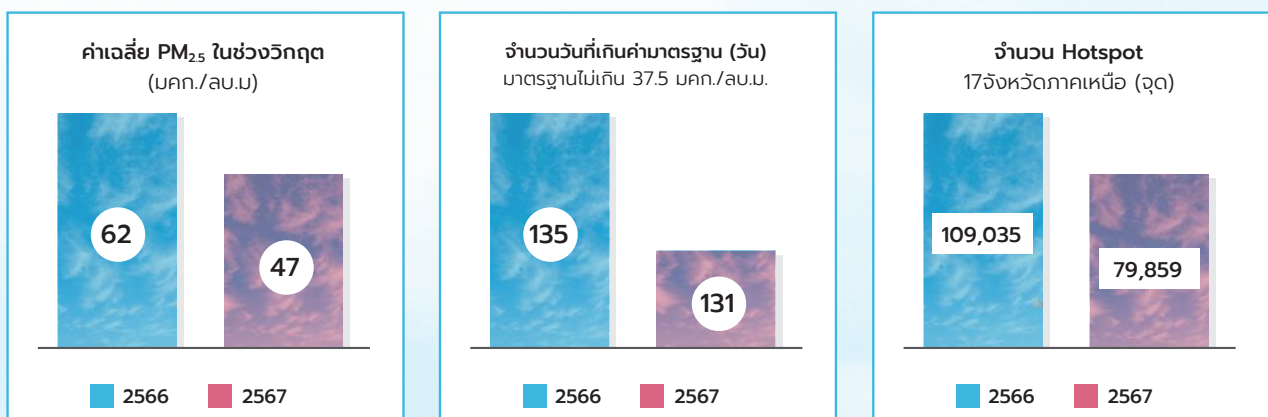
รูปที่ 42 ผลการตรวจวัดสาร 1,3-บิวทาไดอีน ในบรรยากาศทั่วไป ในเวลา 1 ปี

รูปที่ 43 ผลการตรวจวัดสาร 1,2-ไดคลอโรอีเทน ในบรรยากาศทั่วไป ในเวลา 1 ปี

4. พื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ

ในปี 2567 สถานการณ์คุณภาพอากาศมีแนวโน้มรุนแรงลดลง โดยในช่วงวิกฤตปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง (ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2567) พบว่า ฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่าเฉลี่ย 47 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) (ปี 2566 มีค่าเฉลี่ย 62 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 131 วัน (ปี 2566 มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 135 วัน) และมีจุดความร้อนสะสม (hotspot) จำนวน 79,859 จุด (ปี 2566 มีจุดความร้อนสะสม 109,035 จุด) (รูปที่ 44) โดยพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือมีพื้นที่เผาไหม้รวม 10.24 ล้านไร่ (เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 4.83) โดย 5 จังหวัดที่มีพื้นที่เผาไหม้สูงสุด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน (1,415,058 ไร่) ลำปาง (1,356,929 ไร่) ตาก (1,258,384 ไร่) เชียงใหม่ (1,023,134 ไร่) และนครสวรรค์ (944,877 ไร่) ตามลำดับ พื้นที่เผาไหม้ส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและป่าอนุรักษ์ จากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ทำกิน การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกในภาคเหนือเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน ทำให้การเตรียมพื้นที่เพาะปลูกและกำจัดเศษวัสดุทางการเกษตรส่วนใหญ่ใช้วิธีเผา การเผาในพื้นที่ป่าเพื่อล่าสัตว์และหาของป่า และการเผาในพื้นที่รอบป่าและลามเข้าสู่ป่าเกิดเป็นไฟป่า พื้นที่เผาไหม้รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เกษตร และเขตปฏิรูปที่ดิน (เขต ส.ป.ก.) ซึ่งมีการเผาเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกและกำจัดเศษวัสดุทางการเกษตร

รูปที่ 44 สถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} และจำนวนจุดความร้อนในภาคเหนือ เปรียบเทียบปี 2566 - 2567

5. หมอกควันภาคใต้

สถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ปี 2567 ภาพรวมมีสถานการณ์คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยในช่วงเฝ้าระวังสถานการณ์ (ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม - 31 ตุลาคม 2567) ในจังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พบว่า ผลการตรวจวัดฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เท่ากับ 10.4 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ไม่มีวันที่เกินมาตรฐาน โดยฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีค่าสูงสุด เท่ากับ 23.1 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2567

6. หมอกควันข้ามแดน

ปัญหามลพิษหมอกควันข้ามแดน เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนตอนบนหรืออนุภูมิภาคแม่โขง โดยมีสาเหตุหลักจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การเผาเศษวัสดุทางการเกษตร การเผาในพื้นที่ป่า และไฟป่า ซึ่งมักเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้ง ทำให้เกิดหมอกควันและฝุ่นละอองจำนวนมากลอยขึ้นสู่บรรยากาศและถูกกระแสลมพัดพาไปยังพื้นที่ใกล้เคียงหรือประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง โดยในปี 2567 สถานการณ์หมอกควันข้ามแดนโดยรวมมีความรุนแรงน้อยกว่าปี 2566 แต่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือซึ่งมักประสบกับปัญหาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน โดยมีสาเหตุหลักเกิดจากการเผาในที่โล่งจากภายในประเทศและจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาเฉพาะทางอาเซียนของประเทศสิงคโปร์ได้รายงานจำนวนจุดความร้อนที่เกิดขึ้นจากการเผาในที่โล่ง ในช่วงมกราคม - พฤศจิกายน ของประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคแม่โขง พบว่า ปี 2567 จำนวนจุดความร้อนลดลงจากปี 2566 ประมาณร้อยละ 12.5 และจุดความร้อนโดยรวมในภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ในปี 2567 ลดลงร้อยละ 44.3 เมื่อเทียบกับปี 2566

ผลกระทบ

ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ฝุ่นละออง PM_{10} ก๊าซโอโซน ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ เป็นปัญหามลพิษทางอากาศที่สำคัญ โดยมีแหล่งกำเนิดหลักมาจากการคมนาคมขนส่ง การเผาในที่โล่ง พื้นที่ป่า พื้นที่โล่ง ในชุมชน และการก่อสร้าง เป็นต้น สารมลพิษดังกล่าวสามารถเข้าสู่ร่างกายโดยการหายใจ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะ ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ซึ่งเป็นฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน สามารถแพร่กระจายเข้าสู่ถุงลมปอด ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจ และโรคปอดต่าง ๆ เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัวเกี่ยวกับหัวใจและปอด กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานการเฝ้าระวังรายงานสถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ที่รายงานผ่านระบบบริการสาธารณสุข ข้อมูลจากคลังข้อมูลสุขภาพ (Health Data Center : HDC) กระทรวงสาธารณสุข ระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม 2567 พบการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศทั้งหมด 12,006,695 ราย (คิดเป็นอัตราป่วย 18,469 ต่อแสนประชากร) โดยพบการเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคระบบทางเดินหายใจ 5,198,207 ราย (คิดเป็นอัตราป่วย 7,996 ต่อแสนประชากร) รองลงมาคือ โรคผิวหนังอักเสบ 2,590,178 ราย (คิดเป็นอัตราป่วย 3,984 ต่อแสนประชากร) โรคตาอักเสบ 2,047,033 ราย (คิดเป็นอัตราป่วย 3,149 ต่อแสนประชากร) กลุ่มโรคหัวใจหลอดเลือดและสมองอุดตันขาดเลือด 1,907,549 ราย (คิดเป็นอัตราป่วย 2,934 ต่อแสนประชากร) และมะเร็งปอด 263,517 ราย (คิดเป็นอัตราป่วย 405 ต่อแสนประชากร) ตามลำดับ นอกจากนี้ได้มีการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากการสัมผัสฝุ่นละอองและพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนผ่าน 4health $PM_{2.5}$ ที่เป็นการเฝ้าระวังเชิงรุกให้ประชาชนเฝ้าระวังอาการจากการสัมผัสฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) ด้วยตนเอง โดยผลการสำรวจระหว่าง 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2567 จำนวนผู้ตอบ 70,893 ราย พบว่า ร้อยละ 34.7 มีอาการที่เกี่ยวข้องกับการสัมผัส โดยอาการที่พบมากที่สุด คือ ระบบทางเดินหายใจ ร้อยละ 32.9 ระบบตา ร้อยละ 33.4 หูคอจมูก ร้อยละ 14.2 ระบบหัวใจและหลอดเลือด ร้อยละ 9.3 และผิวหนัง ร้อยละ 10.1 นอกจากนี้ ปัญหามลพิษทางอากาศยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาคการท่องเที่ยวในประเทศอีกด้วย

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ

1. พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1) กรุงเทพมหานคร ได้เตรียมพร้อมรับมือปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ในกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์) เป็นประธาน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี 2567 ภายใต้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกพิษด้านฝุ่นละออง” โดยบูรณาการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีมาตรการ ประกอบด้วย (1) มาตรการควบคุมแหล่งกำเนิด (จำกัดต้นตอ) ได้แก่ การตรวจวัดควันดำยานพาหนะ การตรวจสอบมาตรการลดฝุ่นสถานประกอบการ/โรงงานอุตสาหกรรมและการก่อสร้างทุกประเภท การควบคุมการเผาในที่โล่ง (2) มาตรการติดตามเฝ้าระวัง พยากรณ์คุณภาพอากาศล่วงหน้า รายงานและแจ้งเตือนประชาชนทราบเพื่อร่วมกันลดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดฝุ่น งดกิจกรรมกลางแจ้ง และป้องกันสุขภาพอนามัย และ (3) มาตรการดูแลป้องกันสุขภาพประชาชน โดยศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่และโรงพยาบาลให้บริการคลินิกมลพิษทางอากาศ นอกจากนี้ มีมาตรการดำเนินการตามแผนในระยะวิกฤต เมื่อ PM_{2.5} มีค่ามากกว่า 37.5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และมีมาตรการที่เข้มข้นขึ้น เมื่อฝุ่นละออง PM_{2.5} มีค่ามากกว่า 75 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน

2) กรุงเทพมหานครจัดทำโครงการลดฝุ่นเพื่อเชิญชวนให้ประชาชนมาเป็นแนวร่วมในการลดฝุ่น PM_{2.5} โดยการนำรถเข้าตรวจสอบสภาพ โดยโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มอบส่วนลดในการเปลี่ยนน้ำมันเครื่อง/ไส้กรองเพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยเริ่มดำเนินการเมื่อปี 2567 (18 ธันวาคม 2566 - 29 กุมภาพันธ์ 2567) มีรถเข้าร่วม 265,130 คัน

3) กรมการขนส่งทางบก ตรวจวัดควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารสาธารณะบนถนนสายหลักและสายรองทุกวัน รวมทั้งสถานีขนส่งผู้โดยสารและสถานประกอบการขนส่งโดยในช่วงที่มีค่าฝุ่นละอองสะสมในปริมาณสูงและดำเนินการร่วมกับกองบังคับการตำรวจจราจร กรุงเทพมหานคร และกรมควบคุมมลพิษ ตั้งจุดตรวจวัดควันดำทุกวัน บนถนนสายหลักและสายรองในเขตกรุงเทพมหานคร และ กรุงเทพมหานคร ตรวจวัดควันดำรถบรรทุก ณ สถานีที่ต้นทาง ได้แก่ แพลนท์ปูน บริเวณไซต์งานก่อสร้าง และสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร

2. พื้นที่หน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี

- 1) ติดตามตรวจสอบและกำกับดูแลแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองอย่างเข้มงวด ได้แก่ โรงโม่ บด หรือย่อยหิน โรงงานปูนซีเมนต์ และโรงงานผลิตปูนขาว ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หน้าพระลานและพื้นที่ใกล้เคียง ตรวจสอบ/ตรวจจัดการระบายฝุ่นละอองในรูปของเขม่าควันดำ ยานพาหนะที่สัญจรผ่านถนนสายหลักในพื้นที่ โดยกรมควบคุมมลพิษร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต 6 นครราชสีมา และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี
- 2) สื่อสารข้อมูล แจ้งเตือนและเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ผ่านกลุ่มไลน์ “รวมใจหน้าพระลานสู้ฝุ่น” ซึ่งสมาชิกในกลุ่มประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงานในจังหวัดสระบุรี ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่
- 3) ถอดบทเรียน (After Action Review: AAR) การป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน เพื่อทบทวนแนวทางการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค หาแนวทาง/มาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในปีถัดไป
- 4) ขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองผ่านกลไกของคณะกรรมการ/คณะทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) เทศบาลตำบลหน้าพระลาน และองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน ดำเนินการทำความสะอาดถนนโดยรถกวาดตูดฝุ่น และใช้รถฉีดพ่นละออง วันละ 2 - 4 ครั้ง จัดกิจกรรมเพื่อณรงค์และส่งเสริมความร่วมมือประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง/การจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรม Big Cleaning Day การปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียว เป็นต้น
- 6) ผู้ประกอบการในพื้นที่ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ ในการดำเนินการตามมาตรการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบกิจการ
- 7) การจัดการฝุ่นละอองฟุ้งกระจายจากถนนและการจราจร แขวงทางหลวงสระบุรี ได้ดำเนินการปรับปรุงผิวทางและเปลี่ยนผิวไหล่ทาง ถนนหมายเลข 3358 (หน้าพระลาน - หอนงจาน) จากแอสฟัลต์เป็นคอนกรีต สำนักงานขนส่งจังหวัดสระบุรี และสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ตั้งจุดตรวจจับรถยนต์ควันดำและรถบรรทุกทุกปิดไม่ปิดคลุม บริเวณริมถนนสายหลักและสายรองในพื้นที่
- 8) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ร่วมกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี ดำเนินการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพประเด็นฝุ่นละออง (Health Profile) ในระดับพื้นที่จังหวัดสระบุรี จัดทำแนวทางการดำเนินงานเพื่อจัดการเชิงกรรมสิ่งแวดล้อมให้กับโรงพยาบาลสระบุรี และโรงพยาบาลพระพุทธบาท ดำเนินโครงการสื่อสารและสร้างความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันและลดผลกระทบทางสุขภาพจากฝุ่นละอองให้กับประชาชนและนักเรียนในพื้นที่

3. พื้นที่หมอกควันพม่า อับหวัตระยอง

- 1) วิเคราะห์/ทบทวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหา และจัดทำแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง ปี 2567
- 2) ติดตามตรวจสอบสถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) พื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง จำนวน 11 สถานีอย่างต่อเนื่อง สื่อสารข้อมูลและแจ้งเตือนสถานการณ์ให้จังหวัด หน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเฝ้าระวัง ควบคุม และกำกับดูแลสถานประกอบการในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ผ่านกลไกของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดระยองและหน่วยงานราชการจากส่วนกลาง อาทิ คณะอนุกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้ คณะกรรมการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา คณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ คณะอนุกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง คณะกรรมการกำกับแผนปฏิบัติการป้องกัน แก้ไข และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA Monitoring) ของโรงงานในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด และบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง คณะทำงานศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมสารเบนซีน และสาร 1,3-บิวทาไดอิน ในบรรยากาศบริเวณริมรั้ว โรงงานในกลุ่มนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรืออุตสาหกรรมพื้นที่มาบตาพุด
- 4) แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ด้านมลพิษ และการปฏิบัติเหตุฉุกเฉินด้านมลพิษในพื้นที่ เช่น การตรวจสอบมลพิษ ทางอากาศจากกรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้จากโกดังเก็บสารเคมีและวัตถุดิบอันตราย และโรงงานผลิตกระดาษในพื้นที่อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานผลิตพลาสติกและเคมีภัณฑ์ ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และกรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานผลิตและผลิตภัณฑ์จากเหล็ก ในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมดับบลิวเอชเอ ระยอง อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
- 5) ดำเนินการตรวจสอบมลพิษทางอากาศและเสียงจากแหล่งกำเนิด ได้แก่ การระบายมลพิษจากยานพาหนะในพื้นที่จังหวัดระยอง การติดตามตรวจสอบ ลงพื้นที่สำรวจจุดตรวจวัด และให้ข้อเสนอแนะแก่โรงงานกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม ในการปฏิบัติตามประกาศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากโรงงานกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567

4. พื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ

- 1) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบนโยบายเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี 2567 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2566 ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เฉลิมพระเกียรติ 7 รอบ พระชนมพรรษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้แนวทาง/มาตรการ ในการควบคุมฝุ่นละอองในเขตเมือง การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่ป่า และการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน พร้อมทั้งมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป
- 2) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2566 อนุมัติโครงการสนับสนุนเกษตรกรชาวไร่อ้อยตัดอ้อยสดคุณภาพดีเพื่อลดฝุ่น PM_{2.5} ในฤดูการผลิตปี 2566/2567 ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ โดยมีอัตราการจ่ายเงินสนับสนุนเกษตรกรชาวไร่อ้อยตามโครงการฯ ในอัตราไม่เกิน 120 บาทต่อตัน เพื่อให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยสามารถดำเนินการเก็บเกี่ยวอ้อยสดคุณภาพดี และนำไปแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มีข้อจำกัด ที่ทำให้เกิดการลักลอบเผาอ้อย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดฝุ่น PM_{2.5} โดยผลดำเนินงานสามารถลดอ้อยไฟไหม้เข้าหีบ เหลือ ร้อยละ 29.6 ซึ่งลดลง ร้อยละ 3.2 จากปีก่อนหน้า
- 3) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัดเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ และศูนย์ปฏิบัติการดับไฟป่า เพื่อเป็นกลไกเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระดับนโยบายสู่ระดับพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาและบังคับใช้กฎหมายเชิงพื้นที่ การเฝ้าระวัง แจ้งเตือนภัย สร้างการรับรู้ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- 4) จัดตั้งศูนย์สื่อสารการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.) เพื่อคาดการณ์และแจ้งเตือนสถานการณ์ ฝุ่นละอองล่วงหน้า 7 วัน และยกระดับการสื่อสารสู่สาธารณะ

5) ดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคที่เกิดจาก PM_{2.5} ตามมาตรการด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีหมอกควัน และฝุ่นละอองขนาดเล็ก ปี 2567 และเมื่อค่า PM_{2.5} จะสูงเกินมาตรฐานได้ยกระดับมาตรการปฏิบัติการเพื่อคุ้มครองสุขภาพประชาชน โดยผลการดำเนินงานในพื้นที่หมอกควัน 17 จังหวัดภาคเหนือ พบว่า ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันตนเองเพิ่มขึ้น กลุ่มเสี่ยงได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง การจัดการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ได้แก่ การจัดเตรียมห้องปลอดฝุ่นในสถานบริการสาธารณสุขและสถานที่ที่มีกลุ่มเสี่ยง การสนับสนุนมุ้งสู้ฝุ่นให้แก่กลุ่มเสี่ยง เปิดคลินิกมลพิษในโรงพยาบาล เปิดคลินิกมลพิษออนไลน์ เปิดศูนย์ตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PHEOC) และมอบสิ่งของสนับสนุนการป้องกันฝุ่นละออง PM_{2.5} หน้ากาก N95 ให้กับหน่วยงานสาธารณสุขระดับอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน และสาธารณสุขอำเภอ เพื่อให้บริการกับประชาชนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่

6) จัดทำแผนเผชิญเหตุป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง PM_{2.5} บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้ดำเนินการตามมาตรการเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันและฝุ่นละออง PM_{2.5} (ตั้งแต่การเตรียมพร้อมก่อนเกิดภัย การแก้ไขปัญหาห้วงระหว่างเกิดภัย และการฟื้นฟูหลังเกิดภัย)

7) จังหวัดออกประกาศเพื่อกำหนดเขตควบคุมไฟป่า กำหนดช่วงเวลาห้ามเผาเด็ดขาดและช่วงเวลาบริหารจัดการเชื้อเพลิง ขอความร่วมมือห้ามเผา จังหวัดได้แจ้งทุกส่วนราชการ ทุกอำเภอให้แจ้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัด ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านในท้องที่รับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด ติดประกาศ/ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบและปฏิบัติตามไป

8) การจัดการไฟในป่า ได้เตรียมการล่วงหน้าเพื่อรับสถานการณ์ ระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อดำเนินมาตรการป้องกันลดฝุ่นละออง PM_{2.5} ทั้งระบบ โดยใช้มาตรการ “ตรึงพื้นที่ ตรวจพบไฟให้เร็วขึ้น ให้มีจุดเฝ้าระวังในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า ในทุกพื้นที่ป่าจัดระเบียบการเก็บหาของป่าโดยอนุญาตเฉพาะคนในพื้นที่ผ่านการลงทะเบียนรายบุคคลในพื้นที่และปิดป่าเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง” โดยก่อนห้วงฤดูไฟป่า ให้มีการจัดการเชื้อเพลิงในห้วงเวลาที่เหมาะสม ให้ตั้งจุดเฝ้าระวังเพื่อกระจายกำลังเจ้าหน้าที่ในการเฝ้าป่า โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีจุดตรวจ/จุดสกัด เพื่อมิให้เกิดการลักลอบเผาป่า และเมื่อเข้าสู่ห้วงฤดูไฟป่า มีผู้บัญชาการเหตุการณ์ในระดับพื้นที่มีกำลังพลและเครื่องมือพร้อมปฏิบัติในการดับไฟป่า และสามารถสับเปลี่ยนกำลังระดมพลช่วยกันดับไฟป่าได้อย่างทันท่วงที โดยผ่าน warroom ระดับพื้นที่ และตั้งหมู่บ้านเครือข่ายดับไฟป่ามาร่วมในการดับไฟป่า

9) สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่า โดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ออกประกาศที่ 9/2567 เรื่อง มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2567 โดยให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชนที่สนับสนุนและมีส่วนร่วมดำเนินโครงการด้านการจัดการป่าและการลดปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} อย่างยั่งยืน เช่น การก่อสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น การสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ดับไฟป่า การฝึกอบรมด้านการป้องกันและควบคุมไฟป่า เป็นต้น ปัจจุบันมีภาคเอกชนให้การสนับสนุนในพื้นที่ป่าชุมชน จำนวน 2 โครงการ รวม 40 ป่าชุมชน

10) การออกประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขอรับรองกระบวนการผลิตข้าวโพดเมล็ดแห้งแบบไม่เผา เพื่อลดปัญหาฝุ่น PM_{2.5} (PM_{2.5} Free Plus) พ.ศ. 2567 เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2567 เพื่อควบคุมการเผาในขั้นตอนการผลิตข้าวโพดเมล็ดแห้ง ปัจจุบันมีการดำเนินโครงการนำร่องในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดพะเยา

11) การประกาศหลักเกณฑ์และแนวทางการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วย เงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 และประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563 ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจังหวัดสามารถนำไปพิจารณาประกาศเขตฯ และดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบต่อไปได้

12) รายงานข้อมูลจุดความร้อน (Hotspot) ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน): GISTDA ดาวเทียม Suomi ระบบ VIIRS เว็บไซต์ ผ่านเว็บไซต์ <http://fire.gistda.or.th/download.html> ค่าคุณภาพอากาศ (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ของกรมควบคุมมลพิษทุกวันผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน AIR4THAI และปริมาณอ้อยสดและอ้อยลวกของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายทุกวันผ่านเว็บไซต์ www.ocsb.go.th

13) บูรณาการอากาศยานเฮลิคอปเตอร์ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย เพื่อควบคุมไฟในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลาดชันและเข้าถึงได้ยาก

5. หมอกควันภาคใต้

- 1) ติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศเพื่อเฝ้าระวังสถานการณ์ฝุ่นละอองในพื้นที่ภาคใต้อย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ข้อมูลคุณภาพอากาศผ่านทางช่องทางต่าง ๆ
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการจัดเตรียมกำลังพล เครื่องมือและอุปกรณ์ในการดับไฟ ทำแนวกันไฟ กำหนดเขตควบคุมไฟป่า และกำหนดมาตรการในเขตควบคุมไฟป่า ลาดตระเวนป้องกันไฟป่า บริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่ป่า
- 3) ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เชิงรุกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย จัดทำป้ายดัชนีความรุนแรงไฟ (Fire weather index) เพื่อเป็นข้อมูลแจ้งเตือน การแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่

6. หมอกควันข้ามแดน

- 1) การแจ้งเตือนและประสานงานปัญหาหมอกควันข้ามแดนระหว่างประเทศ

ในช่วงเดือนมกราคม และกุมภาพันธ์ 2567 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดนในพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคกลาง ประเทศไทยจึงได้มีหนังสือลงวันที่ 9 มกราคม และวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2567 ถึงสำนักเลขาธิการอาเซียน เพื่อขอให้ประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคแม่โขงยกระดับมาตรการในการลดจุดความร้อน นอกจากนี้ในเดือนมีนาคม และเมษายน 2567 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดนในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก ประเทศไทยจึงได้มีหนังสือลงวันที่ 4 มีนาคม 2567 และ 22 เมษายน 2567 ถึงสำนักเลขาธิการอาเซียน เพื่อขอให้ประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคแม่โขงยกระดับมาตรการในการลดจุดความร้อน

- 2) ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนระหว่าง 3 ประเทศ (ราชอาณาจักรไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา)

ราชอาณาจักรไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ได้ดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนร่วมกันมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี ซึ่งที่ผ่านมา ประเทศไทยได้สนับสนุนให้ความช่วยเหลือในการตรวจวัดคุณภาพอากาศ การฝึกอบรม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดับไฟป่า การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อเฝ้าระวังและคาดการณ์คุณภาพอากาศ และที่สำคัญที่สุดคือการริเริ่ม “ยุทธศาสตร์ฟ้าใส” จากการริเริ่ม “ยุทธศาสตร์ฟ้าใส” เมื่อปี 2566 ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนสำหรับปี 2567 - 2573 และได้มีการรับรองแผนปฏิบัติการร่วมกัน เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2567 โดยได้เปิดตัวแผนปฏิบัติการร่วมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน ภายใต้ยุทธศาสตร์ฟ้าใส (พ.ศ. 2567 - 2573) เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567 ณ ประเทศไทย ซึ่งแผนปฏิบัติการร่วมฯ มีกรอบการดำเนินงานหลักที่สำคัญ ได้แก่ การควบคุมและดับไฟจากการเผาในที่โล่ง การคาดการณ์และติดตามตรวจสอบสถานการณ์หมอกควัน การจัดการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับปัญหาหมอกควันข้ามแดนของกฎหมายแต่ละประเทศ โดยการประชุมครั้งนี้เป็นก้าวสำคัญที่จะนำแผนปฏิบัติการร่วมฯ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนระหว่างสามประเทศอย่างเป็นทางการต่อไป

- 3) การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคแม่โขง

ในการประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม 5 ประเทศเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคแม่โขงครั้งที่ 13 (13th MSC Mekong) ประกอบด้วย ราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จัดขึ้น ณ เมืองเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา ที่ประชุมได้พิจารณาการตั้งเป้าหมายลดจุดความร้อนในอนุภูมิภาคแม่โขงในแผนปฏิบัติการเชียงราย (Chiang Rai 2017 Plan of Action) โดยประเทศไทยได้เสนอให้ตั้งเป้าหมายลดจุดความร้อนเพิ่มขึ้นในปี 2569 - 2573 ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบร่วมกันในการขยายเป้าหมายในการลดจุดความร้อนรายปีจนถึงปี 2573 และจะพิจารณาตัวเลขเป้าหมายรายปีในการประชุม 14th MSC Mekong ที่จะจัดขึ้น ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปี 2568 เพื่อเป็นเป้าหมายร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันในอนุภูมิภาคแม่โขงเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

4) การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนในภูมิภาคอาเซียน และอาเซียนตอนล่าง

ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 25 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมอวานี ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันจากหมอกควันข้ามแดนร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนตอนล่าง ประกอบด้วย ประเทศไทย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย และเนการาบรูไนดารุสซาลาม โดยมีสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต เข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ ในที่ประชุมประเทศไทยร่วมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเครื่องมือและกลไกต่าง ๆ อาทิ การขยายการวิเคราะห์และรายงานพื้นที่เผาไหม้ในภูมิภาคอาเซียน การใช้งานระบบคาดการณ์ความเสี่ยงการเกิดไฟจากไฟฟ้าที่เกิดจากการเผาพืช (FDRS) การจัดตั้งเครือข่ายฝึกอบรมด้านการจัดการไฟและหมอกควันในภูมิภาคอาเซียนตอนล่าง (RHTN) เพื่อพัฒนาการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประเทศภาคีต่อข้อตกลงอาเซียน เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 19 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2567 ณ โรงแรมรอยัล ออคิด เชอราตัน กรุงเทพมหานคร โดยที่ประชุมตกลงร่วมกันในการดำเนินการติดตามและประเมินผลของโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควัน ฉบับที่ 2 ปี 2566 - 2573 โดยมีเป้าหมายในปี 2573 ให้ปัญหาหมอกควันในภูมิภาคอาเซียนจะต้องลดลงอย่างต่อเนื่อง มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมงไม่เกิน 37.5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และ $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 1 ปี ไม่เกิน 15 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยให้สำนักเลขาธิการอาเซียน และศูนย์ประสานงานอาเซียน เพื่อควบคุมมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ACC THPC) ทหาร่วมกับประเทศสมาชิกในการจัดทำข้อมูล เช่น ค่า $PM_{2.5}$ ของแต่ละประเทศ จำนวนการเกิดไฟและพื้นที่ที่ถูกเผา การติดตามและประเมินผลระดับประเทศ เช่น ผลการดำเนินมาตรการของแต่ละประเทศ ในการควบคุมการเผาในที่โล่ง ดัชนีพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้ ดัชนีสภาพอากาศที่เกิดไฟไหม้ การประเมินปริมาณเชื้อเพลิง การวิเคราะห์ความถี่ในการลาดตระเวน นอกจากนี้ ที่ประชุมยังตกลงร่วมกันในการจัดทำแนวทางการวิเคราะห์แผนที่ถูกเผาไหม้เพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศสมาชิกอาเซียนในการทำแผนที่ และใช้ในการบรรเทาปัญหาการเผาในที่โล่งและประเมินการบรรลุผลตามเป้าหมายของโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควันฉบับที่ 2 ด้วย

งานเปิดตัวแผนปฏิบัติการร่วมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน
ภายใต้ยุทธศาสตร์ฟ้าใส (พ.ศ. 2567 – 2573) เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567 ณ ประเทศไทย

การประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม 5 ประเทศ เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ในอนุภูมิภาคแม่โขง ครั้งที่ 13 (13th MSC Mekong) ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา

การประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 25 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมอวานี ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร

การประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 25 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมอวานี ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการคุณภาพอากาศ

1. ระยะสั้น

1.1 ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับสารเบนซีน และสาร 1,3-บิวทาไดอิน รวมทั้งมลสารทางอากาศอื่น ๆ ในพื้นที่มาบตาพุด เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบายในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลสถานการณ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการดูแลสุขภาพคุณภาพสิ่งแวดล้อม

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

1.2 ยกกระดับมาตรฐานของสถานประกอบการให้สูงขึ้น โดยเน้นการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานให้เข้าสู่มาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว (Green Mining) และโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานให้มีมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR - DPIM) ที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

1.3 เร่งสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อช่วยลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดและป้องกันตนเองจาก PM_{2.5} ผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอนามัย

1.4 ผลักดันและส่งเสริมนวัตกรรม เพื่อดูแลสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง (เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ และ ผู้ที่มีโรคประจำตัว) เช่น ห้องปลอดฝุ่น มุ้งสูฝุ่น เป็นต้น

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอนามัย

1.5 ศึกษาสัดส่วนฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ต่อฝุ่นละอองรวม (TSP) ที่ระบายจากปล่องระบายอากาศของโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการหรือเสนอแนวทางป้องกันและลดการเกิดปัญหาฝุ่นละอองจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการเผาไหม้เชื้อเพลิง รวมถึงแนวทางการเลือกใช้เทคโนโลยีระบบบำบัดที่เหมาะสม เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

1.6 ผลักดันการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาดในภาคอุตสาหกรรม ผ่านการสนับสนุนให้เกิดโครงการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ชนิดติดตั้งบนหลังคา โดยปรับปรุงร่างกฎกระทรวง กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดยกเว้นให้การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคาหรือ Solar Rooftop ทุกกำลังการผลิตไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานและไม่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เพื่อเป็นการลดต้นทุนค่าไฟฟ้า ส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรม และภาคธุรกิจใช้พลังงานสะอาด พัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

1.7 สนับสนุนการลงทุนและเพิ่มจำนวนสถานีอัดประจุไฟฟ้าให้มีความครอบคลุมและเพียงพอมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของคณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ สร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้นยานยนต์ไฟฟ้า และช่วยลดปัญหาฝุ่นละออง โดยเฉพาะ PM_{2.5} ในภาคคมนาคมขนส่งของประเทศไทย

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

2. ระยะยาว

2.1 กำหนดแผนและแนวทางการปลดระวางการใช้งานรถราชการที่มีอายุมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

2.2 พิจารณาปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการตรวจสภาพรถยนต์เพื่อให้สะท้อนการปล่อยมลพิษจริงที่เกิดจากการใช้งานบนท้องถนน

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมการขนส่งทางบก

เบื้องต้น

“การเปิดศูนย์สื่อสารการแก้ไขปัญหา มลพิษทางอากาศ (ศกพ.)”

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2567 ณ อาคารกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายประเสริฐ จันทรรวงทอง รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายจตุพร บุรุษพัฒน์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายรัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่ากรุงเทพมหานคร และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมเปิดศูนย์สื่อสารการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.) เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวัง คาดการณ์ แจ้งเตือนประชาชนและส่งข้อมูลให้กับหน่วยงาน และศูนย์ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการป้องกันรับมือ และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ สื่อสารและสร้างการรับรู้ให้เข้าถึงหน่วยงานราชการ เครือข่ายพันธมิตร สื่อมวลชน และประชาชนทุกช่องทาง เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เพื่อให้การแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศมีประสิทธิภาพสูงสุด

เบื้องต้น

“มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง”

ในช่วงไตรมาสที่ 4 ของ ปี 2567 กรมควบคุมมลพิษ ได้เตรียมการรับมือสถานการณ์ฝุ่นละอองที่จะเกิดขึ้น ในปี 2568 โดยได้จัดทำมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี 2568 พร้อมกลไกการบริหารจัดการ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2567 โดยมาตรการดังกล่าว กำหนดขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด ประกอบด้วย การเตรียมการรับมือล่วงหน้าให้เร็วขึ้น วิเคราะห์จัดทำพื้นที่เสี่ยงการเผาเสี่ยงฝุ่น (Risk Map) ควบคุมพื้นที่แบบมุ่งเป้ากลุ่มป่าแปลงใหญ่ รอยต่อไฟ ยึดพื้นที่ที่มีปัญหาเพื่อยกระดับปฏิบัติการของภาครัฐแบบข้ามเขตปกครอง บริหารไฟในพื้นที่เกษตรช่วงการเก็บเกี่ยว ภายใต้ระบบการลงทะเบียน ให้รางวัลกับคนทำดีเพื่อสร้างแรงจูงใจ บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้กระทำผิดตามหลัก Polluter Pays Principle ใช้หลักการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านก่อนเริ่มหมอกควันข้ามแดนมีระบบงบประมาณที่ยืดหยุ่น ใช้การสื่อสารที่รวดเร็ว ตรงประเด็น ทันเหตุการณ์ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย มีตัวชี้วัดที่คำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชน ทั้งนี้ มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี 2568 มีการวางแผนปฏิบัติในระดับประเทศ ระดับกลุ่มพื้นที่ (Cluster) และระดับจังหวัด

■ การกำหนดพื้นที่และเป้าหมาย โดยลดพื้นที่เผาไหม้พื้นที่ป่า ร้อยละ 25 พื้นที่เกษตร ร้อยละ 10 - 30 ควบคุมฝุ่นจากยานพาหนะและโรงงานให้ปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ ในพื้นที่เมือง ร้อยละ 100 และลดค่าเฉลี่ย $PM_{2.5}$ ลงร้อยละ 5 - 15 ควบคุมค่าเฉลี่ย $PM_{2.5}$ 24 ชั่วโมงสูงสุดเฉลี่ยไม่เกินค่าที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และลดจำนวนวันที่ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานลง ร้อยละ 5 - 10

■ การปฏิบัติการภายใต้มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี 2568 สรุปดังนี้

1) ระยะเวลาเตรียมการ จัดทำแผนที่เสี่ยงการเผา Risk Map แผนปฏิบัติการจัดการไฟป่าตามห่วงเวลา แผนบริหารจัดการเชื้อเพลิง ข้อมูลพื้นที่ทำการเพาะปลูกเสี่ยงเผาและข้อมูลเกษตรกรรายจังหวัด

2) การจัดการไฟในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ โดยตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด/จุดเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง ชุดดับไฟป่า บริหารจัดการเชื้อเพลิง ประกาศจำกัดการเข้าพื้นที่ป่าและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชุมชนโดยไม่เผา รวมถึงพื้นที่เกษตรกรรมในที่ดินของรัฐ และมุ่งเน้นการเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว

3) การจัดการไฟในพื้นที่เกษตร โดยประกาศขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่จำเป็นต้องใช้ไฟและบริหารจัดการไฟในพื้นที่เกษตรเท่าที่จำเป็นและมีการควบคุม ควบคุมอ้อยไฟไหม้เข้าโรงงาน หากฝ่าฝืนถูกบังคับใช้กฎหมาย ตัดสิทธิความช่วยเหลือจากภาครัฐ ไม่ให้สิทธิหรือเพิกถอนสิทธิ ส.ป.ก./นิคมสหกรณ์ กับเกษตรกรที่ไม่ร่วมมือ ช่วยเหลือเกษตรกรปรับปรุงรูปแบบการผลิต และออกมาตรการสิทธิและประโยชน์ให้เกษตรกรที่ไม่เผา

4) การควบคุมฝุ่นละอองในเขตเมือง ออกประกาศห้ามรถบรรทุกขนาดใหญ่เข้าเขตเมืองช่วงวิกฤต สนับสนุนการเดินทางโดยขนส่งสาธารณะ มีนโยบายปรับลดอัตราค่าโดยสารในช่วงวิกฤต เร่งรัดเปลี่ยนรถ ขสมก. เป็นรถไฟฟ้า ตรวจจับรถยนต์ควันดำ รถบรรทุก พื้นที่ก่อสร้าง ผู้ทำผิดวินัยจราจร โดยปรับสูงสุด ตรวจบังคับใช้กฎหมายโรงงานและสถานประกอบกิจการอย่างเข้มงวด ควบคุม/จับกุม ผู้ลักลอบเผาในเขตชุมชนและริมทาง

5) การจัดการหมอกควันข้ามแดน ส่งเสริมการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรแบบไม่เผา จัดการหารีกระดับรัฐมนตรี ก่อนเริ่มฤดูหมอกควัน ตั้งศูนย์ข้อมูลและศูนย์บัญชาการเฝ้าระวัง ควบคุมและดับไฟ ในประเทศเพื่อนบ้าน

6) การบริหารจัดการภาพรวม ของบกลางสนับสนุนการดำเนินงาน ให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชน ยกระดับการบังคับใช้กฎหมาย ประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ PM_{2.5} มีนโยบาย Work From Home ดำเนินมาตรการด้านสาธารณสุขที่เข้มข้น ยกระดับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งระดับประเทศ ระดับจังหวัด พื้นที่เสี่ยง และในช่วงเวลาวิกฤต

■ กลไกการบริหารจัดการ

นายกรัฐมนตรีลงนามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการเพื่อการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 421/2567 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 โดยมีนายประเสริฐ จันทรรวงทอง รองนายกรัฐมนตรีซึ่งกำกับดูแลกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธาน ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทาง มาตรการ อำนวยการ มอบหมาย ควบคุมกำกับประสานงานและติดตามการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการบริหารจัดการระดับชาติ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับภาค และศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ระดับจังหวัด เพื่อเป็นกลไกการบริหารจัดการระดับพื้นที่

เมือง Low Emission Zone

- ห้ามรถบรรทุกขนาดใหญ่เข้าเมืองช่วงวิกฤตฝุ่น
- ปรับลดอัตราค่าโดยสาร/ลดราคาตั๋วจอดแล้วจร ขึ้นรถสาธารณะ
- เปลี่ยนรถ บขมก. เป็นรถไฟฟ้า
- เข้มงวดตรวจสอบ/ตรวจจับรถยนต์ควันดำ
- ตรวจเข้มสถานประกอบการ
- เผาระวัง/จับกุม ผู้ลักลอบเผาสองข้างทาง

ป่า 14 Clusters

ลดพื้นที่เผาไหม้ ร้อยละ 25 (จากปี 2567)

- จัดทำแผนที่เสี่ยงเผา/แผนปฏิบัติการไฟป่า
- จัดทำแผนบริหารจัดการเชื้อเพลิงที่ระบุพื้นที่และระยะเวลา
- จัดชุดปฏิบัติการ/ตั้งจุดตรวจ/ตั้งจุดสกัด / จำกัดการเข้าพื้นที่ป่า
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชุมชนโดยไม่เผา
- BOI สนับสนุนให้ภาคเอกชน มีส่วนร่วมการจัดการดับไฟป่า / ลงทุนในการปรับเปลี่ยนการปลูกพืช
- แจ้งเตือน/เพิกถอนสิทธิ์ผู้ฝ่าฝืน

มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี 2568

ผลลัพธ์ค่าเฉลี่ย 24 ชม. สูงสุดต้องไม่เกิน 17 จังหวัดภาคเหนือ : ไม่เกิน 150 มก./ลบ.ม. ภาคอื่น ๆ / กทม. และปริมณฑล : ไม่เกิน 75 มก./ลบ.ม.

เกษตร

ควบคุมพื้นที่เผาไหม้ ลดลงร้อยละ 10 - 30

บริหารจัดการเชื้อเพลิง

- จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกที่เสี่ยงต่อการเผา/ข้อมูลเกษตรกรแยกรายจังหวัด
- ขึ้นทะเบียนเกษตรกร/พื้นที่ที่ต้องใช้ไฟ
- บริหารจัดการไฟตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
- ให้สิทธิประโยชน์กับเกษตรกรผลิตสินค้าไม่เผา
- ตัดสิทธิ์/เพิกถอนสิทธิ์ ส.ป.ก./นิคมสหกรณ์ หากไม่ร่วมมือ
- ควบคุมปริมาณอ้อยไฟไหม้เข้าโรงงาน
- BOI สนับสนุนภาคเอกชน พัฒนาเกษตรยั่งยืน
- ใช้ประโยชน์เศษวัสดุทางการเกษตร

หมอกควันข้ามแดน

ลดจุดความร้อนภาคแม่โขง CLEAR sky strategy

- ส่งเสริมสินค้าไม่เผากับประเทศเพื่อนบ้าน
- หารือระดับรัฐมนตรี ภูมิภาคแม่โขง / อาเซียน
- จัดตั้งศูนย์ข้อมูล/แจ้งเตือน/เผาระวังในประเทศเพื่อนบ้าน

ข้อเสนอแนะ

- ใช้เทคโนโลยีในการจับกุมผู้กระทำผิด
- ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เมื่อค่าเฉลี่ยฝุ่น 24 ชม. มีค่าตั้งแต่ 150 มก./ลบ.ม. ขึ้นไป

เบื้องต้น

“ความคืบหน้าการจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติ บริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ.”

คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2566 มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. และรับทราบแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา และกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองที่จะออกตามกฎหมายที่กรมควบคุมมลพิษได้เสนอ

สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยอากาศสะอาดอีก 6 ฉบับ รวมทั้งหมด 7 ฉบับ เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2567 และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. โดยมีนายจักรพล ตั้งสุทธิธรรม เป็นประธาน ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน 2 คณะ คือ 1) คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบคิด หลักการสำคัญ และโครงสร้างการบริหารของร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. และ 2) คณะอนุกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. โดยคณะแรกทำหน้าที่พิจารณากรอบคิด หลักการสำคัญ และโครงสร้างการบริหารของร่างกฎหมายนี้ ส่วนคณะที่ 2 ทำหน้าที่พิจารณาความรับผิดชอบทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่ออกภายใต้ร่างกฎหมายนี้

ขณะนี้ร่างกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ โดยในเบื้องต้นโครงสร้างของกฎหมายประกอบด้วย 8 หมวด 1 บทเฉพาะกาล ซึ่งสาระสำคัญในแต่ละหมวด คือ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 คณะกรรมการและองค์กรเพื่อการจัดการอากาศสะอาด หมวด 3 การบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด หมวด 4 การป้องกันและควบคุมมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิด หมวด 5 เขตเฝ้าระวังและเขตประสบมลพิษทางอากาศ หมวด 6 เครื่องมือและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่ออากาศสะอาด หมวด 7 เจ้าหน้าที่งานอากาศสะอาด และหมวด 8 บทกำหนดโทษ ทั้งนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ มีเป้าหมายที่จะดำเนินการในชั้นกรรมาธิการฯ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อเสนอไปในชั้นวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

ระดับเสียง

สถานการณ์ระดับเสียง

ผลการติดตามตรวจสอบระดับเสียงในสิ่งแวดล้อมโดยสถานีตรวจวัดระดับเสียงแบบอัตโนมัติ บริเวณพื้นที่ริมถนนและพื้นที่ทั่วไป ที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ 15 จังหวัดทั่วประเทศ (30 สถานี) โดยตรวจวัดเป็นค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง ในปี 2567 พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 47.2 - 82.8 เดซิเบลเอ (dBA) พื้นที่ที่ระดับเสียงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจังหวัดสระบุรี โดยการจราจรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงหลัก และสรุปสถานการณ์ระดับเสียงรายพื้นที่ ได้ดังนี้

■ ระดับเสียงพื้นที่ทั่วไป

พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 47.4 - 77.9 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 56.6 dBA (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 47.4 - 70.8 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 55.3 dBA) โดยส่วนใหญ่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (มาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไปกำหนดค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมงไม่เกิน 70 dBA)

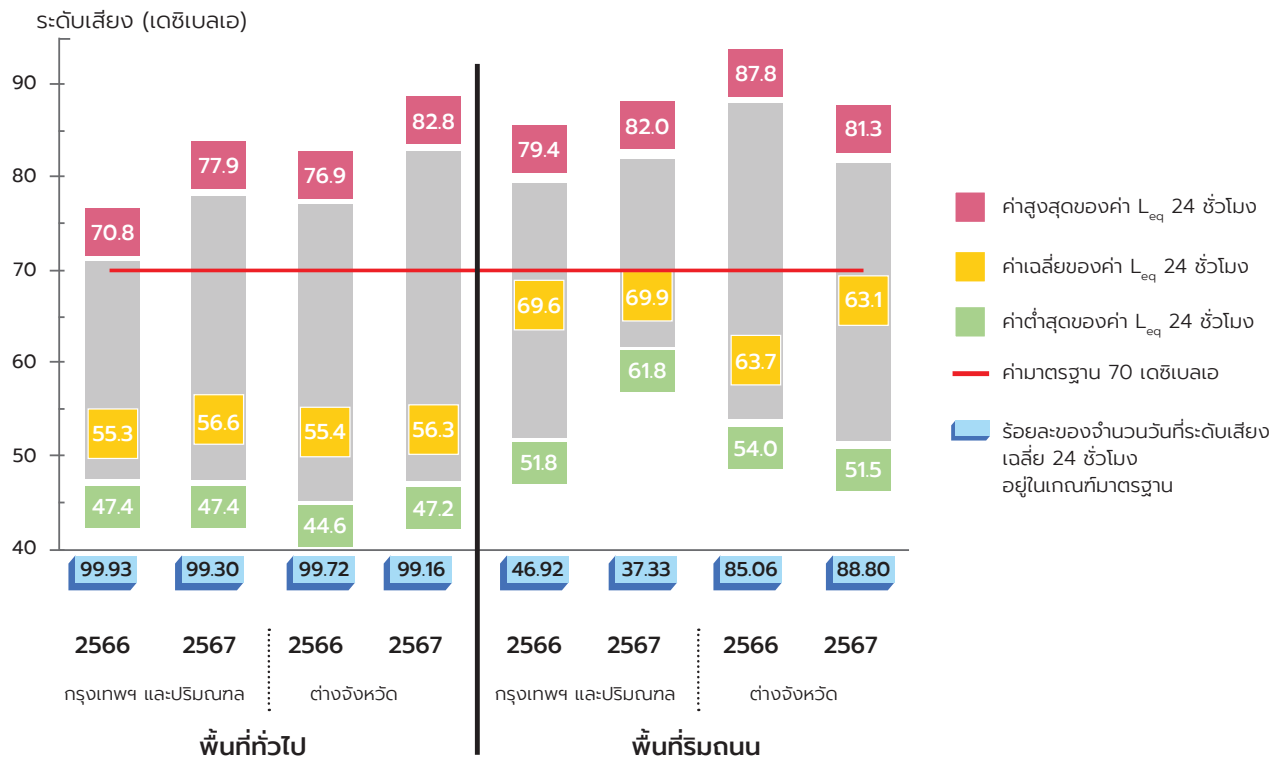
พื้นที่ต่างจังหวัด ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 47.2 - 82.8 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 56.3 dBA (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 44.6 - 76.3 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 55.4 dBA) โดยส่วนใหญ่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

■ ระดับเสียงพื้นที่ริมถนน

พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 61.8 - 82.0 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 69.9 dBA (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 51.8 - 79.4 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 69.6 dBA) โดยส่วนใหญ่มีค่าระดับเสียงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยบริเวณที่มีระดับเสียงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ แยกพหลโยธิน ถนนตรีเพชร สถานีตำรวจโชคชัย ถนนลาดพร้าว การเคหะชุมชนดินแดง ถนนดินแดง สถานีไฟฟ้าอยุธยาธนบุรี ถนนอินทรพิทักษ์ ในพื้นที่ปริมณฑล ได้แก่ โรงเรียนปทุมวิไล ถนนปทุมสัมพันธ์ จังหวัดปทุมธานี

พื้นที่ต่างจังหวัด ปี 2567 พบระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 51.5 - 81.3 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 63.1 dBA (ปี 2566 ระดับเสียงมีค่าอยู่ในช่วง 54.0 - 87.8 dBA ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ 63.7 dBA) โดยส่วนใหญ่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นบริเวณสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ถนนพหลโยธิน จังหวัดสระบุรี มีระดับเสียงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

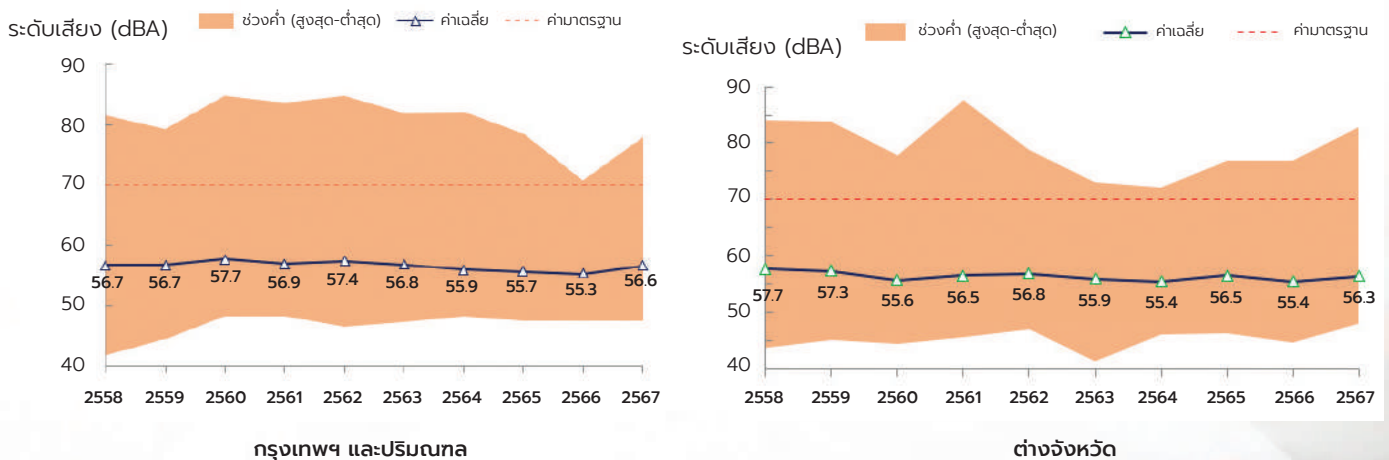
จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง ในปี 2566 และปี 2567 พบว่าระดับเสียงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวนวันที่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (ปี 2567 มีจำนวนวันที่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 37.33 ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 9.59) (ปี 2566 มีจำนวนวันที่ระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 46.92) (รูปที่ 45)

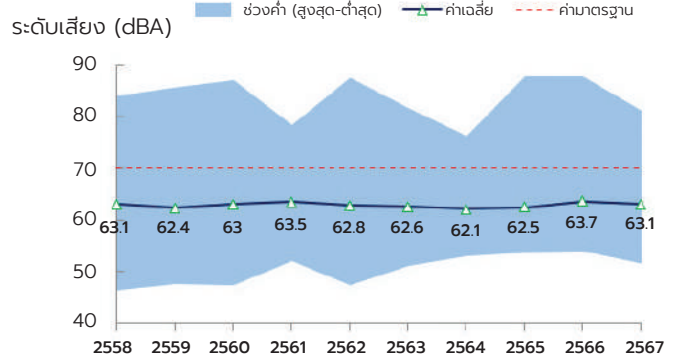
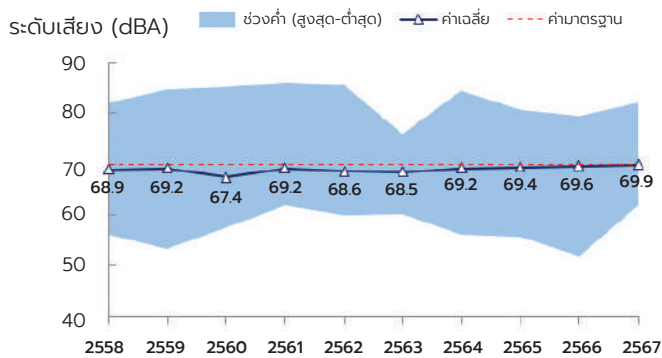
รูปที่ 45 ระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง จากสถานีตรวจวัดระดับเสียง ปี 2566 และ ปี 2567

สถานการณ์ระดับเสียงในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2567)

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าสถานการณ์ระดับเสียงมีค่าเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยพบว่าพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีแนวโน้มระดับเสียงเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าปัญหาหลักยังคงเป็นปัญหามลพิษทางเสียงจากการจราจร (รูปที่ 46 - 47)

รูปที่ 46 ค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง พื้นที่ทั่วไป ระหว่างปี 2558 - 2567

รูปที่ 47 ค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง พื้นที่ริมถนน ระหว่างปี 2558 - 2567

ผลกระทบ

ปัจจุบันปัญหามลพิษทางเสียงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ริมถนนที่มีสาเหตุจากการจราจรเป็นหลัก และในพื้นที่ชุมชนที่มีข้อมูลสถิติการร้องเรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2565 - 2567) ของกรมควบคุมมลพิษ พบสถิติการร้องเรียนเหตุเดือดร้อน รำคาญด้านเสียงรบกวนเป็นลำดับต้น ๆ โดยสาเหตุหลักมาจากกิจกรรมในพื้นที่ เช่น สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน การแสดงดนตรีสดในร้านอาหาร อยู่ซ่อมรถ เป็นต้น ระดับเสียงที่เกินมาตรฐานส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ก่อให้เกิดความรำคาญและสร้างความรบกวน และหากได้รับสัมผัสเสียงดังเกินปกติหรือเสียงดังต่อเนื่องยาวนาน ทำให้เกิดความเครียด ทั้งร่างกายและจิตใจและเกิดอันตรายต่อระบบการได้ยินของมนุษย์ การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลแหล่งกำเนิดหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดเสียงดัง หรือหน่วยงานท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในท้องที่แห่งนั้น หน่วยงานสนับสนุนทั้งในเชิงการกำหนดนโยบาย/กฎหมายในการกำกับดูแล หน่วยงานสนับสนุนในเชิงการปฏิบัติงานในพื้นที่ จิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมของประชาชนทุกคน เป็นต้น

การดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหามลพิษทางเสียง

หน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมกันดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการจัดการปัญหามลพิษทางเสียงจากยานพาหนะและการจราจร ผ่านการขับเคลื่อนการดำเนินงานแผนแม่บทจัดการมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้เผยแพร่แนวทางการดำเนินงานภาคการขนส่งทางบก (ถนน) ในเว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษ ได้แก่ การพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบขนส่งทางบกเพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม การทำแผนที่เสียงเชิงกลยุทธ์ในพื้นที่นำร่อง (ถนน > 6 เลนส์-เที่ยว/ปี) การพัฒนาการติด Noise label สำหรับยานพาหนะทางบก การพัฒนาบุคลากรให้กับหน่วยงานปฏิบัติในการจัดการและควบคุมปัญหามลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน เป็นต้น ก่อสร้างโครงข่ายสถานีอัดประจุไฟฟ้าสาธารณะ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการระดับเสียง

1. ระยะสั้น

1.1 พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียงและมาตรฐานสำหรับยานพาหนะทางบกและทางราง

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมการขนส่งทางบก กรมการขนส่งทางราง สถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระบบราง (องค์การมหาชน)

1.2 สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการปัญหามลพิษทางเสียง และการพัฒนาฐานข้อมูลในการทำแผนที่เสียงเชิงกลยุทธ์

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมการขนส่งทางบก กรมการขนส่งทางราง กรมท่าอากาศยาน สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม

1.3 สนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้าและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหามลพิษทางเสียงจากการจราจร

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและการจราจร กรมสรรพสามิต สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

1.4 สนับสนุนการใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะทั้งรถไฟฟ้าและรถโดยสารประจำทางอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาการขนส่งมวลชนทั้งระบบหลัก และระบบรองที่เชื่อมต่อกับระบบหลัก ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการ และเพิ่มความความสะดวกในการเดินทาง

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมการขนส่งทางบก กรมการขนส่งทางราง การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร และสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและการจราจร

1.5 แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเสียงดัง โดยกำหนดพื้นที่อนุญาตให้ตั้งสถานบริการ และกิจการที่มีกิจกรรมก่อให้เกิดเสียงดัง (จัดโซนนิ่ง) ที่ทางไกลชุมชนที่อยู่อาศัย และบังคับใช้กฎหมายการอนุญาตอย่างเข้มงวด รวมทั้งสนับสนุนสถานบริการที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งอยู่ก่อนการกำหนดพื้นที่อนุญาต ย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอนามัย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมควบคุมมลพิษ กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ระยะยาว

2.1 บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทจัดการมลพิษทางเสียงและความสัมพันธ์อื่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2566 – 2580)

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ

2.2 เสริมสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมด้านเสียง เช่น การให้ความรู้แก่ประชาชน และการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้สถานการณ์ระดับเสียงและร่วมรายงานสถานการณ์ระดับเสียงผ่าน แอปพลิเคชัน Sound 24 Thai การผลักดันให้มีการเพิ่มหลักสูตรมลพิษทางเสียงในหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน ในระยะยาว

หน่วยงานรับผิดชอบ กรมควบคุมมลพิษ กรมประชาสัมพันธ์ และสถาบันอุดมศึกษา

เบื้องต้น

“การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทจัดการมลพิษทางเสียง
และความสั่นสะเทือน ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2566 – 2580)”

กรมควบคุมมลพิษร่วมกับหน่วยงานต่างๆ จัดทำแผนแม่บทจัดการมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) โดยมีเป้าหมายให้พื้นที่ที่มีสถานีดตรวจวัดของกรมควบคุมมลพิษมีระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 และมีความสั่นสะเทือนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ภายในปี พ.ศ. 2580 ซึ่งคณะกรรมการควบคุมมลพิษได้มีมติเห็นชอบในการประชุมครั้งที่ 1/2566 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2566 และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีมติเห็นชอบในการประชุม ครั้งที่ 2/2566 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2566 และมอบหมายหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการขับเคลื่อนและบูรณาการความร่วมมือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยการประชุมชี้แจง จัดส่งเอกสารแผนแม่บทฯ และเผยแพร่แนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเสียงในเว็บไซต์ของกรมควบคุมมลพิษเพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถรับรู้ข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว ในปี 2567 กรมควบคุมมลพิษได้มีการดำเนินงานตามมาตรการที่กำหนดในแผนแม่บทฯ ทั้งที่ดำเนินการแล้วเสร็จ และอยู่ในระยะเริ่มดำเนินการ อาทิ เช่น การพัฒนาบุคลากรให้กับหน่วยงานปฏิบัติในการจัดการและควบคุมปัญหามลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน โดยการจัดอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เรื่อง การตรวจวัดระดับเสียงจากยานพาหนะ ให้กับเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ (ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) เจ้าหน้าที่กองบังคับการตำรวจจราจร และเรื่อง การตรวจวัดระดับเสียงรบกวน ให้กับเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ (ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับวัสดุกันเสียง เพื่อการป้องกันและลดเสียงจากสถานบันเทิง เผยแพร่ในช่องยูทูบของกรมควบคุมมลพิษ การจัดทำแผนที่เสียงเชิงกลยุทธ์สำหรับภาคการขนส่งทางอากาศ เป็นต้น ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษอยู่ระหว่างรวบรวมผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทปฏิบัติการด้านการจัดการมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566 – 2570) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจะสรุปผลเพื่อเผยแพร่ในเว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษต่อไป

สถานการณ์

ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย และวัตถุอันตราย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการปัญหามลพิษ ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และวัตถุอันตราย

- ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565-2570) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566-2570) อย่างต่อเนื่อง
- ปรับปรุงและยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- ทบทวน ปรับปรุง และเร่งรัดการออกกฎหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน อาทิ พระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. พระราชบัญญัติจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. พระราชบัญญัติกากอุตสาหกรรม พ.ศ. โดยแยกจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อจัดการกากอุตสาหกรรมทั้งระบบ และกฎหมายเกี่ยวกับมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
- บูรณาการข้อมูลวัตถุอันตรายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบการใช้วัตถุอันตรายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างเข้มงวดรัดกุม

ขยะมูลฝอยชุมชน

ปริมาณ

27.20 ล้านตัน
(เป็นขยะอาหาร 10 ล้านตัน)

นำกลับมาใช้ประโยชน์

10.51 ล้านตัน

กำจัดอย่างถูกต้อง

10.42 ล้านตัน

กำจัดไม่ถูกต้อง

6.27 ล้านตัน

ของเสียอันตราย

- ของเสียอันตรายชุมชนเกิดขึ้น **685,999** ตัน เก็บรวบรวมได้ **154,723** ตัน
เข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง **152,017** ตัน
- ทากของเสียอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นและเข้าสู่ระบบการจัดการ จำนวน **24.39** ล้านตัน
- มูลฝอยติดเชื้อเกิดขึ้น **76,749** ตัน ได้รับการเก็บขน และนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง **75,731** ตัน

วัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรม

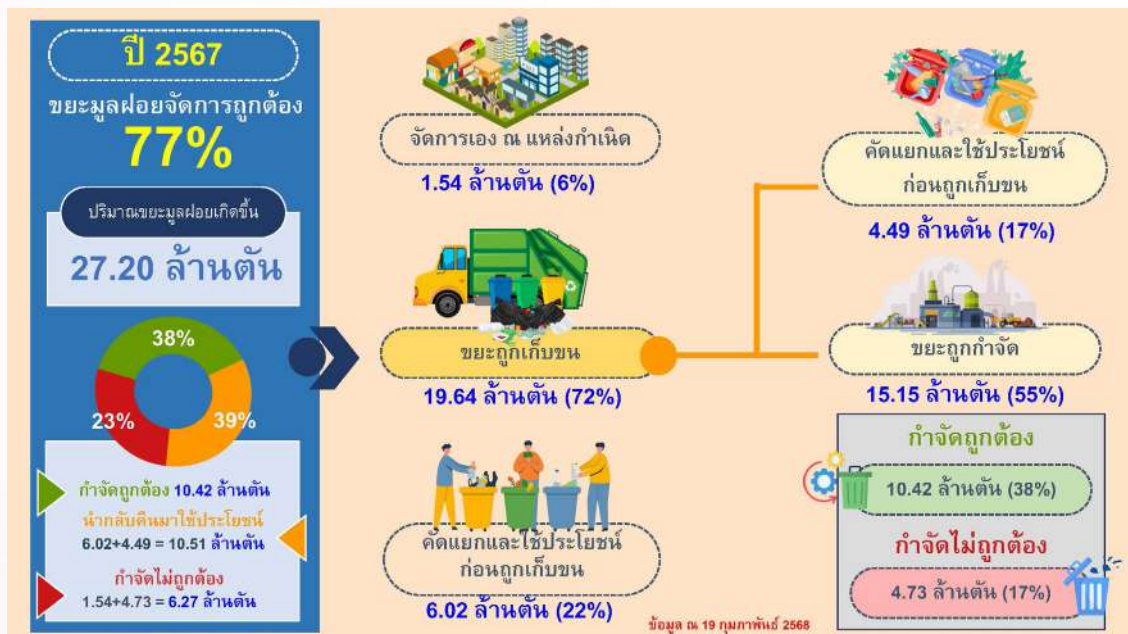
- ปริมาณนำเข้าทั้งหมด **3.94** ล้านตัน โดยนำเข้าสูงสุด 3 ลำดับแรก
ได้แก่ เมทานอล (methanol) หรือ เมทิลแอลกอฮอล์ (methyl alcohol)
กรดซัลฟูริก (sulfuric acid) และ เอทิลีนไดคลอไรด์ (ethylene dichloride)
หรือ 1,2-ไดคลอโรอีเทน (1,2-dichloroethane)
- ปริมาณส่งออกทั้งหมด **2.28** ล้านตัน โดยส่งออกสูงสุด 3 ลำดับแรก
ได้แก่ เบนซีน (benzene) โทลูอีน (toluene) และ ฟีนอล (phenol)

ขยะมูลฝอยชุมชน

สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน

ปี 2567 มีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้น (Waste Generated) ประมาณ 27.20 ล้านตัน หรือประมาณ 74,529 ตัน/วัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ประมาณร้อยละ 0.9 โดยปี 2566 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 26.95 ล้านตัน) โดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (Waste Generated) จะถูกจัดการขั้นต้นในครัวเรือน (Managed at source) ประมาณ 1.54 ล้านตัน (ร้อยละ 6) และถูกคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์จากบ้านเรือน และแหล่งกำเนิดต่าง ๆ (Utilized before collected) 6.02 ล้านตัน (ร้อยละ 22) ส่วนที่เหลือถูกเก็บรวบรวมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Waste collected) ประมาณ 19.64 ล้านตัน (ร้อยละ 72) เพื่อนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งขยะมูลฝอยบางส่วนจะถูกคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ (Utilized after collected) ประมาณ 4.49 ล้านตัน (ร้อยละ 17) คงเหลือขยะมูลฝอย จำนวน 15.15 ล้านตัน (ร้อยละ 55) ที่จะถูกนำไปกำจัด (Waste to disposal sites) โดยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง (Proper managed) 10.42 ล้านตัน (ร้อยละ 38) และกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง (Improper managed) 4.73 ล้านตัน (ร้อยละ 17) (รูปที่ 48)

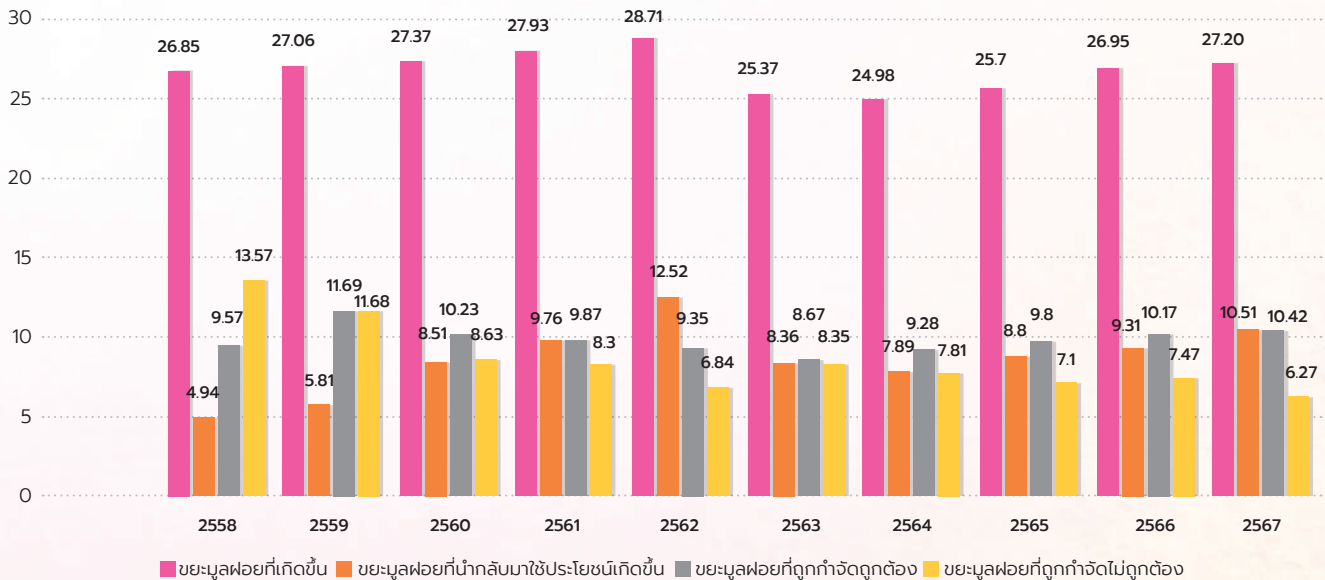

รูปที่ 48 ภาพรวมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี 2567

■ **การคัดแยกและใช้ประโยชน์** จากปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ 27.20 ล้านตัน มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งจากแหล่งกำเนิดและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยรวมประมาณ 10.51 ล้านตัน หรือร้อยละ 39 โดยปริมาณที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ในระดับชุมชนเป็นการคัดแยกและนำขยะรีไซเคิลประเภทเศษแก้ว กระดาษ พลาสติก เหล็ก และอะลูมิเนียม กลับมาใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การซื้อขายวัสดุรีไซเคิลโดยร้านรับซื้อของเก่า ศูนย์วัสดุรีไซเคิลชุมชน ธนาคารขยะรีไซเคิล การเรียกคืนบรรจุภัณฑ์โดยผู้ประกอบการ เพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม และการดำเนินการนำขยะอินทรีย์และเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ยผ่านโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งเสริมและผลักดันให้การคัดแยกและใช้ประโยชน์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา

การกำจัดขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอย 15.15 ล้านตัน ถูกนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 2,057 แห่ง ซึ่งมีการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 120 แห่ง หรือร้อยละ 6 โดยเป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลหรือระบบฝังกลบบนบก 72 แห่ง ระบบเตาเผาผลิตพลังงาน 7 แห่ง ระบบเตาเผาที่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ 3 แห่ง ระบบหมักทำปุ๋ยหรือหมักก๊าซชีวภาพ 3 แห่ง ระบบผลิตเชื้อเพลิงขยะ (RDF) 12 แห่ง และระบบผสมผสาน 23 แห่ง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยจำนวน 1,937 แห่ง มีการกำจัดอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ หรือร้อยละ 94 โดยเป็นการเทกองกลางแจ้งหรือการเทกองแบบควบคุมหรือการเผากำจัดกลางแจ้ง 1,820 แห่ง เตาเผาไม่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ 87 แห่ง และระบบอื่น ๆ ที่มีการกำจัดตั้งแต่ 2 รูปแบบร่วมกัน โดยมีอย่างน้อย 1 รูปแบบเป็นการกำจัดไม่ถูกต้อง 30 แห่ง

สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี 2558-2567 พบว่า ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง (การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์รวมกับการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ) ร้อยละ 54 65 68 70 76 67 69 72 72 และ 77 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (รูปที่ 49) เป็นผลมาจากความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่ผลักดันให้การจัดการขยะมูลฝอยดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนยังคงมีปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง โดยพบว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยยังคงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากขยะบรรจุภัณฑ์บางประเภทมีราคาซื้อต่ำหรือไม่มีการรับซื้อโดยร้านรับซื้อของเก่า ทำให้ประชาชนที่รวมกับขยะอื่นๆ เพื่อนำไปกำจัด ซึ่งเกิดจากการที่ไม่มีเครื่องมือ กลไกที่ให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจัดการสินค้าและผลิตภัณฑ์ของตนเอง กฎหมายในปัจจุบันไม่มีผลบังคับให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยหรือลงโทษ หากประชาชนไม่ปฏิบัติตามแนวทาง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง 1,934 แห่ง ในปัจจุบัน

รูปที่ 49 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและการจัดการ (ล้านตัน) ในปี 2558 - 2567

สถานการณ์ขยะอาหาร

ปี 2567 ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 27.20 ล้านตัน พบว่ามีปริมาณขยะอาหารเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด โดยมีขยะอาหารเกิดขึ้นประมาณ 10.01 ล้านตัน หรือคิดเป็นสัดส่วนของขยะอาหารในขยะมูลฝอยชุมชนร้อยละ 36.79 ขยะอาหารประกอบด้วย ส่วนที่รับประทานได้ (Edible) ร้อยละ 40 และส่วนที่รับประทานไม่ได้ (Inedible) ร้อยละ 60 เช่น กระดูก ก้างปลา และ เปลือก เป็นต้น ขยะอาหารในครัวเรือนที่พบมากที่สุด คือ ส่วนที่รับประทานไม่ได้และเปลือกผลไม้ สำหรับขยะอาหารที่เกิดจากผู้ประกอบอาหารและผู้จำหน่ายอาหารเกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนการรับวัตถุดิบ การตัดแต่ง การปรุงอาหาร และการจัดจาน เช่น ขยะจากการตัดแต่ง ขยะจากการเก็บวัตถุดิบไว้นานแต่นำมาใช้งานเน่าเสีย อาหารที่ต้องทิ้งเพราะขายไม่หมด อาหารเหลือทิ้งจากผู้บริโภค เป็นต้น

โดยขยะอาหารที่เกิดขึ้นจะถูกจัดการในครัวเรือนบางส่วน และบางส่วนจะถูกนำไปหมักทำปุ๋ยผ่านโครงการจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับส่วนที่เหลือซึ่งอาจมีสัดส่วนที่มากที่สุดจะถูกนำไปกำจัดโดยการเทกองหรือฝังกลบร่วมกับขยะมูลฝอยอื่นๆ ซึ่งหากจัดการขยะอาหารไม่ถูกวิธีจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก โดยขยะอาหารก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากเมื่อขยะอินทรีย์เกิดการย่อยสลายในสภาวะที่ไร้อากาศ จุลินทรีย์ที่ไม่ใช้อากาศจะสร้างก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่มีศักยภาพในการทำให้โลกร้อนถึง 27 เท่าเทียบกับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวได้มีขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนที่นำทางการจัดการขยะอาหาร (พ.ศ. 2566-2573) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566-2570) อย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการเกิดขยะอาหาร ลดขยะอาหาร และแก้ไขปัญหาการจัดการขยะอาหารของประเทศอย่างเป็นระบบและครบวงจร โดยมีเป้าหมายลดปริมาณอาหารจากแหล่งกำเนิดขยะลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2573 ตั้งแต่การจำหน่ายอาหาร การประกอบอาหาร จนถึงการบริโภคอาหาร ในภาคส่วนเป้าหมาย 3 ภาคส่วน คือ ผู้จำหน่ายอาหาร ผู้ประกอบอาหาร และผู้บริโภค อาทิ ผู้จำหน่ายอาหารปรับปรุงการเก็บรักษาอาหาร ลดราคาอาหารเมื่อใกล้วันหมดอายุ บริจาคอาหารส่วนเกิน นำขยะอาหารไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์ ผลิตพลังงาน ผลิตปุ๋ยหมัก ส่วนผู้ประกอบการวางแผนการจัดซื้อ การตัดแปลงเมนู การเข้าร่วมแอปพลิเคชันจำหน่ายอาหารส่วนเกินแบบลดราคาประจำวัน นำขยะอาหารไปใช้ประโยชน์ ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซื้อและบริโภคอาหาร เรียนรู้การถนอมอาหาร นำขยะอาหารไปใช้ประโยชน์ และคัดแยกขยะอาหาร ส่งต่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเก็บขนแบบแยกประเภท เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ก่อนจะส่งส่วนที่เหลือไปกำจัด

สถานการณ์ขยะพลาสติก

ปี 2567 มีขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) เกิดขึ้นประมาณ 2.88 ล้านตัน โดยประมาณว่ามีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 0.72 ล้านตัน (ร้อยละ 25) ส่วนที่เหลือ 2.16 ล้านตัน (ร้อยละ 75) จะถูกนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งตกค้างในสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม สาเหตุหลักที่ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวลดลง เมื่อเทียบกับปี 2566 เนื่องจากความต้องการสินค้าพลาสติกในประเทศลดลง จากสภาพแนวโน้มสถานะเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรมพลาสติกที่ชะลอตัวลง ในปี 2567 (ข้อมูลจากกองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2567) และการปรับตัวของภาคเอกชนต่อมาตรการห้ามนำเข้าเศษพลาสติกในปี 2568 นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของประเทศ โดยเฉพาะการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายในการลดปริมาณขยะพลาสติกไม่ให้เข้าสู่สถานที่กำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลให้ได้ร้อยละ 100 ในปี 2570 ผู้ประกอบการภาคเอกชนได้มีการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อการนำกลับมารีไซเคิลเพื่อกระตุ้นการใช้พลาสติกรีไซเคิลภายในประเทศ เช่น การดำเนินการตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 435) พ.ศ. 2565 เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติกกระทรวงสาธารณสุข เพื่อส่งเสริมการใช้พลาสติกรีไซเคิล rPET ทำให้ผู้ผลิตน้ำดื่มรายใหญ่บางราย (Brand Owner) เริ่มนำ rPET มาผลิตขวดน้ำดื่ม การออกประกาศของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานด้านการตรวจสอบและรองรับเกี่ยวกับแนวทาง การกำหนดคุณลักษณะของบรรจุภัณฑ์พลาสติกให้สามารถนำกลับมารีไซเคิล (Design Recommendations for Recyclable Packaging : D4R) เพื่อให้มีการผลิตสินค้าพลาสติกที่รีไซเคิลได้ง่ายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมพลาสติก มีการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองนโยบายที่เกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมภายในประเทศและต่างประเทศ โดยการปรับตัวไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะการขับเคลื่อนหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) เพื่อจัดการบรรจุภัณฑ์หลังจากใช้แล้วให้หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยกลุ่มภาคธุรกิจ ภาครัฐ เอกชน ทั้งผู้ผลิตผู้จำหน่าย ผู้รวบรวม โรงงานรีไซเคิล มากกว่า 140 องค์กร ร่วมกันลดปริมาณขยะพลาสติก และนำผลิตภัณฑ์พลาสติกเข้าสู่ระบบการรีไซเคิล เพื่อรองรับร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. ที่คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2570 โดยจะเป็นมาตรการทางกฎหมายที่กรมควบคุมมลพิษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจะร่วมกันดำเนินการตามนโยบายของประเทศอย่างต่อเนื่อง และยกระดับการจัดการขยะพลาสติกของประเทศให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศในอนาคตโดยการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการลดปริมาณขยะพลาสติก ออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้มีการนำผลิตภัณฑ์พลาสติกเข้าสู่ระบบการรีไซเคิลต่อไป

สถานการณ์ขยะทะเล ปี 2567

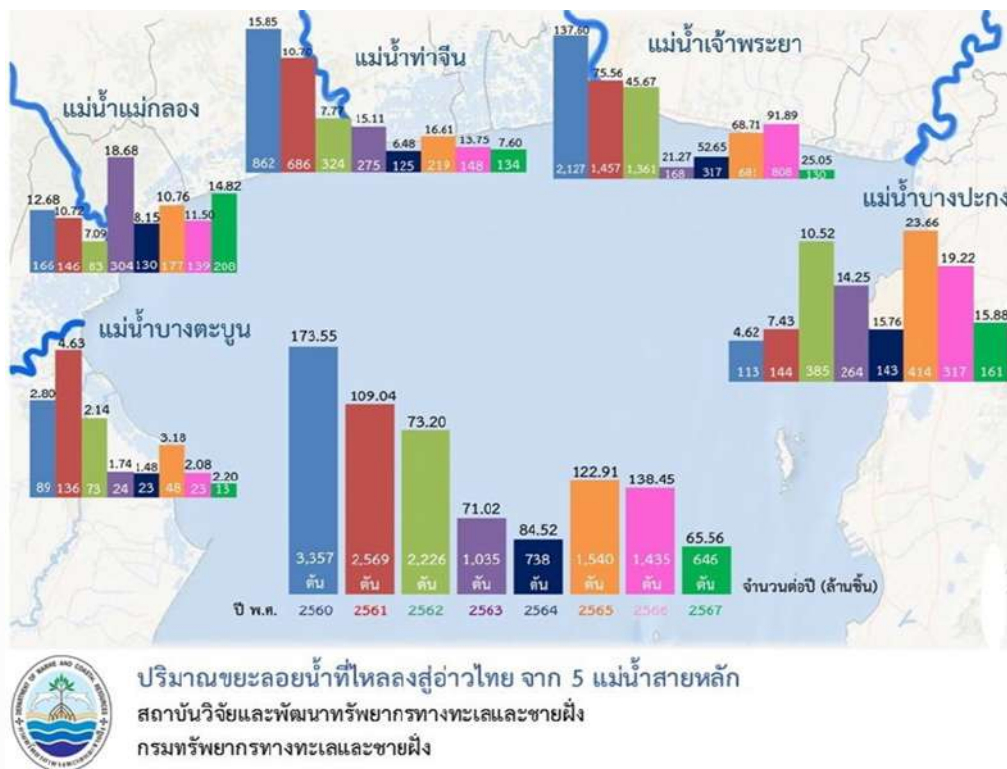
สถานการณ์ปริมาณขยะลอยน้ำ

จากการศึกษาปริมาณขยะปากแม่น้ำ 5 ปากแม่น้ำสายหลักบริเวณอ่าวไทยตอนบน ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร แม่น้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม และแม่น้ำบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบขยะลอยน้ำที่ไหลออกจากแม่น้ำบริเวณอ่าวไทยตอนบนจาก 5 ปากแม่น้ำ มีปริมาณรวม 65,560,273 ชิ้น/ปี (น้ำหนัก 646 ตัน/ปี) โดยไหลออกจากแม่น้ำเจ้าพระยามากที่สุด (25,047,245 ชิ้น/ปี น้ำหนัก 130 ตัน/ปี) รองลงมาคือแม่น้ำบางปะกง (15,884,545 ชิ้น/ปี น้ำหนัก 161 ตัน/ปี) แม่น้ำแม่กลอง (14,822,686 ชิ้น/ปี น้ำหนัก 208 ตัน/ปี) แม่น้ำท่าจีน 7,604,276 ชิ้น/ปี น้ำหนัก 134 ตัน/ปี) และแม่น้ำบางตะบูน (2,201,521 ชิ้น/ปี น้ำหนัก 13 ตัน/ปี) ตามลำดับ โดยกิจกรรมที่ก่อให้เกิดขยะมากที่สุด คือ กิจกรรมชายฝั่งและการพักผ่อน (ร้อยละ 84.23) รองลงมาคือ กิจกรรมประมงและการเดินเรือ (ร้อยละ 12.78) นอกจากนั้น เป็นขยะจากกิจกรรมการแพทย์-อนามัย และกิจกรรมการสูบบุหรี่ โดยพบขยะพลาสติกบางเป็นประเภทวัสดุที่พบมากที่สุดในทุกปากแม่น้ำ (ร้อยละ 63.5) มีปริมาณเฉลี่ย 166,487,715 ชิ้น/ปี (น้ำหนัก 1,141 ตัน/ปี) รองลงมาคือ พลาสติกแข็ง (ร้อยละ 13.1) พบปริมาณเฉลี่ย 34,294,183 ชิ้น/ปี (น้ำหนัก 277 ตัน/ปี) นอกจากนั้น เป็นขยะลอยน้ำประเภทผ้าและไฟเบอร์ โพลีเมอร์อื่นๆ โฟม ไม้ กระดาษ แก้วและเซรามิก เป็นต้น

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะลอยน้ำ

จากการศึกษาติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะลอยน้ำระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2560อย่างต่อเนื่อง พบว่า ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2564 มีปริมาณขยะลอยน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องชัดเจน โดยในปี 2560 มีปริมาณขยะ 3,357 ตัน ลดลงเหลือ 738 ตัน ในปี 2564 ในขณะที่จำนวนชิ้นลดลงจากประมาณ 173 ล้านชิ้น ในปี 2560 เหลือประมาณ 84 ล้านชิ้น ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 พบปริมาณขยะลอยน้ำเพิ่มขึ้นในทุกปากแม่น้ำ โดยมีน้ำหนัก 1,540 ตัน (ประมาณ 122 ล้านชิ้น) ในภาพรวม ในปี 2567 - 2566 พบจำนวนชิ้นของขยะลอยน้ำมีแนวโน้มลดลง (รูปที่ 50)

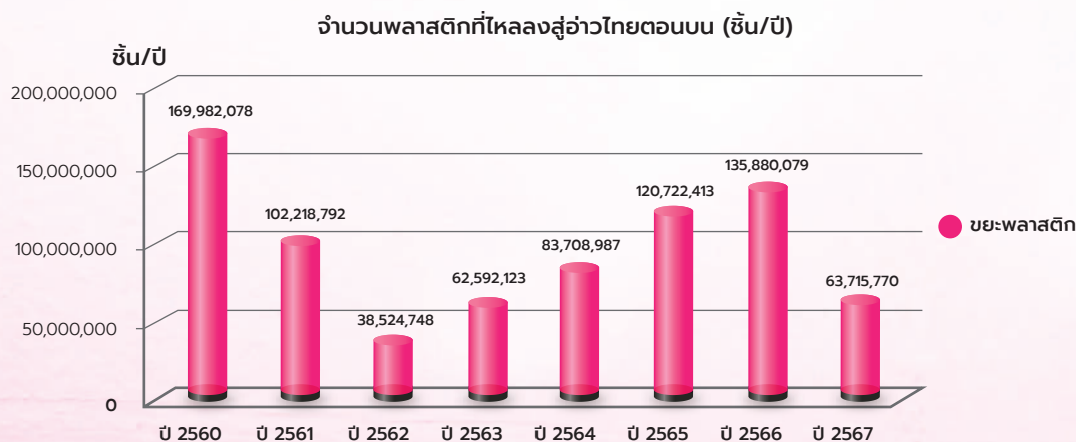

รูปที่ 50 ปริมาณขยะลอยน้ำที่ไหลลงสู่อ่าวไทย จาก 5 แม่น้ำสายหลัก ตั้งแต่ปี 2560 - 2567

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

ขยะลอยน้ำประเภทพลาสติกบริเวณ 5 ปากแม่น้ำสายหลักที่ไหลลงสู่อ่าวไทยตอนบน

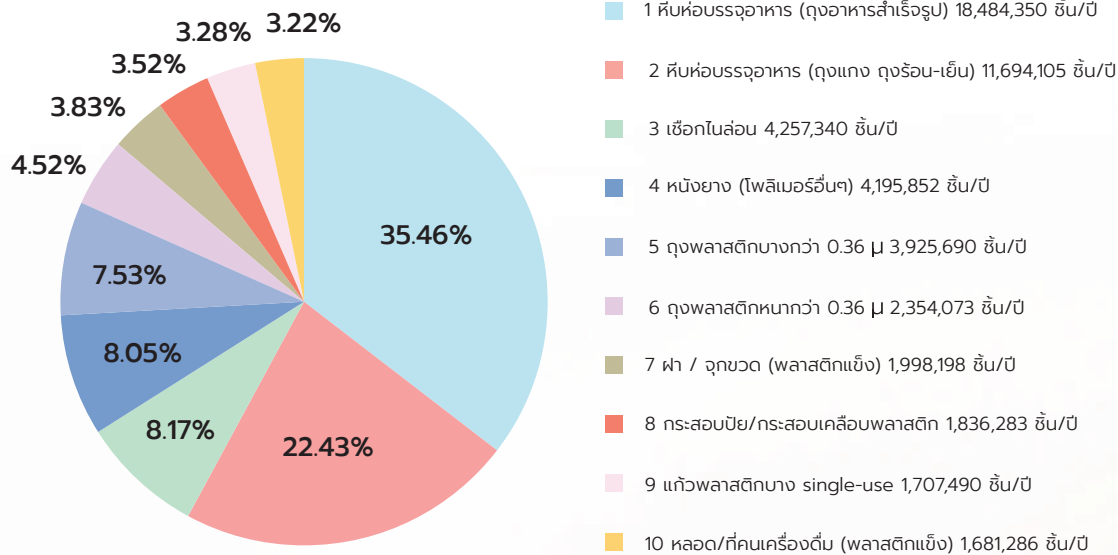
ปริมาณขยะลอยน้ำประเภทพลาสติกบริเวณ 5 ปากแม่น้ำสายหลัก ที่ไหลลงสู่อ่าวไทยตอนบน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2567 พบว่ามีสัดส่วนขยะพลาสติกในแต่ละปีสูงถึง ร้อยละ 80 - 90 ของปริมาณขยะลอยน้ำทั้งหมด จำนวนชิ้นของขยะพลาสติกที่พบในปี 2561 - 2562 มีปริมาณลดลงเมื่อเทียบกับปี 2560 แต่จากปี 2562 - 2566 พบปริมาณขยะพลาสติกลอยน้ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 38,542,748 ชิ้น ในปี 2562 เป็น 135,880,079 ชิ้น ในปี 2566 และปี 2567 ขยะพลาสติกลอยน้ำมีปริมาณลดลง เหลือ 63,715,770 ชิ้น (รูปที่ 51)

รูปที่ 51 กราฟแสดงจำนวนชิ้นขยะพลาสติกที่ไหลลงสู่อ่าวไทยตอนบนปี 2560 - 2567

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบปริมาณขยะลอยน้ำจำนวน 65,560,273 ชิ้น (646 ตัน) จำแนกเป็นขยะพลาสติกจำนวน 63,715,770 ชิ้น (473.4 ตัน) คิดเป็น ร้อยละ 97.4 ของปริมาณขยะทั้งหมดที่ไหลลงสู่ลำน้ำไทยตอนบน โดยขยะพลาสติกที่ไหลลงสู่ลำน้ำไทยตอนบน 10 อันดับแรกที่พบมากที่สุด อาทิ หีบห่อบรรจุอาหาร (ถุงอาหารสำเร็จรูป) หีบห่อบรรจุอาหาร (ถุงแกง ถุงร้อน - เย็น) ถุงพลาสติกหูหิ้ว และเชือกไนล่อน มีปริมาณรวมกัน จำนวน 52,134,667 ชิ้น (341.1 ตัน) คิดเป็นร้อยละ 79.5 ของปริมาณขยะพลาสติกทั้งหมด (รูปที่ 52)

รูปที่ 52 สัดส่วนปริมาณขยะลอยน้ำประเภทพลาสติก (ชิ้น/ปี) 10 อันดับแรก บริเวณ 5 ปากแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่ลำน้ำไทยตอนบน ในปี 2567

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

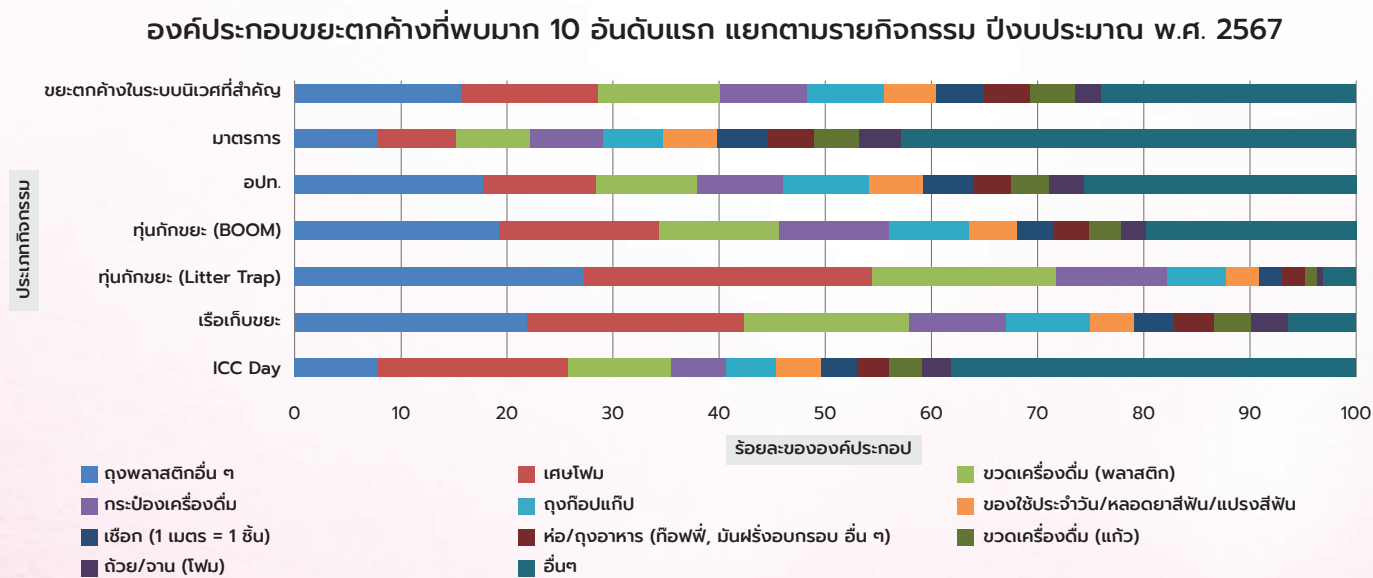
ปี 2567 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินกิจกรรมเก็บขยะภายใต้กิจกรรมต่าง ๆ แบบบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวม 586 ครั้ง ใน 251 พื้นที่ 24 จังหวัด จัดเก็บขยะที่ตกค้างออกจากระบบนิเวศชายฝั่งทะเลได้รวม 327,143.23 กิโลกรัม (ประมาณ 327 ตัน) รวมจำนวนขยะ 4,052,129 ชิ้น (ข้อมูลตั้งแต่ตุลาคม 2566 - กันยายน 2567) (ตารางที่ 9) โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบขยะตกค้างที่พบมาก 10 อันดับแรก แยกตามรายการกิจกรรม (รูปที่ 53) และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบขยะชายหาดที่พบมาก 10 อันดับแรก จากกิจกรรมการจัดเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศที่สำคัญแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมจัดเก็บขยะร่วมกับหน่วยงานชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และกิจกรรมเก็บขยะชายหาดสากลรวมเป็นร้อยละ 73 ประกอบด้วย 1) ถุงพลาสติกอื่นๆ (ถุงแกง ถุงบรรจุอาหาร ถุงพลาสติกใส่สำหรับบรรจุของ) (ร้อยละ 16) 2) ขวดเครื่องดื่ม (พลาสติก) (ร้อยละ 11) 3) เศษโฟม (ร้อยละ 11) 4) ถุงก๊อปปี้ (ร้อยละ 8) 5) เศษพลาสติก (ร้อยละ 7) 6) ขวดเครื่องดื่ม (แก้ว) (ร้อยละ 6) 7) ห่อ/ถุงอาหาร (ท็อฟฟี่ มันฝรั่งกรอบ อื่น ๆ) (ร้อยละ 4) 8) พลาสติกอื่นๆ / โฟมกันกระแทก (ร้อยละ 4) 9) เสื้อผ้า/รองเท้า/เครื่องประดับ/แว่นตา/สร้อยคอ (ร้อยละ 3) และ 10) ถ้วย/จาน (พลาสติก) (ร้อยละ 3) ส่วนที่เหลือเป็นขยะประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 27 ทั้งนี้ ในจำนวนองค์ประกอบของขยะชายหาดที่เก็บได้ส่วนใหญ่เป็นขยะพลาสติก คิดเป็นร้อยละ 88 ของขยะชายหาดที่เก็บได้ทั้งหมด (รูปที่ 54)

ตารางที่ 9 ปริมาณขยะที่จัดเก็บได้จากกิจกรรมของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

กิจกรรมเก็บขยะ	ปริมาณขยะที่จัดเก็บได้	
	จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กิโลกรัม)
1. จัดเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศที่สำคัญแบบมีส่วนร่วม (ชายหาด ปะการัง และป่าชายเลน)	915,816	89,777.45
2. จัดทำมาตรการลดปริมาณขยะในพื้นที่เป้าหมาย ตามหลักวิชาการ 7 มาตรการ ใน 20 จังหวัดชายฝั่ง	171,522	10,482.50
3. จัดเก็บขยะร่วมกับหน่วยงาน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา (อปท.)	2,055,210	144,584.57
4. จัดเก็บขยะโดยใช้ทุ่นกักขยะ (Boom)	612,523	50,964.69
5. ทุ่นดักขยะลอยน้ำ (SCG-DMCR Litter Trap)	42,756	3,179.02
6. จัดเก็บขยะโดยใช้เรือเก็บขยะ (Garbage Boat)	72,878	21,186.00
7. กิจกรรมเก็บขยะชายหาดสากล (International Coastal Cleanup Day – ICC Day)	181,424	6,969.00
รวมปริมาณขยะที่จัดเก็บได้	4,052,129	327,143.23

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

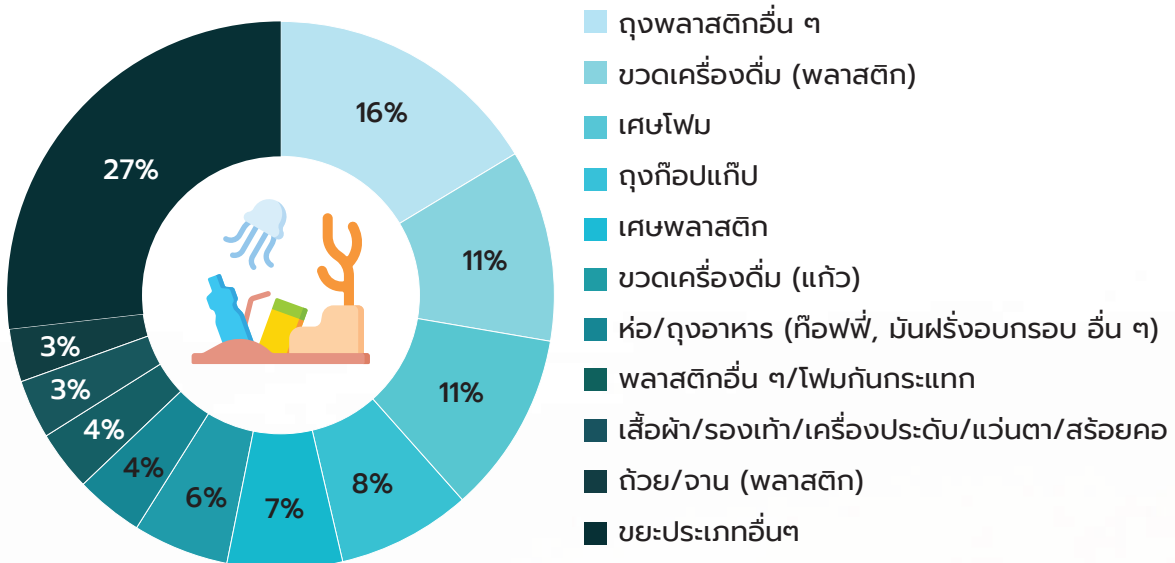

รูปที่ 53 องค์ประกอบ (ประเภทและสัดส่วน) ของขยะตกค้างที่พบมาก 10 อันดับแรก
แยกตามรายการกิจกรรม

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

องค์ประกอบขยะชายหาด ปี พ.ศ. 2567

รูปที่ 54 องค์ประกอบ (ประเภทและสัดส่วน) ของขยะชายหาดจากกิจกรรมการจัดเก็บขยะตกค้าง ในระบบนิเวศที่สำคัญแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมเก็บขยะร่วมกับหน่วยงาน ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา และกิจกรรมเก็บขยะชายหาดสากล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2567)

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2567)

สาเหตุที่คาดว่าจะป็นปัจจัยที่ทำให้ปริมาณขยะลอยน้ำในปี 2567 มีปริมาณลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก ในปี 2573-2561 ซึ่งประกอบด้วย 2 เป้าหมาย ได้แก่ การลดและเลิกใช้พลาสติก ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 โดยเฉพาะการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2570-2565) ซึ่งหลายหน่วยงานได้จัดทำโครงการเกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติก ร่วมมือกันลดใช้พลาสติก และนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน อาทิเช่น โครงการ “Everyday Say No to Plastic Bags” โครงการลดใช้ถุงพลาสติกหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่อุทยานแห่งชาติโครงการ “เปลี่ยนพลาสติกเป็นบุญ” (เมื่อคุณหมุนเวียน) และโครงการ “วน” (WonProject) เป็นต้น เน้นการรณรงค์ให้ลด ละ เลิก การใช้พลาสติก และลดการใช้ขยะพลาสติก ซึ่งเป็นการจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การลงนาม MOU ความร่วมมือระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับ Platform ของผู้ให้บริการส่งอาหาร อาทิ Grab Food, Line Man, Wongnai, Gojek, Food Panda, Lalamove เพื่อร่วมกันลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวจากการบริการส่งอาหาร

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะทะเล ได้ดำเนินกิจกรรมที่ช่วยลดปริมาณขยะในทะเลและชายฝั่งอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้โครงการบริหารจัดการขยะทะเลมาเป็นระยะเวลากว่า 8 ปี รวมถึงได้วางระบบป้องกันการหลุดรอดของขยะจากบนบกลงสู่ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ทำให้ปริมาณขยะไหลลงสู่สิ่งแวดล้อมลดลงอย่างชัดเจน ส่งผลให้สถานการณ์ปัญหาขยะพลาสติกของประเทศไทยดีขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ ยังได้ใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อลดปริมาณขยะทะเลในพื้นที่ชายหาด โดยบังคับใช้กฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ สามารถลดปริมาณขยะชายหาด โดยเฉพาะก้นบุหรี่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลกระทบ

ผลกระทบจากการเกิดขยะมูลฝอยและการกำจัดอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ จะก่อให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ทั้งปัญหาแหล่งพาหะนำโรค เหตุเดือดร้อนรำคาญ เรื่องร้องเรียนจากประชาชน การปนเปื้อนน้ำชะขยะในแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดิน การเกิดเหตุเพลิงไหม้ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มลพิษทางอากาศจากเตาเผาขยะมูลฝอยที่ไม่มีระบบบำบัดมลพิษ ปัญหาขยะทะเล และอาจส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว การลงทุน และสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยจากการศึกษาวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี 2566 พบว่า สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง 1,965 แห่ง ทั่วประเทศ ก่อให้เกิดค่าความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม (มลพิษด้านน้ำผิวดิน มลพิษด้านอากาศ มลพิษดิน และมลพิษน้ำใต้ดิน) ด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจและสังคม (การท่องเที่ยว) มากกว่า 387,000 ล้านบาท คิดเป็นค่าฟื้นฟูทุกด้านรวมกว่า 114,000 ล้านบาท

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ขยะอาหาร ขยะพลาสติก และขยะทะเล

1. ผลักดันการแก้ไขปัญหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง ผ่านข้อเสนอการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง ในการแก้ไขปัญหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง 1,965 แห่งทั่วประเทศ โดยดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ดำเนินการกำจัดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จัดการขยะมูลฝอยตกค้าง และขับเคลื่อนการจัดระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบ Cluster ในแต่ละจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ป่า 416 แห่ง ให้หยุดดำเนินการและปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย 324 แห่ง และดำเนินการยกระดับให้ถูกต้อง 92 แห่ง

กลุ่มที่ 2 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่มีความพร้อมในการผลักดันเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและระบบอื่น ๆ ของกระทรวงมหาดไทย 34 แห่ง เร่งดำเนินการตามกรอบและวิธีการที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สามารถเปิดใช้งานได้ภายในปี 2570

กลุ่มที่ 3 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่มีความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดมลพิษ 36 แห่ง ให้หยุดดำเนินการและปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย 12 แห่ง และดำเนินการยกระดับให้ถูกต้อง 24 แห่ง

กลุ่มที่ 4 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่มีความเสี่ยงต่ำที่จะก่อให้เกิดมลพิษ 1,479 แห่ง ให้หยุดดำเนินการและปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย 1,341 แห่ง และดำเนินการยกระดับให้ถูกต้อง 138 แห่ง

2. ผลักดันการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2567 ของกระทรวงมหาดไทย โดยมุ่งเน้นการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน โดยเฉพาะการจัดการขยะอินทรีย์หรือขยะเปียก ตามโครงการจัดทำถังขยะเปียก ลดโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสร้างความตระหนัก/ความรับผิดชอบของผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับครัวเรือน สามารถลดปริมาณขยะอินทรีย์ (ขยะเปียก/ขยะเศษอาหาร) ที่ต้องนำไปกำจัดลงบประมาณในการจัดการขยะ และลดก๊าซเรือนกระจกที่จะปล่อยสู่ชั้นบรรยากาศ ผ่านเครือข่ายความร่วมมืออาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลกซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมการนำขยะบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ การจัดการขยะอันตรายชุมชน การผลักดันการดำเนินการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการขยะมูลฝอยเก่าสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง และการพัฒนาระบบสารสนเทศซึ่งเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2567 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็นข้อบัญญัติต่อไป

3. ผลักดันข้อเสนอรูปแบบการคัดแยกและเก็บขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท สำหรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการคัดแยกและเก็บขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท รวมถึงการจัดการขยะอาหาร เพื่อพัฒนาไปสู่การออกกฎระเบียบให้ครัวเรือน อาคาร และสำนักงานคัดแยกขยะมูลฝอย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเก็บขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท รวมทั้งจัดทำคำแนะนำการคัดแยกเก็บขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท ภายหลังการทดลองจากพื้นที่นำร่อง 4 แห่ง ได้แก่ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เทศบาลตำบลเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

4. ขับเคลื่อนการจัดการขยะอาหารตามแผนที่นำทางการจัดการขยะอาหาร (พ.ศ. 2566 - 2573) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ดำเนินโครงการขยายผลการจัดการขยะอาหารและอาหารส่วนเกินเพื่อสนับสนุนต่อการมีสุขภาพที่ดี โดยมุ่งเน้นภาคผู้จำหน่ายอาหารและภาคผู้ประกอบการอาหาร และพัฒนาตลาดนำร่องให้มีการจัดการขยะอาหารและอาหารส่วนเกินที่ถูกต้องเหมาะสม 4 จังหวัด ได้แก่ ตลาดบ้านใหม่ และตลาดสดนายบุญยืน จังหวัดเชียงราย ตลาดน้ำวัดดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ตลาดเมืองทองเจริญศรี จังหวัดอุดรธานี ตลาดศาลเจ้า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายกิจกรรมไปสู่ตลาดอื่น ๆ ให้ครอบคลุมทั้ง 76 จังหวัด

5. ขับเคลื่อนการจัดการขยะพลาสติกตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ การผลักดันการกำหนดคุณลักษณะของบรรจุภัณฑ์พลาสติกให้สามารถนำกลับมารีไซเคิล (Design Recommendations for Recyclable Packaging : D4R) การออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้เศษพลาสติกเป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ประกาศฯ เรื่อง กำหนดให้เศษพลาสติกเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2567 จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางสำหรับการจัดทำรายงานสำหรับผู้ยื่นขอนำเข้าเศษพลาสติกจากผลิตภัณฑ์ของตน จากนอกราชอาณาจักรกลับเข้ามาเพื่อรีไซเคิล (Closed - Loop Recycle) ในราชอาณาจักร การขับเคลื่อนแผนงานและกิจกรรมภายใต้แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์แนวปะการังและสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลไทย ในพระดำริสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา (อปสท.สร.) (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 - 2566) ด้านการบริหารจัดการขยะทะเล โดยจัดทำโครงการ Upcycling For Life นำขยะพลาสติกมาพัฒนาเป็นหมอนนอนขณะรองรับของเสียในสถานพยาบาล (หมอนนอน หรือ Bedpan)

6. ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกลไกที่จะให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ของตนเอง ภายใต้หลักการขายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต อาทิ (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. และ (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ.

7. จัดทำและพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกำหนดปัจจัยตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินมาตรฐานให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยว ผ่านกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวชี้วัดที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว ดังนี้ ชุมชนหรือกลุ่มท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน อาทิ ขยะมูลฝอย น้ำเสีย มลภาวะต่าง ๆ จากกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น มลภาวะทางเสียง มลภาวะทางอากาศ หรือมลภาวะทางแสง เป็นต้น รวมทั้งกำหนดให้ชุมชนหรือกลุ่มท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) เพื่อลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เพื่อไม่ทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมเสียหาย สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

8. มีการรับซื้อไฟฟ้าจากขยะชุมชน 34 โครงการ ตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ในการประชุมเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2564 และในการประชุมเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2565 โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ออกระเบียบว่าด้วยการรับซื้อไฟฟ้าโครงการผลิตไฟฟ้าจากขยะชุมชน พ.ศ. 2565 ประกาศลงราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565 และได้ออกประกาศรับซื้อไฟฟ้าโครงการผลิตไฟฟ้าจากขยะชุมชน พ.ศ. 2565 เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565 โดยในปี 2567 มีโครงการที่ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้ว 26 โครงการ ปริมาณพลังไฟฟ้าเสนอขายรวม 217.88 เมกะวัตต์

9. คณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมอนุมัติจัดสรรเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 6 โครงการ ประกอบด้วย

- 1) โครงการเสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมจัดการขยะต้นทางของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) โดยหลัก 3Rs เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนตำบลศรีสงครามอย่างยั่งยืน
- 2) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างวินัยในการคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียน ดำเนินงานโดย โรงเรียน บ้านขามเรียน อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
- 3) โครงการส่งเสริมชุมชนต้นแบบด้านการจัดการขยะที่ต้นทาง เทศบาลตำบลพระเหลา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ
- 4) โครงการการจัดการขยะอาหาร (Food Waste) จากครัวเรือนด้วยวิธี Takakura Composting Method โดยการมีส่วนร่วม
- 5) โครงการพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วมพื้นที่ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอยักษ์ จังหวัดนครราชสีมา
- 6) โครงการพัฒนาต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำด้านการจัดการขยะชุมชนและการเกษตร เพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกในระดับพื้นที่

10. ผลักดันมาตรการทางกฎหมายเพื่อลดปริมาณขยะทะเลในพื้นที่ชายหาด โดยบังคับใช้กฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ ตามคำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 229/2566 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566 ประกาศให้พื้นที่ชายหาด 21 หาด ใน 15 จังหวัดชายฝั่งทะเลเป็นพื้นที่ดำเนินโครงการชายหาดปลอดบุหรี่เพื่อเป็นการจัดระเบียบการงดสูบบุหรี่ ขยะมูลฝอย หรือวัสดุที่มีลักษณะเป็นพลาสติก โฟมหรือสิ่งต่าง ๆ บนชายหาด เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีผลบังคับใช้ 2 ปี ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าว สามารถลดปริมาณขยะชายหาดโดยเฉพาะก้นบุหรี่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

11. พัฒนาแผนงานวิจัยและนวัตกรรมการจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ อาทิ การใช้แนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นเครื่องมือ ในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อตอบโจทย์วิถีชีวิตใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้วยการจัดการขยะโดยระบบ Digital Technology การส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง ด้วยกลไกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ และวิธีการอื่น ๆ การจัดการของเสียอันตรายชุมชน ด้วยการวางระบบจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน (ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และของเสียอันตรายประเภทอื่น) การควบคุมและดำเนินการสถานที่คัดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การวิจัยเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ขยะอาหาร ขยะพลาสติก และขยะทะเล

ต้องมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566 - 2570) ทั้งมาตรการคัดแยกขยะต้นทาง การยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง การจัดการขยะอาหาร การจัดการขยะพลาสติกและบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนและบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster) ในแต่ละจังหวัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระยะสั้น

1.1 เร่งขับเคลื่อนการปรับปรุงและยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยพิจารณาแยกตามรายกลุ่ม ซึ่งมีข้อเสนอในการยกระดับที่แตกต่างกัน อาทิ การปรับปรุงให้ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิชาการ การปรับปรุงเป็นสถานีนถ่ายขยะมูลฝอยเพื่อรวบรวมและนำส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง การผลักดันการจัดการขยะมูลฝอยตามแบบการรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster) เพื่อการจัดการขยะมูลฝอยและการปิดและจัดการขยะมูลฝอยที่ตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) โดยร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายภาคเอกชน กว่า 140 หน่วยงาน ดำเนินการนำร่องโครงการ PackBack จังหวัดชลบุรีอย่างต่อเนื่อง ในการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานในพื้นที่และพัฒนาสู่การเป็นองค์กรกลาง การสื่อสารความเข้าใจหลักการ EPR ให้แก่กลุ่มผู้ผลิตที่เป็นสมาชิกกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง การจัดทำร่างข้อเสนอมาตรการจูงใจ (Incentive) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าสู่หลักการ EPR การพัฒนาร่างโครงสร้างการทำงานองค์กรรับผิดชอบของผู้ผลิตภาคสมัครใจ (Producer Responsibility Organization Voluntary Effort: PROVE)

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

1.3 ขยายความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการบริหารจัดการขยะอาหารและอาหารส่วนเกิน อาทิ โครงการบริจาคอาหารส่วนเกิน โครงการป้องกันและลดการเกิดขยะอาหาร และการจัดการขยะอาหารในกลุ่มผู้จำหน่ายอาหารและผู้ประกอบอาหาร จัดทำคู่มือการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร แนวปฏิบัติในการป้องกันและลดการเกิดขยะอาหาร การขยายผลและสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะอาหารและอาหารส่วนเกิน รมรณรงค์เกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารและอาหารส่วนเกินอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาให้มีระบบการจัดการขยะอาหาร ณ ปลายทาง

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมอนามัย และมูลนิธิสโกลาร์ส ออฟ ชีส์ทีแนนท์

1.4 ขยายความร่วมมือทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร สถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่า เพื่อรองรับการกำหนดนโยบายหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตในการจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ขยะพลาสติกและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนหมุนเวียนตามนโยบายรัฐบาลที่ขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy)

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

2. ระยะยาว

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่น การคัดแยกขยะมูลฝอย จุดทิ้ง กำหนดวันทิ้ง และการรวบรวมเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ (ขยะอาหาร) ของเสียอันตรายจากชุมชน ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และมูลฝอยติดเชื้อในชุมชน โดยกำหนดค่าธรรมเนียมการเก็บขนและการกำจัดขยะมูลฝอย แรงจูงใจ และบทกำหนดโทษ ตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2567

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมควบคุมมลพิษ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. เพื่อรองรับการดำเนินการมาตรการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน เพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้จำหน่าย ผู้เก็บรวบรวมบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว สถานที่แปรใช้ใหม่ สถานที่กำจัดบรรจุภัณฑ์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการบรรจุภัณฑ์เป็นไปตามหลักวิชาการ เป็นธรรม มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ส่งเสริมเศรษฐกิจ การค้า และการแข่งขัน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมของประเทศ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.3 จัดทำแผนปฏิบัติการเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เสริมสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือมีองค์ประกอบจากวัสดุรีไซเคิล มีส่วนร่วมในการลด คัดแยก นำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ และแยกทิ้งตามระบบที่หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดไว้ เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2.4 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สร้างเครือข่าย/ศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เบื้องต้น

“การพัฒนาระบบคัดแยก และเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท”

กรมควบคุมมลพิษร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรมอนามัย จัดทำข้อเสนอรูปแบบการคัดแยกและเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท เพื่อใช้เป็นกรอบอ้างอิงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดรูปแบบการคัดแยกและเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และเป็นทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นไปตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอาหารระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ 5/2566 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2566 โดยในปี 2567 กรมควบคุมมลพิษได้นำไปทดลองดำเนินการในพื้นที่นำร่อง 4 แห่ง ได้แก่ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองโยธินธร จังหวัดโยธินธร เทศบาลตำบลเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

ในปี 2567 กรมควบคุมมลพิษ ได้ลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอรูปแบบ การคัดแยกและเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในพื้นที่นำร่อง 4 แห่ง โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

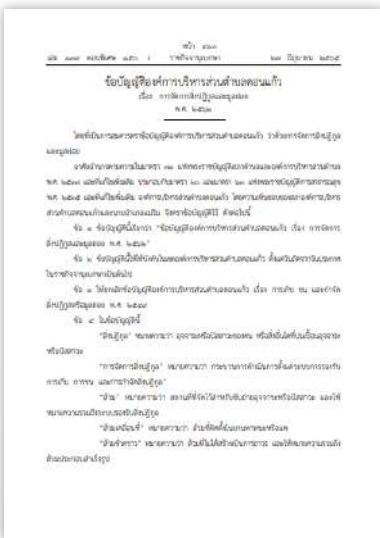
ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย : ควรกำหนดให้ใช้ภาชนะหรือถุงสีตามประเภทของขยะมูลฝอย หรือใช้ถุงพลาสติกใสหรือสีขาวขุ่น หรือภาชนะอื่นที่สามารถมองเห็นขยะมูลฝอยข้างในได้ หรือเขียนข้อความกำกับและไม่มีการตั้งภาชนะรองรับขยะมูลฝอยติดเชื่อในชุมชนในที่สาธารณะ เว้นแต่เป็นจุดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

กำหนดวัน เวลา การเก็บขนขยะมูลฝอย : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดวัน เวลา สถานที่ และเส้นทางการเก็บขนขยะมูลฝอยแยกตามประเภท พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์แจ้งให้ประชาชนทราบ

การเก็บขนขยะมูลฝอย : การเก็บขนขยะอินทรีย์หรือขยะอาหารมีรถเก็บขนแยกส่วนขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ ควรใช้รถเก็บขนที่มีช่องใส่ขยะ 3 ช่อง โดยจัดช่องเก็บตามประเภทขยะมูลฝอยให้เป็นสัดส่วน หรือใช้รถเก็บขนคันเดียวกัน แต่มีการแบ่งเวลาในการเก็บขน สำหรับมูลฝอยติดเชื่อในชุมชนให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การเก็บค่าธรรมเนียม : ควรใช้ธรรมนุญท้องถิ่นในการเก็บค่าธรรมเนียมแตกต่างตามลักษณะการจัดการขยะมูลฝอย (บุฟเฟต์ขยะ) ซึ่งประชาชนที่จัดการขยะมูลฝอยเองจะลดค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอย โดย 1) ครั้วเรือนคัดแยกขยะ ทำปุ๋ยหมักเอง นำขยะทั่วไปมาวางจตุรวบรวมเองจะไม่เสียค่าธรรมเนียม 2) ครั้วเรือนคัดแยกขยะ ทำปุ๋ยหมักเองให้อาสาสมัครเก็บขยะทั่วไปที่บ้านเสียค่าธรรมเนียม 50 บาท/เดือน 3) ครั้วเรือนคัดแยกขยะ นำขยะทั่วไปมาวางจตุรวบรวมเองให้อาสาสมัครเก็บขยะอินทรีย์ที่บ้านเสียค่าธรรมเนียม 70 บาท/เดือน และ 4) ครั้วเรือนคัดแยกขยะ ให้อาสาสมัครเก็บขยะทั่วไปและขยะอินทรีย์ที่บ้านเสียค่าธรรมเนียม 90 บาท/เดือน การเก็บค่าธรรมเนียมในลักษณะนี้เป็นการลดค่าใช้จ่ายและลดภาระในการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมการประชุมและการลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอรูปแบบการคัดแยก และเก็บขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในพื้นที่นำร่อง

ในปีงบประมาณ 2568 กรมควบคุมมลพิษจะจัดทำคำแนะนำในการคัดแยกมูลฝอยแบบแยกประเภทสำหรับประชาชน ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคำแนะนำการจัดเตรียมระบบการคัดแยกมูลฝอยสำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2567 ที่จะบังคับใช้ทั่วประเทศในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2568

เบื้องต้น

“โครงการรักษ์ 72 หาดไทย เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินโครงการรักษ์ 72 หาดไทย เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 และโครงการ Phuket Sandbox ต้นแบบอนุรักษ์หาดไทย เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ซึ่งได้เปิดตัวโครงการฯ อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2567 ณ ตึกบัญชาการ 1 ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร โครงการดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 72 พรรษา 28 กรกฎาคม 2567 รวมถึงเพื่อสร้างความตระหนักรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน โดยดำเนินการในพื้นที่ 7 จังหวัดชายฝั่งทะเล ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต กระบี่ ตรัง สุราษฎร์ธานี ชลบุรี ระยอง และตราด และได้นำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำมาตรการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 มาตรการสำคัญ ได้แก่

- 1) ส่งเสริมการผลิต/ขายบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายในการผลิต/ขายบรรจุภัณฑ์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จำนวนไม่น้อยกว่า 10 ชนิด และยกเลิกการผลิต/ขาย พลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ชนิด
- 2) รณรงค์การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มากกว่าร้อยละ 80 และจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมร้อยละ 80
- 3) จัดการขยะอย่างถูกหลักวิชาการ โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะ และมีระบบการจัดการเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะพลาสติกที่ต้นทาง
- 4) เก็บขยะตกค้างบริเวณชายหาดและในทะเล โดยมีเป้าหมายในการไม่มีขยะตกค้างบริเวณชายหาดและในทะเล และมีระบบป้องกันการหลุดรอดของขยะจากแม่น้ำ ลำคลอง ลงสู่ทะเล

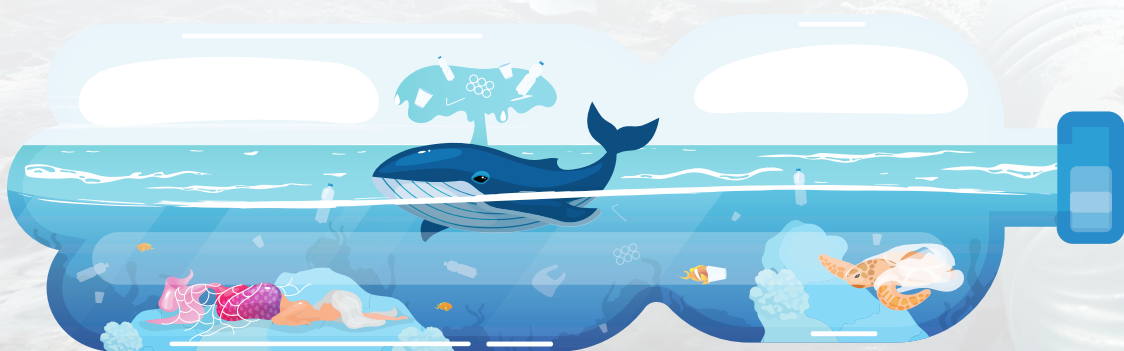
เรื่องเด่น

“โครงการความร่วมมือการจัดการขยะพลาสติกในแม่น้ำเจ้าพระยา ด้วยเทคโนโลยีเรือดักเก็บขยะอินเทอร์เซปเตอร์ (Interceptor)”

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับองค์กร The Ocean Cleanup ได้จัดพิธีเปิดตัวเรือดักขยะพลังงานแสงอาทิตย์ หรือเรือ Interceptor 019 ซึ่งเป็นเรือลำที่ 19 ของโลก บริเวณสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา ถนนพระรามที่ 3 แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร โดยมีพลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในพิธีเปิดฯ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2567

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และองค์กร The Ocean Cleanup ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการ และมีกรุงเทพมหานคร สถานเอกอัครราชทูตเนเธอร์แลนด์ประจำประเทศไทย และบริษัทโคคาโคล่า เป็นผู้ร่วมสนับสนุนโครงการ ทั้งนี้ เรือ Interceptor ลำดังกล่าว เป็นเทคโนโลยีเรือเก็บขยะระบบอัตโนมัติที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ร้อยละ 100 ซึ่งสามารถเก็บขยะได้มากกว่า 50 ตันต่อวัน ขึ้นอยู่กับปริมาณขยะในพื้นที่ โดยขยะที่เก็บรวบรวมได้จะถูกนำมาคัดแยก และกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อลดต้นตอขยะพลาสติกที่ไหลลงสู่ทะเลอ่าวไทย การบริหารจัดการขยะที่เก็บจากเรือดักเก็บขยะ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร โดยกรุงเทพมหานคร เห็นว่าโครงการดังกล่าวถือเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย ให้การสนับสนุนการจัดการขยะที่จัดเก็บได้จากเครื่องอินเทอร์เซปเตอร์ จะขนถ่ายโดยรถขยะของกรุงเทพมหานครไปยังศูนย์กำจัดขยะหนองแขมหรือศูนย์กำจัดขยะกำแพงแสน ขึ้นอยู่กับลักษณะของขยะที่จัดเก็บได้ โดยเปิดให้ผู้สนใจเข้าชมการทำงานของเรือ Interceptor ในช่วงระหว่างเดือนเมษายน - กรกฎาคม 2567 ซึ่งเรือ Interceptor ไม่เพียงแต่จะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกลอยน้ำที่จะหลุดรอดลงสู่ทะเลผ่านแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เป็นอีกหนึ่งกลไกในการสร้างความตระหนักให้กับประชาชนค่านึงถึงผลกระทบของขยะ โดยเฉพาะขยะพลาสติกที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและขยะที่เก็บรวบรวมได้จะถูกนำมาคัดแยกและกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

ความสำเร็จครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเชิงวิสัย เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะพลาสติกในแม่น้ำสายสำคัญทั่วโลก การดำเนินโครงการครั้งนี้ ในส่วนของประเทศไทยมีหลายหน่วยงานที่ร่วมเป็นพันธมิตร และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีความตระหนักถึงปัญหาขยะทะเล ได้ดำเนินการวางแผนป้องกัน แก้ปัญหา และศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการขยะทะเลอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย และให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมได้จำเป็นต้องอาศัยการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภายในประเทศ ต่างประเทศ รวมถึงภาคเอกชน ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการเป็นภาครัฐที่เปิดกว้าง (Open Government) ในการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา แสวงหารูปแบบการจัดการแนวใหม่ องค์ความรู้ใหม่ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาขยะทะเล นำไปสู่การสร้างเครือข่ายอนุรักษ์ที่มีความเข้มแข็งและการบริหารจัดการขยะทะเลอย่างยั่งยืน

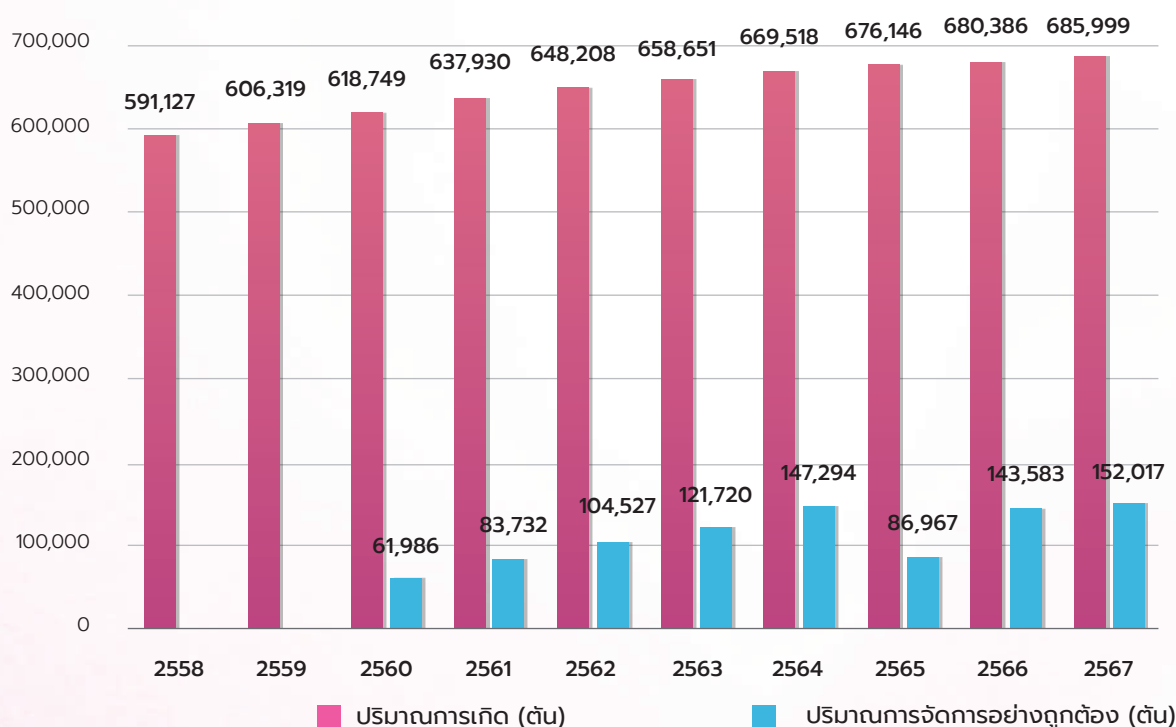

ของเสียอันตราย

สถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชน

ปี 2567 มีปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนเกิดขึ้น 685,999 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 0.8 (ปี 2566 มีปริมาณ 680,386 ตัน) ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment: WEEE) 445,899 ตัน (ร้อยละ 65) และของเสียอันตรายประเภทอื่น ๆ เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ประมาณ 240,100 ตัน (ร้อยละ 35) แนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี เป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศเพื่อรองรับการเติบโตและขยายตัวทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและทันสมัย ตลอดจนการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีที่สนับสนุนพลังงานทางเลือก ทำให้ประชาชนมีความต้องการและนิยมใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ตอบสนองต่อความต้องการเพื่อก้าวสู่สังคมดิจิทัลมากขึ้น นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์บางชนิดที่มีคุณภาพต่ำ ทำให้อายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์สั้น รวมถึงการแยกทิ้งของเสียอันตรายและการถอดแยกชิ้นส่วนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดเป็นของเสียที่ต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น (รูปที่ 55)

รูปที่ 55 ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นและปริมาณการกำจัด ปี 2558 - 2567

ของเสียอันตรายจากชุมชนเก็บรวบรวมได้ 154,723 ตัน เข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง 152,017 ตัน (หรือร้อยละ 98.25 ของของเสียอันตรายจากชุมชนที่รวบรวมได้ในปี 2567) แบ่งเป็น การนำไปใช้ประโยชน์ 104,913 ตัน และกำจัด 47,104 ตัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณที่เกิดขึ้น ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียง ร้อยละ 22.16 ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ร้อยละ 35 ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) เป็นผลมาจากการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากแหล่งกำเนิดโดยเฉพาะจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้องยังมีไม่มากเท่าที่ควร ส่วนใหญ่นำไปถอดแยกชิ้นส่วนในชุมชนอย่างไม่ถูกต้อง ความร่วมมือของภาคเอกชนในการร่วมรับผิดชอบและจัดการจากผลิตภัณฑ์ของตนยังไม่แพร่หลายและต่อเนื่องเท่าที่ควร ผู้ผลิตมีการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีที่สนับสนุนพลังงานทางเลือกมากขึ้น สถานที่บำบัดหรือกำจัดของเสียอันตรายไม่ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค และข้อจำกัดด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้อำนาจหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจน ดังนั้น การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด จำเป็นต้องผลักดันและขับเคลื่อนให้หน่วยงานดำเนินงานตามรูปแบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การแยกทิ้ง ณ ต้นทาง เพิ่มกลไกการรวบรวมและเรียกคืนจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือกำจัดอย่างเหมาะสม ลดภาระการจัดการของภาครัฐ รองรับการจัดการจากผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีที่สนับสนุนพลังงานทางเลือก ผลักดันและยกระดับการเป็นศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและจากผลิตภัณฑ์ฯ ในระดับจังหวัด สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ยกระดับสถานประกอบกิจการถอดแยกจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบ

ของเสียอันตรายจากชุมชน และจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจากผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีที่สามารถใช้พลังงานทางเลือกได้เพิ่มขึ้น หากไม่แยกทิ้ง มีการทิ้งปะปนกับขยะมูลฝอย ทำให้ยากต่อการเก็บรวบรวมเพื่อนำไปบำบัดหรือกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงแยกชิ้นส่วนและถอดแยกจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแหล่งชุมชนอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้โลหะหนักซึ่งเป็นส่วนประกอบในของเสียอันตรายเหล่านี้ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมทั้งในดิน แหล่งน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน จนอาจกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน อาจก่อให้เกิดการร้องเรียนจากประชาชนจากการเผาซากผลิตภัณฑ์และเศษวัสดุที่เหลือจากการแยกชิ้นส่วนและถอดแยกจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ สายไฟ จอภาพแอลซีดี เศษพลาสติก โฟมฉนวนตู้เย็น ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ อาทิ ฝุ่นละออง PM_{2.5} ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ก๊าซไฮโดรเจนคลอไรด์ ก๊าซฟอสจีน สารไดออกซิน ส่งผลกระทบต่อผู้ถอดแยกและประชาชนในชุมชนที่จะได้รับก๊าซพิษหรือฝุ่นละอองขนาดเล็กเข้าสู่ร่างกายและการสัมผัสต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จะทำให้เป็นอันตรายต่อร่างกายและเป็นสารก่อมะเร็ง อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากในการติดตามตรวจสอบและฟื้นฟูสถานที่กำจัดมูลฝอยทั่วไปที่มีการปนเปื้อนจากของเสียอันตราย

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ปัญหาของเสียอันตรายชุมชน

1. สืบเนื่องจากการออกประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวางระบบ กำหนดรูปแบบการจัดการ 7 ขั้นตอน ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมแนวทางการบริหารจัดการในภาพรวมของจังหวัด โดยใช้รูปแบบการแยกทิ้ง ณ ต้นทาง จัดวางภาชนะรองรับหรือตู้แยกทิ้ง กำหนดจุดทิ้งของเสียอันตรายจากชุมชน (จุด drop off) ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เพื่อเก็บรวบรวมส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และผลักดันการเป็นศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนในระดับจังหวัด ที่ผ่านมามีจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินงานตามรูปแบบที่กรมควบคุมมลพิษ กำหนดอย่างต่อเนื่อง มีการปรับใช้รูปแบบตามบริบทของพื้นที่ รวมถึงบางจังหวัดยังมีข้อจำกัดในการดำเนินงานไม่สามารถรวบรวมส่งกำจัดภายในระยะเวลาที่เหมาะสมได้ ปัจจุบันมีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนในระดับจังหวัด จำนวน 23 จังหวัด ที่เหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเก็บรวบรวมไว้เพื่อส่งกำจัด ปีละ 1 - 2 ครั้ง โดยมีกรุงเทพมหานครและองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในภาพรวม 71 จังหวัด และ อบท. แต่ละแห่งเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองอีก 6 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี อ่างทอง สระแก้ว เพชรบุรี บุรีรัมย์ และภูเก็ต

2. จัดทำ (ร่าง) แนวทางการควบคุมกำกับการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จากกิจการสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้วหรือเหลือใช้ ภายใต้กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 โดยดำเนินการปรับปรุงคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ฉบับที่ 5/2549 เรื่อง การควบคุมกิจการการสะสมวัตถุสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้วหรือเหลือใช้ โดยเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ การจัดเก็บซากผลิตภัณฑ์ฯ โดยให้จำแนกตามประเภทและขนาด การห้ามเผาสายไฟ การจัดการน้ำมันเครื่องใช้แล้ว และโฟมฉนวนกันความร้อนตู้เย็น และการตอบโต้เหตุรั่วไหลของสารอันตราย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการประกอบกิจการการถอดแยกซากผลิตภัณฑ์ฯ อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และได้จัดส่ง (ร่าง) แนวทางฯ ให้กรมอนามัยใช้ประกอบการปรับปรุงคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ซึ่งกรมอนามัยได้นำ (ร่าง) แนวทางฯ ตามที่กรมควบคุมมลพิษเสนอ ไปปรับปรุง (ร่าง) คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพสำหรับสถานประกอบกิจการ การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้ว หรือเหลือใช้ พ.ศ. และเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานและยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เหมาะสม กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การจัดการสิ่งปฏิกูล มูลฝอย เหนือราคา และความปลอดภัยหรือปล่อยสัตว์เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2567 และขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอ (ร่าง) คำแนะนำฯ ฉบับปรับปรุงตามความเห็นของคณะกรรมการฯ ต่อคณะกรรมการสาธารณสุขเพื่อพิจารณาต่อไป

3. อยู่ระหว่างการจัดทำพระราชบัญญัติจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายใต้หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR) ที่ให้ผู้ผลิตรับผิดชอบในการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์ของตนเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือกำจัดอย่างเหมาะสม ลดภาระการจัดการของภาครัฐ รวมทั้งเพื่อรองรับการจัดการซากผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีที่สนับสนุนพลังงานทางเลือก อาทิ ชาร์จรถยนต์ แบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า โซล่าเซลล์ เป็นต้น ร่างกฎหมายดังกล่าวประกอบด้วย แนวคิดการจัดการโดยให้ผู้ผลิต/นำเข้ารับผิดชอบการรวบรวมซาก WEEE เข้าสู่ระบบจัดการอย่างถูกต้องโดยร่วมจัดตั้งองค์กรกลาง (Producer Responsibility Organizations : PROs) และจ่ายค่าบำบัดและรีไซเคิลให้กับ PROs โดย PROs จะเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ทำให้ไม่เป็นการละเลยของภาครัฐในการจัดการซากที่เป็นของเสียอันตรายและมีค่าใช้จ่ายสูงมาก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน

1. ระยะเวลา

1.1 กำหนดกลไกเพื่อยกระดับการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ชากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และซากผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรวบรวมเข้าสู่ระบบการจัดการให้มากขึ้น โดยอาศัยหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายกระทรวงการจัดการมูลฝอยมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. 2563 พร้อมผลักดันการเป็นศูนย์รวบรวมระดับจังหวัดให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมอนามัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 สนับสนุน และขยายความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน และซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อเนื่องต่อไป อาทิ โครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน โครงการคนไทยไร้ E-waste

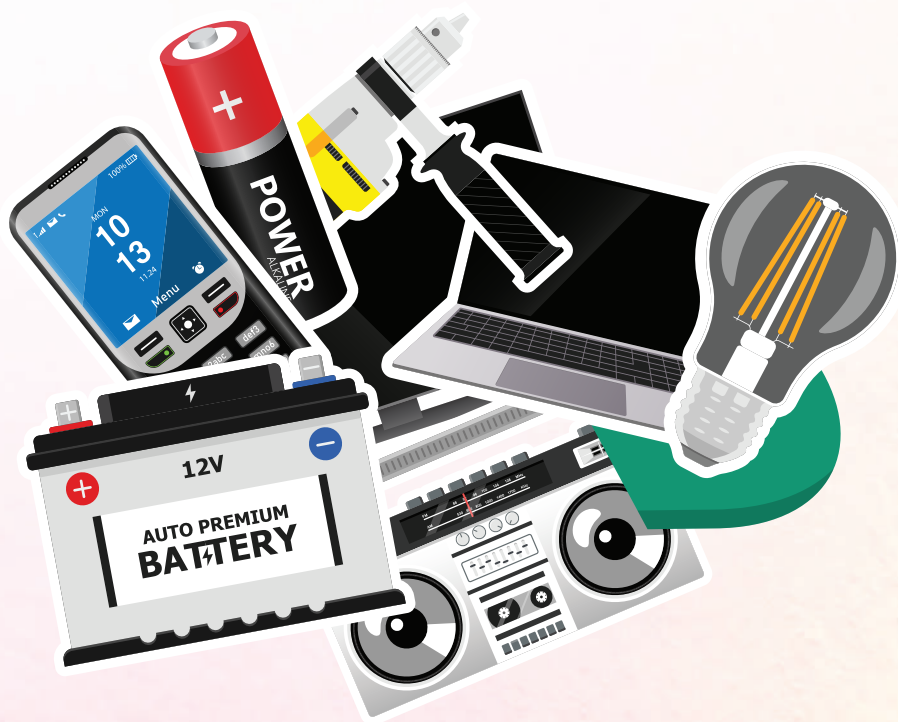
หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเอกชน

1.3 เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เป็นกฎหมายเฉพาะในการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบครบวงจร

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ

1.4 ออกคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับสถานประกอบกิจการ การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้ว หรือเหลือใช้

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอนามัย

สถานการณ์กากอุตสาหกรรม

ปี 2567 มีปริมาณกากอุตสาหกรรม (กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย (Hazardous Waste) และกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย (Non - Hazardous Waste)) ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศและเข้าสู่ระบบการจัดการ รวมทั้งหมด 24.39 ล้านตัน จำแนกเป็นกากอุตสาหกรรมอันตราย จำนวน 1.63 ล้านตัน และ กากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย จำนวน 22.76 ล้านตัน (ตารางที่ 10) (ปี 2566 มีปริมาณ 19.82 ล้านตัน ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 ตุลาคม 2566) ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน - 31 ธันวาคม 2566 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลในระบบเดิม เนื่องจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมมีการปรับปรุงกฎหมาย ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2566 ประกาศ ณ วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ส่งผลให้มีการรวบรวมและประมวลผลข้อมูล ปี 2566 เฉพาะช่วงวันที่ 1 มกราคม - 31 ตุลาคม 2566 จึงไม่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลปริมาณกากอุตสาหกรรม ระหว่าง ปี 2566 และ ปี 2567 ได้

ตารางที่ 10 ปริมาณและการจัดการกากอุตสาหกรรม ปี 2567

รายการ	ปี 2567 (ล้านตัน)
1. ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่เข้าสู่ระบบการจัดการด้วยวิธีการต่างๆ	1.63
2. ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นของเสียอันตรายที่เข้าสู่ระบบการจัดการด้วยวิธีการต่างๆ	22.76
3. ปริมาณกากอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบการจัดการทั้งหมด	24.39

หมายเหตุ: เป็นข้อมูลจากการแจ้งการขนส่งออกไปจัดการนอกบริเวณโรงงาน ตั้งแต่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2567

กากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นทั่วประเทศและเข้าสู่ระบบการจัดการ จำนวน 24.39 ล้านตัน มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ จำนวน 21.67 ล้านตัน หรือร้อยละ 88 ของปริมาณกากอุตสาหกรรมทั้งหมด โดยเป็นการนำไปใช้เป็นวัสดุทดแทน (Use as raw material) จำนวน 9.49 ล้านตัน นำไปใช้เป็นพลังงาน (Use for Energy) จำนวน 5.33 ล้านตัน นำกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) จำนวน 6.75 ล้านตัน และส่งออก (Export) จำนวน 0.10 ล้านตัน (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 การนำกากอุตสาหกรรมกลับมาใช้ประโยชน์ ปี 2567

ประเภท	รหัส และ วิธีการจัดการ	ของเสีย อันตราย (ตัน)	ของเสีย ไม่อันตราย (ตัน)
การนำไปใช้ เป็นวัสดุทดแทน (Use as raw material)	011 คัดแยกประเภทเพื่อจำหน่ายต่อ	-	4,221,667.11
	031 นำกลับมาใช้ซ้ำตามวัตถุประสงค์เดิม	74.43	161,502.61
	044 ใช้เป็นวัตถุดิบทดแทนในเตาอุตสาหกรรมซีเมนต์	85,387.84	377,139.70
	045 ทำวัสดุผสม เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบทดแทนในเตาอุตสาหกรรมซีเมนต์	7,664.24	1,591.70
	083 กำปุยหมักหรือสารปรับปรุงคุณภาพดิน	-	3,396,889.84
	084 ทำอาหารสัตว์	-	1,234,529.11

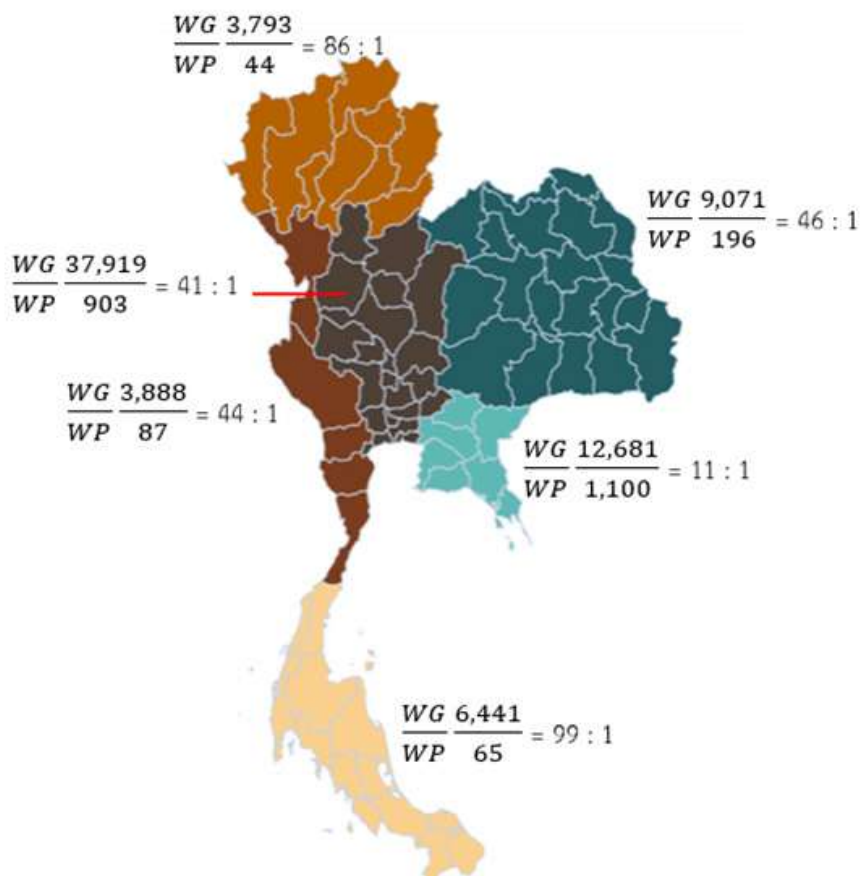

ประเภท	รหัส และ วิธีการจัดการ	ของเสียอันตราย (ตัน)	ของเสียไม่อันตราย (ตัน)
การนำไปใช้เป็นพลังงาน (Use for Energy)	041 ใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทน	71,465.79	171,994.15
	042 ทำเชื้อเพลิงผสม	400,926.47	252,442.78
	043 เผาเพื่อใช้เป็นพลังงาน (เฉพาะของเสียไม่อันตราย)	-	4,153,463.18
	046 ทำเชื้อเพลิงทดแทน (เฉพาะของเสียไม่อันตราย)	-	83,976.82
	047 ใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรงในเตาเผาเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า (เฉพาะของเสียไม่อันตราย)	-	191,637.26
	048 ใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรงในเตาเผาเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า (เฉพาะของเสียอันตราย)	1,766.86	-
การนำกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle)	033 นำบรรจุภัณฑ์กลับไปบรรจุใหม่หรือใช้ซ้ำ	6,397.48	6,583.03
	039 นำกลับมาใช้ซ้ำด้วยวิธีอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์เดิม	13,332.82	2,313.52
	049 นำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วอื่น ๆ กลับคืนมาใหม่	721,434.08	5,901,703.63
	051 เข้ากระบวนการนำตัวทำละลายกลับมาใช้ใหม่	26,183.99	169.83
	052 เข้ากระบวนการนำโลหะกลับมาใหม่	9,595.93	579.41
	053 เข้ากระบวนการคืนสภาพกรด/ด่าง	44,942.37	0.6
	054 เข้ากระบวนการคืนสภาพตัวเร่งปฏิกิริยา	-	17.27
	055 เข้ากระบวนการคืนสภาพถ่านกัมมันต์ใช้งานแล้ว	430.38	530.35
	056 เข้ากระบวนการคืนสภาพเรซินหรือเมมเบรนที่ใช้จนแล้ว	-	121.66
	057 เข้ากระบวนการคืนสภาพทรายหล่อแบบที่ใช้จนแล้ว	-	7,714.47
	059 นำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วอื่น ๆ กลับคืนมาใหม่	2,820.88	5,303.11
การส่งออก (Export)	081 รวบรวมและส่งออกนอกประเทศ	210.21	101,503.85
รวม		1,392,633.77	20,273,374.99
ปริมาณรวมที่เข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง		1,632,721.95	22,764,929.85
การนำไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ)		85.30	89.06

หมายเหตุ: ข้อมูลจากการแจ้งการขนส่งออกไปจัดการนอกบริเวณโรงงาน ปี 2567 จากการสืบค้น ณ วันที่ 7 มกราคม 2568
ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2567)

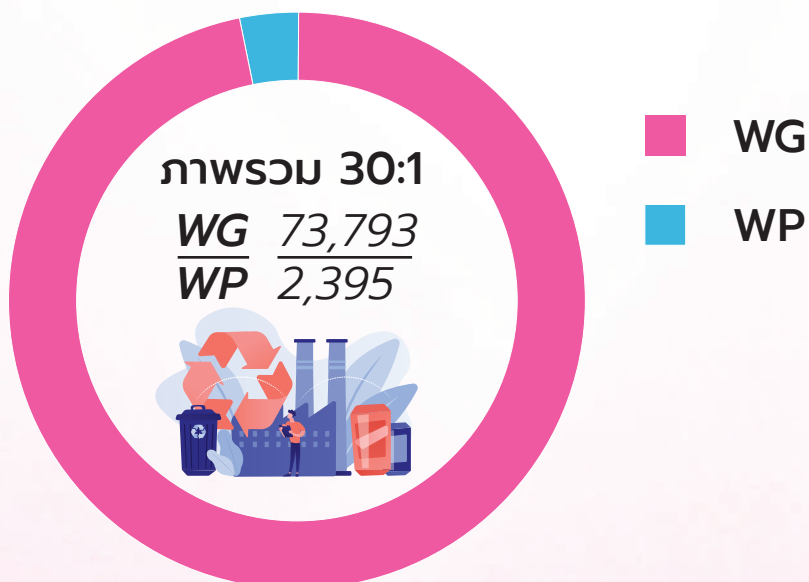
ปี 2567 พบโรงงานบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมมีการกระจายตัวในแต่ละภูมิภาคทั่วประเทศโดยภูมิภาคที่มีศักยภาพการรองรับและการกระจายตัวของโรงงานบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมมากที่สุด ได้แก่ ภาคตะวันออก รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (รูปที่ 56) และเมื่อพิจารณาภาพรวมสัดส่วนการกระจายตัวของโรงงานบำบัดกำจัดกากของเสียอุตสาหกรรมภาพรวมของทั้งประเทศ พบว่าอัตราส่วนจำนวนโรงงานผู้ก่อกำเนิด (WG) ต่อโรงงานผู้รับดำเนินการ (WP) เท่ากับ 30:1 (รูปที่ 57)

รูปที่ 56 อัตราส่วนจำนวนโรงงานผู้ก่อกำเนิด (WG) ต่อโรงงานผู้รับดำเนินการ (WP) แยกตามรายภูมิภาค

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2567)

รูปที่ 57 อัตราส่วนจำนวนโรงงานผู้ก่อกำเนิด (WG) ต่อโรงงานผู้รับดำเนินการ (WP) ภาพรวมของทั้งประเทศ

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2567)

ผลกระทบ

กากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงานต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามกฎหมายและหลักวิชาการ แต่ปัจจุบันยังพบว่าการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม ตั้งแต่โรงงานผู้ก่อกำเนิดกากอุตสาหกรรมจนถึงหลักเลียง ผู้ขนส่งและผู้รับดำเนินการรับกากอุตสาหกรรมมาบำบัดและจัดการอย่างไม่ถูกวิธี เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักในสิ่งแวดล้อมทั้งในดิน แหล่งน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน แหล่งน้ำสาธารณะ และพื้นที่เกษตรกรรม ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม สร้างความเสียหายให้กับชุมชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบ บำบัด กำจัดและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม

1. อยู่ระหว่างปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 กรณีลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม รวมถึงการลักลอบระบายน้ำและอากาศเสียในมาตรา 45 โดยแก้ไขให้มีการเพิ่มโทษจากเดิมเป็นเพียงโทษปรับ ให้เป็นโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ ทั้งจำทั้งปรับ เนื่องจากการมีโทษจำคุก จะทำให้อายุความเพิ่มขึ้นเป็น 5 ปี จากเดิมอายุความ 1 ปี เพื่อเป็นประโยชน์ในการสอบสวนหาผู้กระทำความผิดมารับโทษ
2. เสนอเรื่องการจัดตั้งกองทุนโรงงานอุตสาหกรรม โดยนำเสนอให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในการจัดตั้งกองทุนและกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดการและการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการป้องกัน ระวัง และบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากกิจการโรงงานอย่างทันท่วงที โดยจะเป็นการนำเงินกองทุนมาใช้ในการดำเนินการก่อนในรูปแบบของการวางหลักประกัน แล้วจึงไปฟ้องเรียกชดเชยคืนจากผู้ประกอบการโรงงานที่กระทำความผิดในภายหลัง รวมทั้งการแก้ไขมาตรา 42 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 โดยยกเลิกข้อความที่กำหนดให้นำเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งกองทุนโรงงานอุตสาหกรรม ได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มการจัดตั้งกองทุนโรงงานอุตสาหกรรม โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2567 ถึง 15 พฤศจิกายน 2567
3. ดำเนินโครงการกำจัด/บำบัด สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วและของเสียเคมีวัตถุที่ตกค้างในพื้นที่ต่าง ๆ โดยการขนย้ายกากของเสียไปกำจัด/บำบัด รวมถึงการนำกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อจัดการของเสียที่สร้างความเดือนร้อนให้กับประชาชนและลดผลกระทบจากการปนเปื้อนในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น กรณีบริษัท วิน โปรเซส จำกัด จังหวัดระยอง กรณีบริษัท แวกซ์ กาเบจ รีไซเคิล เซ็นเตอร์ จำกัด จังหวัดราชบุรี กรณีโกดังภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น โดยการรวบรวมแหล่งเงินทุนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การขอจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง ประจำปี พ.ศ. 2568 เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการกากอุตสาหกรรม

1. ระยะสั้น

1.1 เร่งดำเนินการกำจัด/บำบัด สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วและของเสียเคมีวัตถุที่ตกค้างในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบความเดือดร้อนแก่ประชาชนและสิ่งแวดล้อมบริเวณโดยรอบพื้นที่โดยการจัดหางบประมาณจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องจักร และแรงงานจากเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเร่งรัดการดำเนินการเคลื่อนย้ายของเสียออกไปจัดการโดยเร็ว เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและความเสียหายที่เกิดขึ้น

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

1.2 เร่งติดตามตรวจสอบการปนเปื้อนดินและน้ำใต้ดิน (soil and groundwater contamination) โดยศึกษาเชิงพื้นที่รอบบริเวณพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนตั้งแต่ดินระดับผิวดิน ดินชั้นลึก น้ำบ่อตื้น น้ำใต้ดิน รวมทั้งแหล่งน้ำบาดาลต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีการลักลอบทิ้ง พร้อมทั้งการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

2. ระยะยาว

2.1 ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อผลักดันกฎหมายเฉพาะด้านการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดทำร่างพระราชบัญญัติกากอุตสาหกรรม พ.ศ. แยกจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อการจัดการกากอุตสาหกรรมทั้งระบบ ตั้งแต่กากอุตสาหกรรม ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และซากพาหนะ โดยกำหนดให้มีบทกำหนดโทษสูงสำหรับผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับกากอุตสาหกรรม รวมทั้งกำหนดให้รัฐเข้าไปจัดการหรือกำจัดกากอุตสาหกรรมแทนโดยผู้รับคำสั่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง และจัดตั้งกองทุนเฉพาะด้านการฟื้นฟู บรรเทาแก้ไขผลกระทบจากการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม การวางเงินหลักประกันความเสียหายเบื้องต้น หรือประกันภัยความเสียหาย ตลอดจนการยึด/อายัดกากอุตสาหกรรม และทำการจำหน่ายเพื่อนำเงินเข้ากองทุน

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

2.2 ฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนให้สามารถกลับไปใช้ประโยชน์ได้อย่างปลอดภัย โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การฟื้นฟูเกิดความยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

เบื้องต้น

“การควบคุมและกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม”

จากสถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุสารเคมีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับกรณีการลักลอบขนย้ายกากอุตสาหกรรมที่ปนเปื้อนแคดเมียมจากจังหวัดตาก มาเก็บไว้ในโรงงานพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ชลบุรี และกรุงเทพมหานคร ซึ่งสร้างความกังวลเป็นวงกว้างต่อสังคมในประเด็นความปลอดภัยของประชาชนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงอุตสาหกรรม ได้รายงานผลการดำเนินงานในการจัดการกรณีดังกล่าวต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2567 ซึ่งคณะกรรมการฯ มีให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อสำรวจโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการรับดำเนินการของเสียอันตราย และโรงงานอื่นที่มีความเสี่ยง เพื่อนำไปสู่การกำกับ ควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาไม่ให้เกิดสถานการณ์เช่นนี้อีก โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน อุตสาหกรรมจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นเลขานุการร่วม และมีภาคประชาชนร่วมเป็นอนุกรรมการ

สภาพปัญหาจากกากอุตสาหกรรม

กรมควบคุมมลพิษ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ดังนี้

1. กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการเป้าหมายที่เข้าข่ายที่จะดำเนินการตรวจสอบ เป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1) กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมที่รับดำเนินการของเสียอันตราย ประกอบด้วย โรงงานลำดับที่ 60 (โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับถลุง ผสม ทำให้บริสุทธิ์ หลอม หล่อ รีด ดึง หรือผลิตโลหะในขั้นต้นซึ่งมีใช้เหล็กหรือเหล็กกล้า) และโรงงานลำดับที่ 106 (โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่ใช้แล้วหรือของเสียจากโรงงานมาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม) และ 2) กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย โรงงานอุตสาหกรรม ตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2552 โรงงานอุตสาหกรรมอื่นที่มีประวัติเกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้ สารเคมีรั่วไหล ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง หรือถูกร้องเรียนปัญหาด้านมลพิษซ้ำซาก และสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และโกดังหรือสถานที่เก็บวัตถุนอันตราย

2. เจื่อนไซ/หลักเกณฑ์สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการที่เข้าข่ายเป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบ ดังนี้ 1) มีการครอบครองสารเคมีหรือวัตถุอันตรายในปริมาณมาก 2) สถานที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน และ 3) มีเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษซ้ำซาก ซึ่งผลจากการประเมินเบื้องต้นมีโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ 76 จังหวัด และพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่เข้าข่ายที่ต้องตรวจสอบ จำนวน 4,185 แห่ง และภายหลังจากตรวจสอบแล้วพบว่าเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการที่มีความเสี่ยง จำนวน 1,986 แห่ง และไม่มีความเสี่ยง จำนวน 2,199 แห่ง

การลงพื้นที่ตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ดำเนินการตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ พบว่า ต้องมีการเฝ้าระวัง ควบคุมและกำกับการประกอบกิจการอย่างเข้มงวดในระดับพื้นที่ ดังนี้

- 1) กลุ่มโรงงานลำดับที่ 60 ได้แก่ โรงงานที่รับหลอมตะกั่ว หรืออะลูมิเนียม เนื่องจากเป็นโรงงานที่ก่อให้เกิดมลพิษและมักจะถูกร้องเรียนปัญหาด้านมลพิษแบบซ้ำซาก
- 2) กลุ่มโรงงานลำดับที่ 106 ได้แก่ โรงงานที่รับจัดการของเสียอันตรายหรือกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย โรงงานที่มีการแปรรูปของเสียไม่อันตรายแล้วได้ผลิตภัณฑ์ที่เข้าข่ายเป็นสารหรือวัตถุอันตราย เป็นโรงงานเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวังอย่างเข้มงวดเนื่องจากเป็นโรงงานที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุสารเคมีและลักลอบทิ้งกากของเสีย
- 3) กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2552 ได้แก่ โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ สารเคมี หรือวัตถุอันตราย โรงงานห้องเย็นที่ใช้แอมโมเนียเป็นสารทำความเย็น โรงงานผลิต ส่ง หรือจำหน่ายก๊าซ ซึ่งมีใช้ก๊าซธรรมชาติ เนื่องจากมีการครอบครองสารเคมีหรือวัตถุอันตรายในปริมาณตั้งแต่ 1,000 ตัน/ปี ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร และมีประวัติเกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้ สารเคมีรั่วไหล ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง หรือถูกร้องเรียนปัญหาด้านมลพิษซ้ำซาก
- 4) กลุ่มกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ได้แก่ ร้านจำหน่ายพลุดอกไม้ไฟ ร้านรับซื้อของเก่าที่มีการสะสมวัตถุที่อาจเป็นเชื้อเพลิง โรงผลิตน้ำแข็ง การล้างถังสารเคมี เนื่องจากมีประวัติเกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้ สารเคมีรั่วไหล หรือถูกร้องเรียนปัญหาด้านมลพิษซ้ำซาก
- 5) กลุ่มโกดังหรือสถานที่เก็บวัตถุอันตราย เนื่องจากโกดังเหล่านี้ถูกใช้เป็นที่ลักลอบเก็บหรือทิ้งกากของเสียอันตรายหรือสารเคมีจากอุตสาหกรรม และเกิดเหตุเพลิงไหม้บ่อยครั้ง

4. จัดทำมาตรการควบคุมและกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมที่รับดำเนินการของเสียอันตรายและโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบกิจการที่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับในการควบคุมและกำกับดูแลให้มีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาในการประชุมครั้งที่ 2/2567 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2567 ซึ่งคณะกรรมการฯ มีมติเห็นชอบและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการตามมาตรการฯ ดังกล่าว และให้กรมควบคุมมลพิษ แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อติดตามผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อทราบเป็นระยะ โดยประกอบด้วย 5 มาตรการ ดังนี้

1) มาตรการที่ 1 การออกใบอนุญาต อาทิ การยกเลิกคำสั่ง คสช. ฉบับที่ 4/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภท การส่งเสริมการตั้งโรงงานลำดับที่ 106 ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม และเขตประกอบการอุตสาหกรรม การกำหนดให้โรงงานลำดับที่ 106 ต้องจัดทำรายงาน EIA และกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบที่เข้มงวด

2) มาตรการที่ 2 การยกระดับการกำกับดูแล อาทิ การพัฒนาระบบบริหารจัดการการกำกับการณ์ขนส่งกากอุตสาหกรรมแบบครบวงจร (E - fully Manifest) การพิจารณาบุคคลที่สาม (Third Party) ที่ได้รับการรับรองให้ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต เพื่อแก้ไขปัญหาจำนวนบุคลากรภาครัฐที่ไม่เพียงพอ

3) มาตรการที่ 3 การรับมืออุบัติภัย อาทิ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมจัดส่งข้อมูลสารเคมีอันตรายที่ใช้เป็นวัตถุดิบของโรงงานอุตสาหกรรมและของเสียอันตรายที่ถูกครอบครองไว้ในโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถเลือกใช้เทคนิควิธีการระงับเหตุได้อย่างถูกต้องและทัน่วงที

4) มาตรการที่ 4 การบริหารจัดการปัญหามลพิษเมื่อเกิดการปนเปื้อน อาทิ ให้หน่วยงานสามารถขอรับการจัดสรรงบกลางกรณีเกิดอุบัติภัยสารเคมีร้ายแรง เพื่อเยียวยาประชาชน การเร่งรัดการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญากรณีคดีด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้าง

5) มาตรการที่ 5 การปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมและกำกับดูแล อาทิ การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เช่น ส่งเสริมให้ย้ายโรงงานไปตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเขตประกอบการอุตสาหกรรม เป็นต้น การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มอำนาจให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษในการออกคำสั่งให้แหล่งกำเนิดมลพิษระงับการปล่อยมลพิษ

ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษได้มีคำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ 433/2567 ลงวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2567 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจติดตามการดำเนินงานตามมาตรการควบคุมและกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมที่รับดำเนินการของเสียอันตรายและโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบกิจการที่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะทำงานฯ เพื่อติดตาม เร่งรัด ท้าหรือและแก้ไขปัญหามลพิษในการปฏิบัติตามมาตรการฯ และรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ดำเนินการจัดทำแผนและลงพื้นที่ที่ตรวจติดตาม/ตรวจสอบ โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการโรงงานประเภท 101 105 และ 106 จำนวน 200 แห่ง ทั่วประเทศ เพื่อเฝ้าระวัง กำกับดูแล ให้โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ปฏิบัติตามกฎหมายในการจัดการของเสียอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ดำเนินกิจการ ไม่สร้างผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ รวมทั้งมีแผนการตรวจกำกับสถานที่เก็บรักษาวัตถุดิบอันตราย กรณีการครอบครองวัตถุดิบอันตรายประเภทของเสียเคมีวัตถุ (Chemical Waste) บัญชี 5.2 ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. 2556 โดยกำหนดแผนและลงพื้นที่ตรวจกำกับ จำนวน 50 แห่ง ทั่วประเทศ เพื่อกำกับ ดูแลการครอบครองวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 3 และจัดทำมาตรการที่เหมาะสมเพียงพอเพื่อป้องกันผลกระทบจากการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม โดยหากตรวจสอบพบการกระทำผิดตามกฎหมายหรือมีการจัดการที่ไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ เช่น พบการจัดเก็บสารเคมีหรือของเสียต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการรั่วไหลปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม ส่งกลิ่นสารเคมีฟุ้งกระจาย หรือมีการ ครอบครองวัตถุดิบอันตรายหรือของเสียเคมีวัตถุโดยไม่ได้รับอนุญาต กรมโรงงานอุตสาหกรรมจะดำเนินการออกคำสั่งให้ดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขทันที เพื่อสั่งการให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขการอนุญาต หรือนำไปกำจัดและบำบัดให้ถูกต้อง หรือระงับ การกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย รวมทั้งการสั่งหยุดการประกอบกิจการ หรือสั่งปิดโรงงาน พร้อมทั้งยึดอายัดของเสียเคมีวัตถุ และสิ่งของอื่นที่เป็นสาเหตุของปัญหาและสร้างผลกระทบต่อไป

เบื้องต้น

“การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาพื้นที่ปนเปื้อนจากการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรม”

ปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกรมควบคุมมลพิษได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมอยู่เป็นประจำ เนื่องจากเป็นประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ได้แก่ ปัญหากลิ่นเหม็น การแพร่กระจายของมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน น้ำผิวดิน น้ำใต้ดินและพื้นที่เกษตรกรรม เป็นต้น โดยพบว่า พื้นที่จังหวัดที่มีการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มจังหวัดในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกและภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร ชลบุรี สมุทรปราการ และราชบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดกากของเสีย และมีสถานประกอบการโรงงานประเภท 105 และ 106 ที่รับคัดแยกและกำจัดกากของเสียตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก

สาเหตุหลักของการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมอย่างผิดกฎหมาย เนื่องจากปริมาณกากของเสียอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นมีมากเกินไปเกินความสามารถในการรองรับของระบบกำจัดที่มีอยู่ ซึ่งในแต่ละปีมีปริมาณกากของเสียอุตสาหกรรมทั้งที่เป็นอันตรายและไม่เป็นอันตรายเกิดขึ้นประมาณ 30 ล้านตัน แต่ระบบกำจัดที่มีอยู่สามารถรองรับได้เพียง 3-4 แสนตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 1 ของปริมาณกากของเสียอุตสาหกรรมทั้งระบบ รวมทั้งความต้องการลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ เนื่องจากค่ากำจัดกากของเสียอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง เฉลี่ย 10,000 บาทต่อตัน จึงทำให้ผู้รับจ้างขนส่งและรับกำจัดกากของเสียอุตสาหกรรมอย่างผิดกฎหมายเกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการลักลอบนำกากของเสียไปทิ้งในพื้นที่บ่อดินเก่าหรือเหมืองร้าง พื้นที่ว่างเปล่าข้างถนน แหล่งน้ำพื้นที่เกษตรและพื้นที่สาธารณะที่ลับตาผู้คน โดยส่วนใหญ่ไม่มีการบำบัดหรือกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย ทำให้อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงและเป็นภาระที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาในการบำบัดและฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ รวมถึงการติดตามเพื่อฟ้องร้องและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดกากของเสีย และการกำกับผู้รับจ้างขนส่งและผู้รับกำจัดกากของเสียที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ข้องจำกัดเกี่ยวกับบทลงโทษ

จากการร้องเรียนกรณีปัญหาน้ำเสียและกลิ่นเหม็นจากการประกอบกิจการโรงงานของบริษัท วิน โพรเซส จำกัด ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลบางบุตร อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมและประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ตั้งแต่ปี 2560 โดยบริเวณพื้นที่โดยรอบบริษัทฯ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม สวนยางพารา และมีแหล่งน้ำธรรมชาติคือ สระหนองพะวา ซึ่งประชาชนใช้น้ำสำหรับการเกษตรอยู่บริเวณใกล้เคียง บริษัท วิน โพรเซส จำกัด ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน จำนวน 3 ใบ ได้แก่ 1) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานประเภท 40(1), 64(11) ประกอบกิจการอัดเศษกระดาษ เศษโลหะ เศษพลาสติก คัดแยกของใช้แล้วทิ้งไป 2) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานประเภท 60 ประกอบกิจการหล่อและหลอมโลหะ และ 3) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานประเภท 106 ประกอบกิจการคืนสภาพกรดหรือด่าง ทำเชื้อเพลิงผสมและล้างภาชนะบรรจุภัณฑ์ด้วยตัวทำละลาย และเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2563 บริษัท วิน โพรเซส จำกัด ได้แจ้งยกเลิกการประกอบกิจการโรงงานทั้ง 3 โรงงาน แต่เนื่องจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง ได้ดำเนินการสั่งการตามมาตรา 28 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ให้บริษัท วิน โพรเซส จำกัด แก้ไขโรงงานให้เป็นที่ยอมรับก่อนการเลิกประกอบกิจการโรงงานทั้ง 3 โรงงาน ทำให้สถานะของบริษัท วิน โพรเซส จำกัด ยังมีฐานะเสมือนเป็นผู้ประกอบกิจการโรงงานจนกว่าจะดำเนินการตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วเสร็จ ของเสียที่มีการกักเก็บไว้ในบริษัทฯ ได้แก่ ของเสียประเภทของแข็งที่มีการปนเปื้อนของโลหะหนัก ของเสียประเภทของเหลวที่เป็นของผสมระหว่างน้ำมันกับน้ำ หรือไฮโดรคาร์บอนกับน้ำหรืออยู่ในรูปอิมัลชัน สารละลายกรด สารละลายด่าง และตัวทำละลาย (Solvent)

กรมควบคุมมลพิษลงพื้นที่ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณภายในโรงงานและใกล้เคียงโรงงานของบริษัทฯ พบว่า บ่อน้ำของโรงงานมีลักษณะเป็นน้ำเสีย โดยมีสภาพเป็นกรดและปนเปื้อนโลหะหนัก และยังตรวจพบการรั่วไหลจากบ่อน้ำภายใน โรงงานออกสู่ภายนอก ส่งผลให้น้ำผิวดินบริเวณใกล้เคียงโรงงานได้รับผลกระทบ มีค่าความเป็นกรดสูงและปนเปื้อนโลหะหนัก และตรวจพบค่าสารอินทรีย์ระเหยง่ายสูงบริเวณด้านข้างโรงงาน บ่งชี้ว่ามีของเสียจากโรงงานระบายออกสู่ภายนอก ซึ่งอาจเกิดจากการรั่วไหลจากบ่อเก็บของเสียที่ชำรุดหรือการชะล้างของเสียภายในโรงงานออกสู่ภายนอก กรณีดังกล่าวผู้ประกอบการไม่สามารถนำของเสียปริมาณมากในโรงงานไปกำจัดอย่างถูกต้องได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ทำให้ไม่สามารถระงับการรั่วไหลของของเสียออกสู่ภายนอกได้จึงทำให้เกิดความเสียหายให้แก่ทรัพย์สิน พื้นที่เกษตร และแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ อย่างมากมาย นอกจากนี้เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2567 เกิดเหตุเพลิงไหม้ภายในโกดังจัดเก็บกากสารเคมีของ บริษัท วิน โพรเซส จำกัด (ประกอบกิจการขยะรีไซเคิล) โดยกรมควบคุมมลพิษร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศบริเวณภายนอกโรงงานและพื้นที่ชุมชน ซึ่งได้แจ้งข้อมูลผ่านศูนย์บัญชาการของจังหวัดระยอง เพื่อเตือนประชาชนให้ทราบเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องจนกว่าสถานการณ์เพลิงไหม้จะยุติ

ของเสียที่กักเก็บไว้ในบริษัท วิน โพรเซส จำกัด

ผลกระทบจากการรั่วไหลของสารเคมี

กรมควบคุมมลพิษร่วมกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมทรัพยากรธรณี และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้หารือและจัดทำแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเคมีรั่วไหล และการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนของบริษัท วิน โพรเซส จำกัด ประกอบด้วย การกำจัดของเสียทั้งของแข็งและของเหลว การเบี่ยงทางน้ำหลากจากภายนอกในช่วงฤดูฝน เพื่อไม่ให้น้ำหลากไหลผ่านพื้นที่ปนเปื้อน และการฟื้นฟูดินและน้ำใต้ดิน เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการแพร่กระจายมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในวงกว้างมากขึ้น โดยได้นำเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณา โดยมีมติเห็นชอบและให้เสนอของบประมาณดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไป

เบื้องต้น

“การแก้ไขปัญหามลพิษ กรณี บริษัท วิน โพรเซส จำกัด จังหวัดระยอง”

สืบเนื่องจากกรณี ชาวบ้านหนองพะวา อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ร้องเรียนเกี่ยวกับน้ำเสียท่วมขังพื้นที่การเกษตร ตันยางพารายืนต้นตาย จากการตรวจสอบพบว่าเกิดจากการประกอบกิจการของบริษัท วิน โพรเซส จำกัด ที่ไม่สามารถจัดการบำบัด กำจัดของเสียอุตสาหกรรมที่รับมาจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการรั่วไหลออกสู่พื้นที่นอกบริเวณโรงงาน เกิดความเสียหาย แก่บุคคล ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน โดยศาลจังหวัดระยอง พิพากษาให้บริษัท วิน โพรเซส จำกัด มีความผิดต่อพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีโทษเปรียบเทียบปรับและโทษจำคุกโดยรอลงอาญาไว้ก่อน ทั้งนี้ ของกลางที่เป็นวัตถุอันตรายต้องได้รับการจัดการทั้งหมด ต่อมาศาลจังหวัดระยองมีกระบวนการวิธีพิจารณาให้ บริษัท วิน โพรเซส จำกัด กับพวก ดำเนินการจัดทำสัญญาจ้างผู้รับบำบัดของเสียทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร (บ่อบำบัดน้ำเสีย) ให้แล้วเสร็จ ภายในเดือนกรกฎาคม 2566 และต่อมาทั้งสองบริษัท คือ ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างจัดการของเสีย ได้มีหนังสือแจ้งต่อศาลขอ ขยายระยะเวลาดำเนินการออกไปถึงเดือนธันวาคม 2566 ซึ่งปัจจุบันพบว่าทั้งสองบริษัทยังร่วมกันดำเนินการจัดการของเสีย ไม่แล้วเสร็จตามที่ขอขยายระยะเวลาต่อศาลในคราวแรก กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงมีแนวทางการดำเนินการโดยมีหนังสือถึง กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม และขอแถลงความคืบหน้าและอุปสรรคต่ออัยการจังหวัดระยอง เพื่อให้เกิดการบังคับคดีต่อไป

ในปี 2567 กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคู่กรณี บริษัท วิน โพรเซส จำกัด ดังนี้

1. จัดทำแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเคมีรั่วไหล ประกอบด้วย

1) การจัดการน้ำเสียปนเปื้อนวัตถุอันตรายที่สามารถแพร่กระจายได้ 2) การจัดการของเสียที่อยู่ในอาคาร และโดยรอบอาคาร 3) การจัดการวัตถุอันตรายที่ถูกกลบฝังและฝังกลบ ทำให้สารเคมีปนเปื้อนลงสู่ดินและน้ำใต้ดินโดยรอบบริเวณโรงงาน และ 4) การจัดการน้ำเสียและตะกอนก้นบ่อเก็บกักน้ำในส่วนที่เหลือหลังจากสามารถควบคุมการแพร่กระจายของสารเคมีได้แล้ว แผนการดำเนินงานฯ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2567 ไตรมาสที่ 3 - ปี พ.ศ. 2569 และ ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2568 ไตรมาสที่ 4 - ปี พ.ศ. 2571 โดยมีการประมาณการค่าใช้จ่าย แบ่งเป็น 2 ระยะตามแผนงานและระยะเวลาดำเนินงาน ได้แก่ ระยะที่ 1 วงเงิน 579.84 ล้านบาท สำหรับระยะที่ 2 เป็นการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนของชาวบ้าน ยังไม่สามารถระบุวงเงินได้ ขึ้นกับวิธีการฟื้นฟู ซึ่งจะดำเนินการเสนอของบประมาณในลำดับต่อไป

2. การดำเนินการขนย้ายของเสียเพื่อนำไปบำบัด/กำจัด ได้มีการพิจารณาแหล่งเงินสำหรับการดำเนินการกรณีการขนย้ายของเสียเพื่อนำไปจัดการต่อไป

ทั้งนี้ กรมโรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาการกำจัด/บำบัดของเสียและวัตถุอันตรายที่เกิดขึ้น จากการประกอบกิจการโรงงานของบริษัท วิน โพรเซส จำกัด ให้ได้โดยเร็ว และได้มอบหมายให้บุคลากรและพนักงานเจ้าหน้าที่ ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมเข้าปฏิบัติหน้าที่ประจำบริษัท วิน โพรเซส จำกัด เพื่อติดตาม ประเมินสถานการณ์ ประสานงาน จัดทำและสนับสนุนข้อมูล ตลอดจนการร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ จนกว่าภารกิจจะเสร็จสิ้น

#

เบื้องต้น

“การแก้ไขปัญหามลพิษกรณีโกดังภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

สืบเนื่องจากการตรวจสอบโกดังร้าง ตั้งอยู่พื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลภาษี อำเภอลำสนธิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของ บริษัท เพชรพีชผล จำกัด โดยบริเวณดังกล่าวเป็นโกดังเก่า จำนวน 5 หลัง ไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานและไม่มีใบอนุญาตครอบครองวัตถุอันตราย ภายในอาคารมี Lugger Box หรือภาชนะเหล็กสำหรับใช้บรรจุกากอุตสาหกรรม มีของเหลว ซึ่งเข้าข่ายเป็นวัตถุอันตรายบรรจุในถังขนาด 200 ลิตร ถึงขนาด 1,000 ลิตร และแกลลอนพลาสติก รวมทั้งเศษวัสดุปนเปื้อนที่มีกลิ่นเหม็นฉุนสารเคมีอีกเป็นจำนวนมาก จากการตรวจสอบพบเข้าข่ายเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 อีกทั้งยังพบจุดทิ้งสารเคมีบริเวณบ่อน้ำด้านหน้าโกดังหมายเลข 3 มีของเหลวมีความเป็นกรดแก่

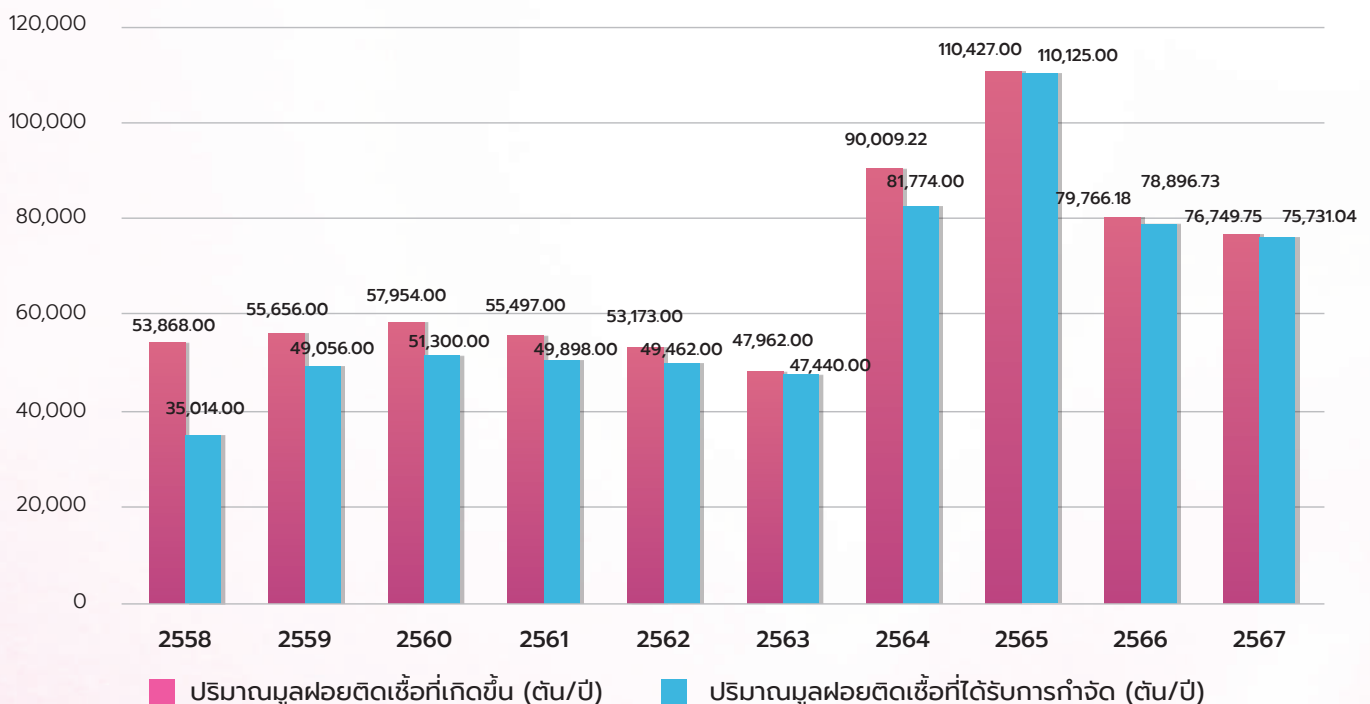
กรมโรงงานอุตสาหกรรม เห็นว่า สารเคมีบ่อน้ำด้านหน้าโกดัง 3 เป็นจุดเสี่ยงที่อาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม น้ำใต้ดินและน้ำผิวดินบริเวณโดยรอบโรงงาน จึงขอความร่วมมือไปยังกลุ่มจัดการสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ทำการขุดลอกดินและเศษวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ปิดทับปกคลุมแล้วเคลื่อนย้ายไปไว้ในโกดังหมายเลข 1 ส่วนสารเคมีในบ่อน้ำมีการสูบเข้าไปพักไว้ในถัง IBC ขนาด 1,000 ลิตร และนำไปเก็บไว้ในอาคารหมายเลข 2 และ 3 จำนวน 312 ถัง

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 สั่งการให้บริษัท เพชรพีชผล จำกัด ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดดังกล่าว นำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วและของเสียเคมี วัตถุที่ตกค้างทั้งหมดในพื้นที่ออกไปจัดการให้หมด โดยให้เป็นไปตามข้อกฎหมายและหลักวิชาการ เมื่อครบกำหนดเวลา ตามคำสั่งปรากฏว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องข้างต้นยังมิได้นำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วและของเสียเคมีวัตถุที่ตกค้างทั้งหมดในพื้นที่ออกไปจัดการ เป็นสาเหตุก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นของสารเคมีที่อยู่ภายในโกดัง และน้ำสารเคมีรั่วซึมออกสู่ลำรางสาธารณะ ด้านหน้าและด้านหลังพื้นที่โกดัง เป็นเหตุเดือดร้อนแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยใกล้เคียงจากการแพร่กระจายของมลพิษและต่อมาได้เกิดเหตุเพลิงไหม้เคมีวัตถุและของเสียอุตสาหกรรมที่นำมาซุกซ่อนไว้ในภายในโกดังหมายเลข 1 โกดังหมายเลข 2 โกดังหมายเลข 4 และ โกดังหมายเลข 5 โดยมีของเสียอุตสาหกรรมและเคมีวัตถุบรรจุในภาชนะเหล็กได้รับความเสียหายภายในโกดังหมายเลข 1 จำนวน 13 ใบ ภายในโกดังหมายเลขที่ 2 มีบรรจุทุกภาชนะเหล็กได้รับความเสียหายจากเพลิงไหม้จำนวน 1 คัน ส่วนโกดังหมายเลขที่ 4 และ 5 ไม่สามารถเข้าไปประเมินความเสียหายได้

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์จัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม โครงการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม วงเงินงบประมาณ 6,900,000 บาท จ้างเหมาบริการเพื่อจัดการของเสียด้านในและด้านหลังโกดังหมายเลข 2 และโกดังหมายเลข 3 ไปดำเนินการจัดการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยในปี 2567 ดำเนินการแล้วเสร็จ ดังนี้ 1) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพของเหลวประเภทกรด ปริมาณ 810.06 ตัน และ 2) นำเศษสายไฟ กลับไปใช้ประโยชน์เป็นวัตถุดิบทดแทน ปริมาณ 119.03 ตัน รวมของเสียที่ได้รับการจัดการ ปริมาณ 929.09 ตัน ขณะนี้อยู่ระหว่างการเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อจัดการสารเคมีอันตราย และกากอุตสาหกรรมในส่วนที่ยังคงเหลือต่อไป

สถานการณ์มลพิษยดติดเชื้อ

สถานการณ์มลพิษยดติดเชื้อของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2567 พบว่าปริมาณมลพิษยดติดเชื้อที่เกิดขึ้นจากทุกแหล่งกำเนิดมีแนวโน้มลดลง โดยมีปริมาณมลพิษยดติดเชื้อเกิดขึ้น จำนวน 76,749.75 ตัน ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 3.78 (ปี 2566 มีปริมาณมลพิษยดติดเชื้อ 79,766.18 ตัน)(รูปที่ 58) โดยมีแหล่งกำเนิดส่วนใหญ่เป็นสถานพยาบาลคน สถานพยาบาลสัตว์ ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย และแหล่งกำเนิดมลพิษยดติดเชื้ออื่น ๆ เช่น มลพิษยดติดเชื้อในชุมชน สถานดูแลผู้สูงอายุ ห้องพยาบาลในโรงงาน เป็นต้น ปริมาณมลพิษยดติดเชื้อที่เกิดขึ้น พบว่าได้รับการเก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง จำนวน 75,731.04 ตัน คิดเป็นร้อยละ 98.67 สำหรับรูปแบบการกำจัดมลพิษยดติดเชื้อส่วนใหญ่เป็นการเก็บขนไปกำจัดภายนอกแหล่งกำเนิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกำจัดด้วยวิธีการเผา โดยเตาเผาของเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสถานที่กำจัดมลพิษยดติดเชื้อทั่วประเทศ จำนวน 22 แห่ง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 แห่ง ภาคเอกชน จำนวน 10 แห่ง และสถาบันการศึกษา จำนวน 3 แห่ง มีศักยภาพการกำจัดรวม 525.3 ตันต่อวัน และมีบางส่วนถูกกำจัด ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งทั้งหมดเป็นโรงพยาบาลที่ดำเนินการกำจัดมลพิษยดติดเชื้อด้วยตนเอง ณ แหล่งกำเนิด จำนวน 22 แห่ง แบ่งเป็นการเผาในเตาเผา จำนวน 8 แห่ง และการทำลายเชื้อด้วยไอน้ำ จำนวน 14 แห่ง อย่างไรก็ตาม พบว่ามีมลพิษยดติดเชื้อที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษยดติดเชื้อขนาดเล็กบางส่วน เช่น คลินิกคน คลินิกสัตว์ รวมไปถึงมลพิษยดติดเชื้อชุมชนที่ยังมีข้อจำกัดในการรวบรวมเข้าสู่ระบบการกำจัดอย่างถูกต้อง ส่งผลให้มลพิษยดติดเชื้อเหล่านี้ได้รับการกำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

รูปที่ 58 ปริมาณมลพิษยดติดเชื้อที่เกิดขึ้นและได้รับการกำจัด ในปี พ.ศ. 2558 – 2567

ที่มา : กรมอนามัย (2567)

ผลกระทบ

มูลฝอยติดเชื้อเป็นมูลฝอยที่ปนเปื้อนหรือสงสัยว่าปนเปื้อนสิ่งทีก่อให้เกิดโรค เช่น แบคทีเรีย ไวรัส ปรสิตร เชื้อรา ที่มีความเข้มข้นหรือปริมาณเพียงพอที่เป็นสาเหตุให้เกิดโรคในผู้รับเชื้อที่ไวต่อโรคได้ (WHO, 2014) จากสถานการณ์มูลฝอยติดเชื้อของประเทศไทย ในปี 2567 พบว่า ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นและได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง 75,731.04 ตัน (ร้อยละ 98.67) ได้รับการกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง 1,018.71 ตัน ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายในแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) ที่กำหนดไว้ร้อยละ 100 ปัญหาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อบางส่วนที่ยังไม่สามารถจัดการได้อย่างถูกต้อง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดขนาดเล็ก เช่น คลินิกคน คลินิกสัตว์ และมูลฝอยติดเชื้อชุมชน ซึ่งทิ้งปะปนกับมูลฝอยทั่วไป เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมเข้าสู่ระบบกำจัดในบางพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรคส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านมูลฝอยติดเชื้อ สุขภาพประชาชน และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหามูลฝอยติดเชื้อ

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อของประเทศ (E-manifest) เวอร์ชัน 1.3 เพื่อปรับปรุงให้ระบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น และจัดทำแนวทางการผนวกรวมระบบ E-manifest และระบบ I-manifest (Intelligent Manifest) เพื่อขยายขีดความสามารถของระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อของประเทศ (E-manifest) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการควบคุมกำกับและติดตามการขนมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดไปยังสถานที่กำจัด เพื่อให้ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง และขับเคลื่อนให้แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ หน่วยงานให้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ใช้งานระบบ E-manifest ทุกครั้งที่มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้อแล้วแต่กรณี ส่งผลให้มีการใช้งานระบบ E-manifest เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อขนาดใหญ่
2. พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ (1) (ร่าง) กฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตหนังสือรับรองการแจ้งและการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย (ฉบับที่...) พ.ศ. และ (2) (ร่าง) คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่การออกแบบก่อสร้าง และหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะของสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. พร้อมขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข โดยส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
3. ขับเคลื่อนและเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อบูรณาการความร่วมมือในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่มีประสิทธิภาพ และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565-2570) โดยบูรณาการความร่วมมือระดับนโยบายกับหน่วยงานควบคุมกำกับแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการควบคุมกำกับและติดตามให้มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ถูกต้อง
4. พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ จำนวน 4,320 คน จากสถานบริการสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์อนามัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานให้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ผ่านหลักสูตรอบรม ได้แก่ 1) การป้องกันและระงับการแพร่เชื้อหรืออันตรายที่อาจเกิดจากมูลฝอยติดเชื้อ และ 2) การใช้งานระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (E-manifest)
5. พัฒนานองค์ความรู้และรูปแบบแนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและตอบสนองต่อปัญหาระดับพื้นที่ ได้แก่ จัดทำรูปแบบและแนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อจากสถานชีวาภิบาล

6. ขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในสถานบริการสาธารณสุขและกิจการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับสถานบริการสาธารณสุข โดยดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนผ่านโครงการ GREEN & CLEAN Hospital อย่างต่อเนื่องซึ่งผลการประเมินคุณภาพระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาลทั่วประเทศ ครอบคลุมโรงพยาบาลภาครัฐและโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 1,502 แห่ง พบว่า ผ่านมาตรฐานที่กำหนด ร้อยละ 87.68 ส่วนกิจการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงาน โดยส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐาน และจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

7. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม (Cluster) ตามแผนขับเคลื่อนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2565 – 2570) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) ผ่านกลไกคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

มุ่งเน้นดำเนินการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อของประเทศเพื่อบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565-2570) ที่กำหนดให้มูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นจากทุกแหล่งกำเนิดได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ดังนี้

1. ระยะสั้น

1.1 บริหารจัดการและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานบริการสาธารณสุข

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอนามัย

1.2 สนับสนุนองค์ความรู้และพัฒนาขีดความสามารถบุคลากร เพื่อสนับสนุนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ และยกระดับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานบริการสาธารณสุข

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอนามัย

2. ระยะยาว

2.1 พัฒนา ปรับปรุง และทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และส่งเสริมการใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ กรมอนามัย

วัตถุอันตราย

สถานการณ์วัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรม

ปี 2567 พบว่า ภาพรวมสถานการณ์การนำเข้า-ส่งออกวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดลง จากในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (ปี 2561-2566) โดยในปี 2567 มีปริมาณการนำเข้าวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรม จำนวน 3,376,157.64 ตัน และปริมาณการส่งออกวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรม จำนวน 2,280,034.11 ตัน (ตารางที่ 12) วัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมที่มีการนำเข้าสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เมทานอล (methanol) หรือเมทิลแอลกอฮอล์ (methyl alcohol) ปริมาณ 777,402 ตัน กรดซัลฟูริก (sulfuric acid) ปริมาณ 621,755 ตัน และเอทิลีนไดคลอไรด์ (ethylene dichloride) หรือ 1,2-ไดคลอโรอีเทน (1,2-dichloroethane) ปริมาณ 405,616 ตัน ตามลำดับ (ตารางที่ 13) สำหรับวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมที่มีการส่งออกสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เบนซีน (benzene) ปริมาณ 636,047 ตัน โทลูอีน (toluene) ปริมาณ 247,937 ตัน และ ฟีนอล (phenol) ปริมาณ 226,905 ตัน ตามลำดับ (ตารางที่ 14) วัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมที่อนุญาตหรือแจ้งผลิตสูงสุด 3 อันดับแรก จากใบอนุญาต/ใบแจ้งผลิตที่มีอายุในปี พ.ศ. 2567 ได้แก่ กรดซัลฟูริก (sulfuric acid) ปริมาณ 1,389,800 ตัน/ปี แอมโมเนียมไฮดรอกไซด์ (ammonium hydroxide) ปริมาณ 668,592 ตัน/ปี และเบนซีน (benzene) ปริมาณ 603,000 ตัน/ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 12 ปริมาณการนำเข้า-ส่งออกวัตถุอันตราย ตั้งแต่ ปี 2561-2567

ปี	ปริมาณนำเข้า (ตัน)	ปริมาณส่งออก (ตัน)
2561	3,940,315.34	2,700,003.17
2562	3,917,920.99	2,573,511.28
2563	3,814,763.77	2,467,974.68
2564	3,975,754.19	2,781,708.05
2565	4,132,589.56	2,562,793.76
2566	3,550,951.61	2,391,571.32
2567	3,376,157.64	2,280,034.11

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2567)

ตารางที่ 13 รายชื่อวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมและปริมาณที่นำเข้าสูงสุด 10 อันดับแรก ปี 2567

ลำดับที่	รายชื่อวัตถุอันตราย	ปริมาณนำเข้า (ตัน)
1	เมทานอล (methanol) หรือ เมทิลแอลกอฮอล์ (methyl alcohol)	777,402
2	กรดซัลฟิวริก (sulfuric acid)	621,755
3	เอทิลีนไดคลอไรด์ (ethylene dichloride) หรือ 1,2-ไดคลอโรอีเทน (1,2-dichloroethane)	405,616
4	แอมโมเนียแอนไฮดรัส (ammonia anhydrous)	325,450
5	กรดอะซิติก (acetic acid)	130,630
6	กรดออร์โท-ฟอสฟอริก (o-phosphoric acid)	97,414
7	โพลีเมอร์ไดฟีนิลมีเทนไดไอโซไซยาเนต (polymeric diphenylmethane diisocyanate)	77,761
8	เอทิลอะซิเตต (ethyl acetate)	72,830
9	กรดไนตริก (nitric acid)	71,980
10	สไตรีน (styrene)	71,479

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2567)

ตารางที่ 14 รายชื่อวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมและปริมาณที่ส่งออกสูงสุด 10 อันดับแรก ปี 2567

ลำดับที่	ชื่อสาร	ปริมาณ (ตัน)
1	เบนซีน (benzene)	636,047
2	โทลูอีน (toluene)	247,937
3	ฟีนอล (phenol)	226,905
4	อะซิโตน (acetone)	209,413
5	โพรพิลีนออกไซด์ (propylene oxide) หรือ 2-เมทิลออกซีเรน (2-methyl oxirane)	153,604
6	โซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide)	124,131
7	ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (hydrogen peroxide)	116,564
8	อีพิกโลโรไฮดริน (epichlorohydrin) หรือ 1-คลอโร-2,3-อีพอกซีโพรเพน (1-chloro-2,3-epoxypropane)	112,076
9	กรดซัลฟิวริก (sulfuric acid)	102,471
10	เมทิลเมทาคริเลต (methyl methacrylate)	76,503

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2567)

ตารางที่ 15 รายชื่อวัตถุอันตรายและปริมาณที่อนุญาตหรือแจ้งผลิตสูงสุด 10 อันดับแรกจากใบอนุญาต/ใบแจ้งผลิตที่มีอายุในปี 2567

ลำดับที่	รายชื่อวัตถุอันตราย	ปริมาณที่อนุญาต/แจ้งผลิต (ตัน)
1	กรดซัลฟิวริก (sulfuric acid)	1,389,800
2	แอมโมเนียมไฮดรอกไซด์ (ammonium hydroxide)	668,592
3	เบนซีน (benzene)	603,000
4	เอทิลีนไดคลอไรด์ (ethylene dichloride) หรือ 1,2-ไดคลอโรอีเทน (1,2-dichloroethane)	600,005
5	ฟอร์มัลดีไฮด์ (formaldehyde) หรือ เมทานัล (methanal)	560,512
6	เอ็น-เมทิลไดเอทานอลามีน (N-methyldiethanolamine)	403,320
7	โทลูอีน (toluene)	372,143
8	กรดไฮโดรคลอริก (hydrochloric acid)	239,718
9	เมทิลคลอไรด์ (methyl chloride) หรือ คลอโรมีเทน (chloromethane)	225,000
10	1,3-บิวทาไดอีน (1,3-butadiene) หรือ บิวทา-1,3-ไดอีน (buta-1,3-diene)	220,004

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2567)

ผลกระทบ

วัตถุอันตรายในประเทศไทยยังคงมีการใช้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่จำเป็นขั้นพื้นฐานโดยส่วนใหญ่ นำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งหากมีการใช้ในปริมาณที่ไม่เหมาะสมและมีการจัดการของเสียที่ไม่ถูกวิธี จะทำให้เกิดการแพร่กระจายสารพิษสู่สิ่งแวดล้อมทั้งในน้ำ อากาศ ดิน เกิดการตกค้างสะสมในระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม และเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารและร่างกายมนุษย์ผ่านการบริโภคอาหาร โดยเฉพาะปลาหรือสัตว์น้ำที่ปนเปื้อนสารเคมีอันตราย โลหะหนักต่าง ๆ รวมทั้งสารไดออกซิน (Dioxins) และ ฟิวเรน (Furans) ที่เกิดจากการเผาขยะและโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งสารเหล่านี้ก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อร่างกาย ระบบประสาท ระบบสืบพันธุ์ ระบบภูมิคุ้มกัน และเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งได้

ปัจจุบันมีข้อตกลงระดับนานาชาติที่พยายามควบคุมและลดการใช้สารเคมีอันตรายที่เป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ได้แก่ 1) อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยการระบายนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ 2) อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน และ 3) อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท รวมทั้งการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากผลกระทบอันเกิดจากของเสียอันตราย ภายใต้อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด ซึ่งประเทศไทยได้มีความร่วมมือพหุภาคีด้านการจัดการของเสียและสารอันตรายภายใต้อนุสัญญาดังกล่าว ทำให้มีเครื่องมือกลไกและมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมการผลิตนำเข้าและส่งออกสารเคมีและของเสียอันตราย รวมถึงการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายและการยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เติมสารเคมีบางชนิดให้เป็นตามหลักสากล ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและผลประโยชน์ร่วมกันในการปกป้องสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหาวัตถุอันตราย

1. ออกกฎหมายลำดับรอง ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยบังคับใช้แล้วในปี พ.ศ. 2567 จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1.1 ระเบียบคณะกรรมการวัตถุอันตราย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้คนที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณาวัตถุอันตราย พ.ศ. 2567 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจได้รับคำสั่งจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ดำเนินการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้คนที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณาวัตถุอันตราย กำหนดลักษณะของข้อความที่อย่างน้อยต้องมีการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้คน และกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้คน ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป

1.2 ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บตัวอย่างวัตถุอันตรายที่นำเข้า หรือนำผ่าน เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี และการสั่งให้ส่งวัตถุอันตรายออกไปนอกราชอาณาจักรโดยเร่งด่วน พ.ศ. 2567 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บตัวอย่างวัตถุอันตราย เมื่อปรากฏต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรม ว่ามีการนำเข้าหรือนำผ่านวัตถุอันตรายตามมาตรา 52/2 วรรคหนึ่ง เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป

1.3 ระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรม ว่าด้วยการจัดการของกลางที่ตกเป็นของกรมโรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2567 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการจัดการเกี่ยวกับของกลางที่ได้จากการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ในบรรดาความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 74 วรรคสอง โดยให้บรรดาสิ่งของที่ตกเป็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าวให้จัดการตามระเบียบที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป

1.4 กฎกระทรวงกำหนดค่าเสียหายเบื้องต้นจากการขนส่งวัตถุอันตราย พ.ศ. 2567 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดจำนวน การเก็บรักษา และการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น สำหรับการขนส่งวัตถุอันตรายทางบก โดยไม่รวมการขนส่งทางระบบราง ทั้งนี้ ค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นจำนวนเงินสองแสนบาท ให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐในการเข้าช่วยเหลือ เคลื่อนย้าย บำบัด บรรเทา หรือขจัดความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป

1.5 ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดแบบคำขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2567 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดแบบคำขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้กฎกระทรวงกำหนดค่าเสียหายเบื้องต้นจากการขนส่งวัตถุอันตราย พ.ศ. 2567 สามารถปฏิบัติได้จริงและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป

2. ปรับปรุงร่างประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 ร่างประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ ...) พ.ศ. เพื่อควบคุมสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants: POPs) ชนิดใหม่ จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ สาร Dechlorane Plus และ UV - 328 ซึ่งถูกบรรจุในภาคผนวก เอ (การเลิกใช้) ของอนุสัญญาสตอกโฮล์ม ว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน ตามมติการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ สมัยที่ 11 ซึ่งประเทศไทยจะต้องดำเนินการมาตรการทางกฎหมายและการบริหารที่จำเป็น เพื่อเลิกการผลิตและการใช้สารในภาคผนวก เอ และมติคณะอนุกรรมการอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2566 ซึ่งเห็นชอบให้กรมโรงงานอุตสาหกรรม ดำเนินการกำหนดสาร Dechlorane Plus และสาร UV - 328 เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 โดยร่างประกาศกระทรวงฯ ได้ผ่านขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ 2 - 16 ธันวาคม 2567 ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำ RIA (Regulatory Impact Assessment) ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมาย

2.2 ร่างประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ห้ามตั้งหรือขยายโรงงานที่ใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอทในกระบวนการผลิต และห้ามใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอทในกระบวนการผลิต พ.ศ.ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 32 เป็นไปเพื่อรองรับการปฏิบัติตามพันธกรณีในข้อ 5 ของอนุสัญญามิามาตะว่าด้วยปรอท ซึ่งกำหนดให้มีการควบคุมกระบวนการผลิตที่มีการใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอท ได้แก่ (1) การผลิตคลอโร-แอลคาไล (2) การผลิตอะซีตัลดีไฮด์ที่ใช้ปรอทและสารประกอบปรอทเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา (3) การผลิตสารไวนิลคลอไรด์โมโนเมอร์ (4) การผลิตโซเดียมหรือโพแทสเซียม เมทิลเลต หรือเอทิลเลต และ (5) การผลิตโพลียูรีเทน ที่ใช้ปรอทเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา รวมทั้ง ไม่อนุญาตให้มีการใช้ปรอทและสารประกอบปรอทในโรงงานหรือสถานประกอบการใหม่ และไม่ส่งเสริมการพัฒนาสถานประกอบการใด ๆ ที่มีการใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอทในกระบวนการผลิต ซึ่งสถานประกอบการนั้นไม่ได้มีอยู่ก่อนวันที่อนุสัญญามีผลใช้บังคับกับภาคี และดำเนินการเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2560 เรื่อง การให้ภาคยานุวัติเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญามิามาตะว่าด้วยปรอท ซึ่งได้มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรม ดำเนินการออกอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ โดยร่างประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ ได้ผ่านขั้นตอนการรับฟังความเห็นและการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายแล้ว และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2567 อนุมัติในหลักการร่างประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ห้ามตั้งหรือขยายโรงงานที่ใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอทในกระบวนการผลิต และห้ามใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอทในกระบวนการผลิต พ.ศ. ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีตรวจพิจารณา โดยให้รับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วดำเนินการต่อไปได้ ทั้งนี้ หากคณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติตรวจพิจารณาแล้วเสร็จ จะได้นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อพิจารณาลงนามออกประกาศกระทรวงฯ และจัดส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

3. ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตพืชที่ปลอดภัย ได้แก่ การผลิตพืชอินทรีย์ และการผลิตพืชตามมาตรฐาน Good Agricultural Practice (GAP) เพิ่มขึ้น

4. ส่งเสริมให้มีการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ถ่ายทอดเทคโนโลยีและขยายไปสู่เกษตรกรในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยผ่านหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน เกษตรกรให้การยอมรับ และนำไปใช้เพิ่มมากขึ้น ช่วยลดปัญหาการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในผลผลิตและสิ่งแวดล้อม

การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย เรื่องร้องเรียน ด้านมลพิษ เหตุฉุกเฉินและอุบัติเหตุ ด้านมลพิษ และการลักลอบทิ้งกากของเสียอันตราย

เรื่องร้องเรียนด้านมลพิษทั่วประเทศ

ได้รับแจ้งเรื่องรวมทั้งสิ้น

23,002 เรื่อง

แหล่งกำเนิดมลพิษและประเภทของมลพิษ ที่มีการร้องเรียนมากที่สุด

แหล่งกำเนิดมลพิษ
ที่มีการร้องเรียนมากที่สุด
ได้แก่

อาคาร/ที่พักอาศัย
/ที่ดินจัดสรร

39%

สถาน
ประกอบการ

25%

อื่นๆ เช่น ฌาปนสถาน/
สุสาน/คลอง

24%

ประเภทของมลพิษ
ที่มีการร้องเรียนมากที่สุด
ได้แก่

เสียงดัง
และความสั่นสะเทือน

31%

กลิ่นเหม็น

23%

อื่นๆ เช่น แหล่งเพาะพันธุ์
สัตว์พาหะนำโรค

23%

ฝุ่นละออง
และเขม่าควัน

14%

เหตุฉุกเฉินและอุบัติเหตุด้านมลพิษ

สถิติอุบัติเหตุจากสารเคมี
และการลักลอบทิ้ง
กากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม
เกิดขึ้น

55 ครั้ง

การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย

การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ

การตรวจสอบ กำกับดูแล ควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามที่กฎหมายกำหนดการดำเนินการตรวจสอบการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ ตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม และนิคมอุตสาหกรรม อาคารประเภท ก และอาคารประเภท ข (อาคารชุด โรงแรม โรงพยาบาล อาคารสถาบันการศึกษา อาคารที่ทำการ ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า ตลาด ภัตตาคารหรือร้านอาหาร หอพัก สถานบริการ) ที่ดินจัดสรร การเลี้ยงสุกร ทำเทียบเรือ ประมง สะพานปลา และกิจการแปปลา สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน เพื่อควบคุมการระบายน้ำทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อมหรือออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2567

การตรวจสอบ กำกับดูแล ควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามที่กฎหมายกำหนดได้ดำเนินการตรวจสอบการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ ตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อควบคุมการระบายน้ำทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อมหรือออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะพื้นที่ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2567 ได้แก่ แหล่งกำเนิดมลพิษจากภาคชุมชน อาทิ โรงแรม อาคารชุด ห้างสรรพสินค้า ตลาด ร้านอาหาร เป็นต้น แหล่งกำเนิดมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม อาทิ โรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมและเขตประกอบการอุตสาหกรรม และแหล่งกำเนิดมลพิษจากภาคการเกษตร อาทิ ฟาร์มสุกร จำนวน 799 แห่ง โดยดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งที่ระบายออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม จำนวน 725 แห่ง ผลการตรวจสอบพบว่า แหล่งกำเนิดมลพิษที่น้ำทิ้งมีค่าเป็นไปตามมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน 430 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 59.31 และมีแหล่งกำเนิดมลพิษที่น้ำทิ้งมีค่าเกินค่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน 295 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40.69 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบเพิ่มเติม จำนวน 74 แห่ง จากผลดำเนินการตรวจสอบการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ จะเห็นได้ว่าเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา แหล่งกำเนิดมลพิษที่น้ำทิ้งมีค่าเป็นไปตามมาตรฐานเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.35 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ยังน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษที่น้ำทิ้งมีค่าเกินมาตรฐานการระบายน้ำทิ้ง (ตารางที่ 16) เนื่องจากปัจจุบันแหล่งกำเนิดมลพิษยังไม่มีผู้ควบคุมที่ได้รับอนุญาตในการควบคุมหรือดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย ทำให้การควบคุมการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง แหล่งกำเนิดมลพิษขาดงบประมาณในการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสีย จึงมีการใช้มาตรการบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่น้ำทิ้งมีค่าเกินมาตรฐานฯ โดยการออกคำสั่งทางปกครองให้จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ หากเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตรวจติดตามหลังครบกำหนดระยะเวลาตามคำสั่งฯ ดังกล่าว และพบว่าแหล่งกำเนิดมลพิษยังคงฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง โดยน้ำทิ้งยังคงมีค่าเกินค่ามาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง จะดำเนินการปรับเป็นรายวันในอัตราโทษปรับสูงสุดวันละไม่เกิน 2,000 บาท จนกว่าจะปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพตามที่กำหนด

ตารางที่ 16 สรุปผลการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ ปี 2567

ประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ	จำนวนทั้งหมด (แห่ง)	อยู่ระหว่างการตรวจสอบเพิ่มเติม (แห่ง)	ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้ง			
			มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง (แห่ง)	ร้อยละ	มีค่าเกินมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง (แห่ง)	ร้อยละ
ภาคชุมชน						
1. โรงแรม	139	10	61	47.29	68	52.71
2. อาคารชุด	159	5	52	33.77	102	66.23
3. โรงพยาบาล	51	1	26	52.00	24	48.00
4. ห้างสรรพสินค้า	57	0	35	61.40	22	38.60
5. สถานศึกษา	3	1	1	50.00	1	50.00
6. ตลาด	10	0	5	50.00	5	50.00
7. ร้านอาหาร	10	2	5	62.50	3	37.50
8. อาคารที่ทำการ	37	2	16	45.71	19	54.29
9. ที่ดินจัดสรร	42	11	21	67.74	10	32.26
10. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน	28	0	23	82.14	5	17.86
11. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	140	15	99	79.20	26	20.80
ภาคอุตสาหกรรม						
12. โรงงานอุตสาหกรรม	83	3	80	100.00	0	0.00
ภาคการเกษตร						
13. ฟาร์มสุกร	40	24	6	37.50	10	62.50
รวม	799	74	430	59.31	295	40.69

CO₂

นอกจากนี้ การผลักดันให้แหล่งกำเนิดมลพิษปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้นโดยดำเนินการเชิงรุกในการให้คำปรึกษา แนะนำองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการดูแลและปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียแก่แหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมาย อาทิ 1) จัดฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพแหล่งกำเนิดมลพิษในการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม 2) ให้คำแนะนำทางวิชาการในการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสีย 3) ให้คำปรึกษาและคำแนะนำเชิงลึกแก่แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีความพร้อมในการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียแก่ผู้ควบคุมดูแลระบบของแหล่งกำเนิดมลพิษ

การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับยานพาหนะ

การตรวจสอบและห้ามใช้รถยนต์ควันดำในช่วงวิกฤตฝุ่น PM_{2.5} โดยเพิ่มความเข้มงวดการตรวจสอบและห้ามใช้รถยนต์ควันดำในช่วงวิกฤตฝุ่น PM_{2.5} ในเมืองทั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด โดยกรมควบคุมมลพิษบูรณาการร่วมกับกรมการขนส่งทางบก กองบังคับการตำรวจจราจร กรุงเทพมหานคร สำนักงานขนส่งจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการตรวจสอบและห้ามใช้รถยนต์ควันดำในพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ต่างจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 1-16 รวม 20,640 คัน ประกอบด้วย รถบรรทุกขนาดใหญ่ เช่น รถบรรทุก รถโดยสาร ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 จำนวน 6,892 คัน และรถยนต์ขนาดเล็กตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 เช่น รถยนต์ส่วนบุคคล รถกระบะ จำนวน 13,748 คัน ซึ่งมีรถยนต์ที่มีควันดำเกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดจำนวน 1,082 คัน เจ้าของหรือผู้ครอบครองรถยนต์ได้ไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องยนต์เพื่อให้การระบายมลพิษได้ตามมาตรฐานและนำมาขอยกเลิกค่าสิ่ง จำนวน 400 คัน คิดเป็นร้อยละ 37 มีรถยนต์ที่ระบายมลพิษเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด รวม 19,958 คัน คิดเป็นร้อยละ 97 ทั้งนี้ กรณีรถยนต์ที่ยังไม่ดำเนินการแก้ไขหรือนำมายกเลิกค่าสิ่งฯ ภายในระยะเวลา 30 วัน กรมควบคุมมลพิษได้มีมาตรการ

ในการติดตามโดยมีหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองรถยนต์เพื่อแสดงหลักฐานการยกเลิกฯ หากพบว่ายังไม่ได้ยกเลิกค่าสิ่งฯ จะดำเนินการปรับเป็นพินัยต่อไป อย่างไรก็ตาม เพื่อควบคุมมลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ที่ต้นทาง ได้ดำเนินการตรวจสอบควันดำ รถโดยสาร ขสมก. ณ เขตการเดินรถ จำนวน 8 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 439 คัน เป็นรถโดยสาร ปรับอากาศ 103 คัน รถธรรมดา 336 คัน ผลการตรวจสอบพบว่า มีควันดำเกินค่ามาตรฐาน 37 คัน แก้ไขแล้ว 17 คัน

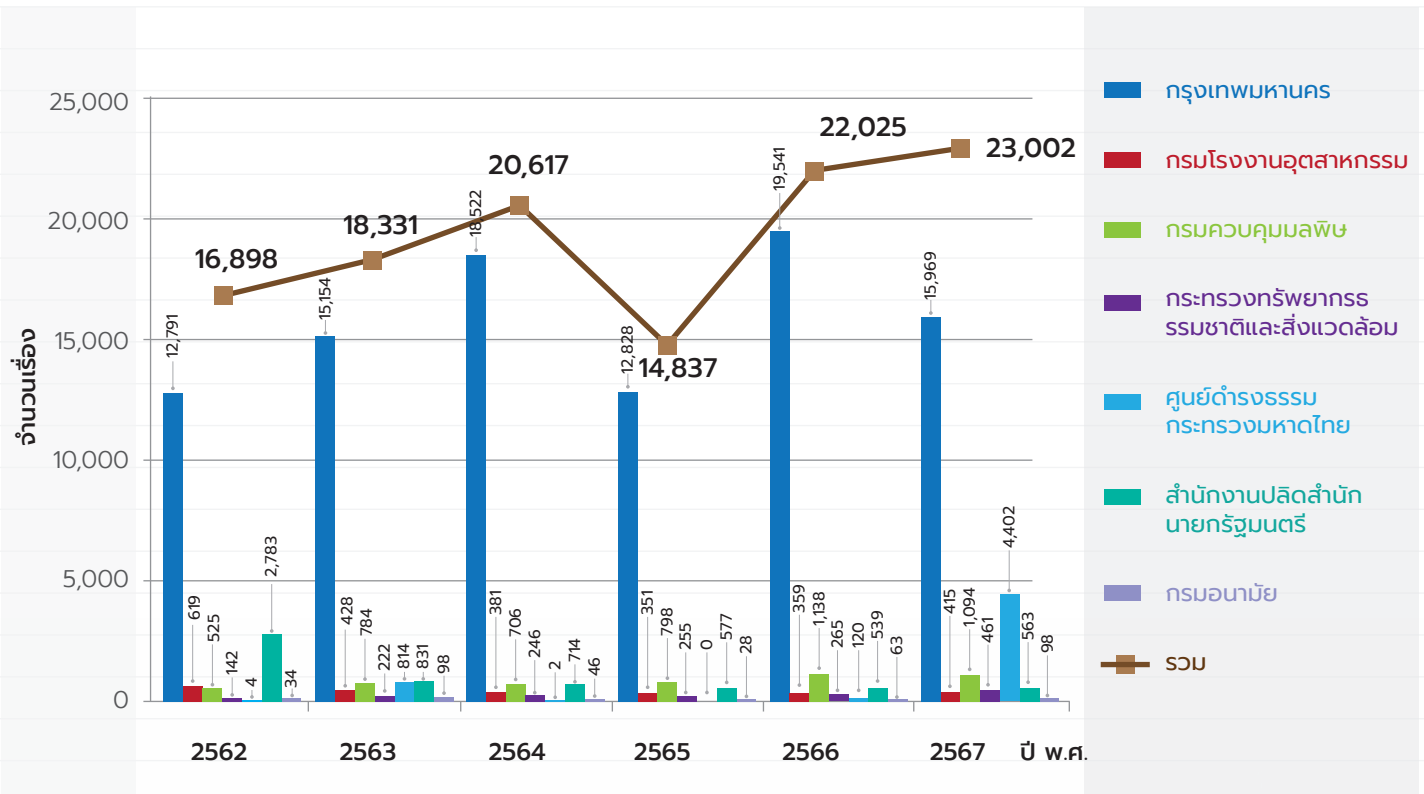

การตรวจสอบรถยนต์ รถจักรยานยนต์ที่มีเสียงดังรบกวน จากปัญหาการร้องเรียนเรื่องรถยนต์และจักรยานยนต์ที่มีการดัดแปลงสภาพหรือใช้ท่อแต่งทำให้เกิดมลพิษทางเสียงสร้างความเดือดร้อนรำคาญกับประชาชน ได้ตั้งจุดกวาดขันจับกุมบริเวณที่มีการร้องเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการเรียกรถตรวจสอบระดับเสียง ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม 2567 จำนวนทั้งสิ้น 2,573 คัน พบรถยนต์มีระดับเสียงเกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด จำนวน 45 คัน รถจักรยานยนต์มีระดับเสียงเกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด จำนวน 968 คัน ซึ่งมีความผิดตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 ต้องระวางปรับไม่เกิน 4,000 บาท และเจ้าของหรือผู้ครอบครองรถยนต์และรถจักรยานยนต์ได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องยนต์ เพื่อให้การระบายมลพิษได้ตามมาตรฐานและนำมาขอยกเลิกค่าสิ่งฯจำนวน 505 คัน คิดเป็นร้อยละ 50 และมีรถที่มีระดับเสียงเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายรวม 2,068 คัน คิดเป็นร้อยละ 80.4 ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษได้มีมาตรการในการติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขเครื่องยนต์ โดยมีหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เพื่อแสดงหลักฐานการยกเลิกฯ หากพบว่ายังไม่ได้ยกเลิกค่าสิ่งฯ จะดำเนินการปรับเป็นพินัยต่อไป

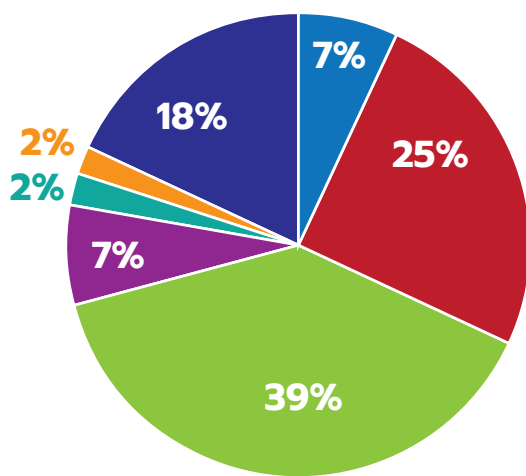
เรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ

ปี 2567 มีเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษทั่วประเทศ รวม 23,002 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 977 เรื่อง (ร้อยละ 4) (ปี 2566 มี 22,025 เรื่อง) หน่วยงานที่ได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียนมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย และกรมควบคุมมลพิษ ตามลำดับ (รูปที่ 59)

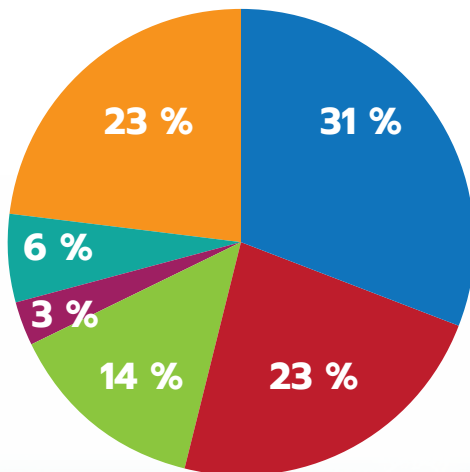
รูปที่ 59 สถิติเรื่องร้องเรียนมลพิษ ปี 2562 - 2567 จำแนกตามหน่วยงานที่รับแจ้งเรื่องร้องเรียน

ปี 2567 แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนมากที่สุด ได้แก่ อาคาร/ที่พักอาศัย/ที่ดินจัดสรร (ร้อยละ 39) สถานประกอบการ (ร้อยละ 25) และอื่นๆ เช่น ฌาปนสถาน/สุสาน/คลอง (ร้อยละ 18) ตามลำดับ (รูปที่ 60) พบว่า ประเภทของมลพิษที่มีการร้องเรียนมากที่สุด ได้แก่ เสียงดังและความสั่นสะเทือน (ร้อยละ 31) รองลงมา ได้แก่ กลิ่นเหม็น (ร้อยละ 23) อื่นๆ เช่น แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์พาหะนำโรค (ร้อยละ 23) และฝุ่นละอองและเขม่าควัน (ร้อยละ 14) ตามลำดับ (รูปที่ 61)

- โรงงานอุตสาหกรรม
- สถานประกอบการ
- อาคาร/ที่พักอาศัย/ที่ดินจัดสรร
- การก่อสร้าง/คมนาคม/ยานพาหนะ
- การเลี้ยงสัตว์/การเกษตร
- บ่อขยะ/ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล/การเผา
- อื่นๆ เช่น ฌาปนสถาน/สุสาน/คลอง

รูปที่ 60 แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในปี 2567

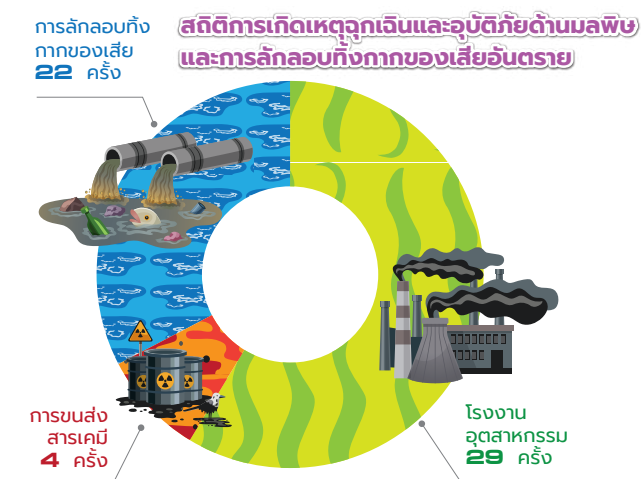
- เสียงดังและความสั่นสะเทือน
- กลิ่นเหม็น
- ฝุ่นละอองและเขม่าควัน
- ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล/ของเสียอันตราย
- น้ำเสีย
- อื่นๆ เช่น แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์พาหะนำโรค

รูปที่ 61 ประเภทของมลพิษที่มีการร้องเรียนในปี 2567

หมายเหตุ : เรื่องร้องเรียน 1 เรื่อง อาจมีปัญหาหลายมลพิษมากกว่า 1 ประเด็น

เหตุฉุกเฉินและอุบัติภัยด้านมลพิษ และการลักลอบทิ้งกากของเสียอันตราย

ปี 2567 มีสถิติเหตุฉุกเฉินและอุบัติภัยด้านมลพิษ และการลักลอบทิ้งกากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจำนวน 55 ครั้ง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 8 (ปี 2566 มี จำนวน 51 ครั้ง) ประกอบด้วย

1. โรงงานอุตสาหกรรม รวมจำนวน 29 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นเหตุเพลิงไหม้โรงงาน โกดัง และโรงงานรีไซเคิลจำนวน 20 ครั้ง แอมโมเนียรั่วไหลจากโรงงานน้ำแข็งห้องเย็น จำนวน 3 ครั้ง สารเคมีรั่วไหล จำนวน 6 ครั้ง โดยพบว่า เกิดเหตุในพื้นที่จังหวัดระยองมากที่สุด จำนวน 7 ครั้ง รองลงมาจังหวัดชลบุรี และปราจีนบุรี จำนวน 4 ครั้ง จังหวัดปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยาจำนวน 3 ครั้ง เป็นต้น โดยมีเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ 1) เหตุเพลิงไหม้โกดังเก็บกากของเสียอันตรายและสารเคมีอันตรายในพื้นที่โรงงานของบริษัท วิน โพรเซส จำกัด ตำบลบางบุตร อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ระหว่างวันที่ 22 - 25 เมษายน 2567 และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนถึงวันที่ 3 พฤษภาคม 2567 2) เหตุเพลิงไหม้โกดังเก็บสารเคมีและกากอุตสาหกรรมในพื้นที่ ตำบลภาชี อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้ประชาชนและผู้ป่วยในโรงพยาบาลบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบจากควันพิษจากสารเคมีต้องอพยพไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย 3) เหตุเพลิงไหม้ ถังเก็บสาร Pyrolysis gasoline ในพื้นที่บริษัทมาบตาพุด แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด ท่าเรือมาบตาพุด ภายในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ส่งผลให้ต้องอพยพประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงจำนวนมากจากเหตุการณ์ดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่ตรวจสอบบ่งชี้มลพิษจากสารเคมีอันตราย ให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการเพื่อการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการให้ความรู้ประชาชน เพื่อลดความเสียหายต่อทรัพย์สินและคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมจนเหตุการณ์ยุติ

2. การขนส่งสารเคมี จำนวน 4 ครั้ง โดยพบว่าเป็นเหตุรถบรรทุกสารเคมีทั้งหมด จำนวน 2 ครั้ง และน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 2 ครั้ง โดยเหตุการณ์ที่สำคัญได้แก่ เหตุรถบรรทุกสารเคมี (โซดาไฟเหลว) ของบริษัท เคมเทค อินโนเวชั่น จำกัด เกิดอุบัติเหตุ ทำให้ถังบรรจุสารเคมีรั่วไหลบนพื้นถนน จำนวน 8 ถัง ปริมาณสารเคมีหกลงบนพื้นถนน รวมประมาณ 3,000 ลิตร ณ สี่แยกไฟแดงมาบเตย หมู่ 6 ตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง สร้างความเดือดร้อนและความเสียหายแก่รถยนต์ที่สัญจรไปมาบริเวณดังกล่าว และรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำทำให้สัตว์น้ำตายเป็นจำนวนมาก

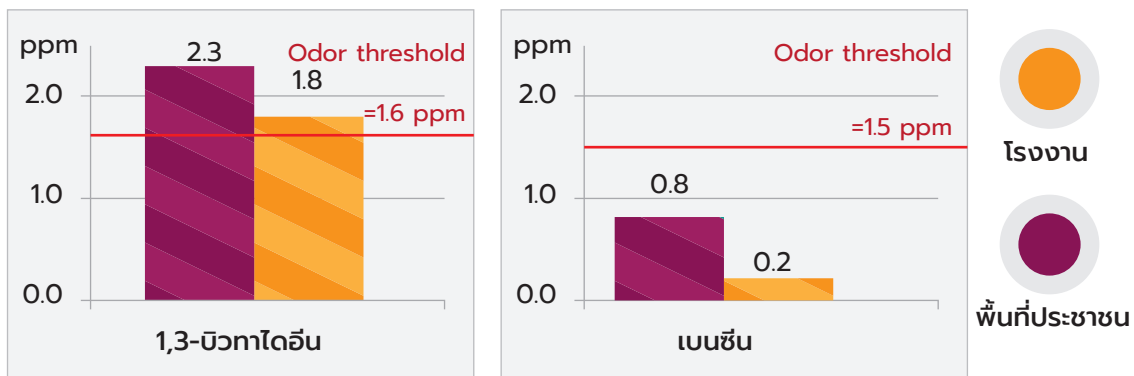
3. การลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรม จำนวน 22 เรื่องโดยส่วนใหญ่มาจากโรงงานรีไซเคิลกากอุตสาหกรรม สถานประกอบการกิจการหล่อและหลอมโลหะ และสถานประกอบการถอดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าเกิดเหตุในพื้นที่จังหวัดชลบุรี มากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสาคร พระนครศรีอยุธยา นครราชสีมา นครปฐม และสุพรรณบุรี เป็นต้น และเหตุการณ์สำคัญ เช่น 1) กรณีพบกากแคดเมียมและสังกะสีเก็บไว้ใน บริษัท จีน หงส์ เฉิง อินเตอร์เทค (2008) จำกัด จังหวัดสมุทรสาคร 2) กรณีการนำ กากเคมีอุตสาหกรรมมาทิ้งบริเวณบ่อดินมิตรแท้ ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เป็นต้น

เรื่องเด่น

“การจัดการเรื่องร้องเรียน กรณีกลิ่นเหม็นและเขม่าควัน จากโรงงานผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงจากยางรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้ว และคังคังความแค้น”

การประกอบกิจการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงจากยางรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้ว จัดเป็นโรงงานลำดับที่ 106 ซึ่งกระบวนการผลิตจะใช้วิธีการให้ความร้อนกับยางจนหลอมเหลวและได้ผลิตภัณฑ์เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันเตา ซึ่งขั้นตอนการหลอมก่อให้เกิดเขม่าควันและกลิ่นเหม็น รวมถึงกลิ่นน้ำมันซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ด้วย กรมควบคุมมลพิษได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียนจากประชาชน และได้ลงพื้นที่ตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยได้ตรวจวัดก๊าซในสถานประกอบการและบริเวณพื้นที่ของประชาชนผู้ร้องเรียน พบค่า 1,3 บิวทาไดอิน อยู่ในระดับที่สามารถรับรู้กลิ่นได้ (Odor Threshold) บ่งชี้ว่า การประกอบกิจการดังกล่าวก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นตามที่มีการร้องเรียน

กราฟแสดงการเปรียบเทียบความเข้มข้นของสาร 1,3 บิวทาไดอิน และเบนซีนในบรรยากาศ
ภายในโรงงานและพื้นที่ของประชาชน

กรมควบคุมมลพิษได้ให้คำแนะนำทางวิชาการและเสนอหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการให้โรงงานปรับปรุงแก้ไข ปัญหากลิ่นเหม็นและเขม่าควัน ในระหว่างที่โรงงานดำเนินการปรับปรุงระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ ระบบลำเลียงผงคาร์บอน และปรับเปลี่ยนขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหามลพิษ ประชาชนได้ฟ้องร้องคดีความแค้น เรื่อง โรงงานละเมิด และเรียกค่าเสียหายรวม 15,039,000 บาท ซึ่งผู้แทนกรมควบคุมมลพิษเป็นพยานและได้ให้ปากคำกับศาลแพ่งจังหวัดนครปฐม โดยศาลแพ่งจังหวัดนครปฐมได้มีคำพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 3,070,000 บาท แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

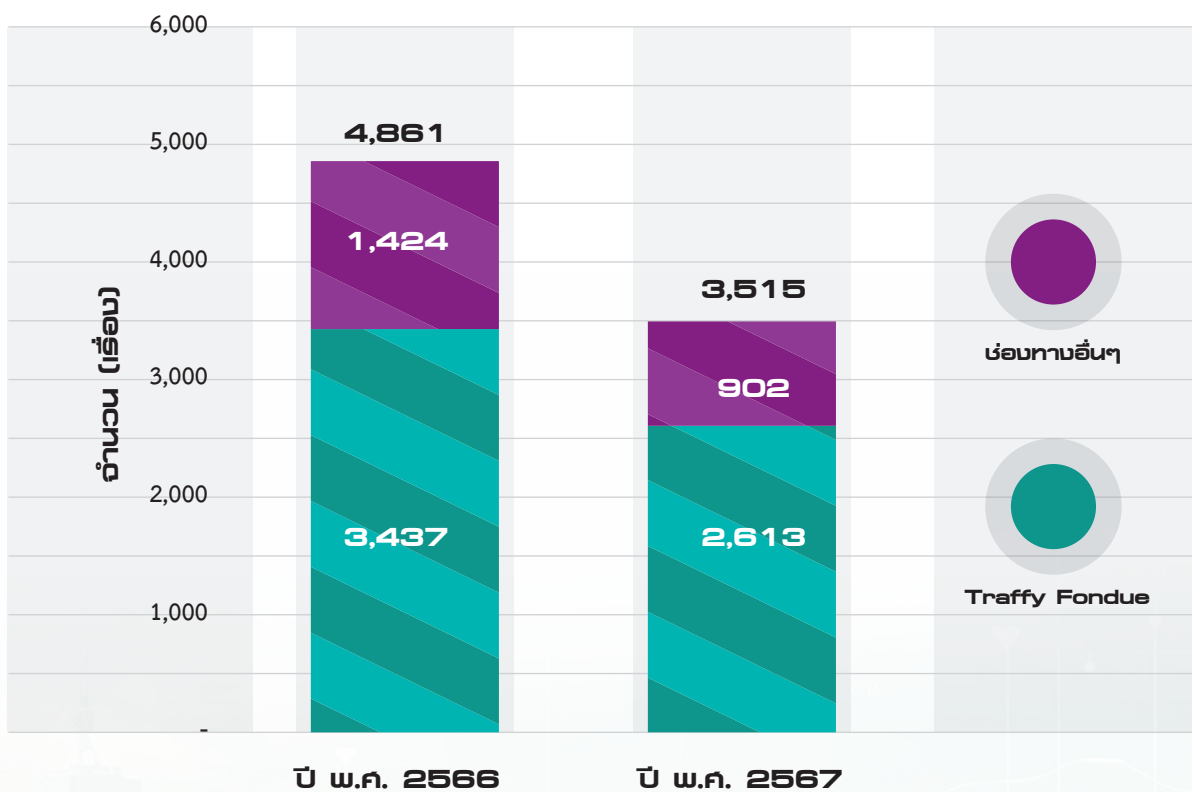
ทั้งนี้ ผลการติดตามตรวจสอบช่วงปลายปี 2567 พบว่า โรงงานได้ปรับปรุงแก้ไข ไม่พบปัญหากลิ่นเหม็นเขม่าควัน และประชาชนไม่ได้รับความเดือดร้อนจากกรณีดังกล่าวแล้ว

เบื้องต้น

“การขยายช่องทางการบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษผ่านแพลตฟอร์มกราฟฟี ฟองดูว์ (Trafy Fondue) ในพื้นที่ภูมิภาค”

ตั้งแต่ปี 2566 เป็นต้นมา กรมควบคุมมลพิษ ได้นำแพลตฟอร์มกราฟฟี ฟองดูว์ (Trafy Fondue) มาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษจากประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากช่องทางเดิมที่มีอยู่ โดยพบว่าในปี 2567 มีการรับแจ้งเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 3,515 เรื่อง ซึ่งเป็นการแจ้งเรื่องผ่านแพลตฟอร์ม Trafy Fondue ร้อยละ 74 (เพิ่มขึ้นจากช่องทางเดิมเกือบ 3 เท่า) โดยสามารถใช้แพลตฟอร์ม Trafy Fondue เป็นช่องทางในการส่งต่อข้อมูลการร้องเรียนด้านมลพิษที่เข้าข่ายเป็นเหตุรำคาญต่างๆ ไปสำนักงานเขตและหน่วยงานอื่นๆ ตามอำนาจหน้าที่ ช่วยลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจัดทำหนังสือประสานขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการตอบกลับเพื่อแจ้งผลดำเนินการจากหน่วยงานทั้งหมด (ร้อยละ 100) จากเดิมได้รับเป็นหนังสือตอบกลับเพียงร้อยละ 55 และสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษให้ประชาชนได้รวดเร็วขึ้น (โดยเฉลี่ยภายใน 4 วัน) และลดการใช้ทรัพยากรกระดาษในการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานและประชาชน

กราฟแสดงสถิติการรับแจ้งเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษในเขตกรุงเทพมหานคร ในปี 2566 - 2567

จากความสำเร็จในการใช้นวัตกรรมทราฟฟี่ ฟองดูว์ เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนในการจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ และกลายมาเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษกับประชาชนและกรุงเทพมหานคร กรมควบคุมมลพิษจะขยายผลการใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue (ทราฟฟี่ ฟองดูว์) ไปยังหน่วยงานในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรง เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงาน รวมทั้ง ยังเป็นช่องทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้ประชุมหารือกับสำนักงานมัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางที่มีภารกิจสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเหตุรำคาญและมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เกี่ยวกับการขยายผลการใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue (ทราฟฟี่ ฟองดูว์) หรือนวัตกรรมอื่นๆ ไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อบูรณาการการจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษให้มีประสิทธิภาพ และเห็นความสำคัญของการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาและจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษที่เข้าข่ายเป็นเหตุรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และปัญหามลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวงกว้างรุนแรงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยในปี 2567 จึงจัดฝึกอบรม “โครงการเสริมสร้างศักยภาพการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในระดับพื้นที่” เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และทักษะในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ ทั้งที่เกิดจากเหตุรำคาญ แหล่งกำเนิดมลพิษ และเรื่องร้องเรียนที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวงกว้างและรุนแรง ให้กับเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ครอบคลุมพื้นที่ 16 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี สมุทรปราการ และตราด ซึ่งได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้วันนวัตกรรมแพลตฟอร์ม Traffy Fondue และขั้นตอนเบื้องต้นในการใช้งานเพื่อเชื่อมโยงบูรณาการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษให้สามารถประสานการปฏิบัติงานร่วมกันตามภารกิจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะประสานงานกับกรมอนามัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ในการพัฒนาขยายผลการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ในพื้นที่ที่มีปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษสูงต่อไป

การแจ้งเรื่องร้องเรียน "ด้านมลพิษ"
จากแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
ผ่านแพลตฟอร์ม **Traffy Fondue**

แหล่งกำเนิดมลพิษ:

- โรงงานอุตสาหกรรม
- เตาเผา
- สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- ถนน
- การก่อสร้าง
- อาคารบางประเภทและของเหลว

ขั้นตอนการแจ้งเรื่องร้องเรียน:

1. เข้า Application LINE ตาม QR Code เพื่อแจ้งเรื่องร้องเรียน
2. ผสมผสานและเลือกเรื่องที่ต้องการแจ้ง
 - ชื่อโรงงาน / สถานประกอบการ หรือสถานที่ใกล้เคียง
 - ระบุปัญหาและช่วงเวลาที่ได้รับผลกระทบ
3. ถ่ายรูปปัญหาที่พบ และระบุตำแหน่งที่เกิดปัญหา
4. รอรับแจ้งผลการดำเนินการ

แจ้งเรื่องร้องเรียนผ่าน Traffy Fondue ได้อย่างไร

1. สามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนได้ทั้งแบบโต้ตอบกับ LINE
2. สามารถส่งเรื่องถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีเจ้าหน้าที่คอยรับเรื่อง
3. มีระบบแจ้งเตือนสถานะการแก้ไขปัญหาผ่านการแจ้งเตือนของ LINE Chatbot
4. สามารถติดตามการแก้ไขปัญหาได้แบบ Real time

***เพื่อให้ปัญหาการแจ้งเรื่องร้องเรียนมีความถูกต้องและรวดเร็ว ควรระบุชื่อสถานที่และช่วงเวลาที่ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน หากแจ้งไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่จะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เรื่องเด่น

“กรณีเหตุเพลิงไหม้โกดังเก็บกากอุตสาหกรรมในพื้นที่ ตำบลภาชี อำเภอกาชีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2567 พบเหตุเพลิงไหม้บริเวณโกดังเก็บสารเคมี ซึ่งจากการตรวจสอบไอระเหยสารเคมีพบมีค่าไฮโดรเจนไซยาไนด์ 0.5 ppm และค่าซัลเฟอร์ไดออกไซด์ 0.2 ppm โดยมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) ดับเพลิงที่ลุกไหม้รวมทั้งจุดที่มีควันคุกรุ่นอยู่ให้ดับสนิทจนไม่มีความร้อนสะสม (สังเกตจากจุดที่ยังคงมีควันหรือไอความร้อนลอยขึ้นมา) เพื่อลดแหล่งกระจายตัวของกลิ่น ควัน และไอระเหยสารเคมี 2) ดูดซับและปรับสภาพน้ำปนเปื้อนที่ไหลนองในพื้นที่ เพื่อลดสภาพความเป็นกรดหรือสบูของเหลวที่มีสภาพเป็นกรดแก่จากบริเวณบ่อดินหน้าโรงงาน และเปลี่ยนถังสารเคมีในโกดังที่พบว่าเสื่อมสภาพเพื่อนำไปบรรจุในภาชนะใหม่ที่มีสภาพดีกว่า เพื่อลดและป้องกันไม่ให้เกิดภาวะที่เสื่อมสภาพพ่วงเสียหายจนมีการรั่วไหลของสารเคมีซึ่งเป็นสาเหตุของการแพร่กระจายปนเปื้อนสารเคมีสู่ดิน แหล่งน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดินในพื้นที่โดยรอบ และ 3) ขนย้ายกากของเสียและสารเคมีอันตรายที่ตกค้างอยู่ในโกดังและพื้นที่โดยรอบโรงงานออกไปกำจัดโดยเร่งด่วน และหาแนวทางในการฟื้นฟูและปรับสภาพดินในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนในระยะยาวต่อไป ตามลำดับ ทั้งนี้ ได้ส่งมอบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีให้กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) ดำเนินคดี รวมถึงเรียกร้องค่าเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 96 และ 97 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

เรื่องเด่น

“การดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายด้านมลพิษ” กรณี การรั่วไหลและแพร่กระจายมลพิษของโรงงาน บริษัท วิน โพรเซส จำกัด จังหวัดระยอง

จากการตรวจสอบเมื่อปี 2563 – 2564 พบการปนเปื้อนของสารอินทรีย์ระเหยง่ายและสารโลหะหนักหลายชนิด เช่น เบนซีน ไดคลอโรมีเทน เตตระคลอโร เอทิลีน โทลูอิน ไวนิลคลอไรด์ ทองแดง แคดเมียม ตะกั่ว ปรอท และดินบริเวณโดยรอบโรงงาน มีสภาพเป็นกรด และเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2567 เกิดเหตุเพลิงไหม้อาคารเก็บสารเคมี (อาคาร 5) ภายในโรงงาน ซึ่งมีการจัดเก็บสารเคมีอันตรายไว้นอกถังและพื้นที่โดยรอบจำนวนมาก ทั้งกากของแข็งสารเคมีเสื่อมสภาพ น้ำมันดำและโซลเว้นท์ ผงอลูมิเนียม (ไม่สามารถใช้น้ำดับเพลิงได้) ต่อมากรมควบคุมมลพิษได้มอบอำนาจให้พนักงานอัยการจังหวัดระยองยื่นฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดระยองเพื่อเรียกค่าเสียหาย และเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2567 ศาลจังหวัดระยองได้มีคำพิพากษาให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ย จำนวนกว่า 1,743 ล้านบาท

เรื่องเด่น

“การดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายด้านมลพิษ” กรณี การปล่อยสารพิษลงอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการตรวจสอบบริเวณอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 และบ่อยืมดิน พบว่า คุณภาพน้ำเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายกำหนด เข้าข่ายเป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 5 และปนเปื้อนโลหะหนักหลายชนิดในปริมาณสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ส่งผลกระทบทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำดังกล่าวได้ตามปกติ กรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำการตรวจสอบบ่งชี้ และให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการในการแก้ไขปัญหา รวมถึงดำเนินการฟ้องร้องและดำเนินคดีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2567 ให้บริษัทฯ และพวกชดใช้ค่าเสียหาย จำนวนกว่า 1,770 ล้านบาท เพื่อนำเงินมาใช้ในการดำเนินการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามคำพิพากษาของศาลต่อไป

กฎหมาย และอนุบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการมลพิษ

กฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

1. กฎกระทรวง	
กฎกระทรวงการปฏิบัติงานเป็นผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียและผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. 2567	
สาระสำคัญ	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาต การควบคุม การปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การสั่งพักและการเพิกถอนการอนุญาต และการเสียค่าธรรมเนียม การขอและการออกใบอนุญาตเป็นผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียหรือผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย และกำหนดอัตรา ค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม 2568 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนที่ 74 ก วันที่ 26 พฤศจิกายน 2567

2. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
2.1 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้ง อากาศเสียจากโรงงานกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567	
สาระสำคัญ	กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากโรงงานกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดค่าควบคุมความเข้มข้นของการปล่อยทิ้งสารเบนซีน จากโรงงานกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมเหมาะสมยิ่งขึ้น
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2569 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 94 ง วันที่ 2 เมษายน 2567
2.2 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง จากโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหารสัตว์ พ.ศ. 2567	
สาระสำคัญ	กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหารสัตว์ เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุดิบ กระบวนการผลิต มลพิษที่เกิดขึ้น เทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2568 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 233 ง วันที่ 27 สิงหาคม 2567

2.3 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร ให้เหมาะสมตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ของประเทศ และให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 233 ง วันที่ 27 สิงหาคม 2567

2.4 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทอาคารเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดให้ประเภทอาคารบางประเภทและบางขนาด เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นวิธีการควบคุมมลพิษที่เกิดจากอาคารบางประเภทและบางขนาด และป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดต่อแหล่งน้ำสาธารณะหรือสิ่งแวดล้อม
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 233 ง วันที่ 27 สิงหาคม 2567

2.5 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าควันดำของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยการอัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดมาตรฐานค่าควันดำของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยการอัด เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2567 เห็นชอบในหลักการของการดำเนินการมาตรการส่งเสริมงานศิลปะและรถยนต์โบราณ (Classic cars) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายการสร้างพลังสร้างสรรค์ (Soft Power) ของรัฐบาลที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นกลไกหลักด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2568 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 142 ตอนพิเศษ 28 ง วันที่ 27 มกราคม 2568

2.6 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และก๊าซไฮโดรคาร์บอนของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ชนิดเผาไหม้ภายในที่มีการจุดระเบิดด้วยประกายไฟและใช้น้ำมันปิโตรเลียมเป็นเชื้อเพลิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567	
สาระสำคัญ	แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และก๊าซไฮโดรคาร์บอนของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ชนิดเผาไหม้ภายในที่มีการจุดระเบิดด้วยประกายไฟและใช้น้ำมันปิโตรเลียมเป็นเชื้อเพลิง เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2567 เห็นชอบในหลักการของการดำเนินมาตรการส่งเสริมงานศิลปะและรถยนต์โบราณ (Classic cars) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายการสร้างพลังสร้างสรรค์ (Soft Power) ของรัฐบาลที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นกลไกผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจ
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2568 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 142 ตอนพิเศษ 28 ง วันที่ 27 มกราคม 2568
2.7 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2567	
สาระสำคัญ	เพื่อแก้ไขและฟื้นฟูปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และความวิกฤตของคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นการป้องกัน สงวน บำรุงรักษา และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม แหล่งธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่มีคุณค่า ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและน่านน้ำทะเลโดยรอบ ให้คงอยู่ได้อย่างสมดุลตามธรรมชาติและให้ความสมบูรณ์ยั่งยืนต่อไปในอนาคต
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2567 เป็นต้นไป มีระยะเวลา 5 ปี
อ้างอิง	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 342 ง ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2567

3. ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	
3.1 ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียรวมเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก เทศบาลตำบลห้วยวาง จังหวัดมหาสารคาม เทศบาลเมืองมุกดาหาร เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567	
สาระสำคัญ	แก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียรวมเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 94 ง วันที่ 2 เมษายน 2567

3.2 ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียรวมเมืองพิกยา จังหวัดชลบุรี และเทศบาลตำบลท่าแร่ จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	ปรับปรุงอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียรวมเมืองพิกยา จังหวัดชลบุรี และเทศบาลตำบลท่าแร่ จังหวัดสกลนคร
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 94 ง วันที่ 2 เมษายน 2567

3.3 ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียรวมเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียรวมเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 206 ง วันที่ 30 กรกฎาคม 2567

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

1. กฎกระทรวง

1.1 กฎกระทรวงกำหนดค่าเสียหายเบื้องต้นจากการขนส่งวัตถุอันตราย พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	เป็นการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายฯ ตามมาตรา 69/1 เพื่อออกหลักเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนการเก็บรักษา และการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น สำหรับการขนส่งวัตถุอันตรายทางบก โดยไม่รวมการขนส่งทางระบบราง ทั้งนี้ ค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นจำนวนเงินสองแสนบาท ให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐในการเข้าช่วยเหลือ เคลื่อนย้าย บำบัด บรรเทา หรือจัดการความเสียหายที่เกิดขึ้น
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนที่ 74 ก วันที่ 26 พฤศจิกายน 2567

2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

2.1 ระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรม ว่าด้วยการจัดการของกลางที่ตกเป็นของกรมโรงงานอุตสาหกรรม
พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการจัดการเกี่ยวกับของกลางที่ได้จากการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ในบรรดาความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 74 บรรดาสอง โดยให้บรรดาสิ่งของที่ตกเป็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าวให้จัดการตามระเบียบ ที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ โดย 1) กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการเพื่อจัดการของกลาง 2) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ จัดการของกลาง 3) กำหนดให้คณะกรรมการต้องรายงานผลการดำเนินการให้อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมทราบ เมื่อจัดการของกลางแล้วเสร็จ และ 4) กำหนดให้อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 26 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 323 ง วันที่ 25 พฤศจิกายน 2567

3. ระเบียบคณะกรรมการวัตถุอันตราย

3.1 ระเบียบคณะกรรมการวัตถุอันตราย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้อื่นที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณาวัตถุอันตราย พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้อื่นที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณา 1) กำหนดวิธีปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจได้รับคำสั่งจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ดำเนินการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้อื่นที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณา 2) กำหนดลักษณะของข้อความที่อย่างน้อยต้องมีการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้อื่น 3) กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้อื่น
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ราชกิจจานุเบกษา ตอนพิเศษ 321 ง วันที่ 22 พฤศจิกายน 2567

4. ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม

4.1 ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บตัวอย่างวัตถุอันตราย ที่นำเข้า หรือนำผ่าน เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี และการสั่งให้ส่งวัตถุอันตรายออกไปนอกราชอาณาจักรโดยเร่งด่วน พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการจัดการเกี่ยวกับของกลางที่ได้จากการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ในบรรดาความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 74 วรรคสอง โดยให้บรรดาสิ่งของที่ตกเป็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าวให้จัดการตามระเบียบ ที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ โดย 1) กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการเพื่อจัดการของกลาง 2) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการจัดการของกลาง 3) กำหนดให้คณะกรรมการต้องรายงานผลการดำเนินการให้อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมทราบ เมื่อจัดการของกลางแล้วเสร็จ และ 4) กำหนดให้อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 321 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2567

4.2 ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดแบบคำขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดแบบคำขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ กฎกระทรวงกำหนดค่าเสียหายเบื้องต้นจากการขนส่งวัตถุอันตราย พ.ศ. 2567 สามารถปฏิบัติได้จริงและมีความครบถ้วน สมบูรณ์
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 324 ง วันที่ 26 พฤศจิกายน 2567

พระราชบัญญัติโรบบาน พ.ศ. 2535

ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง แนวทางการเก็บตัวอย่างสารอินทรีย์ระเหยในบรรยากาศที่แนวรั้วขอบเขต ของโรงงานจากการซ่อมบำรุงใหญ่ พ.ศ. 2567

สาระสำคัญ	กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกจุดเก็บตัวอย่างสารอินทรีย์ระเหยในบรรยากาศสำหรับติดตามผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อมในช่วงการซ่อมบำรุงใหญ่ เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดการเก็บตัวอย่าง ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวง อุตสาหกรรม เรื่อง การควบคุมการระบายไอสารอินทรีย์ระเหยจากการซ่อมบำรุง พ.ศ. 2565
วันบังคับใช้	ตั้งแต่วันที่ 9 สิงหาคม 2567 เป็นต้นไป
อ้างอิง	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 215 ง วันที่ 8 สิงหาคม 2567

นิยามศัพท์เฉพาะ

คำย่อ	ศัพท์ภาษาอังกฤษ	ศัพท์ภาษาไทย
BOD	Biochemical Oxygen Demand	ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์
Cd	Cadmium	แคดเมียม
CO	Carbon monoxide	ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์
Cr	Chromium	โครเมียม
Cr ⁶⁺	Hexavalent Chromium	โครเมียมเฮกซะวาเลนท์
Cu	Copper	ทองแดง
dBA	Decibel A	เดซิเบลเอ
DO	Dissolved Oxygen	ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ
EIA	Environmental Impact Assessment	รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
FCB	Fecal Coliform Bacteria	แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม
Hg	Mercury	ปรอท
HM	Heavy Metal	โลหะหนัก
L _{eq}	Equivalent Continuous Sound Pressure Level	ค่าระดับเสียงเฉลี่ย
Mn	Manganese	แมงกานีส
MWQI	Marine Water Quality Index	ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล
NH ₃	Ammonia	แอมโมเนีย
NH ₃ -N	Ammonia Nitrogen	แอมโมเนีย ไนโตรเจน
Ni	Nickel	นิกเกิล
NO ₂	Nitrogen dioxide	ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์
O ₃	Ozone	ก๊าซโอโซน
Pb	Lead	ตะกั่ว
pH	Potential of Hydrogen Ion	ความเป็นกรด – ด่าง
PM ₁₀	Particulate Matter 10 Micron	ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน
PM _{2.5}	Particulate Matter 2.5 Micron	ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน
ppb	Part per Billion	ส่วนในพันล้านส่วน
ppm	Part per Million	ส่วนในล้านส่วน
SO ₂	Sulfur dioxide	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์
TCB	Total Coliform Bacteria	แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด
VOCs	Volatile Organic Compounds	สารอินทรีย์ระเหยง่าย
WG	Waste Generator	ผู้ก่อกำเนิดของเสีย
WP	Waste Processor	ผู้รับบำบัดกำจัดของเสีย
WQI	Water Quality Index	ดัชนีคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน
Zn	Zinc	สังกะสี
µg/m ³	Microgram Per Cubic Meter	ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ลำดับคุณภาพน้ำ ตามดัชนีคุณภาพน้ำ แหล่งน้ำผิวดิน ปี 2567

ภาคผนวก ก-1

ลำดับคุณภาพน้ำตามดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำพิฆาตธารยแหล่งน้ำ
ปี 2567

ลำดับ	แหล่งน้ำ	ดัชนีคุณภาพน้ำฯ (WQI)
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี		
1	ตาปีตอนบน	88
2	แควน้อย	84
3	หนองหาร	84
4	แควใหญ่	83
5	สงคราม	83
6	พอง	80
7	หลังสวนตอนบน	79
8	โขงเหนือ	78
9	อุน	78
10	กก	77
11	ลี้	77
12	ลำปาว	77
13	กุยบุรี	76
14	สายบุรี	76
15	แม่กลอง	76
16	ทะเลหลวง	76
17	ตรัง	76
18	แม่จาง	75
19	เพชรบุรีตอนบน	75
20	โขงอีสาน	74
21	ชี	74
22	เลย	74
23	พุมดวง	73

ลำดับ	แหล่งน้ำ	ดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)
24	ปัตตานีตอนบน	73
25	ชุมพร	73
26	ปัตตานีตอนล่าง	73
27	ลำชี	73
28	ตาปีตอนล่าง	72
29	บึงบอระเพ็ด	72
30	มูล	72
31	เสียว	72
32	ปราณบุรี	71
33	สะแกกรัง	71
34	ปากพ่อง	71
35	วัง	71
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้		
36	น่าน	70
37	เจ้าพระยาตอนบน	69
38	ทะเลน้อย	69
39	ป่อง	69
40	ทะเลสาบสงขลา	68
41	เวฬุ	68
42	กว๊านพะเยา	68
43	อิง	68
44	ตราด	67
45	ยม	67
46	พังราดตอนล่าง	66
47	น้อย	66
48	ลำตะคองตอนบน	65
49	เพชรบุรีตอนล่าง	65
50	หลังสวนตอนล่าง	65

ลำดับ	แหล่งน้ำ	ดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)
51	กวง	65
52	เจ้าพระยาตอนกลาง	64
53	จันทบุรี	64
54	ท่าจีนตอนบน	63
55	ประแสร์	63
56	บางปะกง	61
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม		
57	ปราจีนบุรี	60
58	บึงสีไฟ	60
59	ป่าสัก	60
60	นครนายก	59
61	ลพบุรี	58
62	บึงราชนก	58
63	เวียงหนองล่อง	57
64	ท่าจีนตอนกลาง	56
65	ระยองตอนบน	56
66	พังราดตอนบน	55
67	ท่าจีนตอนล่าง	52
68	ระยองตอนล่าง	51
69	ลำตะคองตอนล่าง	51
70	เจ้าพระยาตอนล่าง	43

ภาคผนวก ก-2

ลำดับคุณภาพน้ำตามดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำพิวดินรายจังหวัด
ปี 2567

ลำดับ	แหล่งน้ำ	ดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)	แหล่งน้ำ (WQI)
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี			
1	บึงกาฬ	87	แม่น้ำสงคราม (87)
2	กาญจนบุรี	84	แม่น้ำแม่กลอง (87) แควใหญ่ (83) แควน้อย (84)
3	นครพนม	82	แม่น้ำจุน (84) สงคราม (80)
4	สกลนคร	81	แม่น้ำจุน (71) หนองหาร (84) สงคราม (80)
5	ขอนแก่น	79	แม่น้ำพอง (80) ชี (76)
6	กาฬสินธุ์	77	แม่น้ำลำปาว (77)
7	ตรัง	76	แม่น้ำตรัง (76)
8	ศรีสะเกษ	76	แม่น้ำมูล (77) เสียว (73)
9	ปัตตานี	76	แม่น้ำสายบุรี (80) ปัตตานี (73)
10	มหาสารคาม	76	แม่น้ำชี (80) เสียว (70)
11	ราชบุรี	75	แม่น้ำแม่กลอง (75)
12	ชัยภูมิ	75	แม่น้ำชี (75)
13	ยะลา	74	แม่น้ำสายบุรี (77) ปัตตานี (73)
14	กำแพงเพชร	74	แม่น้ำปิง (74)
15	เลย	74	แม่น้ำเลย (74)
16	พทลุง	74	แม่น้ำทะเลน้อย (69) ทะเลหลวง (80)
17	อุบลราชธานี	74	แม่น้ำชี (71) มูล (75)
18	นครศรีธรรมราช	74	แม่น้ำตาปี (84) ปากพนัง (71)
19	นครสวรรค์	73	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน (72) ปิง (79) น่าน (70) บึงบอระเพ็ด (72)
20	ลำปาง	73	แม่น้ำวัง (72) แม่จาง (75)
21	บุรีรัมย์	73	แม่น้ำมูล (68) ลำชี (91)
22	นราธิวาส	73	แม่น้ำสายบุรี (73)

ลำดับ	แหล่งน้ำ	ดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)	แหล่งน้ำ (WQI)
23	ชุมพร	73	แม่น้ำหลังสวน (72) ชุมพร (73)
24	ประจวบคีรีขันธ์	72	แม่น้ำปราณบุรี (71) ฤๅษบุรี (76)
25	ร้อยเอ็ด	72	แม่น้ำชี (71) เสี๓ว (72)
26	ยโสธร	71	แม่น้ำชี (71)
27	สุราษฎร์ธานี	71	แม่น้ำตาปี (70) พุมดวง (73)
28	อุทัยธานี	71	แม่น้ำสะแกกรัง (71)
จังหวัดที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้			
29	แพร่	70	แม่น้ำยม (70)
30	ตาก	70	แม่น้ำปิง (71) วัง (65)
31	สุรินทร์	70	แม่น้ำมูล (68) ลำชี (70)
32	น่าน	69	แม่น้ำน่าน (69)
33	อุดรดิ๓ถ์	69	แม่น้ำน่าน (69)
34	ลำพูน	68	แม่น้ำกว๓ง (62) ลี (77)
35	สงขลา	68	แม่น้ำทะเลหลวง (69) ทะเลสาบสงขลา (68)
36	พะเยา	68	แม่น้ำกว๓นพะเยา (68) ยม (71) อิง (69)
37	สมุทรสงคราม	68	แม่น้ำแม่กล๓ง (68)
38	ตราด	68	แม่น้ำเวฬุ (69) ตราด (67)
39	เพชรบุรี	67	แม่น้ำเพชรบุรี (67)
40	ปทุมธานี	67	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง (67)
41	ชัยนาท	67	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน (69) กำจ๓นตอนบน (64) น้อย (69)
42	เชียงราย	66	แม่น้ำกก (77) อิง (67) เวียงหนองล๓่ม (57)
43	สุโขทัย	66	แม่น้ำยม (66)
44	พิษณุโลก	65	แม่น้ำน่าน (73) ยม (53) บึงราชน๓ก (58)
45	เชียงใหม่	65	แม่น้ำกว๓ง (72) ปิง (62)
46	สิงห์บุรี	64	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน (68) น้อย (63) ลพบุรี (58)
47	อ่างทอง	64	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน (65) น้อย (62)
48	พิจิตร	64	แม่น้ำน่าน (68) ยม (67) บึงสีไฟ (60)

ลำดับ	แหล่งน้ำ	ดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI)	แหล่งน้ำ (WQI)
49	จันทบุรี	64	แม่น้ำจันทบุรี (64) พังราด (61) เวฬุ (66)
50	นครราชสีมา	62	แม่น้ำมูล (65) ลำตะคอง (61) (0) (0)
51	พระนครศรีอยุธยา	62	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง (63) ป่าสัก (59) น้อย (67) ลพบุรี (59)
52	ฉะเชิงเทรา	61	แม่น้ำบางปะกง (61)
จังหวัดที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม			
53	สระบุรี	60	แม่น้ำป่าสัก (60)
54	ลพบุรี	60	แม่น้ำป่าสัก (64) ลพบุรี (57)
55	ปราจีนบุรี	60	แม่น้ำปราจีนบุรี (60) บางปะกง (60) นครนายก (62)
56	สุพรรณบุรี	60	แม่น้ำท่าจีนตอนบน (63) ท่าจีนตอนกลาง (56)
57	นครนายก	58	แม่น้ำนครนายก (58)
58	นนทบุรี	58	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (57) เจ้าพระยาตอนกลาง (58)
59	ระยอง	58	แม่น้ำระยอง (53) ประแสร์ (63)
60	เพชรบูรณ์	58	แม่น้ำป่าสัก (58)
61	นครปฐม	53	แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง (53) ท่าจีนตอนกลาง (55)
62	สมุทรสาคร	50	แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง (50)
63	สมุทรปราการ	40	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (40)
64	กรุงเทพมหานคร	40	แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (40)

ภาคผนวก ข

คุณภาพอากาศ และระดับเสียง ปี 2567

ตารางที่ ข-1

คุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดบริเวณพื้นที่ทั่วไป
 ในกรุงเทพมหานครแยกตามสถานี

สถานี	ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)							ก๊าซโอโซน (O ₃)			
	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)	
	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std*	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
แขวงศิริบุญรัฐ เขตธนบุรี	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
แขวงบางนา เขตบางนา	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
แขวงดินแดง เขตดินแดง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
แขวงพญาไท เขตพญาไท	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
มาตรฐาน	170			30	30			9			-	100		70	

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
 # : ไม่มีการตรวจวัด

		ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀)				ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})				ฝุ่นรวม (TSP)				ตะกั่ว (Pb)			
ค่าเฉลี่ยรายปี > std.*	ค่าเฉลี่ยรายปี	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ยรายปี	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ยรายปี	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ยรายปี	ค่าเฉลี่ย 1 เดือน (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ยรายปี
	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี
#	#	#	#	#	#	79.0	8.7	63/366	26	0.13	0.01	0/34	0.04	0.09	<0.005	0/16	0.01
#	#	#	#	#	#	77.5	7.2	34/351	23	0.11	0.01	0/33	0.05	0.66	0.01	0/17	0.26
#	#	#	#	#	#	76.6	6.3	27/355	20	0.12	0.01	0/29	0.05	0.04	<0.005	0/9	0.01
#	#	#	#	#	#	69.3	5.8	30/321	22	#	#	#	#	#	#	#	#
#	#	#	#	#	#	73.4	6.2	25/345	21	0.13	0.02	0/34	0.05	0.25	0.01	0/19	0.06
#	#	79	15	0/366	32	53.3	4.1	13/366	16	0.12	0.01	0/34	0.04	0.02	<0.005	0/11	0.01
#	#	#	#	#	#	65.6	9.0	18/321	21	0.14	0.02	0/33	0.05	0.13	0.01	0/17	0.05
	-	120			50	37.5			15	0.33			0.1	15			-

ภาคผนวก ข-2

คุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดบริเวณริมถนน
ในกรุงเทพมหานครแยกตามรายสถานี ปี 2567

สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)				ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)									
	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี			
	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*
ริมถนนกาญจนาภิเษก เขตบางขุนเทียน	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
ริมถนนพระราม 4 เขตปทุมวัน	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
ริมถนนอินทรพิทักษ์ เขตธนบุรี	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
ริมถนนลาดพร้าว เขตวังทองหลาง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
ริมถนนดินแดง เขตดินแดง	#	#	#	#	#	#	#	#	5.32	0.00	0/7855	4.08	0.00	0/8130	1.11	#	#	
มาตรฐาน	300			40	170			30	30			9			-	100		

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
: ไม่มีการตรวจวัด

ก๊าซโอโซน (O ₃)			ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀)					ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})					ฝุ่นรวม (TSP)				ตะกั่ว (Pb)			
เฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)		วัน> std.	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 เดือน (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	
สูงสุด	ค่าต่ำสุด		1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	
#	#	#	#	#	#	#	#	79.0	10.9	57/356	26	0.25	0.07	0/27	0.16	0.24	0.01	0/17	0.08	
#	#	#	#	#	#	#	#	74.1	9.7	50/365	26	#	#	#	#	#	#	#	#	
#	#	#	#	#	#	#	#	72.8	8.6	49/360	24	#	#	#	#	#	#	#	#	
#	#	#	#	#	#	#	#	74.0	6.2	48/365	23	0.15	0.01	0/34	0.06	0.23	<0.005	0/18	0.10	
#	#	#	#	177	31	13/366	69	83.0	12.4	86/366	30	0.36	0.03	1/34	0.13	0.35	0.01	0/19	0.07	
70			-	120			50	37.5			15	0.33			0.1	15			-	

ภาคผนวก ข-3

คุณภาพอากาศในเขตปริมณฑลแยกตามรายสถานี ปี 2567

จังหวัด	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)				ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)									
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด		
สมุทรปราการ	ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
	ต.บางโปรง อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
	ต.ตลาด อ.พระประแดง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
	ต.ปากน้ำ อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
	ต.บางเสาธง อ.บางเสาธง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
ปทุมธานี	ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง	11	0	0/8297	2	50	1	0/8302	10	1.15	0.01	0/8301	0.89	0.05	0/8621	0.30	82	1	
สมุทรสาคร	ต.อ้อมน้อย อ.กระทุ่มแบน	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
	ต.มหาชัย อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
นนทบุรี	ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง	9	0	0/8390	1	63	0	0/8153	13	2.67	0.00	0/7897	1.69	0.03	0/8263	0.48	148	1	
	อ.บางพูด อ.ปากเกร็ด	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
นครปฐม	ต.นครปฐม อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	
ค่ามาตรฐาน		300			40	170			30	30			9			-	100		

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
: ไม่มีการตรวจวัด

ก๊าซโอโซน (O ₃)			ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀)					ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})				ฝุ่นรวม (TSP)				ตะกั่ว (Pb)			
ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)		วัน>std.	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 เดือน (มก./ลบ.ม.)			
ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.	1 ปี
#	#	#	#	#	#	#	#	80.3	10.1	52/363	25	#	#	#	#	#	#	#	#
#	#	#	#	112	10	0/354	34	84.0	4.4	28/354	19	#	#	#	#	#	#	#	#
#	#	#	#	70	31	0/30	45	71.7	4.8	22/359	19	#	#	#	#	#	#	#	#
#	#	#	#	#	#	#	#	92.0	16.0	90/355	22	0.32	0.01	0/29	0.08	0.09	0.01	0/15	0.04
#	#	#	#	#	#	#	#	66.6	8.8	21/357	22	#	#	#	#	#	#	#	#
70	1	1/366	19	120	10	0/356	46	77.7	5.1	61/357	25	0.15	0.02	0/35	0.06	0.28	<0.005	0/13	0.08
#	#	#	#	#	#	#	#	87.6	7.8	75/366	27	0.36	0.02	1/32	0.10	0.61	0.01	0/13	0.15
#	#	#	#	136	16	3/282	48	101.7	6.0	87/361	27	#	#	#	#	#	#	#	#
113	1	41/335	25	102	12	0/357	37	64.5	4.6	31/362	19	0.13	0.01	0/27	0.06	0.02	<0.005	0/11	0.01
#	#	#	#	124	15	1/366	43	84.8	6.2	82/366	26	0.11	0.02	0/33	0.05	0.18	<0.005	0/13	0.09
#	#	#	#	120	11	0/365	38	81.7	5.5	58/366	23	#	#	#	#	#	#	#	#
70			-	120			50	37.5			15	0.33			0.1	15			-

ภาคผนวก ข-3

คุณภาพอากาศในเขตปริมณฑลแยกตามรายสถานีปี 2567

จังหวัด	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)				ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)				
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง	
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
เชียงใหม่	ต.ช้างเผือก อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ลำปาง	ต.พระบาท อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ต.สบป่าด อ.แม่เมาะ	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ต.บ้านดง อ.แม่เมาะ	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
เชียงราย	ต.เวียง อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย	2	0	0/7003	0	54	4	0/4183	14	2.69	0.00	0/4131	2.36	0.05
แม่ฮ่องสอน	ต.จองคำ อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
น่าน	ต.ในเวียง อ.เมือง	#	#	#	#	9	0	0/2108	1	#	#	#	#	#
	ต.หัวใจถิ่น อ.เฉลิมพระเกียรติ	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ลำพูน	ต.เวียงยอง อ.เมือง	6	0	0/8364	1	#	#	#	#	#	#	#	#	#
แพร่	ต.นาจักร อ.เมือง	#	#	#	#	41	0	0/3475	8	#	#	#	#	#
พะเยา	ต.บ้านต๋อม อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ตาก	ต.แม่ปะ อ.แม่สอด	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
นครสวรรค์	ต.ปากน้ำโพ อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
พิษณุโลก	ต.ในเมือง อ.เมือง	5	0	0/8265	1	59	0	0/8259	7	1.32	0.00	0/4101	0.77	0.01
อุตรดิตถ์	ต.ท่าอิฐ อ.เมือง	3	0	0/7939	0	52	0	0/7950	8	1.77	0.00	0/7210	1.32	0.02
กำแพงเพชร	ต.ในเมือง อ.เมือง	4	0	0/8383	2	68	0	0/8383	7	1.79	0.00	0/8383	1.38	0.03
พิจิตร	ต.ในเมือง อ.เมือง	5	0	0/8350	2	48	0	0/8351	5	2.32	0.22	0/8366	2.17	0.24
สุโขทัย	ต.ธานี อ.เมือง	5	0	0/8323	0	35	0	0/8229	3	1.61	0.00	0/8291	0.84	0.00
เพชรบูรณ์	ต.ในเมือง อ.เมือง	4	0	0/8333	1	51	0	0/8334	6	1.35	0.11	0/8335	0.78	0.12
อุทัยธานี	ต.อุทัยใหม่ อ.เมือง	7	0	0/8386	1	53	0	0/8408	8	2.82	0.10	0/8402	1.20	0.15
ค่ามาตรฐาน		300			40	170			30	30			9	

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
: ไม่มีการตรวจวัด

		ก๊าซโอโซน (O ₃)							ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀)				ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})			
(ppm)		ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)		วัน>std.*	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย
ครั้ง > std.*	1 ปี		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	156.5	7.1	77/360	30
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	163.9	4.6	74/366	28
#	#	#	110	1	88	2	31/181	32	#	#	#	#	185.0	7.2	109/366	33
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	124.0	5.9	85/366	25
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	126.1	6.0	87/366	25
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	124.3	6.3	87/327	26
#	#	#	#	#	#	#	#	#	181	7	15/365	37	159.0	4.0	68/365	24
0/4328	0.82	#	113	0	90	1	6/305	21	290	14	37/366	60	218.6	6.9	93/366	35
#	#	#	#	#	#	#	#	#	212	6	25/363	36	188.0	2.6	72/365	27
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	124.7	9.1	123/363	36
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	154.6	12.0	123/358	40
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	132.9	6.0	92/364	29
#	#	#	147	1	114	1	35/70	42	#	#	#	#	115.6	5.1	96/365	27
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	133.5	5.7	87/364	30
#	#	#	#	#	#	#	#	#	54	11	0/146	23	106.9	4.6	97/359	27
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	73.8	6.0	82/365	25
0/4281	0.42	#	104	0	93	1	3/365	24	125	9	2/361	41	84.2	3.0	84/361	25
0/7506	0.42	#	117	1	91	1	28/348	26	138	13	4/333	46	100.5	6.3	90/346	28
0/8762	0.53	#	82	0	71	0	3/366	24	133	11	3/366	40	77.3	5.3	84/366	24
0/8749	0.61	#	104	0	83	3	5/366	27	126	9	1/365	49	71.1	4.4	95/365	25
0/8665	0.20	#	81	1	75	2	1/364	24	235	8	23/366	50	130.8	2.0	123/366	29
0/8640	0.30	#	83	0	71	1	1/354	29	103	12	0/366	38	71.9	6.5	84/366	25
0/8776	0.46	#	105	0	93	1	18/366	28	119	21	0/362	53	83.8	9.7	124/364	30
		-	100		70			-	120			50	37.5			15

ภาคผนวก ข-5

คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแยกตามรายสถานี
ปี 2567

จังหวัด	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)				ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)				
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (	
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
ขอนแก่น	ต.ในเมือง อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
นครราชสีมา	ต.ในเมือง อ.เมือง	9	0	0/7941	2	75	0	0/8399	14	2.26	0.71	0/2311	1.61	0.76
เลย	ต.ภูดบ้อง อ.เมือง	12	0	0/5032	1	26	0	0/7328	3	2.40	0.00	0/7390	2.28	0.00
หนองคาย	ต.มีชัย อ.เมือง	33	0	0/8291	1	56	0	0/8219	6	2.02	0.00	0/8133	1.62	0.00
อุบลราชธานี	ต.ในเมือง อ.เมือง	#	#	#	#	61	0	0/8291	6	#	#	#	#	#
นครพนม	ต.ในเมือง อ.เมือง	5	0	0/2905	1	63	0	0/8328	6	2.13	0.05	0/7790	1.53	0.07
สกลนคร	อ.ธาตุพนม อ.เมือง	3	0	0/8347	1	47	0	0/7716	4	1.54	0.13	0/8348	1.27	0.15
อุดรธานี	ต.หมากแข้ง อ.เมือง	5	0	0/8365	1	57	0	0/8368	6	1.96	0.00	0/5719	1.57	0.00
บุรีรัมย์	อ.เสิงสาง อ.เมือง	6	0	0/8345	0	35	0	0/8310	3	1.46	0.00	0/8354	0.76	0.00
มุกดาหาร	ต.มุกดาหาร อ.เมือง	3	0	0/8382	0	55	0	0/8365	6	2.26	0.00	0/8385	1.49	0.06
บึงกาฬ	ต.บึงกาฬ อ.เมือง	6	0	0/8371	0	10	0	0/8304	2	2.00	0.00	0/8376	1.76	0.00
กาฬสินธุ์	ต.กาฬสินธุ์ อ.เมือง	6	0	0/8366	1	65	0	0/8356	6	1.74	0.00	0/8388	1.21	0.02
ชัยภูมิ	ต.ในเมือง อ.เมือง	5	0	0/8387	1	43	0	0/8364	5	1.80	0.01	0/3864	1.37	0.03
ยโสธร	ต.ในเมือง อ.เมือง	4	0	0/8336	1	44	0	0/8356	5	2.90	0.05	0/8716	1.10	0.09
อำนาจเจริญ	ต.บุ่ง อ.เมือง	2	0	0/8392	1	52	0	0/8390	5	1.62	0.17	0/8405	1.30	0.20
สุรินทร์	ต.นอกเมือง อ.เมือง	5	0	0/8277	0	57	0	0/8290	7	1.66	0.00	0/8296	1.07	0.00
ศรีสะเกษ	ต.หนองครก อ.เมือง	2	0	0/8291	0	51	0	0/8299	6	1.48	0.00	0/8302	0.72	0.00
ค่ามาตรฐาน		300			40	170			30	30			9	

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
: ไม่มีการตรวจวัด

		ก๊าซโอโซน (O ₃)						ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀)				ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})			
ppm)	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)		วัน>std.*	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย
ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	73.0	5.8	81/364	26
0/2406	1.12	90	0	78	0	3/335	21	#	#	#	#	68.8	11.1	79/364	27
0/7663	0.61	97	0	88	2	17/332	26	157	6	6/297	41	127.9	2.8	83/297	26
0/8469	0.40	84	0	74	1	5/289	26	172	10	31/362	63	88.3	3.4	77/362	27
#	#	92	2	83	3	8/109	36	178	9	17/354	49	129.8	3.8	92/354	28
0/8117	0.47	91	1	81	3	1/83	33	157	9	16/356	47	113.8	4.0	97/356	30
0/8569	0.46	107	0	90	2	29/366	30	95	7	0/363	30	71.4	3.4	57/364	19
0/5992	0.50	105	0	92	2	29/366	28	120	10	0/360	37	89.0	3.8	65/361	23
0/8749	0.30	97	1	89	7	34/366	38	98	7	0/366	32	68.1	2.8	34/366	18
0/8739	0.40	127	1	109	2	75/366	40	118	19	0/365	49	87.6	9.2	90/366	30
0/8768	0.37	101	1	90	3	30/366	29	#	#	#	#	88.0	5.3	49/365	21
0/8734	0.38	98	0	91	5	29/366	34	115	21	0/278	52	84.3	9.6	106/364	31
0/8736	0.58	94	0	88	4	32/366	34	#	#	#	#	81.9	5.7	55/364	22
0/8716	0.30	94	0	89	0	12/335	29	#	#	#	#	81.6	4.4	88/365	27
0/8789	0.50	89	1	80	5	2/366	30	#	#	#	#	72.3	3.9	72/366	24
0/8635	0.31	87	0	80	1	6/366	28	#	#	#	#	74.6	4.2	46/361	20
0/8664	0.15	90	0	77	2	3/366	29	#	#	#	#	66.7	3.3	57/366	20
	-	100		70			-	120			50	37.5			15

ภาคผนวก ข-6

คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตกแยกตามรายสถานี ปี 2567

จังหวัด	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)				ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)					
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)		
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*
พระนครศรีอยุธยา	ต.ประตูชัย อ.พระนครศรีอยุธยา	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
สระบุรี	ต.หน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ	#	#	#	#	107	5	0/1280	34	#	#	#	#	#	#
	ต.ปากเพี้ยว อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ราชบุรี	ต.หน้าเมือง อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
สมุทรสงคราม	ต.ลาดใหญ่ อ.เมือง	6	0	0/1368	2	50	4	0/709	12	#	#	#	#	#	#
สุพรรณบุรี	ต.ดอนท้าย อ.เมือง	6	0	0/4728	1	44	0	0/4732	5	1.38	0.23	0/4730	1.18	0.27	0/4925
กาญจนบุรี	ต.ปากแพรก อ.เมือง	4	0	0/8385	0	79	0	0/8357	10	1.89	0.00	0/8378	1.14	0.04	0/8750
ลพบุรี	ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง	4	0	0/8385	0	79	0	0/8357	10	1.89	0.00	0/8378	1.14	0.04	0/8750
ประจวบคีรีขันธ์	ต.หัวหิน อ.หัวหิน	16	0	0/8361	2	53	0	0/8349	8	1.03	0.10	0/8363	0.93	0.11	0/8710
สิงห์บุรี	ต.บางบาล อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ค่ามาตรฐาน		300			40	170			30	30			9		

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
: ไม่มีการตรวจวัด

		ก๊าซโอโซน (O ₃)					ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀)					ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})			
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)		วัน>std.*	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย
d.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี
	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	73.6	6.4	42/341	23
	#	#	#	#	#	#	#	267	21	96/364	98	96.8	11.7	118/361	33
	#	#	#	#	#	#	#	142	18	2/234	54	86.6	6.2	30/356	22
	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	89.9	6.5	74/354	26
	#	137	2	100	6	24/60	35	151	11	2/346	40	113.1	4.4	56/346	23
s	0.59	105	1	92	4	13/206	29	95	19	0/336	44	73.9	8.3	54/363	22
D	0.33	116	3	85	7	19/366	25	133	17	1/365	45	88.7	8.1	77/366	27
D	0.33	116	3	85	7	19/366	25	103	15	0/366	40	74.8	3.3	19/366	19
	0.30	122	0	109	0	61/366	29	#	#	#	#	80.4	5.3	91/363	27
	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	118.7	5.6	122/359	33
	-	100		70			-	120			50	37.5			15

ภาคผนวก ข-7

คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามรายงานปี 2567

จังหวัด	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)				ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)				
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง	
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
ระยอง	ด.ปลวกแดง อ.ปลวกแดง	22	0	0/4836	2	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ด.มาบตาพุด อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ด.ท่าประดู่ อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ด.ห้วยโป่ง อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ด.เนินพระ อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ชลบุรี	ด.ทุ่งสุขลา อ.ศรีราชา	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ด.เบ่อวิน อ.ศรีราชา	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ด.บ้านสวน อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ฉะเชิงเทรา	ด.วังเย็น อ.แปลงยาว	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
สระแก้ว	ด.อรัญประเทศ อ.อรัญประเทศ	4	0	0/5650	1	76	0	0/7871	5	3.84	0.07	0/7892	153	0.08
ปราจีนบุรี	ด.ท่าตูม อ.ศรีมหาโพธิ์	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ตราด	ด.บางพระ อ.เมือง	8	0	0/8170	0	17	0	0/8214	1	0.99	0.00	0/8212	0.83	0.00
จันทบุรี	ด.วัดใหม่ อ.เมือง	6	0	0/8370	1	56	1	0/8287	8	1.09	0.00	0/8384	0.76	0.02
นครนายก	ด.บ้านใหญ่ อ.เมือง	7	0	0/8253	1	53	0	0/8233	10	2.06	0.00	0/8282	1.02	0.02
ค่ามาตรฐาน		300			40	170			30	30			9	

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
: ไม่มีการตรวจวัด

		ก๊าซโอโซน (O ₃)						ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀)				ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})			
(ppm)	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)		วัน>std.*	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มคก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มคก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย
ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี
#	#	94	0	72	0	1/182	16	134	17	1/157	37	60.3	5.5	19/362	19
#	#	#	#	#	#	#	#	110	22	0/355	50	73.2	6.1	27/360	21
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	53.4	2.7	16/357	15
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	58.5	7.6	17/363	19
#	#	#	#	#	#	#	#	75	11	0/358	28	57.2	5.6	17/359	17
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	62.4	5.7	19/358	18
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	59.7	5.8	13/352	19
#	#	110	1	92	1	9/31	35	#	#	#	#	58.7	3.6	18/366	17
#	#	81	0	69	0	0/143	11	162	24	9/295	72	80.8	5.8	29/359	22
0/8081	0.26	116	3	101	6	19/110	41	130	12	2/298	41	86.7	3.0	35/365	17
#	#	#	#	#	#	#	#	117	24	0/288	49	82.0	7.1	53/363	25
0/8593	0.21	79	0	67	1	0/358	17	84	17	0/146	41	64.8	8.6	21/361	21
0/8757	0.30	61	0	49	0	0/366	14	73	8	0/365	32	52.6	3.4	5/361	15
0/8652	0.39	174	0	90	1	14/366	27	#	#	#	#	72.6	7.0	11/361	19
	-	100		70			-	120			50	37.5			15

ภาคผนวก ข-8

คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้แยกตามรายงาน ปี 2567

จังหวัด	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)				ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)				ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)					
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)			ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)			ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)		
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*
สุราษฎร์ธานี	ต.มะขามเตี้ย อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ภูเก็ต	ต.ตลาดใหญ่ อ.เมือง	#	#	#	#	36	0	0/8148	6	1.06	0.00	0/5343	0.86	0.00	0/5569
สงขลา	ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
นราธิวาส	ต.บางนาค อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
ยะลา	ต.สะเตง อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
	ต.เบตง อ.เบตง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
สตูล	ต.พืمان อ.เมือง	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
นครศรีธรรมราช	ต.คลัง อ.เมือง	2	0	0/1360	0	32	1	0/2593	7	1.80	0.07	0/2589	1.14	0.10	0/2714
ตรัง	ต.นาตาล่วง อ.เมือง	6	0	0/8350	0	21	0	0/8359	4	1.18	0.05	0/8334	0.79	0.05	0/8687
ค่ามาตรฐาน		300			40	170			30	30			9		

หมายเหตุ * : จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจวัด
: ไม่มีการตรวจวัด

	ก๊าซโอโซน (O ₃)						ฝุ่นละอองขนาดเล็ก 10 ไมครอน (PM ₁₀)				ฝุ่นละอองขนาดเล็ก 2.5 ไมครอน (PM _{2.5})			
ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)		วัน>std.*	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)			ค่าเฉลี่ย
1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง > std.*	1 ปี
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	34.0	5.3	0/354	14
0.29	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	45.3	6.2	6/359	17
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	26.4	6.2	0/365	14
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	25.6	6.3	0/335	14
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	28.6	6.3	0/298	15
#	#	#	#	#	#	#	44	12	0/363	24	21.9	6.3	0/363	12
#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	37.8	5.7	1/365	15
0.36	60	0	50	1	0/60	17	63	9	0/366	28	30.3	5.0	0/366	13
0.21	70	0	62	0	0/366	21	47	11	0/364	25	25.1	5.3	0/364	12
-	100		70			-	120			50	37.5			15

ภาคผนวก ข-9

ระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง
พื้นที่ทั่วไปและพื้นที่ริมถนน
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี 2567

สถานี	ระดับเสียง (dBA)		เกินมาตรฐาน**
	ต่ำสุด-สูงสุด	เฉลี่ย*	
พื้นที่ทั่วไป			
1. แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กทม.	53.3 - 76.9	58.0	2/303 (0.66)
2. แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม.	51.7 – 66.2	56.3	0/300 (0)
3. แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กทม.	52.5 – 71.1	59.8	2/242 (0.83)
4. ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี	47.4 - 64.9	51.8	0/301 (0)
5. ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี	54.7 - 77.9	58.0	6/278 (2.16)
พื้นที่ริมถนน			
1. ถ.ตรีเพชร เขตพระนคร กทม.	73.4 – 77.9	74.8	366/366 (100)
2. ซอยประชาสงเคราะห์ 30 เขตดินแดง กทม.	61.8 – 78.5	64.6	20/366 (5.46)
3. ถ.อินทรพิทักษ์ เขตธนบุรี กทม.	70.5 – 82.0	71.8	304/304 (100)
4. ถ.ลาดพร้าว เขตวังทองหลาง กทม.	69.0 – 72.9	71.2	335/366 (91.53)
5. ถ.ดินแดง เขตดินแดง กทม. (การเคหะชุมชนดินแดง)	71.1 – 77.6	72.1	320/320 (100)
6. ถ.เพชรเกษม อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร	62.9 – 70.1	64.1	1/285 (0.35)
7. ถ.ปทุมสัมพันธ์ ต.บางปรอก อ.เมือง จ.ปทุมธานี	69.8 – 73.8	71.2	365/366 (99.73)
8. ถ.สุทธภิรมย์ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ	64.1 – 70.3	68.4	1/366 (0.27)
9. ถ.มาลัยแมน อ.เมือง จ.นครปฐม	68.1 – 72.3	70.2	234/366 (63.93)
ค่ามาตรฐาน	70		

ภาคผนวก ข-10

ระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง พื้นที่ทั่วไป และพื้นที่ริมถนนในต่างจังหวัด ปี 2567

สถานี	จังหวัด	ระดับเสียง (dBA)		เกินมาตรฐาน**
		ต่ำสุด-สูงสุด	เฉลี่ย*	
พื้นที่ทั่วไป				
1. ต.หน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ (อบต.)	สระบุรี	48.1 – 74.4	54.0	3/317 (0.95)
2. ต.หน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ ***	สระบุรี	47.2 – 75.4	54.1	2/179 (1.12)
3. ต.ปากเพรียว อ.เมือง	สระบุรี	54.1 – 78.4	58.8	9/304 (2.96)
4. ต.มาบตาพุด อ.เมือง	ระยอง	60.9 – 82.8	63.4	1/311 (0.32)
5. ต.บ้านสวน อ.เมือง	ชลบุรี	48.6 – 67.3	53.7	0/185 (0)
6. ต.ช้างเผือก อ.เมือง	เชียงใหม่	49.1 – 70.4	54.9	2/366 (0.55)
7. ต.พระบาท อ.เมือง	ลำปาง	49.9 – 65.0	53.7	0/362 (0)
8. ถ.สุทธิภิรมย์ ต.ปากน้ำ อ.เมือง	สมุทรปราการ	51.8 – 75.2	69.1	31/256 (12.1)
9. ถ.มาลัยแมน อ.เมือง	นครปฐม	67.1 – 71.0	70.0	120/258 (46.5)
พื้นที่ริมถนน				
1. ถ.พหลโยธิน ต.หน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ	สระบุรี	68.0 – 72.3	70.6	273/317 (86.12)
2. ถ.ตากสินมหาราช ต.ท่าประดู่ อ.เมือง	ระยอง	61.2 – 66.6	63.4	0/299 (0)
3. ถ.สุขุมวิท ต.ทุ่งสุขลา อ.ศรีราชา ****	ชลบุรี	56.8 – 67.6	60.2	0/261 (0)
4. ถ.ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 ต.บ่อวิน อ.ศรีราชา	ชลบุรี	55.2 – 66.6	62.5	0/332 (0)
5. ถ.ศรีจันทร์ ต.ในเมือง อ.เมือง	ขอนแก่น	55.0 – 67.7	59.1	0/360 (0)
6. ถ.ราชสีมา-โชคชัย ต.ในเมือง อ.เมือง	นครราชสีมา	61.4 – 76.9	63.5	9/366 (2.46)
7. ถ.พระปกเกล้า ต.ศรีภูมิ อ.เมือง	เชียงใหม่	51.5 – 75.3	64.3	6/366 (1.64)
8. ถ.กระ ต.ตลาดใหญ่ อ.เมือง	ภูเก็ต	56.6 – 80.1	61.9	21/363 (5.79)
9. ถ.เพชรเกษม ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่	สงขลา	59.0 – 81.3	62.8	21/282 (7.45)
ค่ามาตรฐาน		70		

หมายเหตุ:

- * หมายถึง ค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมงที่ตรวจวัดภายใน 1 ปี
- ** จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน/จำนวนวันที่ตรวจวัด (ร้อยละ)
- *** ต.หน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ ข้อมูลเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2567
- **** ต.สุขุมวิท ต.ทุ่งสุขลา อ.ศรีราชา ข้อมูลเดือนกันยายน - ธันวาคม 2567

ภาคผนวก ค

ปริมาณและการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน ทั่วประเทศ ปี 2567

ภาคผนวก ก-1

ปริมาณขยะมูลฝอยรายจังหวัด ในปี พ.ศ. 2567

ลำดับที่	จังหวัด	ขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้น ¹	ขยะมูลฝอยที่นำกลับ มาใช้ประโยชน์ ¹	ขยะมูลฝอยที่ กำจัดถูกต้อง ²	ขยะมูลฝอย ที่ไม่กำจัดไม่ถูกต้อง ²
		(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)
1	กระบี่	558	173	174	141
2	กาญจนบุรี	875	480	19	327
3	กาฬสินธุ์	530	233	107	190
4	กำแพงเพชร	522	286	130	58
5	ขอนแก่น	1,390	542	568	280
6	จันทบุรี	550	33	42	374
7	ฉะเชิงเทรา	683	161	330	185
8	ชลบุรี	3,228	960	1848	420
9	ชัยนาท	330	161	77	76
10	ชัยภูมิ	971	447	38	403
11	ชุมพร	517	224	53	158
12	เชียงราย	940	535	260	145
13	เชียงใหม่	1,635	562	750	130
14	ตรัง	655	215	200	105
15	ตราด	215	58	91	66
16	ตาก	719	364	197	128
17	นครนายก	242	127	11	98
18	นครปฐม	1,368	276	689	357
19	นครพนม	672	483	3	168
20	นครราชสีมา	2,562	1470	660	317
21	นครศรีธรรมราช	1,120	528	20	412
22	นครสวรรค์	885	424	310	81
23	นนทบุรี	2,085	475	1610	0

ลำดับที่	จังหวัด	ขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้น ¹	ขยะมูลฝอยที่นำกลับ มาใช้ประโยชน์ ¹	ขยะมูลฝอยที่ กำจัดถูกต้อง ²	ขยะมูลฝอย ที่ไม่กำจัดไม่ถูกต้อง ²
		(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)
24	นราธิวาส	777	403	112	167
25	น่าน	240	125	64	44
26	บึงกาฬ	323	179	67	47
27	บุรีรัมย์	1,310	650	131	195
28	ปทุมธานี	2,080	600	650	763
29	ประจวบคีรีขันธ์	593	168	253	103
30	ปราจีนบุรี	460	107	0	332
31	ปัตตานี	697	420	125	93
32	พระนครศรีอยุธยา	1,120	260	200	627
33	พะเยา	250	124	30	80
34	พังงา	307	100	77	118
35	พิกุล	512	287	0	115
36	พิจิตร	296	119	85	70
37	พิษณุโลก	802	485	261	40
38	เพชรบุรี	469	110	245	93
39	เพชรบูรณ์	907	454	172	200
40	แพร่	290	100	121	69
41	ภูเก็ต	1,000	97	903	0
42	มหาสารคาม	613	364	0	230
43	มุกดาหาร	294	177	0	72
44	แม่ฮ่องสอน	214	70	40	55
45	ยโสธร	403	204	74	81
46	ยะลา	350	135	200	0
47	ร้อยเอ็ด	985	541	103	221

ลำดับที่	จังหวัด	ขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้น ¹	ขยะมูลฝอยที่นำกลับ มาใช้ประโยชน์ ¹	ขยะมูลฝอยที่ กำจัดถูกต้อง ²	ขยะมูลฝอย ที่ไม่กำจัดไม่ถูกต้อง ²
		(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)
48	ระนอง	234	109	0	114
49	ระยอง	1,602	390	1188	24
50	ราชบุรี	882	268	332	186
51	ลพบุรี	774	213	0	516
52	ลำปาง	435	96	246	93
53	ลำพูน	303	138	132	33
54	เลย	655	271	1	303
55	ศรีสะเกษ	675	395	177	45
56	สกลนคร	850	526	145	107
57	สงขลา	1,596	604	642	240
58	สตูล	370	203	110	15
59	สมุทรปราการ	3,177	417	1,636	1,000
60	สมุทรสงคราม	181	52	125	0
61	สมุทรสาคร	1,007	297	706	0
62	สระแก้ว	534	295	0	200
63	สระบุรี	621	180	318	116
64	สิงห์บุรี	198	62	65	14
65	สุโขทัย	549	343	176	20
66	สุพรรณบุรี	878	440	193	147
67	สุราษฎร์ธานี	1,311	610	0	681
68	สุรินทร์	1,377	935	70	30
69	หนองคาย	488	207	147	91
70	หนองบัวลำภู	274	124	65	81
71	อ่างทอง	210	50	130	0

ลำดับที่	จังหวัด	ขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้น ¹	ขยะมูลฝอยที่นำกลับ มาใช้ประโยชน์ ¹	ขยะมูลฝอยที่ กำจัดถูกต้อง ²	ขยะมูลฝอย ที่ไม่กำจัดไม่ถูกต้อง ²
		(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)	(ตัน/วัน)
72	อำนาจเจริญ	225	122	40	21
73	อุดรธานี	1,577	764	413	265
74	อุตรดิตถ์	422	251	78	68
75	อุทัยธานี	210	107	60	10
76	อุบลราชธานี	1,523	901	348	114
กรุงเทพมหานคร		12,748	12,847	3,940	8,907
รวม (ตัน/วัน)		74,529	28,806	28,550	12,968
รวม (ตัน/ปี) (365 วัน)		27.20	10.51	10.42	4.73
ร้อยละ		100	39	38	23

หมายเหตุ: 1 ข้อมูลขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นปี พ.ศ. 2567 และข้อมูลขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ปี พ.ศ. 2567
จากการรายงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้อมูล ณ กุมภาพันธ์ 2568
2 ข้อมูลขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องและไม่ถูกต้อง ปี พ.ศ. 2567 จากการรายงานของกรมควบคุมมลพิษ
ข้อมูล ณ กุมภาพันธ์ 2568

รายชื่อ ผู้จัดทำรายงาน สถานการณ์มลพิษ ของประเทศไทย ปี 2567

รายชื่อผู้จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2567

ที่ปรึกษา

1. นางสาวปรีญาพร สุวรรณเกษ	อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
2. นางกัญชลี นาวิกภูมิ	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
3. นายสุทธิพล เอี่ยมประเสริฐกุล	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

คณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2567

1. นางสาวปรีญาพร สุวรรณเกษ	อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
2. นายสุทธิพล เอี่ยมประเสริฐกุล	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
3. นายณรงค์ ไชยรัตน์ทิเวช	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
4. นางมลิสา เวชยานนท์	กรมวิชาการเกษตร
5. นางพรสุดา ศิริ	กรมอนามัย
6. นางสาวนวรัตน์ อภิชัยนันท์	กรมอนามัย
7. นางสาวจิรารัตน์ เรียมเจริญ	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
8. นายไฉน รินแก้ว	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
9. นางสาวมนัสวี เสงสุวรรณ	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
10. นางสาวณัฐธิดา สามหงษ์	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
11. นายไชโย อัญศิริ	กรมควบคุมมลพิษ
12. นางสาวศิวพร รังสิยานนท์	กรมควบคุมมลพิษ
13. นางสาวชมพูนุท โลหิตานนท์	กรมควบคุมมลพิษ
14. นางเพ็ญพิชชา บุญรัตน์	กรมควบคุมมลพิษ
15. นางสาวณัฐกานต์ วงศ์ฝั้น	กรมควบคุมมลพิษ
16. นางสาวสุกฤษฎีรา บัวนาค	กรมควบคุมมลพิษ
17. นางนฤมล สืบปานมั่น	กรมควบคุมมลพิษ
18. นายวิษชากร ไกรนาพงษ์	กรมควบคุมมลพิษ
19. นางสาวภัทริยา เกตุสิน	กรมควบคุมมลพิษ
20. นางสาวบุษจรียา อรัญศรี	กรมควบคุมมลพิษ
21. นายศักดิ์ดา ตรีเดช	กรมควบคุมมลพิษ
22. นางจุฬาลักษณ์ บุญปักษ์	กรมควบคุมมลพิษ
23. นางสาวนิตยา ไชยสะอาด	กรมควบคุมมลพิษ
24. นายพิเชษฐ์ อภิภาคย์	กรมควบคุมมลพิษ
25. นางสาวสิริรัตน์ เอ็นสง	กรมควบคุมมลพิษ
26. นายสิริศักดิ์ คำคง	กรมควบคุมมลพิษ
27. นายอำนวย อภัย	กรมควบคุมมลพิษ
28. นายสรอรรถ สุขหวาน	กรมควบคุมมลพิษ
29. นางสาวตรีตาภรณ์ สนใจ	กรมควบคุมมลพิษ
30. นางสาวกนกพร ไพธสาร	กรมควบคุมมลพิษ
31. นางวรุณย์พันธ์ มิตรจิต	กรมควบคุมมลพิษ

32. นางสาวสิริจิตร์ จิตต์ศิริ	กรมควบคุมมลพิษ
33. นางสาวพิมพ์พนิต บุญนำ	กรมควบคุมมลพิษ
34. นางสาวสุกัญญา พวงสว่าง	กรมควบคุมมลพิษ
35. นางสาววานิช สาวาโย	กรมควบคุมมลพิษ
36. นายทวิชัย เจียรนัยขจร	กรมควบคุมมลพิษ
37. นายวิจารณ์ อินทรกำแหง	กรมควบคุมมลพิษ
38. นายไชยา บุญชิต	กรมควบคุมมลพิษ
39. นายเชิดชัย วรแก่นทราย	กรมควบคุมมลพิษ
40. นางสาววาสนา แจ่มประจักษ์	กรมควบคุมมลพิษ
41. นางสาวประไพศรี อาสนรัตน์จินดา	กรมควบคุมมลพิษ
42. นางสาวนภาพร ตั้งถิ่นไท	กรมควบคุมมลพิษ
43. นางสุนันทา พลทองมี	กรมควบคุมมลพิษ
44. นายสุพจิต สุขกันตะ	กรมควบคุมมลพิษ
45. นางขามแก้ว मारकरพิย	กรมควบคุมมลพิษ
46. นายบัญชาการ วินัยพานิช	กรมควบคุมมลพิษ
47. นางกรรณิกา เอี่ยมศิริ	กรมควบคุมมลพิษ
48. นายฤทธิพร คมขุนทด	กรมควบคุมมลพิษ
49. นายจักรพันธ์ หมอยาดี	กรมควบคุมมลพิษ
50. นางสาวเบญจวรรณ บัวนุ่ม	กรมควบคุมมลพิษ
51. นายณัฐพงษ์ บุญชุม	กรมควบคุมมลพิษ
52. นางสาวริสวดี สุขเจริญ	กรมควบคุมมลพิษ
53. นางสาวนิตา อยู่สุขวรกุล	กรมควบคุมมลพิษ
54. นายกิตติพัฒน์ ลำสัน	กรมควบคุมมลพิษ
55. นางสาววิลาสินี ศักดิ์เทวินทร์	กรมควบคุมมลพิษ
56. นายสุนทร อุปมาน	กรมควบคุมมลพิษ
57. นางสาวอุทุมพร เพ็ชรรุ่งเรือง	กรมควบคุมมลพิษ
58. นางสาวนุจรี คงนิ่มนวล	กรมควบคุมมลพิษ
59. นายสุเมธ ชัยงาม	กรมควบคุมมลพิษ
60. นางสุจิภัทร สุวรรณรัตน์	กรมควบคุมมลพิษ
61. นายชูเกียรติ จันโรจน์	กรมควบคุมมลพิษ
62. นางสาวดวงพร รอดแสวง	กรมควบคุมมลพิษ
63. นายจราวุฒิ เจริญสกุล	กรมควบคุมมลพิษ
64. นางสาวนฤมล นาคมี	กรมควบคุมมลพิษ
65. นางสาวอารีย์ ห้วยหงษ์ทอง	กรมควบคุมมลพิษ
66. นางเพ็ญสินี หนูทอง	กรมควบคุมมลพิษ
67. นายสมพงษ์ บุญเฟื่อง	กรมควบคุมมลพิษ
68. นายณฤตม เพชรทองบุญ	กรมควบคุมมลพิษ
69. นายเอกสิทธิ์ อักษร	กรมควบคุมมลพิษ
70. นางสาวกฤษณา อุปมนตรี	กรมควบคุมมลพิษ
71. นางสาวรำไพ พัดปาน	กรมควบคุมมลพิษ

72.	นางสาวภัทรดา กุสุวิมล	กรมควบคุมมลพิษ
73.	นางกณิกนันต์ พฤกษ์กานนท์	กรมควบคุมมลพิษ
74.	นางสาวนพพร พรหมสกุล	กรมควบคุมมลพิษ
75.	นางสาวรณิชาพร ขุนชำนาญ	กรมควบคุมมลพิษ
76.	นายนิวัตร อินเีรัตน์	กรมควบคุมมลพิษ
77.	นายเสกสรร ชมสูงเนิน	กรมควบคุมมลพิษ
78.	นายวีรภัทร์ ปาลวัฒน์	กรมควบคุมมลพิษ
79.	นายนิรุทธิ์ ธราจินดากุล	กรมควบคุมมลพิษ

หน่วยงานสนับสนุนข้อมูล

1. กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
2. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. กรมปศุสัตว์
4. กรมประมง
5. กรมการขนส่งทางบก
6. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
7. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
8. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
9. กองบังคับการตำรวจจราจร
10. กรุงเทพมหานคร
11. การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
12. องค์การจัดการน้ำเสีย
13. ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
14. กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ
15. สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
16. สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
17. กรมการท่องเที่ยว
18. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
19. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
20. สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม

ผู้เรียบเรียง

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2298 2000 โทรสาร 0 2298 5373 saraban@pcd.go.th

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีสิทธิในเอกสารฉบับนี้

Pollution Control Department, Ministry of Natural Resources and Environment is the copyright owner of this publication
ทว. 06-079 ISBN (E-book) : 978-616-316-813-9